

colecție coordonată de Ana Antonescu r

JOHN BANVILLE, cel mai original scriitor irlandez contemporan, s-a născut în 1945 la Wexford, Irlanda. A debutat cu romanul *Long Lankin* (1970), apoi au urmat volumele: *Nightspawn* (1971), *Birchwood* (1973), *Doctor Copernicus* (Premiul James Tait Black Memorial, 1976), *Kep/er'* (Premiul pentru Ficțiune acordat de *Guardian* în 1981), *The Newton Letter: An Interlude* (publicat în 1982 și ecranizat pentru Channel 4), *Mefisto* (1986), *The Untouchable* (1997), *Eclipse* (2000), *Shroud* (2002) și *The Sea* (Booker Prize, 2005) [*Marea*, Ed. Nemira, 2007].

Onorată instanță (1989) este primul roman din tripticul *Frames Trilogy*, din care mai fac parte volumele *Ghosts* (1993) și *Athena* (1995). În 1989 a fost nominalizat la Booker Prize, iar la Dublin a primit Premiul Guinness Peat Aviation, decernat de Graham Greene.

JOHN BANVILLE

onorată instanță

Traducere din limba engleză

CORNELIA BUCUR

NEMIRA

Coperta colecției: Dana MOROIU, Corneliu ALEXANDRESCU

**Ilustrația copertei: René MAGRITTE, *Afinități elective*,
detaliu**

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României BANVILLE,
JOHN**

**Onorata instanță / John Banville; trad.: Cornelia Bucur
Bucurași, Nemira & Co, 2007
ISBN 978-973-569-979-6**

I. Bucur, Cornelia (trad.)

821.111-31=135.1

John Banville

THE BOOK OF EVIDENCE

O John Banville, 1989

O Editura Nemira & Co, 2007

**Redactor: Nicoleta GHEMENT Tehnoredactor: Emanuel
BOTEZATU**

Tiparul executat de AHldi Nyomda Rt.

**Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără
acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește
conform Legii dreptului de autor.**

ISBN 978-973-569-979-6

**La prețul de vânzare se adaugă 2% reprezentând valoarea timbrului literar ce
se virează Uniunii Scriitorilor din România.**

ONORATĂ INSTANȚĂ, dacă îmi cereți să relatez totul cu cuvintele mele, așa voi face. Sunt ținut închis aici, ca un animal exotic, ultim supraviețuitor al unei specii considerate dispărute. Ar trebui să dea drumul oamenilor înăuntru să mă vadă, mâncătorul .a de femei, suplu și primejdios, măsurând cușca de colo-colo, aruncând săgeți din ochii verzi până dincolo J de gratii, să le dau ceva la care să viseze noaptea, "I când stau la căldurică în paturile lor. După ce am fost g capturat, s-au bătut cu ghearele să mă zărească. Ar — fi și plătit pentru privilegiul acesta, cred. Mi-au ⁷ aruncat injurii și și-au vânturat pumnii către mine, cu dinții rânjiți. Era cumva ireal, înfricoșător, dar și comic, să-i vezi acolo, îmbulzindu-se pe trotuar ca figuranții dintr-un film, tineri în trenciuri ieftine, femei cu plase de cumpărături și unul sau două personaje tăcute, încărunțite care stăteau pur și simplu, cu privirile fixate flămând asupra mea, doborâte de invidie. Pe urmă, un paznic mi-a azvârlit o pătură în cap și m-a îngrămădit într-o

mașină de poliție. Am râs. Era ceva irezistibil de amuzant în felul în care

realitatea, banală ca de obicei, îmi împlinea cele mai urâte închipuiri.

Apropo, pătura aceea. Au adus-o special sau țin una la îndemână pentru orice eventualitate, în portbagaj? Astea sunt întrebările care mă chinuie acum, asupra lor zăbovesc. Ce siluetă interesantă trebuie să fi fost, abia zărit acolo, stând drept pe bancheta din spate ca o mumie, în timp ce mașina gonea pe străzile ude, în bătaia soarelui, behăind important.

Și apoi locul ăsta. Mai întâi și mai întâi, ce m-a impresionat a fost zgomotul. O gălăgie infernală, cu țipete și fluierături, hohote de râs, ceartă, suspine. Dar sunt și momente de calm, ca și cum o mare temere sau o mare tristețe ar fi căzut brusc, lăsându-ne pe toți fără glas. Aerul rămâne neclintit pe holuri, ca o apă stătută. E greu de duhoarea stinsă a carbolului, care trădează cripta. La început mi s-a părut că e de la mine, vreau să zic că am crezut că mirosul e al meu, că e contribuția mea. Poate așa e? Până și

lumina zilei e ciudată, chiar și afară, în curte, parcă a pățit ceva, parcă cineva i-a făcut ceva înainte de a-i îngădui să ajungă la noi. Are o tentă acidă, ca de lămâie, și vine în două grade de intensitate: fie insuficientă ca să vezi ceva, fie dureroasă pentru ochi. Despre diferitele tipuri de întuneric n-am să vă vorbesc.

Celula mea. Celula mea este. Ce rost are să continui.

Deținuții în curs de cercetare primesc celulele cele mai bune. Așa e corect. La urma urmelor, e posibil să fiu găsit nevinovat. Ah, nu trebuie să râd, doare prea tare, mi se pune un junghi teribil, ca o greutate pe inimă - povara vinovăției, bănuiesc. Am o masă și ceea ce se cheamă aici un fotoliu. Există chiar și un televizor, deși mă uit foarte rar la el acum, că dosarul meu e *sub*

judice și la știri nu mai apare nimic despre mine. Condițiile sanitare lasă puțin de dorit. Lături: ce termen adecvat. Trebuie să văd dacă nu pot să fac rost de un catamit, sau am vrut să spun neofit? Un tinerel ager și dornic să se facă util, și nu prea mofturos. Nu cred că e dificil de găsit. Trebuie să văd dacă nu pot să fac rost și de un dicționar.

⁠^f
Mai presus de orice, obiectez față de mirosul atot-prezent de spermă. Întregul loc duhnește.

Mărturisesc că am avut speranțe disperat de romantice în legătură cu ce aveam să găsesc aici. Într-un fel sau altul, mi-am închipuit că voi fi o celebritate, ținut separat de restul prizonierilor, într-o aripă specială, unde voi primi grupuri de oameni gravi, importanți, cu care voi discuta despre chestiunile importante ale zilei, impresionându-i pe bărbați și fer- mecându-le pe femei. Câtă intuiție! vor exclama ei. Ce anvergură! Ni s-a spus că sunteți o fiară crudă și cu sânge rece, dar acum, că v-am văzut, că v-am ascultat... ce mai! Și iată-mă, adoptând o poză elegantă, cu profilul ascetic înălțat către lumina ferestrei cu gratii, mototolind în mână o batistă parfumată și în cele din urmă surâzând disprețuitor, Jean-Jacques, ucigașul cultivat.

Dar nu e așa, nu e deloc așa. Dar nu e nici ca în alte clișee. Unde sunt revoltele din sala de mese,

răzmeri- țele în masă și toate celelalte, atât de cunoscute de pe marele ecran? Cum rămâne cu scena din curtea de exerciții fizice, unde turnătorului i se ia piuitul cu un șuriu, în timp ce două matahale cu falei albăstriei înscenează o bătaie pentru diversiune? Când încep conflictele între bande? Ca s-o spun pe-a dreaptă, aici, înăuntru, e la fel ca acolo, afară, doar și mai și. Ne obsedează confortul fizic. Locul e deja supraîncălzit,

parcă suntem în incubator, și cu toate astea auzi văicăreli nesfârșite pe tema curentului, a răcelilor bruște și a picioarelor înghețate noaptea. Și mâncarea e importantă, ciugulim din farfuriile cu fiertură, adulmecând și oftând, ca la o conferință pentru *gourmet-i*. Când vine un pachet, se răspândește vestea ca focul. *Psst! I-a trimis prăjitură cu pandișpan! Făcută în casă!* E ca la școală, zău dacă nu, amestecul de nefericire și intimitate, jinduiala amorțită, zgomotul și pre-tutindeni, mereu, sămânța bărbătească cenușie, călduță și mirositoare.

Mi s-a spus că altfel stăteau lucrurile când erau și deținuții politici aici. Băteau pas de defilare în sus și-n jos pe coridor, răstindu-se unul la altul într-o irlandeză stâlcită, producând multă veselie în rândul infractorilor de drept comun. Dar la un moment dat au intrat toți în greva foamei sau ceva asemănător și au fost mutați într-un loc doar al lor, iar viața a revenit la normal.

Cum de suntem atât de supuși? Să fie substanța despre care se spune că ne este pusă în ceai, cea care ne tocește libidoul? Sau drogurile. Onorată instanță, știu că nimănui, nici măcar acuzării, nu-i plac turnătorii, dar consider de datoria mea să informez Curtea despre comerțul înfloritor cu substanțe interzise care se practică în această instituție. Sunt și garoi, vreau să spun gardieni implicați, pot să vă dau numerele lor dacă mi se garantează protecția. Orice se poate

obține, de bucurie sau de supărare, calmante, praf de cai, crack, nu trebuie decât să spuneți - nu că dumneavoastră ați fi, desigur, la curent cu terminologia lumii de jos, eu însumi am învățat-o abia după ce am ajuns aici. După cum e ușor de imaginat, mai mult tinerii fac apel la ele. îi recunoști, împleticindu-se pe coridoare ca niște somnambuli, cu micul zâmbet melancolic și mirat al celor cu mințile într-adevăr duse. Sunt

și unii care nu zâmbesc, care par că nu vor mai zâmbi niciodată. Aceștia sunt cei pierduți, dușii. Stau locului uitându-se în gol, cu o expresie pustie, preocupată, ca animalele rănite care își întorc ochii de la noi, în tăcere, ca și cum nu am fi pentru ele decât niște fantome, a căror durere aparține altei lumi decât a noastră.

Dar nu, nu sunt numai drogurile. Ceva esențial s-a evaporat, s-a scuturat umplutura din noi. Nu mai suntem tocmai bărbați. Deținuți cu vechime, indivizi care au comis crime impresionante patrulează ca niște ducese bătrâne, palizi, moi, cu pieptul coșcovit, rânjind de la o ureche la alta. Se ciorovăiesc pe cărțile de la bibliotecă, unii chiar tricotează. Și cei mai tineri au hobby-uri, vin pâș-pâș la mine în sala de recreere, cu ochii de vițel aproape în lacrimi, și își expun timid ca- f podoperele. Dacă trebuie să mai admir încă un vas cu J pânze într-o sticlă, am să încep să urlu. Dar sunt atât de triști, atât de vulnerabili acești tâlhari, acești viola-

I

tori, acești bătauși de copii. Când mă gândesc la ei văd — întotdeauna în fața ochilor, nu știu de ce, fâșia de iarbă ¹¹ țepoasă și copacul pe care îl zăresc

de la fereastra mea, dacă mă lipesc cu obrazul de gratii și mă uit în diagonală, dincolo de sârme și de zid.

Ridicați-vă în picioare, vă rog, puneți mâna aici, spuneți-vă clar numele. Frederick Charles St John Vanderveld Montgomery. Jurați să spuneți adevărul, tot adevărul și numai adevărul? Nu mă faceți să râd. Vreau să chem chiar acum primul martor. Pe soția mea. Daphne. Da, așa o chema, așa o cheamă. Nu știu

de ce, dar celorlalți li s-a părut întotdeauna ușor comic. Eu cred că se potrivește foarte bine cu frumusețea ei umedă, brunetă, mioapă. O văd, domnița mea din lauri, întinsă într-un luminiș cu soare amețitor, puțin supărată, întorcându-și privirea cu o ușoară încruntare, în timp ce un zeu minor, sub chipul unui faun cu un nai, țopăie și saltă, cântându-i vanitos, din toată inima. Aerul acesta distrat, vag nemulțumit, a fost cel care mi-a atras prima dată atenția asupra ei. Nu era drăguță, nu era bună. Era pe măsura mea. Poate mă gândeam deja la o vreme viitoare când voi avea nevoie să fiu iertat - de cineva, oricine - și cine putea face asta mai bine decât cineva croit din același material?

Când spun că nu era bună, nu înseamnă că era rea sau coruptă. Defectele ei erau nimic pe lângă fisurile zigzagate care îmi traversează sufletul. Nu puteai să o acuzi de mai mult decât de un fel de lene morală. Existau lucruri pe care nu era dispusă să le facă, indiferent care erau imperativele care le propulsau în raza imperfectă a atenției ei. Îl neglija pe fiul nostru, nu pentru că nu ținea la el, în felul ei, ci pur și simplu pentru că nevoile lui nu o interesau. O surprindeam stând pe un scaun și uitându-se la el cu o expresie pierdută pe chip, încercând parcă să-și amintească exact cine sau ce

era și cum ajunsese acolo, rostogolindu-se pe podea la picioarele ei, într-una din numeroasele sale scârne. Daphne, murmuram, pentru numele lui Dumnezeu! Și, de cele mai multe ori, mă privea și pe mine la fel, cu aceeași uitătură goală, curios de absentă.

Constat că nu mă pot opri să nu vorbesc despre ea la timpul trecut. într-un fel sau altul, așa mi se pare potrivit. Cu toate astea, vine des să mă viziteze. Prima dată când a venit, m-a întrebat cum e aici. Ah, draga

mea - i-am spus - zgomotul! Și oamenii! A dat ușor din cap, a surâs stins și s-a uitat fără interes în jur, la restul vizitatorilor. Vedeți dumneavoastră, ne înțele- gem unul pe celălalt.

În climatul sudic, indolența ei s-a preschimbat într-un fel de langoare voluptuoasă. Îmi amintesc o încăpere anume, cu obloane verzi, un pat îngust și un scaun ca din tablourile lui Van Gogh, cu o amiază mediteraneeană pulsând afară, pe străzile albicioase. Ibiza? Ischia? Poate Mykonos? Mereu o insulă, notează asta, grefierele, s-ar putea să fie important. Daphne reușea să se dezbrace de haine cu o viteză magică, doar cu o ridicare din umăr, ca și cum fustă, bluză, pantaloni, totul era dintr-o singură bucată. E o femeie plinuță, nu grasă, nici măcar greoaie, ci masivă și minunat echilibrată: de câte ori o vedeam voiam să o mângâi, așa cum aș vrea să mângâi o statuie, cuprin- zându-i rotunjimile în căușul palmei, trecându-mi de- |
getul mare de-a lungul liniilor netede și
prelungi, 1 simțind răcoarea, textura catifelată
a pietrei. Grefier, șterge ultima propoziție, Onorată
poate părea că înseamnă prea mult. 13

Amiezile acelea arzătoare, în camera aceea și în nenumărate altele ca ea... Doamne, mă apucă tremuratul când mă gândesc. Nu eram capabil să rezist goliciunii ei nepăsătoare, greutateii și densității cărnii aceleia lucioase. Stătea întinsă lângă mine, o *maya* distrată, cu privirea ațintită, pe lângă mine, în tavanul umbros, sau în pana de

lumină albă, fierbinte, dintre obloane, până când
reuşeam, n-am înţeles niciodată cum, să apăs pe
un nerv dinăuntru ei şi atunci se întorcea spre
mine greu, iute, cu un geamăt, agăţân-
du-se de mine parcă în cădere, cu gura pe gâtul meu,

cu vârfurile degetelor pipăindu-mi ca un orb spatele. Ținea întotdeauna ochii deschiși, cu privirea cenușie, difuză și molatică rătăcind neajutorată, zvâcnind în suferința tandră pe care i-o provocam. Nu pot descrie cât mă excita privirea aceea îndurerată, fără apărare, atât de diferită de ea în oricare alt moment. O vreme am obligat-o să poarte ochelarii când stăteam așa în pat, ca să pară și mai pierdută, și mai lipsită de apărare, dar nu mi-a reușit niciodată, indiferent ce vicleșuguri am folosit. Și sigur că nu puteam să întreb. După aceea, totul era ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, se ridica și intra încet în baie, cu o mână în păr, lăsându-mă prosternat în așternutul ud leoarcă, printre convulsii și gâfâituri, ca și cum aș fi făcut un atac de cord, ceea ce, într-un fel, și făcusem.

Dar nu a știut niciodată cât de profund mă influența. M-am străduit să nu afle. A, nu mă înțelegeți greșit, nu pentru că m-aș fi temut să nu capete putere asupra mea sau mai știu eu ce. Ci pentru că o astfel de cunoaștere ar fi fost, cum să spun, nelalocul ei între noi. Era o reticență, un tact pe care, de la bun început, am căzut de acord, fără vorbe, să îl păstrăm. Ne înțelegeam unul pe celălalt, da, dar asta nu însemna că ne cunoșteam sau că doream să ne cunoaștem. Cum am

mai fi putut să păstrăm grația neînhibată care era atât de importantă pentru amândoi dacă nu păstram și esența secretă a flintelor noastre interioare?

Ce bine era când ne trezeam în după-amiezile răcoroase și porneam leneș spre port, prin geometria frustă a soarelui și umbrelor de pe străzile înguste, îmi plăcea să o văd pe Daphne mergând în fața mea, cu umerii puternici și șoldurile mișcându-i-se într-un ritm voalat, complex sub pânza subțire a rochiei. îmi

plăcea să îi văd și pe bărbații de pe insulă, ciuciți deasupra paharelor cu *pastis* și a degetarelor cu cafea tulbure, holbând ochii de șopârlă la trecerea ei. Așa, nemernicilor, râvniți, râvniți.

În port era întotdeauna un bar, întotdeauna același, indiferent de insulă, cu câteva mese și scaune de plastic afară, cu umbrele de soare strâmbe care făceau reclamă la Stella sau Pemod și cu un proprietar măsliniu și gras, sprijinit de tocul ușii, scobindu-se în dinți. Și întotdeauna oamenii erau aceiași: câțiva tipi supli și duri, în blugi decolorați, femei cu ochi de cremene și pielea tăbăcită de soare, un bătrân gras cu șapcă de iahting și cotleți încărunțiți și, bineînțeles, câte imul sau doi poponari, cu brățări și sandale fandosite. Ei erau ai noștri, gașca noastră, prietenii noștri. Rareori le aflam numele sau ei pe ale noastre, ne spuneam unul altuia amice, nene, căpitane, dragă. Ne beam coniacurile sau ouzo-urile, ce se întâmpla să fie băutura locală cea mai ieftină, și vorbeam tare despre alți prieteni, toți niște figuri, prin alte baruri, pe alte insule, măsurându-ne unii pe alții cu ochii mijiți, în timp ce zâmbeam, așteptând nici noi -2L nu știam ce, poate o spărtură, un flanc vulnerabil lăsat nepăzit, în care ne-am fi putut înfige colții. Doamnelor și domnilor jurați, ne-ați văzut, făceam parte din culoarea locală a pachetului de servicii pentru vacanță, ați trecut pe lângă noi cu priviri pofticioase, iar noi v-am ignorat.

Domneam peste această gloată, Daphne și cu

mine, cu un fel de detaşare nobilă, ca un rege şi o regină în exil, care aşteaptă zi de zi veşti despre contrarevoluţie şi chemarea de a reveni la palat. Am constatat că oamenii, în general, se temeau puţin de

noi, când și când vedeam în ochii lor câte o privire îngrijorată, dornică de a fi pe plac, ca de câine, sau dimpotrivă, o aruncătură furișă, dușmănoasă și posomorâtă. M-am gândit mult la acest fenomen, mi se pare semnificativ. Ce era în noi - sau mai degrabă la noi - de-i impresiona? Da, suntem mari, bine făcuți, eu sunt chipeș, Daphne e frumoasă, dar nu se poate ca aceasta să fi fost mereu explicația. Nu, după meditații îndelungate, concluzia la care am ajuns este aceasta, că își închipuiau că recunosc în noi o coerență și o întregime, o autenticitate esențială care lor le lipsea și de care nu se simțeau demni cu adevărat. Eram... da, asta este, eram niște eroi.

Toate astea mi s-au părut ridicole, desigur. Nu, stați puțin, mă aflu sub prestare de jurământ, trebuie să spun adevărul. Mi-a plăcut. Mi-a plăcut să lenevesc la soare, cu splendida mea consoartă, cu reputația ei pătată, și să accept în liniște tributul curtenilor noștri pestriți. Aveam un zâmbet special, palid și mic, tolerant, cu o vagă nuanță de dispreț, pe care îl dăruiam în special celor mai fleți, bieți nerozi care sporovăiau, făcând dinaintea noastră scamatorii și tumbe cu tichiile lor cu clopoței, râzând ca nebunii. Mă uitam în ochii lor și mă vedeam înnobilit acolo, reușind să uit o clipă ce eram, ceva neînsemnat, tremurând, la fel ca ei, plin de dorințe și ură, solitar, înspăimântat, muncit

de îndoieli si muribund.

’
Aşa am intrat pe mâna escrocilor, mi-am îngăduit să cred că sunt inviolabil. Nu încerc, milord, să găsesc o scuză pentru acţiunile mele sau să le explic. Viaţa aceea, de peregrinări de la o insulă la alta, încurajează iluzia. Soarele, aerul sărat sug sensul din lucruri, făcându-le să-şi piardă greutatea reală. Instinctele

mele, instinctele tribului nostru, resorturile strânse, temperate în pădurile întunecate ale Nordului, s-au relaxat acolo, onorată instanță, pe cuvântul meu. Cum ar fi putut fi ceva periculos sau rău în clima aceea blândă, albastră ca o acuarelă? Și apoi, lucrurile rele sunt lucruri care se întâmplă întotdeauna altundeva, iar oamenii răi nu sunt niciodată oameni pe care îi cunoști. Americanul, de pildă, nu părea a fi mai rău decât oricine altcineva din grupul din anul acela. Ca să fiu cinstit, nu mi s-a părut cu nimic mai rău decât mine - vreau să spun decât mi se părea că sunt eu, căci aceasta se întâmpla, desigur, înainte să descopăr ce sunt în stare să fac.

Îi spun Americanul pentru că nu i-am știut, sau nu-mi amintesc numele lui, dar nici nu simt convins că era american. Vorbea cu un accent spart, pe care era posibil să îl fi învățat din filme, și avea un fel de a se uita în jur cu ochii mijiți în timp ce vorbea, care îmi amintea de vedetele de cinema. Nu puteam să îl iau în serios. L-am imitat o dată superb - m-am priceput întotdeauna să-i imit pe oameni - facându-i pe ceilalți să râdă surprinși în hohote, recunoscându-l. La început am crezut că

era tinerel, dar Daphne a zâmbit și mi-a spus să mă uit la mâinile lui (avea darul de a observa astfel de lucruri). Tipul era suplu și musculos, cu o față ca un topor și păr tuns scurt, băiețește. Îi plăcea să poarte blugi strâmți și cizme de cowboy cu toc, și curele de piele cu cataramă uriașe. Avea un iz evident de văcar. Am să-i spun... să vedem... am să-i spun Ran- dolph. Pe Daphne pusese ochii. Îl urmăream cum se trage aproape de ea, cu mâinile vârâte în buzunarele strâmte, și cum începe să adulmece aerul, dintr-odată

țanțoș și fără stare, ca atâția alții înaintea lui, cu pofta, ca și a lor, vizibilă într-o pată albă de încordare dintre ochi. Pe mine mă trata cu afabilitate prudentă, spunându-mi prietene sau chiar - oare inventez? - „colega“. îmi amintesc prima dată când s-a așezat la masa noastră, înfășurându-și picioarele de păianjen pe după scaun și aplecându-se înainte, sprijinit într-un cot. Mă așteptam să scoată o punguță de tutun și să-și răsucească o țigară cu o singură mână. Chelnerul, Paco sau Pablo, un tânăr cu ochi fierbinți și pretenții de aristocrat, a făcut o greșală și ne-a dus alte băuturi, iar Randolph a profitat de ocazie ca să-l sfâșie. Bietul băiat stătea acolo, cu umerii încovoiați sub ploaia de invective sfîchiuitoare, fiind ceea ce fusese dintotdeauna, un copil de țăran. După ce a plecat împleticindu-se, Randolph s-a uitat la Daphne și a zâmbit larg, arătând un șir de dinți lungi și galbeni, amintindu-mi de un câine care se așază mândru pe labe, după ce a depus la picioarele stăpânei un șobolan mort. Spanioli împuțiți, a zis el nepăsător, scoțând un sunet de parcă ar fi scuipat pe la colțul gurii. Am sărit în picioare, am apucat de marginea mesei și am întors-o cu dosul în sus, răstumându-i paharele în poală, și am țiptat la el să se ridice și să pună mâna pe armă, fir-ai al dracului de nenorocit! Nu, nu, sigur că n-am făcut-o. Oricât mi-ar fi plăcut să îi umplu șlițul ridicol de burdușit cu o masă întreagă de cioburi, nu era modul meu de a proceda, pe vremea aceea. în plus, mă distrasem grozav, la fel ca și ceilalți, văzându-1 pe Pablo sau Paco luându-și porția,

aschimodia, cu privirile lui lăcrimoase, cu mâinile lui delicate și cu mustața aia oribilă, pubiană.

Lui Randolph îi plăcea să lase impresia că e un personaj foarte periculos. Vorbea despre fapte obscure,

comise într-o țară îndepărtată, pe care o numea State, îi încurajam istoriile de capă și spadă, savurându-i americanismele. Totul avea ceva încântător de ridicol, privirea piezișă și inflexiunea viclean modestă a fanfaronului, aerul lui de stimă euforică de sine, felul în care se deschidea ca o floare sub dogoarea reacției mele de aprobare mută, plină de uimire. Micile răutăți ale ființelor umane mi-au produs întotdeauna satisfacție. Să-l tratez pe prost și pe mincinos ca și cum l-aș crede întruchiparea probității, să-l momesc printre poze și invenții este o plăcere deosebită. S-a declarat pictor, până i-am pus câteva întrebări nevinovate pe această temă, după care a devenit brusc scriitor. În realitate, mi s-a confesat el într-o seară la băutură, își câștiga banii vânzând droguri vizitatorilor bogați ai insulei. Am fost șocat, bineînțeles, dar am recunoscut informația prețioasă și mai târziu, când...

Dar m-am plictisit de el, permiteți-mi să închei subiectul, ca să scăpăm odată. L-am rugat să îmi împrumute niște bani. A refuzat. I-am amintit de seara de beție și am adăugat că sunt sigur că *guardia* ar fi dorit să audă ce îmi povestise el. A fost șocat. S-a gândit. Nu avea suma pe care i-o cerusem, mi-a spus, va trebui să facă rost de ea, poate de la niște per- Boane pe care le cunoștea. Și și-a mușcat buzele. I-am răspuns că e în ordine, nu-mi pasă de unde vin banii. Mă amuza și mă încânta să mă joc de-a șantajistul. Nu mă așteptasem să mă ia în serios, dar aparent îi subestimase poltroneria. Mi-a adus banii și, timp de câteva săptămâni, Daphne și cu

mine am dus-o regește și totul a fost perfect, mai puțin faptul că Randolph se ținea după mine ca un câine, pretutindeni. Dăduse o interpretare exasperant de literală unor

termeni ca „a împrumuta” și „a da înapoi”. Faptul că-mi ținusem oare gura, i-am spus, nu era plată destulă? Oamenii ăștia, a zis cu o încercare îngrozitoare, spasmodică de a zâmbi, oamenii ăștia nu se joacă. I-am spus că mă bucur, pentru că nu mi-ar fi plăcut să știu că am avut de-a face, chiar și la mâna a doua, cu niște indivizi frivoli. Atunci a amenințat că le dă » » .

numele meu. I-am răs în nas și i-am întors spatele. În continuare, nu puteam să iau nimic în serios. Câteva zile mai târziu, pe numele meu a sosit un pachetel învelit în hârtie maro, cu o caligrafie semianalfabetă. Daphne a făcut greșeala să îl deschidă. Înăuntru era o cutie de tutun - Balkan Sobranie, ceea ce îi dădea o stranie nuanță cosmopolitană - căptușită cu vată, în care cuibărea o bucățică de carne curios contorsio-

> nată, palidă, zgârcioasă, acoperită cu o crustă de sânge închegat. Mi-a luat o secundă ca să îmi dau seama că era o ureche omenească. Cel care o retezase făcuse treabă de mântuială, cu ceva ce trebuie să fi fost un cuțit de pâine, judecând după marginea zdrențuită. Dureros. Bănuiesc că asta a fost intenția. Îmi aduc aminte că mi-am spus: ce potrivire, o ureche în această țară a toreadorilor! Foarte spiritual.

Am pornit în căutarea lui Randolph. Avea un tampon mare de tifon lipit de tâmpla stângă, fixat cu un bandaj nu prea curat,

așezat șmecherește într-o parte. Nu mi-a mai amintit de Vestul Sălbatic. Acum parcă soarta se decisese să îi susțină afirmația că e pictor, semăna izbitor cu bietul, înnebunitul Vincent din autoportretul făcut după ce s-a desfigurat din dragoste. Când m-a văzut, am crezut că o să înceapă să bocească, într-atât părea să-și plângă de milă, atât era de indignat. Acum o să te descurci tu cu ei, mi-a spus, tu

le ești dator, nu eu, eu am plătit, și și-a dus sumbru o mână la capul bandajat. După care mi-a aruncat o insultă și s-a furișat pe o alee. În ciuda soarelui de amiază, m-a luat cu fiori pe spinare, ca o boare cenușie ce roiește peste apă. Am mai stat o clipă în colțul acela alb, reflectând. M-a salutat un bătrân pe un măgăruș, în apropiere, clopotul unei biserici zăngănea strident, rapid. De ce, m-am întrebat, de ce trăiesc astfel?

Este o întrebare căreia, fără îndoială, instanța va dori să îi afle răspunsul. Cu familia mea, educația mea, da, cu cultura mea, cum am putut să duc o astfel de viață, să mă întovărășesc cu astfel de oameni, să intru în astfel de încurcături? Răspunsul este... nu știu care este. Sau știu, dar e prea lung, prea încâlcit ca să încerc să-l formulez aici. A fost o vreme când am crezut, ca toată lumea, că îmi determin singur cursul vieții, în conformitate cu propriile decizii, dar treptat, pe măsură ce am acumulat un trecut pe care să îl examinez, am înțeles că am făcut lucrurile pe care le-am făcut pentru că nu puteam face altceva. Vă rog să nu vă închipuiți, milord, și mă grăbesc să o spun, să nu vă închipuiți că detectați aici umbra vreunei scuze sau ²¹ măcar a unei justificări. Doresc să îmi asum responsabilitatea totală a faptelor mele - la urma urmelor, sunt singurele

lucruri despre care pot să afirm că sunt ale mele - și declar dinainte că voi accepta fără murmur verdictul Curții. Nu fac decât să întreb, cu tot respectul, dacă mai putem să menținem principiul culpabilității morale, odată abandonată noțiunea de liber arbitru. Este, recunosc, o problemă grea, una din cele pe care ne place să le dezbatem aici seara, la o cană de cacao și o țigară, când timpul atârnă greu.

Cum spuneam, nu mi-am văzut întotdeauna viața ca pe o pușcărie în care toate acțiunile sunt hotărâte în conformitate cu un model aleatoriu, azvârlit la întâmplare de o autoritate necunoscută și insensibilă. Ba chiar, când eram tânăr, mă vedeam ca un maestru constructor care avea, într-o zi, să ridice un edificiu minunat în jurul său, un fel de pavilion măreț, aerisit și luminos, care avea să îl conțină fără drept de apel, dar în care avea să fie liber. Uite, va spune lumea, zărind de departe această frumusețe, uite ce sigur e, ce solid: el este, da, fără îndoială, omul însuși. Între timp însă, fără o casă, mă simțeam în același timp expus și invizibil. Cum să descriu sentimentul propriei ființe resimțite ca ceva fără greutate, fără legături, o fantomă plutitoare? Alții păreau să aibă o densitate, o prezență care mie îmi lipseau. Printre ele, aceste ființe masive, lipsite de griji, eram ca un copil printre adulți. Îi urmăream cu ochi mari, minunându-mă de siguranța lor calmă în fața unei lumi stupefiante și revoltătoare. Nu mă înțelegeți greșit, nu eram vreo *mimosa pudica*, râdeam, săltăm și mă umflam în pene la fel ca oricine, doar că, pe dinăuntru, în galeria aceea întunecoasă, umbrită pe care o numesc inimă, stăteam stânjenit, cu mâna la gură, tăcut, invidios, nesigur. Ei înțelegeau totul, sau cel puțin acceptau. Știau ce părere au despre un lucru sau altul, aveau opinii. Vedeau totul în mare, ca și cum n-ar fi înțeles că totul e divizibil la infinit. Vorbeau despre cauză și efect, ca și cum ar fi crezut că e posibil să izolezi o întâmplare și să o cercetezi în lumină într-

un spațiu pur, atemporal, în afara vârtejului
dement al lucrurilor. Vorbeau despre popoare
întregi ca despre un singur individ, în timp ce mie
mi se părea hazardat să vorbești despre

un singur individ cu un oarecare grad de siguranță. Da, nu aveau nici o limită.

Și, ca și cum lumea din afară n-ar fi fost de ajuns, aveam și pe dinăuntru un exemplar din mine însumi, un fel de paznic, în fața căruia trebuia să-mi ascund lipsa de convingere. De exemplu, dacă citeam ceva, un argument dintr-o carte sau alta, cu care eram entuziasmat de acord, pentru ca la sfârșit să constat că înțelesesem complet greșit ce voia să spună autorul, că interpretasem totul exact pe dos, mă simțeam imediat obligat să fac stânga-mprejur, iute ca fulgerul, și să îmi spun, adică să-i spun celui alt eu, severului sergent dinăuntru, că ceea ce se spunea în carte era adevărat, că nu crezusem nici o clipă altceva și, chiar dacă aș fi crezut, eram destul de deschis la minte ca să sar de la o părere la alta fără ca măcar să-mi dau seama. După care îmi ștergeam fruntea, îmi dregeam glasul, îmi îndreptam umerii și treceam mai departe, într-o descurajare mascată. Dar de ce la timpul trecut? S-a schimbat ceva? Atâta doar că paznicul dinăuntru a făcut un pas înainte și a preluat controlul, în vreme ce outsiderul s-a chircit în interior.

Oare instanța știe, mă întreb, cât mă costă această ²³ mărturisire?

M-am apucat de studiul științelor exacte pentru a găsi certitudini. Nu, nu e adevărat. Mai bine zis, m-am apucat de studiul științelor exacte pentru ca lipsa certitudinilor să fie mai ușor de suportat. Iată un mod, mi-am spus, de a înălța o structură solidă pe aceleași nisipuri de pretutindeni, dintotdeauna,

mișcătoare sub picioarele mele. Și eram bun, aveam fler. îmi era de folos lipsa convingerilor în materie de realitate, adevăr, etică, toate lucrurile acelea mărețe - în fapt, am

descoperit în știință imaginea unei lumi imprevizibile, în fierbere, ciudat de cunoscută mie, cel pentru care materia fusese întotdeauna un vârtej de coliziuni întâmplătoare. Statistica, teoria probabilității, acesta era domeniul meu. Chestii ezoterice, n-am să intru în detalii aici. Aveam un fel de dar rece deloc neglijabil, nici măcar conform standardelor teribile ale disciplinei. Lucrările mele din studenție erau un model de

claritate și concizie. Profesori⁹ mă iubeau, bătrânei ramoliți duhnind a fum de țigară și dinți stricați, care recunoșteau în mine acea calitate rară și nemiloasă a

cărei⁹ absență îi condamnase la⁹ o viață de trudă la cate-

dră. Atunci⁹ m-au remarcat americanii.

Ce mult mi-a plăcut America, viața acolo, pe coasta vestică, scăldată în soare și culori pastel, m-a schimbat definitiv. Încă le mai văd în vise, toate neatinse, dealurile gălbui, golful, podul roșu, imens și delicat, învelit în cețuri. Mă simțeam ca și cum m-as fi cățărat

până pe un platou⁹ înalt, închipuit, un fel de Arcadia. Atâta bogăție, atâta lejeritate, atâta inocență. Din toate amintirile pe care mi le-a lăsat locul acela, aleg una la întâmplare. O zi

de primăvară, la bufetul facultății. E ora prânzului. Afară, în piațetă, lângă fântână, fete superbe se expun la soare. În dimineața aceea am ascultat o prelegere ținută de un vrăjitor invitat, unul din

marii maestri ai tainelor ascunse, care acum stă cu noi la masă, bându-și cafeaua dintr-un pahar de plastic și spărgând fistic în dinți. E o ființă subțire și osoasă, cu o chică dezordonată de păr creț care încărunțește. Privirea amuzată, cu o sclipire malițioasă, îi fuge neobosit de colo-colo, parcă în căutarea a ceva ce-o să-1 facă să râdă. Realitatea e, prieteni, spune el, că totul e chestie de șansă, șansă pură. Și zâmbește larg, ca un

rechin, și îmi face cu ochiul mie, outsider ca și el. Profesorii din catedră așezați în jurul mesei dau din cap fără să îi răspundă, indivizi masivi, serioși, cu cămăși cu mânecă scurtă și pantofi cu talpă lată. Unul își scarpină falca, altul consultă fără grabă un ceas butucănos. Un băiat în pantaloni scurți și fără cămașă trece prin fata bufetului, cântând dintr-un fluier. Fetele se ridică încet, două câte două și se îndepărtează încet, traversând pajiștea, cu brațele strânse și cărțile lipite de piept ca niște armuri. Doamne, e cu puțință, am fost cu adevărat acolo? Acum, aici, mi se pare mai degrabă un vis decât o amintire, muzica, menadele blânde și noi la masa noastră, siluete fără viață, încremenite, înțelepții prezidând de după sticla care reflectă frunzele.

I-am cucerit acolo, cu accentul meu, cu lavaliererele, cu farmecul meu puțin sinistru, de lume veche. Aveam douăzeci și patru de ani și, printre ei, mă simțeam matur. Se aruncau asupra mea cu o fervoare solemnă, ca într-o formă de autoperfecționare. La vremea aceea era în curs de desfășurare unul din micile lor războaie din străinătate și toți erau protestatari, cu excepția mea - nu voiam să am de-a face cu marșurile lor, cu protestele cu

ocupare, cu ecolalia care, la ei, trecea drept dezbatere - dar nici măcar convingerile mele politice, sau lipsa lor, nu funcționau drept barieră și copilele - flori de toate formele și culorile îmi picau în pat cu petalele tremurând. De puține îmi amintesc cu oarecare precizie, când mă gândesc la ele văd un fel de hibrid, cu mâinile uneia,, ochii alteia și suspinele celei de a treia. Din zilele acelea, din nopțile acelea nu rămâne decât aroma palidă, dulce-amăruie, și o urmă, ca o iluzie a stării de plutire detașată, de... cum să-i spun... de extaz glandular, ataraxic - da, da, am făcut

rost de un dicționar - în care mă lăsau, cu mușchii du- reroși după atențiile lor încordate, cu carnea scăldată în balsamul sudorii lor.

În America am cunoscut-o pe Daphne. La o petrecere, acasă la nu mai știu ce profesor, într-o după-amia- ză, stăteam pe terasă cu un gin triplu în mână, când am auzit pe peluză, la picioarele mele, un glas de acasă: moale dar clar, ca sunetul apei care cade pe sticlă, și cu unda aceea de letargie inconfundabil a noastră. M-am uitat și am văzut-o, într-o rochie înflorată și cu pantofi demodați, cu părul tapat cum se purta atunci, imitație caricaturală a coafurilor negroide, încruntându-se peste umărul unui bărbat într-un sacou țipător, care răspundea cu gesturi aeriene unei întrebări pe care i-o pusese, în timp ce ea înclina serios din cap, fără a asculta nici un cuvânt din ce i se spunea. Am zărit-o o clipă, apoi am întors capul, nici eu nu știu de ce. Eram într-una din stările mele proaste, și pe jumătate beat. Acum, văd clipa aceea ca emblematică pentru viața noastră împreună.

Aveam să îmi petrec următorii cincisprezece ani întorcându-i spatele, într-un fel sau altul, până în dimineața aceea în care m-am trezit lipit de balustrada vasului cu abur care făcea legătura între insule, smiorcăindu-mă în aerul maculat al portului și facându-le cu mâna fără tragere de inimă, ei și copilului, amândoi mititei jos, pe chei. În ziua aceea ea mi-a întors spatele, cu ceea ce acum îmi apare ca o hotărâre lentă și infinit de tristă.

Simțeam și prostia, și teama. Mă simțeam ridicol. Era ireală, încurcătura în care mă băgasem: unul dintre visele acelea trăsnite pe care un omuleț dolofan și ineficient le transformă în filme de mâna a treia. O alungam pentru perioade lungi de timp, așa cum alungi un vis, indiferent cât de urât, care însă revine în scurt timp furișându-se, un lucru hidos, cu tentacule, și atunci creștea în mine valul fierbinte al groazei și rușinii - rușine, vreau să spun, pentru propria mea prostie, pentru absurdă orbire care mă băgase într-o asemenea încurcătură.

Dat fiind că, în Randolph, găsisem un personaj de plan secundar, mă așteptasem ca și restul să fie interpretate de o distribuție în registru comic, de niște bandiți plini de cicatrice, cu frunți înguste și mustăcioare subțiri, care să facă cerc în jurul meu cu mâinile în buzunare, rânjind și mestecând scobitori. În loc de asta, am fost convocat la o audiență cu un hidalgo cu păr argintiu, îmbrăcat în costum alb, care m-a întâmpinat cu o strângere de mână fermă, prelungită și mi-a spus că îl cheamă Aguirre. Purtarea îi era curtenie - >a toare și vag întristată. Nu se potrivea cu decorul. Ur- I casem pe o scară îngustă până într-o cămăruță joasă și murdară de deasupra unui bar, unde erau o masă aco- '■§ perită cu mușama și câteva scaune de trestie. Pe jos, g sub masă, stătea un prunc jegos, care sugea o lingură — de lemn. Într-un colț se afla un televizor disproporțio- ²⁷ nat de mare, în al cărui ecran stins, rău-prevestitor, m-am văzut reflectat, imens de înalt și slab, curbat ca un

arc. Mirosea a prăjeală. Cu o ușoară grimasă de scârbă, *señor* Aguirre a examinat șezutul unui scaun și a luat loc. A turnat vin pentru amândoi și și-a înclinat paharul într-un salut prietenos. Era om de afaceri, mi-a spus, un simplu om de afaceri, nu un profesor celebru - aici mi-a zâmbit înclinându-se calm - dar știa că există reguli, imperative morale. Și se gândea la unul în mod special. Ghiceam oare la care? Am clătinat din

cap pe mutește. Mă simțeam ca un șoarece cu care se juca un motan bătrân, plictisit și agil. Tristețea i s-a accentuat. Împrumuturile, mi-a spus, împrumuturile trebuiau achitate. Asta era legea care stătea la baza comerțului. Spera că ți voi înțelege poziția. A urmat o perioadă de tăcere. Mă cuprinsese un fel de mirare îngrozită: aceasta era lumea reală, lumea fricii, a durerii și a răzbunării, un loc serios, nu locul de joacă înșorit în care aruncasem în stânga și-n dreapta cu banii altuia. Va trebui să ajung acasă, am spus în cele din urmă, cu un glas care parcă nu era al meu, aveam oameni care mă vor ajuta, prieteni, familie, puteam împrumuta de la ei. S-a gândit. Voiam să plec singur? a vrut să știe. Timp de o clipă, nu am înțeles unde bate. Apoi mi-am întors privirea și am spus încet că da, da, soția și fiul meu or să rămână probabil aici. În timp ce vorbeam, mi s-a părut că aud un chicotit oribil, un hohot animalic de batjocură, chiar peste umărul meu. A zâmbit și a turnat atent încă două degete de vin. Copilul, care se jucase cu șireturile mele de la pantofi, a început să urle.

Eram agitat, nu intenționasem să-l lovesc. *Señar* Aguirre s-a încruntat și a strigat ceva peste umăr. În spatele lui s-a deschis o ușă și o tânără enorm de grasă, cu o expresie înfuriată, a băgat capul în încăpere și a mormăit ceva. Avea o rochie neagră, fără mâneci, cu tivul strâmb, și o perucă lucioasă și neagră, înaltă ca un stup, cu gene false asortate. A înaintat legănându-se și, cu un efort, s-a aplecat, a ridicat plodul și l-a plesnit tare peste față. Acesta a tresărit surprins și, înghițindu-și un

oftat greu, și-a fixat ochii rotunzi și gravi asupra mea. Femeia m-a fixat la fel de furioasă, după care a luat lingura de lemn și a azvârlit-o pe masă, dinaintea mea, cu un pocnet. Apoi, așezând bine

copilul pe un sold imens, a ieșit tropăind din cameră, trântind ușa în urma ei. *Señor Aguirre* a ridicat ușor din umeri a scuză. A zâmbit din nou, cu o sclipire în ochi. Ce părere aveam despre femeile de pe insulă? Am ezitat. Haide, haide, mi-a spus el vesel, nu se poate să nu am o părere într-o chestiune atât de importantă. I-am spus că erau frumoase, foarte frumoase, cele mai frumoase din câte văzusem din specia lor. A dat din cap mulțumit, era ceea ce așteptase de la mine. Nu, a zis, nu, prea brunete, prea brunete peste tot, chiar și prin locurile pe care nu le expuneau niciodată la soare. Și s-a aplecat înainte, cu zâmbetul lui încrețit și argintiu, și m-a bătut ușor cu degetul pe încheietura mâinii. Femeile nordice însă, ah, palidele femei nordice. Ce piele albă! Ce delicatețe! Ce fragilitate! Soția dumitale, de pildă, a zis. A urmat o nouă tăcere cu respirația ținută. Auzeam slab acordurile metalice ale muzicii de la un radio din barul de jos. Muzică pentru luptele cu tauri. Scaunul de sub mine a scos un scârțâit, ca un avertisment murmurat. *Señor Aguirre* și-a împreunat mâinile parcă pictate de El Greco și m-a privit peste turla degetelor. S-hoția dumitale, a spus, expirând cuvântul, frumoasa dumitale s-hoție, o să te întorci repede la ea? Nu era cu adevărat o întrebare. Ce puteam să-i spun, ce puteam să fac? Nici astea nu sunt cu adevărat întrebări.

I-am povestit lui Daphne cât am putut de puțin. A părut să înțeleagă. Nu mi-a creat probleme. Asta a fost întotdeauna marea ei calitate: nu creează

probleme.

Drumul până acasă a fost lung. Vasul a andocat în portul Valencia la apus. Urăsc Spania, o țară crudă,

plicticoasă. Orașul mirosea a sex și clor. Am luat trenul de noapte, înghesuit într-un compartiment de clasa a treia cu o jumătate de duzină de țărani urât mirositori, în costume ieftine. N-am putut să dorm. Era cald și mă durea capul. Simțeam locomotiva căznindu-se să urce panta lungă până pe platou, roțile durându-și iar și iar unica propoziție. La Madrid se iveau zorii de un albastru apos. M-am oprit în fața gării și am urmărit un stol de păsări răsucindu-se și rostogolindu-se la înălțime foarte mare și, foarte straniu, m-a cuprins un sentiment de euforie, sau ceva asemănător cu euforia, care m-a făcut să tremur și mi-a stârnit lacrimile. Probabil pentru că eram nedormit, plus efectul aerului rarefiat de la înălțime. De ce, mă întreb, îmi amintesc atât de limpede cum stăteam acolo, culoarea cerului, păsările acelea, fiorul de optimism febril? Eram într-un moment de cotitură, o să-mi spuneți, acolo mi s-a bifurcat viitorul și am luat-o fără să-mi dau seama pe drumul greșit - asta o să-mi spuneți, nu, dumneavoastră, pentru care totul trebuie să aibă sens, care tânjiți după sens, cu palmele transpirate și chipul îmbujorat. Dar calm, Frederick, calm. Iertati-mi ieșirea, onorată instanță. Doar că eu nu cred că astfel de momente înseamnă ceva - sau orice alt fel de momente, dacă tot veni vorba. Aparent au o semnificație. Poate au chiar și un fel de valoare. Dar de în-

semnat, nu înseamnă nimic.

Iată, mi-am mărturisit credința.

Unde rămăsesem? La Madrid. La plecarea

din Madrid. Am schimbat trenul, luând-o spre nord. Pe drum, ne-am oprit în toate gările, am crezut că n-o să mai ies niciodată din țara aia îngrozitoare. O dată am stat timp de o oră în mijlocul câmpului. Ședeam în tăcerea sacadata și mă uitam plictisit pe fereastră. Dincolo de șinele pline de gunoaie dinaintea trenului se întindea un câmp enorm, galben și înalt, iar în depărtare un șir de munți, pe care la început i-am luat drept nori. Soarele strălucea. Pe deasupra a trecut o cioară obosită. Cineva a tușit. M-am gândit ce ciudat era să mă aflu acolo, vreau să spun acolo și nu altundeva. Nu că, dacă aș fi fost altundeva, ar fi părut mai puțin ciudat. Vreau să spun... ah, nu știu nici eu ce vreau să spun. Aerul din compartiment era greu. Banchetele emanau mirosul propriu, prăfos, de obiect pe care se stătea. Individul pipiriu, negricios, cu fruntea joasă, din fața mea, mi-a prins privirea și nu și-a întors ochii. În clipa aceea m-am gândit că eram pe cale să fac ceva foarte rău, ceva înfiorător, ceva pentru care nu există iertare. Nu era o premoniție, cuvântul e prea vag. Am știut. Nu pot să vă explic în ce fel, dar am știut. M-am șocat pe mine însumi, am început să respir mai iute, fața îmi zvâcnea parcă de rușine, dar pe lângă șoc mai era un fel de veselie poznașă, care mi s-a ridicat în gâtlee și m-a înecat. Țăranul continua să mă privească. Stătea puțin aplecat în față, cu mâinile odihnindu-i-se calm pe genunchi, cu fruntea coborâtă, în același timp încordat și detașat. Așa te ținutiesc cu privirea oamenii

ăștia, au atât de puțină conștiință de sine, că parcă nu-și dau seama că acțiunile lor or să fie observate de alții. Parcă ı
>
te privesc dintr-altă lume.

Știam foarte bine, desigur, că eram fugar.

MA AȘTEPTASEM **SĂ AJUNG** pe ploaie și, intr-adevăr, la Holyhead cădea o burniță fină și caldă, dar când am ieșit pe apele canalului s-a ivit din nou soarele. Se însera. Marea era calmă, ca un menise întins și uleios, cu tente violacee, curios de înaltă și de curbată. Din salonul din față, unde stăteam, prova părea să se ridice tot mai sus, ca și cum întreaga navă ar fi vrut să decoleze. Înaintea noastră, cerul era o pată stacojie pe albastrul cel mai pal și pe verdele argintiu. Mi-am ridicat chipul în lumina marină calmă, fermecat, în așteptare, rânjind dement. Mărturisesc că nu eram pe de-a-ntregul treaz, deja intrasem în porția alocată de băutură *duty-free* și pielea de pe tâmpile și din jurul ochilor mi se strângea alarmant. Dar nu numai băutura mă făcea fericit, ci și blândețea lucrurilor, bunătatea simplă a lumii. Apusul, de exemplu, cât de bogat era întins, norii, lumina pe mare, depărtarea albastruverzuie care îți frângea inima, desfășurată, în întregime, ca pentru a alina un călător rătăcit și suferind. N-am reușit până în ziua de azi să mă

obișnuiesc cu faptul că exist pe acest pământ. Uneori mă gândesc că prezența noastră aici se datorează unei erori cosmice, că eram destinați unei cu totul alte planete, cu alte condiții, cu alte legi, cu alte ceruri, mai mohorâte. Încerc să mi-1 închipui, locul nostru adevărat, de la capătul celălalt al galaxiei, rotindu-se, rotindu-se. Și cei care ar fi trebuit să fie aici sunt și ei acolo, nedumeriți și cu dor de casă, ca noi? Nu, trebuie să fi dispărut de mult. Cum ar fi putut supraviețui, pământeni blânzi, într-o lume menită să ne conțină pe noi?

Vocile, asta m-a făcut să tresar la început. M-am gândit că accentul e prefăcut, suna ca o caricatură. Docherii cu fețe aspre și mahoarce în gură, un vameș cu șapca de la uniformă: compatrioții mei. Am traversat magazia imensă, de tablă ondulată ruginită, și am ieșit în aurul ostenit al serii de vară. Un autobuz a trecut pe lângă mine, apoi un muncitor pe bicicletă. Tumul cu ceasul stricat, arătând și acum ora aiurea. | Totul mă afecta atât de tare, că m-am mirat și eu. În copilărie îmi plăcuse locul acesta, cu cheiul, faleza, '•§ chioșcul verde al fanfarei. Avusese dintotdeauna un ș aer de melancolie dulce, de regret stins, ca atunci când — concertul pestriț și vesel, ultimul al sezonului, abia s-a ³³ împrăștiat în eter. Tata nu i-a spus niciodată altfel decât Kingstown: nu-și pierdea timpul cu păsăreasca locală. Mă aducea aici duminica după-amiază, uneori și în zilele de lucru, în timpul vacanțelor. Drumul cu mașina de la Coolgrange era lung. Parca pe șosea, deasupra cheiului, îmi

dădea un șiling și cobora panta, lăsându-mă, după cum îi plăcea să spună, în treburile mele. Mă văd și acum, prințul broscui, așezat pe tronul înalt al banchetei din spate a Morrisului Oxford, mâncând dintr-un cornet de înghețată, lingând gogoloiul din ce

În ce mai mic de materie dulce și lipicioasă de jur împrejur cu o conștiinciozitate științifică și întorcând privirile insistente ale plimbăreților, care păleau la vederea răutății din ochii mei și a limbii sfîchiuitoare și

cremoase. Briza dinspre mare era un zid catifelat și sărat de aer în geamul deschis al mașinii, cu un iz de fum de la vasul de poștă amarat mai jos de mine. Steagurile de pe acoperișul clubului de iahting tremurau plesnind, iar în port, desișul de catarge se legăna cu clinchete de orchestră orientală.

Mama nu ne însoțea niciodată în aceste escapade. Era, știu acum, un pretext pentru ca tata să își viziteze metresa pe care o ținea acolo. Nu îmi amintesc să se fi furișat, în orice caz nu mai mult ca de obicei. Era un bărbat slăbuț și bine construit, cu sprâncene palide și ochi la fel, cu o mustață mică și blondă, vag indecentă, ca o bucățică de blăniță, moale și pufoasă, care îi ajunsese din greșeală pe față dintr-o altă parte, tainică, a făpturii. Făcea ca gura să-i arate surprinzător de vie, un obiect flămând, violent, colorat în roșu, care măcina și mârâia. Era mereu furios, fierbând de resentimente și indignare. Dincolo de aparența amenințătoare, era însă un laș. Își plângea singur de milă. Era convins că lumea se folosisese urât de el. Prin compensație, se răsfăța singur, oferindu-și tot felul de tratații. Purta pantofi făcuți manual și cravate Charvet, bea vin roșu bun, fuma țigări importate special în cutii metalice,

vidate, cumpărate de la un magazin din Burlington Arcade. Mai am și acum, adică aveam, bastonul lui de trestie. Era teribil de mândru de el. îi plăcea să îmi arate cum era făcut, din patru - sau să fi fost opt bucăți? - de ratan, tratate și îmbinate de un meșteșugar. Abia mă abțineam să nu râd, atât era de caraghios

În entuziasmul lui. Făcea greșeala de a considera că obiectele care îi aparțineau erau măsura valorii sale și se foia uguind de colo-colo, etalându-le ca un elev cu o praștie formidabilă. Avea, într-adevăr, ceva etern copilăresc, ceva neformat și puber. Când mă gândesc la noi doi, împreună, îl văd pe el imposibil de tânăr și pe mine deja matur, obosit, acrit. Cred că îi era puțin teamă de mine. Pe la doisprezece sau treisprezece ani eram la fel de înalt sau măcar la fel de greu, căci, deși am moștenit coloritul lui deschis, forma am luat-o de la mama și, încă de la vârsta aceea, aveam o tendință spre îngrășare. (Da, m'lud, aveți dinaintea dumneavoastră un individ mediu, din care obezul se străduiește să nu iasă la suprafață. Căci o singură dată i s-a permis să scape, lui Bunter, și uite ce s-a întâmplat.)

Sper că nu vă las impresia că mi-am antipatizat tatăl. Nu vorbeam mult, dar ne simțeam foarte bine împreună, așa cum se simt tații și fiii. Dacă el se temea puțin de mine, la rândul meu aveam destulă minte ca să mă feresc de el, relație ușor de confundat, chiar și de noi înșine uneori, cu respectul reciproc. Amândoi manifestam multă scârbă față de lume în general, asta aveam, într-adevăr, în

comun. Constat că i-am moștenit râsul, chicotitul nazal, unicul comentariu pe care îl făcea asupra marilor evenimente ale timpului său. Schisme, războaie, catastrofe, ce-i păsa lui de astfel de lucruri? Lumea, singura lume care merita cunoscută, se sfârșise odată cu plecarea de pe aceste țărmuri a ultimului vicerege; după aceea nu mai rămăsese decât o gâlceavă între țărani. S-a străduit cu adevărat Bă creadă în fantezia unei situații mai bune care ne-ar fi fost furată, nouă și celor ca noi - cei ca noi fiind catolici de Dublin Castle, cum îi plăcea să spună, da, domnule,

catolici de Dublin Castle si suntem mândri! Dar eu cred că nu era atât mândrie, cât tristețe. Cred că, în sinea lui, îi era rușine că nu e protestant: ar fi avut mult mai puține explicații de dat, mult mai puține justificări. Se închipuia ca personaj tragic, un gentleman de școală veche, anacronic. Cu ochii minții, îl văd într-una din diminețile acelea de duminică împreună cu amanta, o tânără masivă, presupun, cu părul ondulat fără înțelepciune și un *décolletage* generos, înaintea căreia îngenunchează, sprijinit tremurător într-un genunchi, privindu-i cu încântare chipul, cu mustața tresărindu-i și gura roșie deschisă implorator. Ah, dar nu e frumos să-mi bat joc de el în felul ăsta. Pe cuvânt, pe cuvânt că nu nutresc gânduri rele în ce-1 privește - vreau să zic în afară de dorința secretă de a-l ucide, ca să mă pot însura cu mama, idee nouă și atrăgătoare pe care avocatul mi-o recomandă mereu cu căldură și cu priviri încărcate de semnificație.

Dar divaghez.

36 Farmecul pe care l-am găsit la Kingstown, vreau să spun Dun Laoghaire, s-a spulberat când am intrat în oraș. Locul din față, de pe platforma autobuzului - vechiul meu loc, preferatul meu! - îmi dezvăluia scene pe care abia dacă le recunoșteam. În cei zece ani de când nu mai fusesem aici se petrecuse ceva, ceva se abătuse asupra locului. Străzi întregi dispăruseră, case fuseseră demolate, înlocuite de înfricoșătoare blocuri de oțel și sticlă neagră. Vechea piațetă unde locuisem împreună cu Daphne fusese rasă de pe fața pământului și transformată într-o parcare

uriașă, de cărămidă reciclată. Am văzut o biserică de vânzare - o biserică, de vânzare! Vai, ceva îngrozitor se întâmplase! Până și aerul părea schimbat. În ciuda orei târzii, mai zăbovea

o urmă de strălucire stinsă, densă, înecată în praf, ca ceața de după o explozie sau o conflagrație gigantică. Pe stradă, oamenii aveau expresia zguduită a supraviețuitorilor, parcă nu mergeau pe picioare, ci pe role. Am coborât din autobuz și mi-am croit drum printre ei cu ochii în jos, de frică să nu văd cine știe ce orori. Copilandri desculți fugeau pe lângă mine, cerșind un bănuț. Pretutindeni erau bețivi, împleticindu-se și înjurând, pierduți într-o confuzie fără veselie. Un cuplu de toată mirarea a țâșnit dintr-un subsol pulsând, un tânăr supărat cu fața ciupită și o creastă de păr portocaliu, și o fată cu înfățișare aspră, cu cizme de gladiator și haine zdrențuite, negre ca tăciunele. Erau drapați în lanțuri, funii și ceva ce semăna cu niște banduliere, iar în nări aveau cercei de aur. Nu văzusem în viața mea asemenea ființe, m-am gândit că trebuie să fie membrii vreunei secte fantastice. Am fugit din calea lor și m-am aruncat în cârciuma lui Wally. M-am aruncat literalmente.

Onorată

Mă așteptasem să se fi schimbat, la fel ca restul. Țineam la Wally. Veneam să beau aici când eram student și mai târziu, când eram angajat la stat. Locul avea o tentă de jeg pe care o găseam atrăgătoare. Știu că s-a bătut multă monedă pe faptul că era frecventat de homosexuali, dar sper că instanța va ignora concluziile trase implicit de aici, mai ales în presa de scandal. Nu sunt poponar. Nu am nimic împotriva celor care sunt, afară doar de faptul că îi disprețuiesc, desigur, și că găsesc dezgustător gândul la lucrurile la care se dedau, oricare vor fi

fiind ele. Dar prezența lor oferea o veselie dosnică
atmosferei de la Wall/s și un pic de simț al
pericolului. îmi plăcea fiorul de jenă și de spaimă
încântată care mi se prelingea ca o boabă de
mercur în sus pe șira spinării când izbucneau în
hohote de râs,

ca un cârd de papagali, sau când se îmbătau și începeau să azvârle înjurături în stânga și-n dreapta sau să spargă obiecte. În seara aceasta, când m-am grăbit să mă adăpostesc de orașul rănit, primul lucru pe care l-am văzut a fost un grup de cinci sau șase la o masă de lângă ușă, cu capetele apropiate, șușotind, chicotind și pipăindu-se fericiți. Wally însuși era la bar. Se îngră-șase, ceea ce nu credeam să fie posibil, dar, în afară de asta, cei zece ani nu-l schimbaseră. L-am salutat cu căldură. Bănuiesc că si-a amintit de mine, deși bineîn-țeles că nu avea să recunoască: Wally se mândrea grozav cu acreala lui. Am comandat un gin tonic mare, gargantuan, iar el a oftat indispus și s-a dat greoi jos de pe taburetul pe care stătuse cocoțat. Se mișca foarte încet, ca prin apă, cu slănina tremurând ca o meduză. Deja mă simțeam mai bine. I-am povestit despre biserica scoasă la vânzare. A ridicat din umeri, nu se mira, asemenea lucruri deveniseră banale în ziua de azi. În timp ce îmi puneă paharul în față, grămada de poponari de lângă ușa s-a spart brusc într-un val de râs tare, iar el s-a încruntat în direcția lor, strângându-și gura mică până aproape i-a dispărut de tot în bărbia grasă. Afișa dispreț față de clientelă, deși se spunea că el însuși ținea un roi de băieței, peste care domnea cu multă severitate, gelos și înfricoșător ca un personaj din ilustrațiile lui Beardsley.

Mi-am băut ginul. Băutura asta are ceva, poate izul de pădure sălbatică, ceva care mă poartă întotdeauna cu gândul la amurguri,

cețuri și fecioare moarte. În seara asta îmi zomăia în gură ca un râs tainic. M-am uitat în jur. Nu, Wall/s nu se schimbaseră, nu se schimbaseră deloc. Era locul meu: semiîntunericul murmurând, sticlele aliniate în spatele barului, fiecare cu mărgică ei de lumină rubinie. Da, da, cuhnia vrăjitoarei, cu o damă oribil de grasă și o trupă de zâne chichitoare. Ba chiar și cu un căpcăun - Giles cel Groaznic, *c'est moi*. Eram mulțumit. Recunosc, îmi place tot ce e inadecvat, cu reputație proastă. În bombe ca asta, mă eliberez de povara nașterii și a educației și simt, simt... nu știu ce simt. Nu știu. Oricum, timpul nu e cel potrivit. M-am întors spre Wally și i-am întins paharul și am urmărit într-o stare de euforie toropită cum îmi măsoară încă o porție, într-un păhăruț de argint. Flăcări albastră când a adăugat gheața - la ce mă gândesc? Ochi albaștri. Da, bineînțeles.

Am spus fecioare moarte, nu-i așa? Vai de mine!

Care va să zică am stat în barul lui Wally și am băut, și-am conversat cu Wally despre câte-n lună și-n stele - partea lui de conversație limitându-se la ridicări din umeri, mormăieli plate și, din când în când, la câte un rânjel răuvoitor - și, treptat, bâzâitul pe care mi-l J declanșează întotdeauna în craniu călătoriile a încetat, i Mă simțeam ca și cum, în loc de vapor și tren, aș fi fost 'Î lansat cumva prin aer, pentru a ateriza în sfârșit în I punctul acesta, amețit și fericit, și plăcut, aproape — voluptuos de vulnerabil. Cei zece ani petrecuți în pre-³⁹ umblări fără liniște parcă nici n-ar fi fost,

o călătorie făcută în vis, fără substanță. Cât de îndepărtat părea totul, insulele pe marea albastră, amiezile pârjolate, Randolph și *señor* Aguirre, până și soția și copilul meu, cât de îndepărtate. Așa s-a făcut că, atunci când a intrat Charlie French, l-am salutat ca și cum nu l-aș fi văzut doar de ieri.

Știu că Charlie declară cu obstinație că nu m-a
vă- f »

zut la cârciuma lui Wally, că nici nu a trecut pe acolo, dar eu nu sunt dispus să recunosc mai mult decât că,

poate, nu în seara aia l-am văzut acolo. Îmi amintesc momentul cu o claritate desăvârșită, poponarii șopocăind, Wally lustruind un pahar cu o mișcare expertă din încheietură, inimitabil de condescendentă, eu stând la bar cu un pahar de gin în mână și vechea valiză din piele de porc la picioare, și Charlie oprindu-se locului în costumul cu dungi și pantofii scâlciați, un Eumeu¹ uituc, surâzând jenat și măsurându-mă cu suspiciune vagă. Dar e posibil ca memoria mea să fi contopit două ocazii diferite. E posibil. Ce pot să mai spun? Nădăjduiesc, Charles, că această concesie îți va alina, fie și câtuși de puțin, mândria rănită.

Oamenii mă cred fără inimă, dar nu sunt așa. Nutresc multă compasiune pentru Charlie French. I-am provocat o mare suferință, asta fără îndoială. L-am umilit în ochii lumii. Ce dureros trebuie să fi fost pentru cineva precum Charlie. S-a purtat foarte bine, dată fiind situația. S-a purtat chiar splendid. Cu acea ultimă, înfiorătoare și înfiorător de comică

¹ Sau Eumaeus, porcar al lui Ulise, rămas credincios amintirii stăpânului său. După douăzeci de ani de absență, Eumeu este primul care îl recunoaște pe Ulise la întoarcerea eroului în Ithaca și îl ajută să-i ucidă pe pretendenții Penelopei.(n. tr.).

ocazie, când mă scoteau afară cu cătușe la mâini, m-a privit nu acuzator, ci cu un fel de tristețe. Aproape a zâmbit. Și i-am fost recunoscător. Acum e pentru mine o sursă de vinovăție și iritare, dar mi-a fost prieten și...

Mi-a fost prieten. Ce propoziție simplă și totuși cu cât efect. Nu cred că am mai folosit-o vreodată până acum. Când am așternut-o pe hârtie, a trebuit să mă întrerup, uimit. Ceva mi-a urcat în gât, ca și cum aș fi stat, da, să plâng. Ce se întâmplă cu mine? Asta se înțelege prin reeducare? Poate am să plec totuși de-aici ca un om pocăit.

Bietul Charlie nu m-a recunoscut la început și s-a simțit vizibil prost, am observat, să fie abordat în locul acesta, într-un mod atât de familiar, de cineva care lui i se părea a fi străin. Mie mi-a făcut plăcere, parcă eram deghezizat. M-am oferit să-i fac cinste, dar m-a refuzat cu o politețe elaborată. Îmbătrânise. Abia împlinise șaiszeci de ani, dar părea mai bătrân. Era adus de spate și avea o burtică țuguiață ca un ou, iar obrajii pământii îi erau încrustați cu un filigran de vinișoare sparte. Cu toate acestea, lăsa impresia unui, cum să spun, unui echilibru care părea să-i fie nou. Parcă ocupa, în sfârșit, exact spațiul care îi fusese destinat. Pe vremea când îl cunoscusem, era un anticar de mâna a doua. Acum avea prestanță, aproape un aer de autoritate, cu atât mai marcată printre decorațiunile tipă- >g_ toare din barul lui Wally. E adevărat, avea și acum | expresia aceea familiară în ochi, în același timp năș- trușnică și bleagă, dar trebuia să mă uit atent ca să o descopăr. Începuse

Bă se îndepărteze prudent de mine, g continuând să zâmbească nesigur, dar pesemne tocmai — atunci a văzut în ochii mei ceva familiar si, în sfârșit, ⁴¹ m-a recunoscut. Ușurat, a scos un hohot ca un suspin și a aruncat o privire de jur împrejurul barului. Asta îmi aminteam, privirea asta de parcă tocmai ar fi constatat că are slitul descheiat si s-ar fi uitat să vadă

dacă mai observase cineva. Freddie! a exclamat el. Măi, măi, măi! Și-a aprins o țigară cu mâini nu tocmai sigure și a suflat un ghemotoc mare de fum spre tavan, încercam să-mi amintesc când îl văzusem prima dată. Venea la Coolgrange când trăia tata și se plimba prin casă cu un aer furișat și împăciuitor. își petrecuseră

tinerețea împreună, el și părinții mei, iar la băutură evocau amintiri despre vânătorile cu baluri dinainte de război, despre cum fugeau la Dublin, la spectacol, și câte și mai câte. Le ascultam povestirile cu infinit dispreț, strâmbând din buza cu puf adolescentin. Erau ca niște actori care repetă la nesfârșit aceeași comedie de salon obosită, proiectând imagini dezlănțuite, mai ales mama, cu unghiile ei stacojii și permanentul metalic, cu glasul acela al ei răgușit de gin și de țigări. Dar, ca să fiu onest față de Charies, nu cred că își asuma mirajul ăsta al frumoaselor zile de demult. Nu se putea să nu vadă trilul mic și isteric care făcea gâtleejul gușat al mamei să vibreze, nici felul în care o privea uneori tata, așezat țeapăn pe marginea scaunului, încordat ca un ogar, cu ochii

JOHN BANVILLE

42

ieșiți din orbite și palid, cu o expresie de ură nedumerită. Când îi apuca, uitau amândoi de orice altceva, de fiu, de prieten, de tot, baricadați împreună ca într-un fel de transă macabră. Ceea ce însemna că eu și Charlie eram adesea abandonați unul în compania celuilalt. Mă trata prudent, ca pe un obiect

care putea să îi explodeze oricând în față. Pe atunci eram grozav de fioros, dând pe dinafară de iritare și dispreț. Trebuie să fi format o pereche stranie, dar ne înțelegeam bine, la un nivel profund. Poate îi apăream ca fiul pe care nu avea să-l aibă niciodată, poate îmi apărea ca tatăl de care nu avusesem parte. (Altă idee propusă de avocat. Nu știu de unde-ți tot vin, Maolseachlainn.) Ce spuneam? Charlie. Într-o zi, când eram mic, m-a dus la curse. Era înțolit la patru ace, cu costum de

tweed și pantofi grei, maro, cu o pălărie mică, pusă șmecherește pe-o parte. Avea până și binoclu, deși părea incapabil să îl facă să funcționeze ca lumea. Intrase perfect în pielea personajului, cu excepția a ceva din comportamentul lui care îl făcea să pară în fiecare clipă gata să izbucnească într-un râs nestăpânit la adresa lui însuși și a pretențiilor lui. Aveam cincisprezece sau șaisprezece ani pe-atunci. În cortul cu băuturi, s-a întors liniștit spre mine și m-a întrebat ce vreau, whiskey irlandez sau scoțian... și m-a adus înapoi acasă, seara, într-o stare de beție turbulentă și belicoasă. Tata s-a înfuriat, mama a râs. Charlie a păstrat o tăcere senină, prefăcându-se că nu s-a întâmplat nimic, și mi-a strecurat cinci lire când m-am dus împleticindu-mă la culcare.

Ah, Charles, îmi pare nespus de rău, zău că-mi pare.

Acum, ca și cum și-ar fi amintit și el de cealaltă dată, a insistat să dea de băut și și-a strâns dezaprobativ buzele când am comandat gin. El era adeptul whiskey-ului. Făcea parte din costumație, ca și hainele în dungi și pantofii tociți, făcuți manual, ca părul acela superb, ca un coif cu aripi, acum complet argintiu și J despre care mamei îi plăcea să spună că îl însemnase pentru o carieră măreață. Charles reușise întotdeauna '■' să-și eludeze destinul. L-am întrebat cu ce se mai ocupa. A, mi-a răspuns, am o galerie de artă. Și s-a uitat împrejur cu un zâmbet distrat, surprins, parcă el ⁴³ însuși uimit de o asemenea idee. Am înclinat din cap. Deci asta îi dădea curaj, asta îi furniza aerul ăla de încredere în sine. îl vedeam

într-o săliță prăfuită dintr-o fundătură uitată de lume, cu câteva tablouri mângălite pe pereți și o fată bătrână înghețată pe post de secretară, care se ciondănea cu el pe banii de ceai și îi dăruia întotdeauna, de Crăciun, cravate învelite în hârtie. Bietul Charlie, forțat să se ia în sfârșit în serios, cu o firmă de care trebuia să se ocupe, fugărit de pictori să le dea banii. Stai, lasă-mă pe mine, am spus și,

smulgând o bancnotă din teancul în scădere rapidă, am trântit-o pe bar.

Ca să fiu foarte sincer însă, mă gândeam să-I rog să mă împrumute cu niște bani. Ce m-a împiedicat a fost... bine, știu că cei aflați în sală or să râdă, dar chiar mi s-a părut că ar fi de prost gust. Nu sunt deloc timid în materie, la vremea mea am scuturat de bani indivizi mult mai amărâți decât Charlie, dar situația aceasta avea ceva ce m-a împiedicat s-o fac. Parcă eram tatăl și fiul - nu tatăl meu, desigur, și nu eu pe post de fiu - care se întâlneau într-un bordel. Crispați, triști și inexplicabil jenați, ne înfoiam în pene și ne lăudam, ciocnind și bând în amintirea vremurilor trecute. Dar fără rezultat, căci în scurtă vreme ne-am poticnit și am căzut într-o tăcere mohorâtă. Pe

neasteptate însă, Charlie și-a ridicat ochii spre mine, cu ceva ca un val de durere, și cu glas gros, pățimaș, m-a întrebat: Freddie, ce te-a apucat? Stânjenit imediat, s-a tras speriat mai departe de mine, zâmbind cu disperare și suflând un nor acoperitor de fum. La început am fost furios, apoi m-a deprimat. Zău că nu aveam dispoziția pentru așa ceva. M-am uitat la ceasul din spatele barului și, prefacându-mă că am înțeles greșit, am zis da, așa e, a fost o zi lungă și am exagerat, și am dat peste cap paharul, i-am strâns mâna, mi-am luat valiza și am plecat.

Si iat-o din nou, în altă formă, aceeași întrebare: de ce Freddie, de ce trăiești în felul ăsta? Am zăbovit asupra ei a doua zi dimineață, în drum spre Cool-grange. Ziua era

ca în sufletul meu, cenușie, plată și grea. Autobuzul înainta laborios pe drumurile înguste de țară, împiedicat și legănat, cu un zumzet monoton și

un huruit care îmi imitau sunetul propriului sânge zvâcnindu-mi în creier. Miliardele de șanse ale trecutului erau de-acum în urma mea, epave împrăștiate. Era printre ele vreun ciob anume - o hotărâre luată, o potecă bătută, un indicator urmat - care îmi puteau arăta cum se făcuse că ajunseseam în starea actuală? Nu, bineînțeles că nu. Drumul meu, ca al oricui altcuiva, chiar și al dumneavoastră, milord, nu a fost unul cu indicatoare și marșuri hotărâte, ci o simplă derivă, o surpare lentă, umerii încovoiați sub greutatea acumulată treptat a lucrurilor pe care nu le-am făcut. Dar înțeleg de ce unuia precum Charlie, care vedea totul de jos, trebuie să-i fi părut o făptură din povești, escaladând piscuri înalte, urcând BUS, tot mai sus, și arun- cându-mă în cele din urmă de pe turlă, într-un zbor superb și focos, cu o cunună de flăcări. Dar eu nu sunt Euphorion^{II}. Nu sunt nici măcar tatăl lui. >a

Dar întrebarea era greșit pusă, ăsta e necazul.

Por-

I

nește de la premisa că acțiunile sunt determinate de voință, de gândirea deliberată, de o cântărire atentă a faptelor, de întreaga zvârcolire de marionetă care 1 trece drept conștiință. Trăiam așa pentru că așa tră- — iam, și alt răspuns nu

II Peraoniy din partea a doua a tragediei *Faugt*, de J.W. Goethe, fiul lui Faust și al Elenei din Troia (n. tr.).

există. Când mă uit în urmă, ⁴⁵ oricât as încerca, nu văd nici o linie clară de demarca- ție între o etapă și alta. E o curgere continuă... deși curgere e un termen prea tare. Mai degrabă un fel de stază ocupată, un fel de alergare pe loc. Dar chiar și ea era prea rapidă pentru mine, rămâneam mereu câțiva ' pași în urmă, tropăind în ariergarda propriei mele vieți. La Dublin eram tot copilul crescut la Coolgrange, în America eram tot tânărul imatur din epoca de la Dublin, pe insule am devenit un fel de american. Și niciodată nu era destul. Totul era pe cale să sosească, pe drum, în curs de devenire. înnămolit în trecut, trăgeam veșnic cu ochiul dincolo de prezent, către un viitor fără limite. Acum, cred că se poate spune că viitorul a venit.

Nimic din toate astea nu înseamnă nimic. Nimic important, oricum. Nu fac decât să mă distrez, să meditez, să vagabondez prin hățișul de cuvinte. Căci aici, cuvintele simt o formă a luxului, a senzualității, sunt tot ce ne-a fost îngăduit să păstrăm din lumea bogată, risipitoare de care urmează să fim izolați.

O, Doamne, o, Iisuse, eliberează-mă din locul acesta!

O, indiferent cine.

Trebuie să mă opresc, mă pândește una din durerile mele de cap. Mă apucă din ce în ce mai des. Nu vă îngrijați, milord, nu va fi nevoie să chemați portărelul sau comandantul gărzii sau cum îi zice, nu sunt decât dureri de cap. N-am s-o iau deodată razna, strângându-mi tâmplele în mâini și urlând după... dar vorbim de lup și iat-o,

Ma Jarrett^{III} însăși. Haide, pășește în boxa martorilor, mamă.

III Personaj din filmul *White Heat* (1949) cu James Cagney în rolul principal, imaginea mamei dominatoare (n. tr.).

ERA DUPĂ-AMIAZĂ DEVREME când am ajuns la Coolgrange. Am coborât la intersecție și am urmărit din priviri autobuzul care se îndepărta greoi, cu spatele mătăhălos arătând parcă batjocoritor. Zgomotul motorului s-a Btins și liniștea ritmată a verii s-a >« așternut iar peste câmp. Cerul continua să fie acope- rit, dar soarele începea să se impună printr-un colț și lumina, care fusese cenușie și plată, avea acum nuanțe delicate, de un gri-sidefat. Am rămas locului, privind 1 în jur. Cât de surprinzător este întotdeauna familiarul. — Toate erau la locul lor, poarta ruptă, aleea, peluza lată, ⁴⁷ pădurea de stejari - eram acasă! - toate neclintite, așteptându-mă, ceva mai mici decât mi le aminteam, ca o machetă a lor înșile. Am râs. Nu era un râs adevărat, ci mai mult o exclamație de uimire și recunoaștere. Înaintea unor scene ca aceasta - copaci, câmpuri sclipitoare, lumina blândă și catifelată - mă simt întotdeauna ca un călător pe picior de plecare. Chiar și la sosire mă simțeam ca și cum m-aș fi întors pe călcâie, cu

privirea întârziind peste tărâmul pierdut. Am pornit pe alee cu trendul pe umăr și valiza ponosită în mână,

un clișeu pe două picioare, deși e drept că eram cam trecut, cam trupeș pentru rolul fiului risipitor. De sub gardul viu s-a repezit la mine un câine, mârâind gutural, arătându-și colții până la gingii. M-am oprit. Nu-mi plac câinii. Țsta era alb cu negru, cu priviri piezișe și se mișca înainte și înapoi în semicerc în fața mea, continuând să mârâie cu burta lipită de pământ. Mi-am pus valiza în fața genunchilor ca să mă apăr și i-am vorbit aspru, ca unui copil neascultător, dar glasul îmi era un falset răgușit și, timp de o clipă, am simțit o stare de veselie generală, ca și cum prin frunziș s-ar fi ascuns chipuri hohotinde. Apoi s-a auzit un fluierat, iar bruta a schelălăit și s-a întors cu un aer vinovat spre casă. Pe treptele de la intrare stătea mama. A râs. Pe neașteptate, s-a ivit soarele, cu un fel de bubuitură mută. Doamne, Dumnezeu, a spus, tu ești, am crezut că am vedenii.

Șovăi. Nu pentru că nu-mi găsesc cuvintele, ci dimpotrivă. Sunt atâtea de spus, că nu știu de unde să încep. Simt cum mă clatin căzând lent pe spate, strângând în brațele întinse o povară imensă, incomodă și totuși imponderabilă. E atât de multă și, în același timp, inexistentă. Trebuie să înaintez cu grijă, terenul e primejdios. Știu, desigur, că orice am să spun va fi primit cu zâmbete batjocoritoare de cunoscător de către psihologii amatori care se înghesuie în sală. Când e vorba despre mame, simplitatea nu este admisă. Cu toate astea, am să încerc să fiu sincer și clar. O

cheamă Dorothy, dar toată lumea i-a spus întotdeauna Dolly, deși nu știu de ce, pentru că nu are nimic de păpușă. E o femeie mare și viguroasă, cu fața lată și părul greu al unei neveste de cârpaci. Când o descriu astfel,

nu intenționez să fiu lipsit de respect. E impresionantă în felul ei, dar în același timp majestuoasă și șleam- păță. Mi-o amintesc din copilărie ca pe o prezență constantă dar îndepărtată, statuară, cu ochii goi, imposibil de frumoasă într-un fel care este al artei romane antice, ca o siluetă de marmură de la capătul îndepărtat al peluzei. Ceva mai târziu însă, s-a mărit în partea de sus, cu fundul mare și picioarele subțiri, contrast care, pe când eram adolescent și morbid interesat de astfel de lucruri, mă îndemna la speculații asupra complicatei arhitecturi necesare pentru a completa spațiul de sub fusta ei, dintre genunchii frumos conturați și talia groasă. Bună, mamă, i-am spus și mi-am întors privirea, uitându-mă supărat în jur, căutând un obiect neutru, asupra căruia să mă concentrez. Deja eram agasat. Țsta e efectul pe care îl are asupra mea, nu trebuie decât să mă găsesc dinaintea ei, că imediat iri- tarea și resentimentele încep să fiarbă în mine. Crezu- | sem că, după zece ani, avea să existe măcar o clipă de grație între momentul întâlnirii și prima crampă fi- lială, dar nici gând, iată- mă cu fălcile încleștate, arun- l când priviri

veninoase unui smoc de buruieni răsărite — printre dalele de piatră ale scărilor pe care stătea. Nu ⁴⁹ se schimbase prea mult. Pieptul, care țipă să fie numit amplu, îi coborâse undeva, imediat sub mijloc. Și îi crescuse o ușoară mustață. Purta pantaloni lălâi de catifea reiată și o jachetă de lână, cu buzunare lăsate. A coborât treptele către mine și a râs iar. Ai luat în greutate, Freddie, te-ai îngrășat. Și a întins mâna și - e adevărul adevărat, jur - mi-a apucat o bucată de burtă și a rulat-o în joacă între arătător și degetul mare. Femeia asta... femeia asta... ce pot să mai spun? Aveam treizeci și opt de ani, eram bărbat în toată firea,

cu nevastă, copil și un bronz mediteraneean impresionant, aveam un aer important și puțin amenințător, iar ea... ce făcea ea? Mă ciupea de burdihan, râzând în felul acela flegmos al ei. Câinele, văzând că sunt pe cale să fiu acceptat, s-a apropiat furiș și a încercat să-mi lingă mâna, ceea ce mi-a oferit ocazia să-i trag un șut țeapăn în coaste. M-am simțit mai bine după asta, dar nu mult mai bine și nu pentru mult timp.

Există oare ceva cu putere mai mare, mai pătrunzătoare de a evoca decât mirosul din casa în care ți-ai petrecut copilăria? Încerc să evit generalizările, după cum nu mă îndoiesc că instanța a observat deja, dar sunt sigur că e un lucru universal, acest spasm involuntar de recunoaștere care vine odată cu primul iz al acestui miros modest, sărăcăcios, maroniu, care nici nu e un miros în adevăratul sens al cuvântului, ci mai mult o emanație, un fel de suspin scos de miile de obiecte cunoscute dar nerecunoscute care, împreună, compun ceea ce 8e numește casă. Am pășit în hol și, timp de o clipă, parcă aș fi călcat fără zgomot, trecând prin membrana timpului însuși. Am ezitat, clătinându-mă în sinea mea. Suport de pălării cu umbrelă stricată, placa aceea de gresie și acum desprinsă. Ieși afară, Patch, lua-te-ar naiba! a spus mama cuiva din urma mea și câinele a lătrat ascutit. Gura mi s-a um-

plut inexplicabil de gustul merelor. Aveam senzația nedeslușită că se petrecuse ceva extrem de important, ca și cum, într-o clipită, totul în jurul meu fusese șterpelit și înlocuit pe loc cu o copie fidelă, desăvârșită până în cel mai mic detaliu, până la ultimul fir de praf. Am pătruns mai adânc în lumea aceasta surogat, păstrându-mi plin de tact o expresie neutră, și mi s-a părut că aud o răsuflare fără trup, ținută și lăsată

să iasă de ușurare că scamatoria periculoasă mai reușise o dată.

*

Am intrat amândoi în bucătărie. Arăta ca bârlogul unui animal mare, care se hrănește din gunoaie. Doamne ferește, mamă, am spus, îți faci veacul aici? Obiecte de îmbrăcăminte, zdrențele fără nume ale unei bătrâne, stăteau vârâte printre vasele de pe dulap. Vârfurile a trei sau patru perechi de pantofi se șteau de sub un bufet, o privesc deconcertantă, ca și cum posesorii lor ar fi stat înghesuiți acolo, cu brațele scurte petrecute unul pe după umerii ghemuiți ai celuilalt, ascultând. Piese de mobilier migraseră venind aici de prin toată casa, masa de lucru mică și îngustă din biroul tatei, cabinetul de băuturi din lemn de nuc din salon, fotoliul de pluș cu brațele chelite, în care strămătușă Alice, o femeie micuță și îngrozitoare, murise fără o șoaptă într-o duminică după-amiază, vara. Uriașul aparat de radio care dominase odinioară sufrageria stătea acum aplecat ca un bețiv pe picurătorul pentru vase, gângurind pentru sine, cu unicul ochi verde pulsând. Locul era departe de a fi curat. Pe masă stătea deschis un registru, cu facturi și câte altele împrăștiate printre farfuriile mânjite și cările de ceai nespălate. Tocmai făcea socotelile. Timp de o clipă, am vrut să pun pe tapet principalul subiect de conversație - adică banii - dar m-am răzgândit. Ca și cum ar fi intuit ce era în capul meu, s-a uitat de la mine la hârtii, apoi iar la mine, amuzată. M-am întors cu spatele la ea, către fereastră. Afară, pe peluză, o fată în pantaloni de

călărie mîna în cerc un şir de ponei de Connemara. Mi-am amintit vag că mama îmi relatase, într-una din rarele şi abia lizibilele ei scrisori, despre nu ştiu ce afacere aiurită cu aceste animale. A venit lângă mine. Ne-am uitat în tăcere la

poneii care se roteau tropăind. Urâte animale, nu-i așa, a zis ea veselă. La iritarea fierbândă pe care o simțeam încă de la sosire se adăuga acum un sentiment de inutilitate generală. Am fost întotdeauna înclinat spre trândăvie. E o stare sau, aş putea spune chiar o forță a cărei importanță pentru oameni istoricii și cei asemenea lor par să nu o aprecieze. Cred că aş face orice să o evit, orice. Mama vorbea despre clienții ei, majoritatea japonezi și nemți, s-ar zice... Or să pună mâna pe toată nenorocita asta de țară, Freddie, ascultă-mă pe mine. Cumpărau poneii și alte animale pentru copiii lor răz- găiați, la ceea ce ea însăși recunoștea râzând că erau niște prețuri revoltătoare. Nebuni cu toții, mi-a spus. Am râs, pe urmă tăcerea goală s-a așternut iar. Soarele bătea pe pajiște și un nor alb și mare se desfășura lent peste arțarii asudați. Mă gândeam ce ciudat era faptul că stăteam acolo, strâmbându-mă la o asemenea zi, plictisit și nervos, cu mâinile în buzunare, în timp ce în adâncul meu, abia conștientizată, picura durerea ca un puroi argintiu, pur și neașteptat de prețios. Acasă, da, acasă te așteaptă mereu surprize.

A insistat să merg și să vizitez domeniul, cum s-a exprimat ea. La urma urmelor, băiete, toate astea or să fie ale tale într-o zi. Și a scos hohotul ăla din gât. Nu mi-o aminteam să fi fost atât de veselă. Era în râsul ei ceva aproape nestăpânit, un soi de abandon. Pe mine m-a cam indispus, mi s-a părut nelalocul lui. Și-a aprins o țigară și a pornit să dea ocol casei, cu pachetul de țigări și cutia cu

chibrituri încleștate în gheara stângă, cu mine urmând fără chef în siajul ei de fum. Casa era în descompunere, pe alocuri atât de rapidă, că până și pe ea o lua prin surprindere. Vorbea fără încetare. Eu dădeam din cap fără expresie, cu ochii la pereții umezi,

la podelele coșcovite și la ramele mucegăite ale ferestrelor. În vechea mea cameră, patul era desfundat și în mijlocul saltelei creștea ceva. Priveliștea de la geam - copaci, o porțiune de câmp înclinat, acoperișul roșu al unui hambar - era precisă și familiară ca o halucinație. Uite și dulapul pe care îl construiseam, și pe loc m-am văzut cu ochii mintii, un băietei cu o înfruntătură fio-roasă, cu fierăstrăul bont în mână, hârâind la o bucată de placaj, și inima îndurerată mi-a stat în loc, ca și cum nu de mine mi-aș fi amintit, ci de ceva ca un fiu, drag și vulnerabil, pierdut pentru totdeauna pentru mine în negura propriului trecut. Când m-am întors pe călcâie, mama dispăruse. Am găsit-o pe scări, cu o expresie ciudată în jurul ochilor. A luat-o iar din loc. Trebuia să văd și curtea, a exclamat ea, grajdurile, pădurea de stejari. Era hotărâtă să mă facă să văd totul, totul.

Afară din casă, parcă m-am mai remontat. Cât era de dulce aerul verii aici. Stătusem prea mult sub cerul tăios al sudului. Și copacii, copacii aceia mari! Ființele acelea răbdătoare, suferind în tăcere, stând neclintite parcă de rușine, cu privirile tragice întoarse de la noi. Câinele Patch - prevăd că m-am ales cu bruta - câinele Patch și-a făcut apariția rostogolindu-și ochii înnebuniți și gudurându-se. Ne-a urmat tăcut peste pajiște. Grăjdărița, care ne arunca

priviri cu coada ochiului în timp ce ne apropiam, părea că stă să o rupă la fugă de teamă. O cheamă Joan sau Jean, sau așa ceva. Fund mare, piept mare - evident, mama simțise o afinitate. Când i-am vorbit, biata fată s-a făcut roșie ca focul și a întins o lăbuță bătătorită și crispată, parcă speriată că n-am să i-o mai dau înapoi. I-am răspuns cu unul din zâmbetele mele speciale, leneșe, și m-am văzut cu ochii ei: un bărbat bine, înalt și bronzat, în costum de in,

aplecat deasupra ei pe iarbă, murmurând vorbe întunecate. Tinker! a strigat ea ascutit, pleacă de-acolo! Poneiul din frunte, o piticanie cu ochi belicoși, mă împingea dintr-o parte, în felul acela încăpățânat care le e tipic, proptindu-se greu în mine. I-am pus mâna pe coaste ca să îl dau la o parte și am rămas surprins de soliditatea, de concretețea animalului, de părul uscat și aspru, de carnea densă și de neclintit de dedesubt, de căldura sângelui. Șocat, mi-am tras iute mâna și am făcut un pas înapoi. Brusc, m-am văzut cu o acuitate amețitoare, nu manechinul bronzat de acum, ci altceva, ceva palid, dezlânat și moale. Eram conștient de unghiile de la picioare, de anus, de mădularul umed, chircit. Și mi s-a făcut rușine. Nu pot să explic de ce. Adică pot, dar nu vreau.

Atunci a început să latre câinele, repezindu-se la copitele poneiului, iar poneiul a sforăit, ridicând buza de sus și pocnind din dinții impresionanți. Mama i-a tras un picior câinelui, iar fata a smucit capul poneiului într-o parte. Câinele a scos un urlet, șirul de ponei a dat să fugă nechezând. Ce tămbălău! Totul, întotdeauna, se transformă în farsă. Mi-am adus aminte că eram mahmur. Simțeam nevoia să beau ceva.

>

Mai întâi gin, apoi un fel de sherry oribil, apoi cupe succesive din Bordeaux-ul de calitate al răposatului tata, din fericire, ultimul. Când am coborât în pivniță, să aduc roze-ul, eram pe jumătate cherchelit. M-am așezat pe o ladă în aerul umed și întunecos,

scoțând aburi de gin pe nările dilatate. O suliță dreaptă de lumină, încărcată de praf, străpungea fereastra joasă, acoperită cu pânze de păianjen, de deasupra capului meu. Lucrurile se îngrămădeau în jurul meu în penumbră - un căluț de jucărie jerpelit, o bicicletă veche,

înaltă, un snop de rachete de tenis străvechi - cu contururile neclare, cenușii, șterse, ca și cum locul acesta ar fi fost o stație intermediară, unde trecutul se oprea pe drumul către uitarea definitivă. Am râs. Ticălos bătrân, am spus cu voce tare și tăcerea a răsunat ca un pahar ciocănit. În ultimele luni dinainte de a muri, stătea tot timpul aici. Ajunsese un pierde-vară, el, care toată viața fusese mânat de energii feroce, obsesive. Mama mă trimitea jos să văd ce face, să nu i se fi întâmplat ceva, după cum se exprima ea delicat. Îl găseam cotrobăind prin colțuri, mutând obiecte aiurea sau pur și simplu stând în picioare, aplecat într-un unghi straniu, privind în gol. Când îi vorbeam, tresărea puternic și se întorcea furios spre mine, gâfâind, parcă ar fi fost Burprins făcând un lucru rușinos. Dar aceste zvâcniri de energie nu durau mult și, o clipă mai târziu, se pierdea iar în ceață. Parcă nu murea de o boală anume, ci dintr-o distragere generală: parcă într-o zi, în toiul activităților sale vehemente, ceva îi atrăsese atenția, îl chemase din întuneric și, luat pe nepregătite, se întorsese și pornise într-acolo, cu concentrarea dureroasă, nedumerită a somnambulului. Aveam cât... douăzeci și doi sau douăzeci și trei de ani. Procesul lung al morții lui mă plictisea și mă exaspera în egală măsură. Bineînțeles că îl și compătimeam, dar cred că, pentru mine, compasiunea este întotdeauna doar varianta permisi-bilă a dorinței de a scutura bine, din tâțâni, tot ceea ce e slab. A început să se micșoreze. Dintr-odată, gulerele cămășilor erau

prea mari pentru gâtul mișcător ca de broască țestoasă, cu cele două corzi de harpă slăbite. Totul îi rămăsese prea mare, hainele aveau mai multă substanță decât el, parcă zomăia în ele. Ochii îi erau imenși și duși departe, deja încețoșați. Și atunci, tot

vară era. Lumina nu mai era mediul lui, prefera să stea aici, jos, în semiîntunericul cu mușchi, printre umbrele tot mai adânci.

M-am ridicat în picioare, am strâns un braț de sticle și, cu ele, am urcat bălăbănindu-mă scara de piatră umedă.

Dar de murit, murise sus, în dormitorul mare, cea mai spațioasă încăpere din casă. Toată săptămâna aceea a fost foarte cald. Deschideau larg fereastra, iar el îi puneă să îi mute patul până când picioarele îi ieșeau afară, pe balcon. Zăcea cu păturile date la o parte, cu pieptul costeliv dezgolit, abandonându-se soarelui, cerului vast, murind în strălucirea albastră-aurie a verii. Mâinile. Ritmul rapid al răsuflării. Și...

Destul. Vă povesteam despre mama.

Așezasem sticlele pe masă și greblam pânzele de păianjen și praful de pe ele, când m-a informat că nu mai bea. Era într-adevăr o surpriză, pe vremuri îi băga pe mulți sub masă. Am rămas cu ochii la ea, iar ea a ridicat din umeri și a întors capul. Recomandarea medicului, a zis. Am cercetat-o cu atenție înnoită. Ceva era în neregulă cu ochiul stâng, iar gura i se strâmba puțin pe partea aia. Mi-am amintit felul neobișnuit în care apucase pachetul de țigări și chibriturile cu mâna stângă când îmi arăta casa. A ridicat încă o dată din umeri. O comoție ușoară, mi-a spus, anul trecut. M-am gândit ce expresie ciudată: comoție ușoară. De parcă o forță binevoitoare dar neîndemânatică i-ar fi administrat o lovitură în joacă, vătămând-o accidental.

Acum mă privea dintr-o parte, cu un mic surâs timid, aproape copilăresc, melancolic. Parcă mărturisea ceva, un păcat mărunț, banal, dar jenant. îmi pare rău să aud asta, mamă, am spus și am îndemnat-o Bă bea un strop

de vin, dă-i dracului pe doctori. Parcă nici nu m-a auzit. Și atunci s-a petrecut un lucru într-adevăr surprinzător. Fata, Joan sau Jean - o să fac un compromis și o să-i spun Jane - s-a ridicat brusc de la locul ei, cu un icnet de durere, și și-a înfășurat stângaci un braț pe după capul mamei, ca într-un fel de priză din lupte, cu mâna acoperindu-i fruntea. Mă așteptam ca mama s-o îmbrâncească zdravăn și să-i spună să înceteze, dar nu, ea a continuat să stea acolo, răbdând calm îmbrățișarea fetei și privindu-mă cu surâsul acela abia schițat. M-am uitat cu ochii holbați la ea, cu sticla rămasă suspendată deasupra paharului. Era foarte ciudat. Șoldul masiv al fetei stătea lângă umărul mamei, amintindu-mi irezistibil de poneiul care se lipise de mine afară, pe iarbă, cu aerul acela animalic, încăpățânat. S-a lăsat liniștea. Apoi fata, adică Jane, mi-a întâlnit privirea și a pălit, și-a retras brațul și s-a așezat la loc grăbită. Iată o întrebare: dacă omul e un animal bolnav, un animal dement, atunci cum explicăm aceste mici gesturi de bunătate și grijă nesolicitată? Vă gândiți, milord, că oamenii ca noi - dacă îmi permiteți să mă cațăr alături de dumneavoastră o clipă - că ne-a scăpat ceva, vreau să spun ceva general, un principiu universal atât de simplu și de evident, că nimeni nu s-a gândit să ni-l transmită? Și toți îl știu, învățatul meu prieten, cunoașterea lui e emblema celor de-un leat. Și sunt pretutindeni, mulțimea vastă, tristă, de initiati. Se uită în sus la noi din sala de judecată și nu spun nimic, doar zâmbesc ușor, cu amestecul acela de compasiune și ironie

înțelegătoare, la fel cum îmi zâmbea mie acum mama. S-a întins și a bătut-o pe fată ușor pe mână și i-a spus să nu mă ia în seamă. Am încremenit. Ce făcusem? Copila ședea cu ochii în farfurie, bâjbâind după cuțit și

furculiță. Obrajii îi luaseră foc, aproape îi auzeam sfârâind. O simplă privire a mea făcuse toate astea? Am oftat, biet căpcăun, și am mâncat un cartof. Era nefăcut, ca ceara în mijloc. Am mai băut.

Nu intri într-una din stările tale, Freddie, sper? a zis mama.

Mă întreb dacă am pomenit de stările mele proaste. Foarte, foarte negre. Ca și cum lumea s-ar fi întunecat deodată, ca și cum ceva ar fi murdărit aerul, încă de când eram mic, stările mele de depresie îi speriau pe ceilalți. Iar l-a apucat, nu? spuneau și chicoteau, dar stingheriți și fugind de mine. La școală eram teroare... dar nu, nu, o să vă scutesc de zilele de școală. Am observat că pe mama nu o mai impresiona atât de mult marasmul meu. Surâsul ei, cu ușoara strâmbătură din colt, devenea sardonice de-a binelea. I-am spus că îl văzusem pe Charlie French în oraș. A, Charlie, a zis ea și a dat din cap râzând. Am întărit, înclinând capul. Bietul Charlie, este genul de om despre care lumea spune: A, cutare, și pe urmă râde. Altă tăcere apatică. De ce Dumnezeu mă întorsesem aici. Am pus mâna pe sticlă și am constatat cu mirare că era goală. Am deschis alta, strângând-o între genunchi, legănându-mă și icnind în timp ce smuceam de dop. Ah! și iată-1 ieșind cu o pocnitură veselă. Afară, pe peluză, ultima strălucire a zilei s-a îngroșat pentru scurt timp, apoi s-a stins. Mama mă întreba de Daphne și de copil. Gândul la ei a făcut un suspin imens, lugubru, ușor comic, să mi se umfle ca un balon în coșul pieptului. Jane - nu,

nu pot să-i spun așa, nu i se potrivește - Joan a strâns masa și mama a scos la iveală, ce să vezi, o carafa de porto, pe care a împins-o pe masă în direcția mea. Sper că nu dorești să ne retragem, nu? a zis ea cu același zâmbet. Oricum, poți să zici că sunt bărbat, la vârsta mea. Am început să-i povestesc deschis despre problemele mele financiare, dar m-am încurcat și a trebuit să mă opresc. În plus, aveam bănuiala că nu mă ascultă cu adevărat. Stătea cu chipul pe jumătate întors către lumina de nichel a serii ce intra pe geamul bucătăriei, bătrână, cu ochii lacrimoși, expunând fruntea lată și pomeții înalți ai înaintașilor ei olandezi, bătaușii regelui Billy. Ți-ar trebui un guler de dantelă, mamă, și o bonetă. Am râs tare, pe urmă m-am încruntat. Îmi amorțea fața. Jean mi-a oferit prudentă o cafea. Nu, mulțumesc, draga mea, i-am spus grav, pe tonul meu de grande, arătându-i paharul de porto, care era, acum observam, în mod inexplicabil gol. L-am umplut la loc, admirând siguranța mâinii care ținea carafa. Timpul trecea. Păsările cântau în amurgul albastru-cenu- >« șiu. Am stat pierdut, drept ca un par, în nenorocirea | mea fericită, ascultându-le. Apoi, cu o pufnitură și o încordare, m-am trezit și am privit în jur, plescăind din buze și clipind. Mama și fata dispăruseră. g

A murit seara. Camera era încă grea de căldura zi- — lei lungi. Am stat pe un scaun lângă patul lui și l-am ți- ⁵⁹nut de mână. Mâna lui. Senzația de ceară. Cât de strălucitor era aerul de deasupra copacilor, strălucitor și albastru, precum cerul nesfârșit al copilăriei. Mi-am pus un braț în jurul

lui, i-am așezat o mână pe frunte, Mi-a spus: n-o lua în seamă. Mi-a spus...

Oprește-te, oprește-te. N-am fost acolo. N-am fost de față la moartea nimănui. A murit singur, a șters-o când nu se uita nimeni, lăsându-ne în treburile noastre. Până să vin eu din oraș, îl îmbrăcaseră și îl pregătiseră pentru sicriu. Stătea întins pe pat, cu mâinile

împreunate pe piept și ochii închiși strâns, ca un copil care se vrea cuminte. Părul îi era pieptănat într-o freză ordonată pe frunte. Îmi amintesc că avea urechile foarte albe. Extraordinar: toată furia și resentimentele, toată energia aceea mânioasă - duse.

Am luat ce mai rămăsese din porto și am urcat clătinându-mă. Genunchii îmi tremurau, mă simțeam de parcă aș fi dus în cârcă trupul altcuiva. Aveam impresia că mutase cineva întrerupătoarele din loc și, în semiîntuneric, mă tot loveam de lucruri, înjurând și râzând. Apoi am intrat din greșeală în camera lui Joanne (Joanne, asta e!). Cred că stătuse trează și mă ascultase bâjbâind, pentru că abia am deschis ușa, că ea a și aprins veioza. Am rămas legănându-mă în prag, holbându-mă la ea. Stătea întinsă într-un pat mare și desfundat, cu așternutul tras până sub bărbie și, nu știu de ce, am fost convins că avea în continuare pe ea pantalonii de călărie și puloverul lălău, ba chiar și cizmele în picioare. N-a spus nimic, doar mi-a zâmbit speriată și, timp de o clipă, m-am gândit să mă bag în pat lângă ea, îmbrăcat și încălțat, pentru ca să poată să îmi cuprindă și mie bietul cap care se învârtea cu brațul ei tânăr, dolofan și confortabil. Nici nu-i observasem până acum părul extraordinar, roșu ca flacăra, a cărui vedere, răsfirat pe pernă în lumina becului, aproape m-a făcut să plâng. Apoi clipa s-a dus și, înclinând grav din cap, m-am retras în tăcere, dispărând ca o stafie bătrână, cenușie și tristă, și m-am îndreptat

cu pas demn și grijuliu spre camera de la celălalt capăt al palierului, unde mi se făcuse patul. Acolo, am descoperit că undeva, pe drum, rătăcisem carafa de porto.

M-am așezat pe marginea patului, cu mâinile atârinate între genunchi, deodată epuizat. Capul îmi sfârâia, ochii mă ardeau, și cu toate astea nu mă puteam convinge să mă culc și să dorm. Eram ca un copil după o zi extraordinară de excursie. Făcusem drum lung. încet, cu mișcări ca prin apă, mi-am dezlegat șireturile. Un pantof a căzut, apoi...

M-AM TREZIT CU O TRESĂRIRE îngrozitoare, cu urechile țiuind, ca și cum în capul meu ar fi avut loc o explozie. Un vis: ceva legat de came. Era lumină, dar nu eram sigur dacă erau zorii sau tot amurgul. Gri. Și nu știam nici unde mă aflu. Chiar și când mi-am dat seama că mă aflu la Coolgrange, la început nu am recunoscut camera. Foarte înaltă și prelungă, cu ferestre din tavan și până în podea. Și ponosită, într-un fel special, ofensat, parcă știind că fusese cândva un loc important. M-am dat cu grijă jos din pat și m-am dus să mă uit pe fereastră, la pajiște. Iarba era cenușie și pe sub copaci se vedeau umbre de culoarea penelor de porumbel. Creierul îmi bubuia. Trebuie să fie zorii: în pădurea de stejari, sub un cer de oțel, o pasăre solitară testa aerul tot mai luminos cu o unică notă ca de flaut, repetată. Mi-am apăsat fruntea de geam și m-am cutremurat la atingerea rece, lipcioasă a sticlei. Călătorisem cea mai mare parte a săptămânii, cu prea puțină mâncare și mult prea

mult alcool, iar acum toate astea se răzbunau. Mă
simțeam îngrețoșat,

murat, sodomizat. Pleoapele îmi erau opărite, saliva avea gust de cenușă. Aveam senzația că grădina mă privește în felul ei furiș, sever, sau că măcar e conștientă cumva de mine, încadrat aici în fereastră, frângându-mi mâinile, un privitor lovit de nenorocire - câți alții trebuie să mai fi fost, în decursul anilor! - cu întunericul imponderabil al camerei în spate. Dormi- sem îmbrăcat.

Visul (instanța trebuie să afle cum e cu visele mele). Mi l-am amintit brusc. în el nu se întâmpla mare lucru. Visele mele nu sunt avalanșele de întâm-

plări gălăgioase de care susțin că 8e bucură alții, ci mai degrabă stări emoționale, sentimente, anumite umori, izbucniri sentimentale, adesea însoțite de efecte fizice extreme: plâng sau dau din mâini și din picioare, scrâșnesc din dinți, râd, strig. De data aceasta fusese o tuse uscată, durerea din gât când m-am trezit a fost cea care mi-a amintit de ea. Visasem că rod ster-
nului smuls dintr-o ființă, posibil omenească. Părea să fi fost înăbușit, căci carnea de pe os era albă și moale. Doar călduță acum, mi se fărâmița în gură ca untura de vacă, înecându-mă. Credeți-mă, milord, că nu-mi face plăcere să relatez toate astea, la fel cum instanța nu găsește plăcere în a le asculta. Și nu am ajuns încă la ce e mai rău, după cum știți. în fine, iată-mă molfă- ind oribilele hălci de came, cu stomacul întors pe dos chiar și în somn. Asta a fost tot, de

fapt, cu excepția unei senzații nelămurite de transgresiune forțată și, cu toate acestea, oribil de plăcută. Stați puțin. Vreau să se înțeleagă corect, e important, nu știu de ce. O autoritate fără nume mă obliga să fac lucrul ăsta înfiorător, stătea implacabil lângă mine cu brațele încrucișate, în timp ce eu sugeam și molfăiam, și totuși - sau poate

tocmai de aceea - în ciuda ororii și a senzației de greață, adânc înăuntrul meu, ceva exulta.

Apropo, răsfoind dicționarul, mă izbește sărăcia limbii când vine vorba să numim sau să descriem ceea ce este rău. Păcat, răutate, belea, toate presupun un agent, răul făcut conștient sau cel puțin activ. Nu definesc răul în forma sa inertă, neutră. Apoi simt adjectivele: înfiorător, hain, execrabil, răutăcios și așa mai departe. Ele nu descriu, ci mai degrabă judecă. Și poartă greutatea cenzurii amestecate cu frică. Nu-i așa că e pe dos? Pe mine mă miră. Mă întreb dacă nu cumva ea însăși - răutatea - nici nu există, dacă aceste cuvinte straniu de vagi și de imprecise nu sunt decât o păcăleală, un fel de mascare elaborată a faptului că în spatele lor nu e nimic.

£ JOHN BANVILLE Sau poate cuvintele sunt o tentativă de a face să fie? Sau poate ceva există, dar e un lucru pe care cuvintele l-au inventat. Toate gândurile astea îmi dau amețeli, ca o gaură căscată fără veste în lume. Ce spuneam? Da, visele. A fost unul recurent, cel în care... dar nu, nu, am să îl las pe altă dată.

Stau la fereastră, în dormitorul părinților mei. Da, îmi adusesem aminte că era, sau fusese, al lor. Cenușiuul zorilor făcea loc unei revărsări palide de lumină. Buzele îmi erau lipicioase după porto-ul din seara trecută. Camera, casa, grădina și câmpul, toate îmi erau străine, astăzi nu le recunoșteam - străine și totuși cunoscute, ca un loc din... ei da, dintr-un vis. Am rămas acolo, în costumul mototolit, cu capul plesnindu-mi și gura

îmbâcsită, cu ochii mari dar nu tocmai treaz, uitându-mă fix la peticul de grădină însorită cu amorteala mirată a amnezicului. Dar oare nu sunt tot timpul așa, mai mult sau mai puțin? Când mă gândesc mai bine, mi se pare că așa mi-am trăit toată viața, înțepenit între somn și trezie, incapabil să fac distincția între vis și lumea zilei, în mintea mea sunt locuri, momente, întâmplări atât de neclintite, atât de izolate, încât nu sunt sigur că pot fi reale, dar care, dacă mi le-aș fi amintit în dimineața aceea, m-ar fi izbit cu mai multă veridicitate și forță decât lucrurile reale care mă înconjurau. De exemplu, holul din casa mare a unei ferme unde m-am dus o dată, în copilărie, să cumpăr mere. Văd podeaua de piatră lăcuită, rosu-cardinal. Simt mirosul lacului. Văd o mus- *cată* noduroasă într-un ghiveci și un ceas mare, cu pendulă și cu minutarul lipsă. O aud pe nevasta fermierului vorbind în adâncul întunecat al casei, punând cuiva o întrebare. Simt câmpul de jur împrejur, lumina deasupra câmpului, ziua vastă, lentă de vară târzie. Sunt acolo. în asemenea clipe amintite, mă aflu acolo așa cum nu m-am aflat niciodată la Coolgrange, așa cum parcă nu am fost, sau nu sunt, nicăieri, nicicând, cum eu, sau o parte esențială a mea, nu a fost acolo nici mă- f car în ziua pe care mi-o amintesc, ziua în care m-am dus să cumpăr mere de la nevasta fermierului, de la ferma din mijlocul câmpului. Niciodată pe de-a-ntre- | gul nicăieri, niciodată cu nimeni, ăsta am fost întot- — deauna. încă de copil îmi păream mie însumi un călător ⁶⁵ întârziat la mijlocul unui voiaj important. Viața era o așteptare

nesfârșită, plimbatul în sus și-n jos pe peron, cu ochii după tren. Lumea mi se așeza în față și îmi bloca privirea, trebuia să mă ridic pe vârfuri ca să văd pe deasupra. Da, ăsta eram.

Mi-am croit drum prin casa tăcută până în bucătărie, în lumina dimineții, încăperea avea un aspect ordonat, dornic de a fi plăcut. Mă mișcăm cu grijă, nevrând să tulbur atmosfera de așteptare înăbușită, simțindu-mă ca un neinițiat la o ceremonie grandioasă, concentrată,

de lumină și vreme. Câinele stătea culcat pe un preș vechi și murdar lângă soba de gătit, cu botul între labe, urmărindu-mă din priviri, cu câte o semilună albă vizibilă în fiecare ochi. Am pus de ceai și stăteam la masă, așteptând să fiarbă, când a intrat Joanne. Purta un halat șoricie, legat strâns în talie. Părul îi era strâns la spate, într-o adecvată coadă de cal, groasă. Avea o culoare cu adevărat remarcabilă, ca o flacăra ruginie de primăvară. Imediat, și nu pentru prima oară, mi-am imaginat cum trebuie să îi arate părul de prin alte părți, după care mi s-a făcut rușine, ca și cum aș fi maltratat-o, săraca. La vederea mea s-a oprit locului, desigur, gata să o rupă la fugă. Am ridicat ceainicul cu un gest prietenos și am invitat-o să bea împreună cu mine. A închis ușa și m-a ocolit prudentă, cu un zâmbet panicat, păstrând tot timpul masa între noi, și a luat din bufet o cană și o farfurioară. Avea căi- câiele roșii și gambele groase și foarte albe. I-am dat vreo șaptesprezece ani. Prin ceața mahmurelii, m-am gândit că nu se poate să nu știe ceva despre situația financiară a mamei - de exemplu, dacă poneii aduceau bani. I-am adresat ceea ce s-ar fi vrut un zâmbet tineresc, încurajator, deși mă tem că a ieșit mai mult ca un rânjel libidinos, și i-am spus să stea jos, ca să vorbim. Dar ceaiul nu era pentru ea, ci pentru mama - pentru Dolly, mi-a spus. I-auzi! am comentat în gând. Dolly, nici mai mult, nici mai puțin. A dispărut într-o clipă, cu farfurioara ținută strâns în ambele mâini și zâmbetul agitat fixat asupra lichidului tremurător din cană.

După plecarea ei, am scotocit posomorât o vreme, căutând hârtiile care fuseseră ieri pe masă, facturile, registrele și cotoarele carnetelor de cecuri, dar n-am găsit nimic. Un sertar de la mica masă de lucru din biroul tatei era încuiat. M-am gândit să-l forțez, dar m-am abținut: mahmur cum eram, nu era exclus să fac totul fărăme.

Am pornit la întâmplare prin casă, ducând cu mine cana cu ceai. În salon, covorul fusese strâns și unul din ochiurile de geam era spart, cu sticlă împrăștiată pe jos. Am constatat că nu am pantofii în picioare. Am deschis usa către grădină și am ieșit afară în sosete. În aerul spălat, mătăsos, se simțeau mirosul ierbii încălzite de soare și un vag iz de bălegar. Umbra neagră a casei se întindea peste peluză ca un decor de teatru prăbușit. M-am aventurat un pas sau doi pe iarba moale, rouă strecurându-mi-se printre degete. Mă simțeam ca un moșneag, înaintând nesigur cu cana zăngănind pe farfurie, cu manșetele pantalonilor ude și mototolite în jurul gleznelor. Straturile de trandafiri de sub ferestre nu mai fuseseră îngrijite de ani buni și pervazurile erau asediate de mărăcini încâlciți. Fio- | rile decolorate atârnavu ciorchine, grele ca o cotină. Nuanța lor de roz stins, laolaltă cu clarobscurul scenei '■§ în general îmi amintea de ceva. M-am oprit, încruntat. g
Tablourile, desigur. M-am întors în salon. Da, pereții — erau goi, cu câte un pătrat ici și colo unde tapetul nu ⁶⁷ era la fel de decolorat ca în rest. Oare mama?... Am pus cu grijă cana pe polița căminului, inspirând încet și adânc. Ticăloasa! am

spus cu voce tare, pun pariu că asta a făcut!
Tălpile mele lăsaseră amprente ude, pal- mate, în urmă, pe dușumea.

Am trecut dintr-o încăpere în alta, cercetând pereții. Apoi am atacat etajul. Dar știam că n-o să găsesc nimic. Am rămas pe palierul de la etaj, blestemând în șoaptă. În apropiere se auzeau voci. Am trântit de perete usa unui dormitor. Mama și Joanne stăteau una

» »

lângă alta în patul încăpător al fetei. M-au privit puțin mirate și, timp de o clipă, am ezitat, în timp ce pe la marginea conștiinței îmi trecea razant ceva, bătaia de aripă a unei speculații incredibile. Mama purta o jachetă tricotată, galbenă, pentru stat în pat, cu ciucuri și fundițe de satin, care o făceau să arate ca un pui de Paște crescut monstruos. Unde, am spus cu un calm care m-a surprins și pe mine, unde sunt tablourile, mă rog? A urmat un schimb rapid și comic de replici, cu mama spunând: „Ce? Ce?” și eu strigând: „Tablourile! Tablourile, fir-ar să fie!” în cele din urmă, a trebuit să tăcem amândoi. Fata ne urmărise, întorcându-și lent privirile de la unul la altul, ca un spectator la un meci de tenis. Acum și-a pus o mână la gură și a izbucnit în râs. Am ținut-o cu privirea și a roșit. A urmat o tăcere scurtă. Ne vedem jos, mamă, am spus pe un ton atât de înghețat, că se auzea trosnind.

68 în timp ce mă îndepărtam de ușă, mi s-a părut că le aud chicotind.

Mama a intrat în bucătărie desculță. Vederea
mon-

turilor și a unghiilor ei mari și galbene m-a enervat. Se înfășurase într-un halat de casă imposibil, din mătase moară. Avea înfățișarea pestriță a uneia din madamele scăpătate ale lui Lautrec. Am încercat să nu arăt prea mult din dezgustul pe care îl simțeam. S-a aflat prin bucătărie, prefăcându-se că nu o interesez, ignorându-mă. Ei? am zis, dar ea nu a făcut decât să

ridice politicos din sprâncene și să spună: Ei, ce? Avea un zâmbet aproape batjocoritor. Asta a umplut paharul. Am țipat, mi-am vânturat pumnii, am tropăit pe picioarele înțepenite, scos din minți. Unde erau tablourile, am zbierat, ce făcuse cu ele? Pretindeam să mi se spună. Erau ale mele, moștenirea mea, viitorul meu și al fiului meu. Si tot așa. Furia mea, sentimentul că mi se făcuse o nedreptate m-au impresionat. Eram mișcat, îmi era atât de milă de mine însumi, că aproape îmi dădeau lacrimile. M-a lăsat să mă desfășor o vreme, stând cu o mână în șold și cu capul dat pe spate, contemplându-mă cu calm sardonice. Apoi, când am făcut o pauză să-mi trag răsuflarea, s-a pornit ea. Pretindeam, da? Eu, care plecasem abandonându-mi mama văduvă, care o tulisem în America și mă înșurasem fără ca mă-

car să o anunț, care nu-mi adusesem nici măcar o dată copilul, pe nepotul ei, să o vadă... eu, care timp de zece ani hălăduisem prin lume ca țiganul cu cortul, fără să muncesc și trăind din puținii bani lăsați de tata după moarte și sugând tot ce se putuse suge din casa asta... Ce drept, a țipat ea ascutit, ce drept aveam eu să emit vreo pretenție aici? S-a întrerupt și a așteptat, ca și cum ar fi vrut cu adevărat un răspuns. Am dat un pas >a înapoi. Uitasem cum e când se pornește. Dar m-am fadunat și m-am aruncat din nou asupra ei. M-a înfrun- 1 tat magnific. Era ca pe vremuri. La cuțite, da, la cuțite! '■§ Făceam atâta tăărăboi, încât până și câinele a intrat în I joc, lătrând, schelălăind, ȝopăind pe labele din față, — până când mama i-a tras o scatoalcă și a urlat la el să ⁶⁹ stea culcat. Am

făcut-o cățea si ea m-a făcut bastard.

Am întrebat-o, dacă eu eram bastard, atunci ea ce era și, iute ca gândul, m-a întrebat, dacă eu sunt cățea, atunci tu ce ești, jigodie?! Ah, a fost o dispută măreață. Eram ca niște copii furioși... nu, nu copii, ci ființe primitive uriașe, înnebunite - mastodonți sau așa ceva - izbind și lovind într-un luminiș din junglă, într-un vârtej de liane plesnite și vegetație smulsă din rădăcini. Aerul zvâcnea între noi, opacizat de sânge și îngroșat. Aveai senzația că eram înconjurați de ființe mărunte, ascunse

prin tufe, care ne urmăreau ca în transă, îngrozite și stupefiate. În cele din urmă, sătui, ne-am descleștat colții și ne-am tras deoparte. Mi-am luat cu grijă în mâini capul, care îmi bubuia. Ea a rămas în picioare lângă chiuvetă, cu mâna pe unul din robinete, uitându-se afară, la grădină, cu pieptul săltându-i. Ne auzeam respirând. S-a tras apa în toaleta de la etaj, ca și cum fata ne-ar fi amintit diplomat de prezența ei în casă. Mama a oftat. Vânduse tablourile de Binkie Behrens. Am dat din cap doar pentru mine. Behrens: bineînțeles. Pe toate? am întrebat. Nu mi-a răspuns. Au trecut câteva secunde. A oftat din nou. Tu te-ai ales cu banii, a zis ea, atâția câți au fost, mie mi-a lăsat numai datorii. Pe neașteptate, a izbucnit în râs. Ar fi trebuit să știu să nu mă mărit cu un irlandez. S-a uitat în spate, la mine, și a ridicat din umeri. Era rândul meu să oftez. Vai de mine și de mine, am spus. Vai de mine și de mine.

JOHN BANVILLE

Coincidențele apar straniu aplatizate în depozițiile din instanță - simt convins că ati remarcat asta de-
a

> »

lungul anilor, milord - cam ca glumele care ar trebui să

70 amuze, dar care nu reusesc să stârnească nici un singur hohot de râs. Relatarea celor mai bizare fapte ale acuzatului este ascultată cu un calm desăvârșit, dar, în clipa în care se menționează vreo simultaneitate banală a evenimentelor, spectatorii de la galerie încep să

se foiască, avocații să-și dreagă glasul, iar ziariștii purced să cerceteze visător stucaturile de pe tavan. Nu sunt atât semne ale scepticismului, cred, cât ale stânjenelii. E ca și cum cineva, regizorul nevăzut al acestei afaceri complicate, uimitoare, care până acum nu a făcut nici un singur pas greșit, ar fi mers brusc prea departe, exagerând cu invențiile, și ne-^r fi dezamăgit pe toți, întristându-ne puțin.

Mă surprinde, de pildă, apariția frecventă a tablourilor în cazul acesta. Prin intermediul artei, părinții mei l-au cunoscut pe Helmut Behrens... în fine, nu al artei propriu-zis, ci al colecțiilor de artă. Tata s-a considerat colecționar de artă, v-am mai spus? Bineînțeles că prea puțin îi păsa de operele în sine, ci doar de valoarea lor în bani. Se folosea de reputația de călăreț și cavalier flamboiant de altădată pentru a se insinua în casele cunoștințelor senile, pe pereții cărora descoperise, cu treizeci sau patruzeci de ani în urmă, câte un peisaj, o natură moartă sau portretul afumat al unui strămoș sașiu, care acum ar fi putut avea oarece valoare. Avea o neobișnuită capacitate de a simți când era momentul oportun, adesea cu un singur pas înaintea moștenitorilor. Mi-1 închipui, la marginea patului cu baldachin, în lumina lumânărilor, cu răsuflarea ș tăiată de la urcatul scărilor, aplecându-se și vârand >e înfrigurat o hârtie de cinci lire în mâna pergamen- | toasă, tremurândă. A strâns o mulțime de gunoaie, ® dar și câteva piese care mi s-au părut bunicile și pro-71 babil valoroase. Cele mai multe le smulsese cu vorbe dulci și lingușeli unei doamne vârstnice și

distrase, pe care propriul lui tată o curtase pentru scurt timp când era foarte tânără. Era nespus de mândru de acest tertip, imaginându-și, presupun, că îl puna pe picior de egalitate cu marii baroni ai jafurilor din trecut, pe care îi admira atât: familiile Guggenheim, Pierpont Morgan și chiar și Behrens. Poate tocmai tablourile i-au îndreptat pașii către întâlnirea cu Helmut Behrens. Este posibil să și le fi disputat, trăgând de ele pe deasupra

patului de moarte al bătrânei doamne, cu ochii mijiți și gura strânsă cu hotărâre mânioasă.

Tot prin intermediul unui tablou am întâlnit-o și eu pe Anna Behrens - sau ar trebui să spun am reîntâlnit-o. Ne-am cunoscut puțin în copilărie. Parcă îmi amintesc că o dată, la Whitewater, am fost trimis afară, în curte, să mă joc cu ea. Joacă! O glumă bună, încă de atunci avea un aer de detașare, de amuzament vag și superior, pe care l-am găsit întotdeauna deconcertant. Mai târziu, la Dublin, apărea din când în când, plutind pe deasupra orgiilor noastre studentești, demnă, tăcută, de o frumusețe palidă. Bineînțeles că fusese poreclită Regina Ghețurilor. Am pierdut-o din vedere, uitând de ea, până într-o zi, la Berkeley - și aici încep coincidențele - când

am văzut-o într-o galerie de artă de pe Shattuck Avenue. Deși nu știusem că e în America, nu m-a surprins. Asta e una din calitățile Annei, se integrează perfect oriunde se află. Am rămas locului în stradă un moment, privind-o... admiring-o, cred.

Galeria era o încăpere înaltă și albă, cu perete de sticlă la stradă. Ea stătea sprijinită de o masă, cu un teanc de hârtii în mână, citind. Purta o rochie albă. Părul, decolorat de soare până la argintiu, îi era complicat împletit, cu o singură şuviță atârnându-i pe umăr. Ar fi putut fi una din operele de artă expuse, cum stătea nemișcată, în lumina înaltă, fără umbre, de dincolo de sticla reflectorizantă. Am intrat și i-am vorbit, admirând

încă o dată fața aceea prelungă, ușor asimetrică, melancolică, ochii cenușii, apropiați, și gura florentină. Îmi aminteam cele două puncte albe de pe creasta nasului, unde pielea se întindea pe os. S-a arătat prietenoasă, în felul ei distant. În timp ce vorbeam, îmi urmărea buzele. Pe perete erau două sau trei pânze mari, pictate în stilul glumeț, minimalist al epocii, diferind prea puțin, în pastelul lor sterp, de spațiile albe dimprejur. Am întrebat-o dacă se gândea să cumpere ceva. Asta a amuzat-o. Lucrez aici, mi-a spus, dându-și pe spate șuvița blondă de pe umăr. Am invitat-o la prânz, dar a clătinat din cap. Mi-a dat numărul ei de telefon. Când am ieșit din nou pe strada însorită, un avion cu reacție trecea la distanță mică, făcând aerul să zăngăne cu motoarele sale, iar din direcția campusului venea o boare de gaze lacrimogene. Toate acestea se petreceau cu cincisprezece ani în urmă. Am mototolit cartonul pe care îmi scrisese numărul de telefon și am dat să îl arunc. Dar l-am păstrat.

Locuia în zona de dealuri, într-o casă de lemn, în stil fals tirolez, pe care o închinase de la o văduvă smintită. Nu o dată, pe drumul până acolo, m-am ridicat să cobor din autobuz și să mă întorc acasă, plictisit și deja pe jumătate iritat la gândul privirii cercetătoare, amu- J zate a Annei, al zâmbetului aceleia impenetrabil. Când -i o sunasem, abia dacă rostise douăsprezece cuvinte și l de două ori acoperise microfonul cu mâna, pentru a l vorbi cu cineva care era cu ea în încăpere. Cu toate — acestea, în dimineața respectivă m-am bărbierit cu o ⁷³ grijă specială, mi-

am pus o cămașă nouă și am ales un volum impresionant de teorie matematică, să-1 iau cu mine. Acum, în timp ce autobuzul se strecura urcând pe străzile înguste, m-a copleșit un sentiment de repulsie, m-am văzut ca un obiect rușinos din motive obscure, dezvățat, expus în văzul lumii și chircit, cu carnea mea cu excrescențe pudrate, cu cămașa bleu, cu volumul moale strâns în mână ca un pachet de carne. Ziua era închisă și printre pini plutea ceața. Am suit un zigzag de trepte umede până la ușă, încercând

să iau un aer nevinovat, așa cum se pare că fac ori de câte ori mă aflu pe un teritoriu nefamiliar. Arma era în pantaloni scurți, cu părul desfăcut. Apariția ei bruscă în ușă, blond-cenușie, degajată, cu picioarele lungi și dezgolite, mi-a provocat un junghi la rădăcina limbii. Casa era întunecată pe dinăuntru. Câteva cărți, gravuri pe pereți, o pălărie de pai într-un cui. Pisicile văduvei lăsaseră urme pe covoare și pe scaune, un miros astringent și citric, nu în totalitate neplăcut.

Daphne stătea cu picioarele încrucișate într-un fotoliu de pânză, curățând mazăre într-un castron nichelat. Era în halat de baie, cu părul înfășurat într-un prosop. Vedeți, altă coincidență.

Despre ce am vorbit în ziua aceea, toți trei? Ce am făcut eu? M-am așezat, presupun, am băut o bere, mi-am întins picioarele și m-am lăsat pe spate, arătând cât sunt de relaxat. Nu mă pot vedea. Sunt un fel de ochi plutitor, urmărind, notând, plănuiind. Anna făcea drumuri între salon și bucătărie, aducând brânză și portocale, tăind felii de avocado. Era duminică. Locul era calm. Pe fereastră, am urmărit ceața mișcându-se printre copaci. A sunat telefonul și Anna a răspuns, întorcându-se cu spatele și murmurând în receptor. Daphne mi-a surâs. Privirea îi era difuză, ca o orbecăire printre obiectele din jurul ei. S-a ridicat și mi-a întins castronul și mazărea rămasă necurătată, și a urcat la etaj. Când s-a întors, după o vreme, era

îmbrăcată, părul îi era uscat și purta ochelari, iar la început nici n-am recunoscut-o, gândindu-mă că era o altă chiriașă a casei. Abia pe urmă am realizat că ea era aceea pe care o văzusem pe pajiște, la petrecerea profesorului Cutărescu. Am vrut să-i povestesc, să-i spun că o mai văzusem, dar m-am răzgândit, din același motiv

necunoscut care, și prima dată, mă făcuse să îi întorc spatele fără a-i vorbi. Mi-a luat castronul și s-a așezat din nou. Anna a răspuns iar la telefon, murmurând și râzând încet. M-am gândit că prezența mea nu le încurca deloc ziua, că ar fi făcut exact aceleași lucruri și dacă nu aș fi fost eu acolo. Era un gând liniștitor. Nu fusesem invitat la cină, dar părea de la sine înțeles că voi rămâne. După ce am terminat de mâncat, am rămas așezați la masă mult timp. Ceața s-a îngroșat, apăsând ferestrele. Le văd pe amândouă în fața mea în amurgul acela lăptos, cea brunetă și cea blondă: au un aer de complicitate, de amuzament tainic, ca și cum ar împărtăși o glumă blândă și nu prea răutăcioasă, făcută pe seama mea. Cât de îndepărtat pare totul, acum un veac, pe când eram încă inocenți, dacă ăsta e cuvântul cel mai potrivit, deși mă îndoiesc.

Eram, mărturisesc, captivat de ele, de înfățișarea lor, de ținuta, de egoismul lor degajat. Întruchipau un ideal la care nici nu știusem până acum că țin. Pe vremea aceea, încă mă preocupa lumea științei, urma să devin unul din acei tehnicieni măreți și reci, stăpânii secreți ai lumii. Acum, deodată, se

deschisese un alt viitor, ca și cum cele două ar fi făcut un întreg perete de stâncă să se prăbușească, dând la iveală, dincolo de vârtejul de praf, o întindere luminoasă. Erau superbe, în același timp languroase și îndrăznețe. îmi aminteau de un cuplu de aventuriere din secolul trecut. Sosiseră la New York cu o iarnă în urmă și rătăciseră în etape, traversând țara până pe țărmul acesta roșiatic, însorit, unde stăteau acum, parcă pe vârfuri, cu brațele întinse și ținându-se de mâini, cu întregul Pacific dinaintea lor. Deși locuiau în această casă de aproape o jumătate de an, amprenta lor era atât de ușoară, atât de trecătoare,

încât încăperile abia dacă le înregistraseră prezența. Păreau să nu aibă nici un fel de bagaj - până și pălăria de pai agățată pe ușă fusese lăsată acolo de o chiriașă anterioară. Trebuie să fi avut prieteni, sau măcar cunoștințe - mă gândesc la toate telefoanele acelea - dar eu nu i-am întâlnit. Din când în când, descindea acolo proprietărea sa, o persoană cu un întunecat simț dramatic, cu ochii triști și părul foarte negru, răsucit într-un coc și străpuns de un ac de lemn încrestat. Se îmbrăca asemenea unei piei roșii, împodobindu-se cu șiraguri de mărgelă și eșarfe viu colorate. Bântuia casa la întâmplare, vorbind peste umăr și lăsând o dâră de parfum dens și greu, apoi se arunca pe canapeaua din salon cu un salt de balerină și stătea acolo un ceas, povestindu-și avaturile - în

cea mai mare parte, rezultat a ceea ce, eu un tremur în voce, numea „probleme cu bărbații” - și, în tot timpul acesta, îm- bătându-se temeinic și lacrimogen cu calvados, din care avea o provizie întreagă, încuiată într-un dulap din bucătărie. O femeie îngrozitoare, n-o puteam suferi, cu pielea ei tăbăcită și gura spoită, toată isteria aceea și singurătatea dezgustătoare. Fetelor, în schimb, li se părea teribil de distractivă. Le plăcea să o imite și făceau ticuri verbale din expresiile ei. Uneori, ascultându-le cum o imitau, mă întrebam dacă, în lipsă, nu mă tratau și pe mine în același fel, pasându-și observații de la una la alta într-o versiune comic so- lemnă a vocii mele și râzând moale, în felul acela al lor sleit de puteri, ca și cum gluma nu ar fi fost amuzantă, ci doar ridicolă.

Țara li se părea senzațională, mai ales California. Ne distram grozav râzând pe seama americanilor, care abia atunci atingeau stadiul de plăcere hedonistă

condamnată prin care noi, copiii de aur ai bieteii, bătrânei și sulimenitei Europe, trecuserăm deja, sau cel puțin așa credeam. Cât de inocenți ne păreau, cu florile lor, cu bețigașele de tămâie și cu religiozitatea lor confuză. Bineînțeles că mă încerca un junghi tainic de vinovăție, când râdeam de ei în felul ăsta. Țara mă captivase de prima dată când sosisem aici, iar acum parcă îmi băteam joc de o ființă veselă și caldă, fata cea grasă de la petrecere de care, până acum o clipă, mă lipisem eu însumi, sub pretextul balamucului general, într-un extaz umflat, fără cuvinte.

Poate condescendența era pentru noi o formă de nostalgie, sau poate chiar de dor de casă? Traiul aici, printre culorile acestea blânde, ca de cutie cu creioane colorate, sub cupola de un albastru fără cusur, era ca traiul în altă lume, dintr-o carte de povești. (Mi se întâmpla să visez ploaia - ploaia irlandeză adevărată, care ține câte o zi întreagă - ca pe ceva despre care mi se povestise, dar ce nu văzusem niciodată.) Sau poate râsul pe seama Americii era un mijloc de apărare? E la fel de adevărat că ne gândeam uneori, sau cel puțin eu mă gândeam că era posibil ca noi înșine să fim măcar puțin rizibili. Nu aveam oare ceva absurd, cu costumele de tweed și pantofii noștri solizi, cu accentele noastre extravagante și manierele noastre insolent

politicoase? Nu o dată mi s-a părut că detectez un zâmbet reținut cu greu pe buzele cuiva care ar fi trebuit să fie victima neștiutoare a batjocurii noastre. Chiar și între noi erau momente de tăcere, de jenă, când recunoașterea se forma pe jumătate între noi, ca un miros urât, penibil. Un trio de expatriați în acest părculeț blajin - ce putea fi mai romanțios? Eram un triunghi, pentru Dumnezeu!

Eram un triunghi. S-a petrecut, inevitabilul, într-o după-amiază, cam la o lună după ce ne-am cunoscut. Stăteam pe veranda din spatele casei, bând gin și fumând ceva cu un gust înfiorător și un efect din cele mai ciudate. Ziua era fierbinte și pâcloasă. Deasupra noastră, un soare colorat ca un ban stătea lipit în mijlocul unui cer alb. Urmăream un nor de colibri sorbind seva din tufa de caprifoi de lângă trepte. Daphne, în pantaloni scurți, maiou și sandale cu toc, s-a ridicat puțin nesigură, clipind, și s-a îndreptat spre casă. Am urmat-o. Nu aveam nimic în gând - doar mă duceam după gheață, sau ceva asemănător. După strălucirea orbitoare de afară, înăuntru abia dacă vedeam ceva, orice colț spre care îmi îndreptam privirea avea în el o imensă gaură neagră. M-am

uitat într-o doară după Daphne, luându-mă după clinchetul gheții din paharul ei, din bucătărie, prin salon, până în dormitor. Jaluzelele erau trase. Ea stătea pe marginea patului, cu privirile ațintite drept înainte, în penumbra chihlimbarie. Brusc, a început să mă doară capul. Și-a golit paharul dintr-o înghițitură prelungă și încă îl mai ținea în mână când ne-am întins împreună în pat, iar o bobită de gheață a alunecat din el și mi-a căzut în scobitura umărului. Bu- »

zele îi erau reci și umede. A început să spună ceva și mi-a râs încet în gură. Hainele păreau Btrânse ca niște bandaje și am tras cu ghearele de ele, gâfâind. Apoi, deodată, eram goi. A intervenit o pauză speriată. Undeva, în apropiere, copiii se jucau. Daphne mi-a pus o mână pe șold. Avea ochii închiși și surâdea cu

sprâncenele ridicate, parcă ascultând o melodie îndepărtată, visătoare și vag amuzantă. Am auzit un sunet și m-am uitat peste umăr. În prag era Anna. Prin fața ochilor mi-a trecut propria imagine', așa cum o vedea ea, cu șalele lucioase și fundul alb, cu gura căscată ca un pește. A șovăit o clipă și apoi s-a apropiat de pat cu ochii în pământ, parcă adâncită în gânduri, s-a așezat alături de noi și a început să se dezbrace. Daphne și cu mine am rămas tăcuți, strângându-ne în brațe, uitându-ne la ea. Și-a tras bluza peste cap și a ieșit la suprafață ca un înotător, scuturându-și părul. O cataramă metalică își lăsase amprenta violet în mijlocul spatelui ei. De ce mi se părea cu atât de mult mai în vârstă acum decât noi, cunoscătoare în ale lumii, puțin consumată, un adult intrând tolerant într-un joc de copii nu tocmai permisibil? Daphne abia respira, continuând să-mi strângă șoldul cu degetele. Avea buzele întredeschise și se uita puțin încruntată la pielea dezgolită a Annei, parcă pierdută într-o stare de uimire tulbure. Îi simțeam inima bătând și o simțeam și pe a mea. Parcă asistam la o dezbrăcare rituală.

Ca un ritual, da, așa a fost. Ne-am întins cu atenție, >a lent, tustrei pe pat, ca angajați într-un ceremonial F arhaic de trudă și venerație, care mima alcătuirea și înălțarea a ceva, ca de exemplu a unui altar sau a unui templu cu cupolă. Cât de gravi eram, cât de gânditori, | cu câtă atenție manipulam fiecare carnea celui alt. Ni- — meni nu

a rostit un cuvânt. Femeile începuseră prin a ⁷⁹ schimba un sărut cast. Au zâmbit, puțin rușinate. Îmi tremurau mâinile. Mai avusesem senzația aceasta, de lucru interzis, doar o dată, demult, când, în copilărie, mă tăvălisem cu două verișoare pe Bcara întunecată de la Coolgrange, într-o seară de iarnă - aceeași spaimă și mirare, aceeași bucurie infantilă dureroasă, plină de voluptate. Ca în vis, băgăm degete și față, tremurând, suspinând. Când și când, imul din noi se agăța de ceilalți doi cu fervoarea lăcomă și nerăbdătoare a unui copil, scoțând câte un țipăt stins, subțire, ca de durere

sau de tristețe neajutorată. Aveam momente când mi se părea că nu sunt două femei, ci una, o ființă stranie și îndepărtată, cu multe brațe, absorbită, dincolo de masca smălțuită, de ceva ce eu nu puteam cunoaște. La sfârșit, cu spasmul final acumulându-se în mine, m-am ridicat pe brațe tremurătoare, cu călcâiele lui Daphne proptite în șale, și m-am uitat în jos și le-am văzut mușcându-se cu aviditate tandră, gură în gură deschisă, și o clipă, odată cu sângele care îmi inunda ochii, le-am zărit capetele contopindu-se, cel blond și cel brunet, cel de leoaică și cel lucios de panteră. În același moment, m-am cutremurat pe dinăuntru și m-am prăbușit peste ele, exultant și speriat.

După aceea însă, Daphne singură a rămas în brațele mele, păstrându-mă înăuntrul ei, în timp ce Anna s-a sculat și s-a dus la fereastră, trăgând de o parte a jaluzelelor de pânză cu un deget și privind dus la strălucirea cețoasă a după-amiezii. Copiii erau tot la joacă.

Sus pe deal, a murmurat Anna, e o școală. A râs încet și a spus: „Dar ce știi eu, vă întreb?” Era una din expresiile văduvei nebune. Brusc, totul era trist, cenușiu și risipit. Daphne și-a lipit fața de umărul meu și a început să plângă în tăcere. N-am să uit niciodată glasurile acelea de copii.

A fost o întâlnire stranie, care nu s-a

repetat. Reflectez acum asupra ei, nu pentru motivele aparente, ci pentru că mă nedumerește. Actul în sine, troilismul, nu era tocmai neobișnuit: pe vremea aceea, toată lumea făcea așa ceva. Nu, ce m-a izbit atunci, ca și acum, a fost pasivitatea curioasă a rolului meu în întâmplările întregii după-amiezi. Dintre noi trei eu eram bărbatul, și cu toate acestea, aveam senzația că eu sunt

blând, irezistibil, penetrat. Înțelepții vor Bpune că eram doar veriga cu ajutorul căreia cele două ajunseseră, mișcare cu mișcare, una în brațele alteia. Poate așa este, dar nu e foarte important și categoric nu este detaliul esențial. Nu reușeam să scap de senzația că se îndeplinea un ritual în care Anna Behrens era preoteasa și Daphne ofranda, în timp ce eu făceam doar parte din recuzită. Mă manevrau ca pe un falus de piatră, arcuindu-se și zvârcolindu-se în jurul meu, cu incantații suspinate. Se...

Se despărteau. Desigur. În clipa asta am înțeles. Nu se găseau una pe cealaltă, ci își luau rămas-bun. De aici tristețea, de aici sentimentul de risipă, de aici lacrimile amare ale lui Daphne. Nu avea nici o legătură cu mine, absolut nici una.

Măi, măi, măi. Acesta e avantajul închisorii, ai timpul și ocazia să ajungi până în miezul lucrurilor.

Iluzia topirii uneia în cealaltă, pe care o trăisem la finalul experienței noastre din pat în ziua aceea, avea să îmi rămână multă vreme. Chiar și acum, când mă gândesc la ele două împreună, văd parcă o monedă cu două capete, pe care sunt bătute profilurile lor gemene, senine, emblematice, privind în afară, reprezentarea stilizată a unei perechi de virtuți: Calmul și Dârzenia, de exemplu, sau, și mai bine, Tăcerea

și Sacrificiul. îmi amintesc un moment anume, când Anna și-a săltat gura înroșită, lucitoare, dintre picioarele lui Daphne și, uitându-se înapoi la mine, cu un mic zâmbet complice și viclean, s-a lăsat pe-o parte, ca să văd părțile tainice ale fetei ce stătea larg deschisă, complicate și inocente ca un fruct tăiat în jumătate. Acum înțeleg că, în acel scurt pasaj al renunțării și descoperirii, era cuprins totul. Acolo a început un întreg viitor.

Nu-mi amintesc să o fi cerut de soție pe Daphne. Mâna ei, ca să zic așa, îmi fusese dăruită deja. Ne-am căsătorit într-o după-amiază cețoasă și fierbinte de august. Ceremonia a fost rapidă și meschină. Pe tot parcursul ei m-a durut capul. Anna și un coleg de-al meu de facultate ne-au fost martori. După aceea, ne-am întors toți patru în casa de pe deal și am băut șampanie ieftină. Ocazia nu a fost un succes. Colegul meu a inventat o scuză străvezie și a plecat după o jumătate de oră, lăsându-ne pe noi trei, într-o tăcere neliniștită, amețitoare. Tot felul de lucruri nerostite înotau prin aerul dintre noi ca niște pești alunecoși, amenințatori. Apoi Anna, cu zâmbetul acela al ei, a spus că presupune că tinerii vor să fie lăsați singuri și a dispărut. Brusc, eram pradă unei stânjeneli absurde. Am sărit în picioare și am început să adun sticlele și paharele goale, ocolind privirea lui Daphne. În geamul de la bucătărie era soare și ceață. Am stat în fata chiuvetei, uitându-mă la fantomele negre-albastrii ale copacilor de pe coastele dealurilor și două lacrimi mari, grase, inexplicabile, mi s-au adunat pe marginea pleoapelor, refuzând însă să cadă.

Nu știu dacă o iubeam pe Daphne în maniera în care ceilalți înțeleg acest cuvânt, dar știu că o iubeam foarte mult. O să vi se pară ciudat, rece, poate chiar inuman dacă vă spun că nu mă interesa decât ceea ce era la suprafață? Ei, și ce-mi pasă mie cum pare. Asta e singura modalitate în care poate fi cunoscută o ființă: la suprafață, acolo e profunzimea. Daphne

umblând prin încăpere, căutându-și ochelarii, atingând ușor obiectele, în fugă, citindu-le cu vârful degetelor. Felul în care se răsucea într-o parte și se uita de aproape în geantă, încruntată, cu buzele strânse, ca o mătușă fată bătrână căutând un șiling pentru bomboane. Zgârcenia ei, momentele bruște de lăcomie, copilărești și atrăgătoare. Ziua aceea, cu mulți ani în urmă, nu-mi mai amintesc unde, când am surprins-o la sfârșitul unei petreceri stând la fereastră în rochia albă, în semiîntunericul zorilor de aprilie, pierdută într-un vis - un vis din care eu, amețit și îmbufnat, am trezit-o fără menajamente, când aș fi putut - sfinte Dumnezeule! - să rămân în umbră și să o pictez, până la cel mai mic și mai drag amănunt, pe peretele interior, virgin, al inimii, unde ar fi rămas, vie ca în zorii acelei zile, draga, iubita mea misterioasă.

Am decis rapid - și fără vorbe, ca de obicei, să părăsim America. Am renunțat la studii, la facultate, la cariera academică, la tot, aproape *fără* să mă gândesc și, înainte să se termine anul, porneam pe mare spre Europa.

MAOLSEACHLAINN MAC GIOLLA GUNNA, avocatul și, după cum insistă să susțină, prietenul meu, are obiceiul de a se lega de ceea ce este în aparență banal în elaborarea dosarelor lui.

Anecdote pe seama metodelor sale circulă pe coridoarele tribunalului și pe culoarele de aici. Detaliile, detaliile sunt obsesia lui. E un bărbat masiv, greoi și stângaci - metri și metri de dungulițe - cu un cap mare și pătrat, cu păr ciufulit și ochi minusculi, bântuiri. Cred că timpul petrecut scotocind prin crăpăturile micilor tragedii sordide ale oamenilor a distrus ceva în el. Emană un aer de dorință rănită. Se spune că în sala de judecată e teroare, dar, când se așază la masa din sala de consultații de aici, cu ochelarii de presbit atârnați pe capul mare, cocoșat deasupra hârtiilor și luându-și notițe cu un scris mărunț și chinuit, gâfâind ușor și mormăind singur, îmi amintește irezistibil de un coleg de școală, un gras îndrăgostit de mine fără speranță, pe care îl puneam să-mi facă temele.

În clipa aceasta, Maolseachlainn e profund

interesat să afle ce mi-a venit să mă duc la
Whitewater. Dar de ce să nu mă duc? îi
cunoşteam pe cei din familia

Behrens - sau măcar, Dumnezeu știe că o cunoșteam pe Anna. Lipsisem timp de zece ani și făceam o vizită de politețe, ca prieten de familie. Însă nu pare să fie suficient. Maolseachlainn se încruntă, clătinând încet din capul mare și, fără să-și dea seama, intră în pielea personajului din instanță. Nu e așa că am părăsit casa mamei furios, la numai o zi după ce am ajuns acolo? Nu e oare adevărat că eram într-o stare de indignare profundă pentru că auzisem că toată colecția de tablouri a tatei îi fusese vândută lui Helmut Behrens pe ceea ce eu consideram a fi o sumă de mizerie? Si nu e

» oare la

fel de adevărat că aveam deja motive să nutresc resentimente față de bătrânul Behrens, care încercase să îi pună coarne tatei în... Dar stai puțin, amice, am spus: chestia asta de la urmă n-a ieșit la iveală decât mai târziu. Întotdeauna face o mutră tare plouată când îi întrerup așa pledoariile. Oricum, faptele sunt fapte.

E adevărat, m-am certat cu mama încă o dată și am plecat ca o furtună din casă (cu câinele după mine, bineînțeles, încercând să mă muște de călcâie). Dar nu Binky Behrens era cauza, sau cel puțin nu direct. Atât -2L⁹ RR cât îmi amintesc, a fost aceeași veche poveste: bani, trădări, plecarea mea în State, plecarea mea

din State, căsătoria mea, cariera mea abandonată, toate astea, lucrurile obișnuite - și da, faptul că îmi azvârlise moștenirea pe fereastră, la prețul unui șirag de ponei urâți ca noaptea, de pe urma cărora își închipuise că va face avere, ca să aibă din ce trăi când o să fie bătrână și decrepită, căteaua ticăloasă și dementă. Și mai era povestea cu fata aia, Joanne. La plecare, m-am oprit și am spus, cântărindu-mi cuvintele, că nu consideram că se cuvine ca o femeie cu poziția mamei în societate -

poziție! în societate! - să fie prietenă la cataramă cu fata care îngrijește de cai. Mărturisesc că intenționasem să stârnesc indignare, dar mă tem că eu am fost acela care a rămas cu ochii căscati în cele din urmă.

*

După un moment de tăcere, mama m-a privit drept în față cu indiferență sfidătoare și mi-a spus că Joanne nu mai era copil, ci avea douăzeci și opt de ani. Este - cu o pauză aici, pentru efect - este ca un fiu pentru mine, fiul pe care nu l-am avut niciodată. Bine, am spus înghițind cu greu în sec, atunci mă bucur pentru voi, și am ieșit valvârtej din casă. Pe alee însă, am fost nevoit să mă opresc și să aștept să-mi mai treacă indignarea și repulsia, ca să-mi recapăt suflul. Uneori am convingerea că sunt un sentimental iremediabil.

86 JOHN BANVILLE

în aceeași seară am ajuns la Whitewater. Ultima porțiune a călătoriei am făcut-o cu taxiul din sat. Șoferul era un tip foarte înalt și slab, cu șapcă și un costum străvechi, de flanel albastru. M-a studiat cu interes în oglinda retrovizoare, abia deranjându-se să se mai uite înainte, la drum. Am încercat să îi întorc privirea cât mai fioros, dar nu s-a lăsat impresionat, ci a continuat să zâmbească pe o parte a feței înguste, cu un aer de cunoscător, straniu de prietenos. De ce îmi amintesc atât de bine oameni ca el? îmi aglomerează mintea, când ridic ochii de pe foaie îi găsesc strânși în jurul meu

prin colțuri umbrite, tăcuți, curioși cu măsură - poate chiar amabili. Sunt martori, presupun, trecătorii nevinovați care au venit, fără răutate, să depună mărturie împotriva mea.

N-am putut niciodată să mă apropiu de Whitewater fără un oftat stins, involuntar, de admirație. Aleea pornește din șosea, făcând o curbă prelungă și adâncă, fără pomi, astfel încât casa pare să se răsucescă încet, visător, deschizându-și larg colonadele paladine. Taxiul a oprit pe porțiunea cu pietriș din fața scării - ample și, odată cu liniștea bruscă, a venit și revelația - da, Maolseachlainn, recunosc - faptului că nu aveam nici un motiv acceptabil să mă aflu aici. Am stat un moment privind împrejur într-o amețeală consternată, ca un somnambul trezit, dar șoferul mă urmărea acum în oglindă cu o nerăbdare concentrată și trebuia să mă prefac a ști ce am de gând. Am coborât din mașină și mi-am pipăit buzunarele încruntându-mă important, dar nu l-am putut păcăli și zâmbetul lui strâmb s-a făcut și mai viclean, o clipă am avut impresia că-mi va face cu ochiul. I-am ordonat scurt să aștepte și am urcat treptele, urmărit de o senzație inevitabilă de batjocură generală.

După mult timp, ușa a fost deschisă de un omuleț >a zbârcit și furios, purtând ceea ce la început mi s-a părut a fi o uniformă de controlor de bilete. Câteva şu- J vițe de păr foarte negru îi stăteau lipite de pielea ca- '•§ pului, ca niște linii trase cu cremă de ghețe. S-a uitat la g mine

profund dezgustat. Azi nu e deschis, mi-a spus și — tocmai se pregătea să-mi închidă ușa în nas, când m-am ⁸⁷ strecurat iute pe lângă el, în hol. Am privit în jur, fre- cându-mi încet mâinile și surâzând, în rolul expatriatului revenit acasă. Ah, am zis, vechea casă! Tabloul mare al lui Tintoretto pe scară, roind de îngeri și martiri cu priviri înnebunate, zbiera la mine cu acordurile lui cromatice vaste. Ușierul sau ce-o fi fost țopăia speriat în urma mea. M-am întors dominându-l, cu același surâs pe față, și i-am spus că nu, nu sunt hoț, ci un prieten de familie - domnișoara Behrens se întâmpla să fie acasă? S-a foit, tot neîncrezător, apoi mi-a spus să aștept și

s-a prelins spre capătul celălalt al holului, târându-și un picior și netezindu-și cu grijă șuvițele unsuroase de pe craniu.

Am așteptat. Totul era tăcut, mai puțin ticăitul unei pendule germane înalte, din secolul al XVII-lea. Pe peretele de lângă mine era un minunat set de șase acuarele mici de Bonington, aș fi putut să bag pe loc vreo două sub braț și să plec. Ceasul a inspirat adânc și a bătut jumătatea de oră, după care pretutindeni, în încăperi din ce în ce mai depărtate, alte ceasuri au scos câte un clinchet argintiu, ca un tremur care stră- bătea casa. M-am uitat din nou la Tintoretto. Mai erau un Fragonard și un Watteau. Ce se petrecea, ce se întâmplase de erau lăsate toate așa, nepăzite? L-am auzit pe taximetrist claxonând scurt și timid, parcă

scuzându-se. O fi crezut că am uitat de el.

(Uitasem.) Undeva, în fundul casei, s-a trântit o ușă și, o clipă mai târziu, o pală de aer rece mi-a șters fața. Am înaintat cu scârțâituri pe hol, cu o senzație fierbinte, aproape senzuală de nerăbdare incitată zvâcnindu-mi sub osul sternului. Sunt, fundamental, un tip sfios și locurile spațioase și nelocuite mă intimidază. Unul din personajele lui Fragonard, o doamnă îmbrăcată în mătăsurii, cu ochi albaștri și buza inferioară rotunjită, mă urmărea pieziș cu o expresie care părea a fi una de speculație oripilată, dar vioaie. Prudent, am deschis o ușă. Mânerul rotund mi s-a răsucit în palmă cu o ușurință minunată, încrezătoare. Am pătruns într-o încăpere prelungă, înaltă și îngustă, cu multe ferestre. Și aerul era auriu, saturat de lumina grea

și catifelată a serii. Tapetul era de culoarea aurului vechi. Mi se părea că pășisem direct în secolul al XVIII-lea. Mobilierul era puțin, nu mai mult de cinci sau șase piese - câteva scaune delicate, cu spătar în formă de liră, o servanță bogat ornamentată, o măsuță de bronz aurit - așezate în așa fel încât nu obiectele, ci aerul, lumina însăși părea aranjată în jurul lor. Am rămas pe loc, ascultând nici eu nu știu ce. Pe masa joasă era un joc de puzzle mare și complicat, asamblat pe jumătate. Câteva piese căzuseră pe jos. Le-am cântărit din priviri, împrăștiate pe parchet ca băltoace din ceva vărsat, și încă o dată, un tremur a părut să străbată casa. La celălalt capăt al încăperii, o ușă de sticlă stătea larg deschisă și o perdea subțire fâlfâia în vântul Blab. Afară era o pajiște în pantă pe care, nu prea departe, zburda un singur cal, heraldic. Mai departe era cotul râului, cu apa albindu-se peste bancurile de nisip, iar dincolo de el erau copaci și pe urmă munții neclari și pe urmă albastrul nesfârșit, auriu al verii. M-a izbit faptul că perspectiva acestei scene avea ceva nelalocul ei. Lucrurile .g păreau să nu se îndepărteze așa cum ar fi trebuit, ci să | stea aranjate dinaintea mea - mobilierul, fereastra B deschisă, pajiștea, râul și munții îndepărtați - ca și cum nu ar fi fost privite, ci ar fi privit ele însele, con- I centrate asupra unui punct de fugă aflat aici, în ca- — meră. M-am întors și m-am văzut întorcându-mă în ⁸⁹

>

timp ce mă întorceam, și încă mi se pare că mă mai întorc, și uneori îmi închipui că mă voi întoarce perpetuu, ca o pedeapsă, ca o damnare,

această eternă, tulbure, fără răsufare întoarcere către ea.

I-ați văzut fotografia în ziare, știți cum arată. O femeie relativ tânără, într-o rochie neagră cu guler alb și lat, stând în picioare, cu mâinile împreunate, una acoperită de mânășă, cealaltă ascunsă cu excepția degetelor flexate, fără inele. Poartă ceva pe cap, o bonetă sau o clamă, ceva care îi ține părul strâns, tras de pe

frunte. Ochii negri și proeminenți au o înclinare vag orientală. Nasul îi e mare, buzele pline. Nu e frumoasă, în mâna dreaptă ține un evantai strâns, sau ar putea fi o carte. Stă în ceea ce iau drept pragul luminat al unei camere. Se vede o bucată de canapea, sau poate un pat, cu o cuvertură de brocart. Întunericul din spatele ei e dens și, cu toate acestea, misterios de imponderabil. Privirea îi e calmă, fără să aștepte nimic, deși în linia gurii se deslușește o urmă de provocare, chiar de ostilitate. Nu vrea să se afle aici, dar nu poate să se afle în altă parte. Broșa de aur care îi ține cele două aripi ale gulerului mare este scumpă și urâtă. Toate acestea le-ați văzut, le cunoașteți. Dar dați-mi voie să vă spun, stimați cunoscători din juriu, că, fie și știind toate astea, tot nu știți nimic, sau mai nimic. Nu cunoașteți dârzenia și patosul prezenței ei. Nu v-ați întâlnit cu ea pe neașteptate, într-o încăpere aurie, într-un amurg de vară, ca mine. Nu ați ținut-o în brațe, nu ati văzut-o căzută într-un sănt. Si nu - o, nu! - nu ați ucis pentru ea.

Am stat cu ochii ațintiți asupra ei un timp care mi s-a părut foarte lung și, treptat, m-a cuprins un fel de rușine, o conștiință de sine înfierbântată, stânjenită, ca și cum eu, Bacul ăsta murdar de carne, eram cel scrutat, cu atenție minuțioasă și rece. Nu doar ochii pictați ai femeii mă urmăreau. Toate detaliile tabloului, broșa aceea, mânușile acelea, întunericul lănos din spatele ei, fiecare petic de pânză era un ochi fixat asupra mea fără să clipească. M-am tras înapoi un pas, puțin speriat. Tăcerea se destrăma pe la

margini. Am auzit vaci mugind, motorul unei mașini pornind. Mi-am adus aminte de taxi și m-am întors să plec. În pragul ușii de sticlă deschise era o slujnică. Probabil tocmai intrase și, văzându-mă, dăduse înapoi alarmată. Avea ochii mari și stătea cu un genunchi flexat și o mână ridicată, ca ferindu-se de o lovitură. Timp de o secundă, nici unul dintre noi nu s-a clintit. În spatele ei, o boare stârnită din senin a aurit panta acoperită cu iarbă. Nu am vorbit. Apoi încet, tot cu mâna ridicată, a dat înapoi cu grijă și a ieșit, clătinându-se puțin, ca și cum ar fi căutat cu călcâiele, orbește, nivelul aleii pavate de afară. Am simțit un val inexplicabil și scurt de enervare - poate un presentiment, zefirul răătăcit înaintea furtunii ce avea să vină. Undeva suna un telefon. M-am răsucit rapid pe călcâie și am părăsit încăperea.

În hol nu era nimeni. Telefonul suna, repetându-se cu obstinație arțăgoasă. Am continuat să îl aud în timp ce coboram scara de la intrare. Taxiul plecase, bineînțeles. Am scos o înjurătură și am pornit pe alee, împiedicându-mă pe terenul pietros în pantofii mei spanioli, cu tălpi subțiri. Soarele în apus îmi pârjolea fața. M-am întors și m-am uitat la casă, care, cu geamurile în flăcări, părea că râde obez și disprețuitor. ■§ Am început să transpir, iar asta a atras musculițele. | M-am întrebat din nou ce mă făcuse să vin la Whitewater. Știam răspunsul, desigur. Mirosul banilor era acela ⁹¹ care mă atrăsese, tot așa cum mirosul de sudoare atrăgea nenorocitele astea de zburătoare. M-am văzut, parcă de la una din ferestrele bătute

de soare, furișân- du-mă pe aleea prăfuită, înfierbântat, nemulțumit, supraponderal, cu capul aplecat și spatele gras îndoit, cu costumul alb boțit la subsuori și lăsat la fund, un personaj comic, poanta unui banc prost, și dintr-odată m-a covârșit autocompătimirea. Doamne, nu era nimeni pe lume care să mă ajute? M-am oprit, aruncând o privire neliniștită în jur, ca și cum printre copaci s-ar fi putut

ascunde binefăcătorul meu. Tăcerea avea un aer de jubilară înăbușită. M-am aruncat iar înainte și am auzit zgomotul motoarelor și, imediat, o limuzină neagră, enormă, a dat cotul, urmată de o mașină sport, zveltă. Mergeau într-un ritm solemn, cu limuzina legănându-se lent pe arcuri, și o clipă am crezut că era o procesiune funerară. Am ieșit pe bordura de iarbă, dar mi-am continuat drumul. Șoferul limuzinei, un bărbat corpulent, tuns militar, stătea țeapăn și vigilent, cu mâinile făcute căuș pe marginea volanului, ca și cum acesta ar fi fost un proiectil pe care voia să-l smulgă din țățâni și să îl azvârle cu precizie ucigașă. Alături era o siluetă mică și cocârjată, în timp ce mașina trecea pe lângă mine am zărit un ochi întunecat și un craniu cu pete cafenii, și mâini uriașe, sprijinite una peste alta pe mânerul rotund al unui baston. O femeie blondă cu ochelari de soare conducea mașina sport. Ne-am uitat unul la altul cu interes șters, ca doi străini, în vreme ce își continua drumul.

JOHN BANVILLE

92 Desigur, am recunoscut-o.

Zece minute mai târziu, îmi târâam picioarele pe marginea șoselei făcând cu mâna la mașini, când am auzit-o trăgând lângă mine. Știam că ea este. M-am oprit și m-am întors. Ea a rămas în mașină, cu încheieturile una peste alta, pe volan. A urmat o scurtă competiție fără cuvinte, să vedem care din noi face prima mutare. Am făcut un compromis. Eu m-am întors către mașină, iar ea a coborât să mă întâmpine. Mi s-a părut mie că tu ești, mi-a spus ea. Ne-am zâmbit și am rămas tăcuți. Purta un taior crem, cu bluză albă. Pe

pantofi avea sânge. Părul îi era mai galben decât mi-l aminteam și m-am întrebat dacă acum și-l vopsea. I-am spus că arată superb. Eram sincer, dar cuvintele sunaseră găunos și am roșit. Anna, am zis. Mi-am amintit, puțin șocat, cum, într-o zi de demult, furasem plicul uneia din scrisorile ei către Daphne și fugisem cu el la baie, unde desfacusem clapa cu inima bătându-mi tare, ca să pot linge partea cu lipici, acolo unde linsese ea. M-am luminat: o iubeam! Și am scos un fel

> de hohot

sălbatic, uimit. Și-a dat jos ochelarii și m-a privit întrebător. Îmi tremurau mâinile. Hai să îl saluți pe tata, mi-a spus ea, are nevoie de cineva care să-l înveselească.

Conducea foarte repede, acționând ezitant comenzile, parcă încercând să disceamă un tipar, o formulă secretă, ascunsă în rețeaua de mici gesturi abile. Eram impresionat, chiar puțin umilit. Avea din plin siguranța impacientă a celui bogat. Nu ne-am vorbit. Într-o secundă eram în fața casei, unde am oprit într-o trombă de pietriș. A deschis portiera din partea ei, pe urmă s-a oprit și m-a privit o clipă în tăcere și a clătinat din cap. | Freddie Montgomery, a spus ea. Ca să vezi! J

În timp ce suiam scara de la intrare, și-a trecut ușor brațul pe sub al meu. M-am mirat. Pe vremea | când o cunoscusem, cu atâția ani în urmă, nu-i plăceau — intimitățile facile - intimitățile da, dar nu cele facile. ⁹³ A râs și a spus: Doamne, sunt un pic amețită, cred. Fusesse la spital, în oraș - Behrens suferise un fel de atac ușor. Spitalul era cu susul în jos. Pe o stradă comercială aglomerată

explodase o mașină-capcană, un dispozitiv relativ mic, aparent, dar remarcabil de eficient. Intrase în camera de gardă iară să o întrebe nimeni nimic. Pretutindenii erau trupuri omenești. Călcase printre morți și muribunzi, simțindu-se ca o supraviețuitoare. Dumnezeu mare, Anna, am spus. A râs încet, tensionat. Ce experiență, a zis. Din fericire,

Flynn ține o sticlă cu băutură în torpedou. Luase câteva guri zdravene și acum începea să regrete.

Am intrat în casă. Ușierul în uniformă nu se zărea nicăieri. I-am povestit Annei cum fugise și mă lăsase să cutreier în voie prin casă. Ea a ridicat din umeri. Bănuia că fuseseră toți jos, urmărind la televizor știrile despre explozie. Chiar și așa, am zis, ar fi putut intra oricine. De ce, m-a întrebat, crezi că ar putea să vină cineva și să pună o bombă aici? Și m-a privit cu un zâmbet aparte, amar.

M-a condus în salonul auriu. Usa de sticlă era în continuare deschisă. Nici urmă de slujnică. Un fel de timiditate m-a împiedicat să întorc ochii spre celălalt capăt al camerei, unde tabloul stătea ușor înclinat față de perete, parcă ascultând cu atenție. M-am așezat cu grijă pe unul din fotoliile

Louis Quinze, în vreme ce Anna deschidea servanta sculptată și împodobită, turnând două măsuri zdravene de gin. Gheață nu aveam și apa tonică era răsuflată, dar nu-mi păsa, simțeam nevoia să beau ceva. Nici acum nu-mi revenisem din șocul descoperirii că eram îndrăgostit de ea. Mă simțeam încântat și surprins, dar și caraghios de fericit, ca un copil care a primit un obiect prețios drept jucărie. Mi-am repetat descoperirea - o iubeam! - luându-i măsura. Ideea, măreață, grandioasă și puțin nebu-nească, se potrivea cu împrejurimile. Ea pășea de la mine la fereastră și înapoi, cu paharul ținut strâns în ambele mâini. Perdeaua subțire se umfla leneș, ca o burtă, la marginea câmpului meu

vizual. în aer părea să tremure ceva. Brusc, telefonul de pe măsuta joasă de lângă mine a prins viață cu sunet de sticlă spartă. Anna a smuls receptorul din furcă și s-a răstit: da, da, ce? A râs. E un șofer de taxi, mi s-a adresat ea mie,

care își vrea onorariul. I-am luat telefonul ai l-am făcut *pe* taximetrist de două parale. Ea m-a urmărit concentrată, cu un fel de amuzament avid. Când am pus receptorul jos, mi-a spus vesel: ah, Freddie ce fudul te-ai făcut! M-am încruntat. Nu știam cum să-i răspund. Râsul ei, privirea sticloasă erau atinse de isterie. Dar nici eu nu eram tocmai calm. Ia uită-te, a zis ea. Își examina iritată pantofii pătați de sânge. A plescăit din limbă și, lăsând paharul din mână, a ieșit grăbită din cameră. Am așteptat. Toate astea se mai întâmplaseră cândva. M-am oprit în cadrul ușii deschise dinspre terasă, cu o mână în buzunar, sorbindu-mi ginul. Ce să-ți zic, fudul... cum adică? Soarele aproape apu- sese, lumina se strângea ghemotoace peste râu. Am ieșit pe terasă. Balsamul aerului proaspăt mi-a răsuflat în față. M-am gândit ce ciudată era prezența mea aici, așa, cu paharul în mână, în liniștea și calmul unei seri » de vară, în timp ce în sufletul meu era atâta întuneric. M-am întors și m-am uitat la casă. Părea să zboare iute pe fundalul cerului. Voiam partea mea din această bogăție, din huzurul acesta aurit. Din adâncul încăperii, doi ochi priveau afară negri, calmi, nevăzători.

Flynn, șoferul cu frizura cazonă, 8-a apropiat de
95 mine venind dinspre laterala casei cu un aer de politețe înțepată care avea un aer amenințător, rulând pe călcâiele picioarelor disproporționat de delicate. Etala o mustață pe oală, de bandit, neagră-albăstruie, tunsă scurt și retezată drept la capete, ceea ce o făcea să pară pictată pe fața lui lată, albicioasă. Nu-mi plac mustățile, v-am mai

spus? Au ceva lasciv, care mi se pare respingător. Nu am nici o îndoială că psihiatrul spitalului ar putea da o explicație acestei aversiuni - după cum nu am nici o îndoială că, în cazul meu, s-ar

înșela. A lui Flynn era un specimen deosebit de supărător. Vederea ei m-a remontat brusc, m-a înveselit, nu știu de ce. L-am urmat plin de bunăvoință înăuntru. Sufrageria era o hrubă mare și întunecoasă, plină de sclipirile și lucirile obiectelor prețioase. Behrens a intrat sprijinindu-se de brațul Annei, o siluetă înaltă și delicată, cu costum de tweed și lavalieră. Se mișca încet, măsurându-și pașii. Capul, care îi tremura ușor, era neted și foarte boltit, ca un ou splendid, gol pe dinăuntru. Cred că trecuseră douăzeci de ani de când îl văzusem ultima dată. Mărturisesc că acum m-a cucerit. Avea patina fină și rafinată a lucrului meșteșugit cu drag, ca una din figurinele de jad desăvârșite și tentant de miniaturale, pe care le ochisem pe consola căminului cu doar câteva clipe înainte. Mi-a luat mâna și mi-a strâns-o încet în încheștarea lui de sugrumător, uitându-se adânc în ochii mei, parcă încercând să zărească acolo pe altcineva. Frederick, a spus cu glas șoptit. Ce bine semeni cu mama ta.

Am cinat la o masă șubredă, dintr-o nișă cu fereastră care dădea spre grădină. Tacâmurile erau ieftine, farfuriile desperecheate. Era un lucru pe care mi-l aminteam despre Whitewater, felul improvizat în care viața se trăia prin colțuri, marginal. Casa nu era făcută pentru oameni, toată măreția aceea nu era dispusă să le tolereze faptele de mâna a doua. L-am urmărit pe Behrens tăind o bucată de carne sângerândă. Mâinile acelea enorme mă fascinau. Am fost dintotdeauna convins că în trecut, cândva, trebuie să fi omorât pe cineva. Am încercat să mi-1

închipui tânăr, în pantaloni de flanel și cămașă, jucând tenis - *A, uite-l pe Binkie!* - dar îmi era imposibil. A adus vorba despre explozie. Cinci morți - sau se făcuseră deja șase? - dintr-un

singur kilogram de explozibil. A oftat, clătinând din cap. Părea mai mult impresionat, decât șocat. Anna abia dacă a deschis gura. Era palidă și părea obosită și dusă pe gânduri. Pentru prima dată, am observat cât de tare îmbătrânise. Femeia pe care o cunoscusem acum cincisprezece ani era încă acolo, dar strânsă într-un contur mai aspru, ca acela al îndrăgostiților incrustați cu pietre prețioase ai lui Klimt. Mi-am întors ochii spre amurgul cenușiu, luminos, siderat și, într-un fel obscur, mândru de ceea ce pierdusem, sau ar fi putut fi. Nori îngrămădiți, o ultimă fâșie strălucitoare de cer. O mierlă a fluierat neanuntat. într-o zi aveam să ,

pierd și toate astea, urma să mor și totul să se șteargă, clipa aceasta de la fereastră, vara, în pragul dulce al nopții. Era uimitor și totuși adevărat, avea să se întâmple. Anna a aprins un chibrit și apoi o lumânare aflată pe masă, între noi, și o secundă am avut sentimentul unei plutiri, unei legănări în aerul moale, întunecat.

Mama, i-am spus lui Behrens și a trebuit să mă întrerup ca să-mi dreg glasul, mama v-a dat niște tablouri, cred. Și-a întors spre mine privirea de animal de pradă. Mi le-a vândut, a spus el aproape în șoaptă, mi le-a vândut, nu mi le-a dat. A zâmbit. A urmat o scurtă tăcere. Era foarte liniștit. Regreta, a spus, dacă venisem cu speranța de a vedea picturile încă o dată. înțelegea că poate eram atașat de ele. Dar scăpase de ele aproape imediat. A zâmbit din nou, blând. Erau una sau două lucrări bunicile, a continuat el, dar care nu s-ar fi simțit bine aici, la Whitewater.

Uite, tată, am comentat în gând, ce s-a ales de
ochiul tău de cunoscător.

Vezi tu, am vrut să fac ceva pentru mama ta,
spunea Behrens. Fusese bolnavă. I-am plătit mult
mai

mult decât prețul pieței - bineînțeles că te rog să nu-i spui. Voia să-și deschidă o afacere de vreun fel, cred. A râs. Ce femeie plină de viață! a spus el. A urmat o nouă tăcere. Se juca amuzat cu cuțitul, așteptând. Am priceput, destul de surprins, că probabil credea că am venit să cer colecția înapoi. Apoi, desigur, am început să mă întreb dacă, în pofida declarațiilor lui, nu furase la preț. Ideea mi-a dat o energie imensă. Care va să zică așa, mișel bătrân ce ești, până la urmă ești la fel ca noi toți. M-am uitat la profilul Annei, reflectat tulbure în geamul din fața mea. Și ea ce era, la urma urmelor, altceva decât o fată bătrână, cu ridurile și părul ei vopsit - probabil Flynn îi făcea plinul o dată sau de două ori pe lună, între spălatul mașinii și un mers la frizer, ca să-și tundă mustața. Să vă ia dracu' pe toți! Mi-am turnat un pahar de vin, plin-ochi, și am vărsat o parte din el pe fața de masă, lucru care m-a bucurat. Ah, întuneric, întuneric.

Mă așteptasem să fiu invitat să rămân peste noapte, dar, după cafea, Anna s-a scuzat și a revenit după un minut, spunându-mi că a chemat un taxi. M-am simțit jignit. Făcusem atâta drum ca să-i văd și ei nu-mi ofereau nici măcar un pat. S-a așternut o tăcere urâtă. Provocat de mine, Behrens ne vorbise despre pictorii flamanzi. Mi se păruse sau îmi aruncase un zâmbet viclean când mă întrebase dacă vizitasem camera care dădea în grădină? Până să-mi dau seama că vorbea despre salonul aurit, el trecuse mai departe. Acum ședea bâțâind din cap, cu gura întredeschisă, cu ochii pierduți în flacăra lumânării. A ridicat o mână ca și

cum s-ar fi pregătit să vorbească din nou, dar a lăsat-o să cadă lin. Farurile unei mașini au măturat fe- restrele și s-a auzit un claxon. Behrens nu s-a ridicat.

»

Mi-a făcut mare plăcere să te revăd, a murmurat el, întinzându-mi mâna stângă. Mare plăcere.

Anna m-a condus până la ușă. Simțeam că mă făcusem de râs, dar nu înțelegeam exact în ce fel. În hol, pașii ne răsunau foarte tare, un tărăboi confuz și oarecum absurd. E seara liberă a lui Flynn, mi-a spus Anna, altfel l-aș fi rugat pe el să te ducă. I-am replicat țeapăn că era foarte bine și așa. Mă întrebam dacă era cu putință să fim aceiași doi oameni care se tăvăliseră împreună cu Daphne goi în pat, într-o după-amiază fierbinte de duminică, la celălalt capăt al lumii, la celălalt capăt al timpului. Cum putusem să-mi imaginez că o iubisem vreodată. Tatăl tău arată bine, i-am spus. A ridicat din umeri. A, a spus, e pe moarte. La ușă, nu știu ce a fost în capul meu, i-am căutat mâna și am încercat să i-o sărut. S-a tras repede înapoi și era să cad. Taxiul a claxonat iar. Anna! am spus, după care n-am mai putut adăuga nimic. Ea a râs trist. Du-te acasă, Freddie, mi-a spus cu un zâmbet palid și mi-a închis încet usa în nas.

Știam cine urmează să fie șoferul taxiului, desigur. Să nu zici nimic, i-am ordonat sever, nici o vorbă! M-a privit în oglindă cu un ochi posomorât, acuzator, și am pornit fantomatic pe alee. Mi-am dat seama că nu am unde să mă duc.

E SEPTEMBRIE. SUNT AICI de două luni. Pare să fi trecut mai mult. Copacul pe care îl zăresc de la fereastra celulei are o înfățișare ponosită, prăfuită, nu mai are mult și frunzele or să înceapă să i se îngălbenească. Tremură parcă nerăbdător, noaptea mi se pare că îl aud foșnind înfrigurat pe întuneric. Cerul de dimineață e splendid, imens de înalt și albastru. îmi place să urmăresc norii adunându-se și împrăștiindu-Be. Ce muncă uriașă și delicată. Azi a fost un curcu-

> »

beu, când l-am văzut, am izbucnit tare în râs ca la o glumă excelentă și absurdă. Din când în când, pe sub copac trec oameni. Probabil pe-acolo e o scurtătură. La nouă vin funcționarele, cu țigări și coafuri fanteziste, și ceva mai târziu, gospodinele visătoare, târând după ele sacoșe de cumpărături și copii mici. La ora patru, în fiecare după-amiază, trece un elev răzleț, care duce un ghiozdan enorm în spate, ca pe o cocoasă. Vin și câini, cu pas grăbit și aer hotărât, se opresc, stropesc scurt copacul, merg mai departe. Alte vieți, alte vieți. În ultima vreme, de când a început să se schimbe anotimpul, par toți, chiar și băiețelul, să calce

mai ușor, săltat, parcă ar zbura cumva prin aerul de sticlă albastră al toamnei.

La vremea asta a anului, îl visez des pe tata. întotdeauna visul e același, chiar dacă circumstanțele variază. Persoana din el e într-adevăr tata, dar altfel decât l-am cunoscut vreodată. E mai tânăr, mai voinic, e vesel, are un sănătos simț al umorului. Sosesc la un spital, sau o altfel de instituție mare, și, după multe căutări și încurcături, îl găsesc stând ridicat în pat, cu o ceașcă de ceai aburind în mâini. Părul îi e ciufulit copilărește, poartă o pijama care nu e a lui. Mă întâmpină cu un zâmbet bleg. Dintr-un impuls, pentru că sunt agitat și mi-am făcut atâtea griji, îl îmbrățișez cu putere. El rabdă cu mărinimie această neobișnuită manifestare sentimentală, bătându-mă pe umăr și râzând puțin. Apoi mă așez pe un scaun de lângă pat și tăcem o clipă, neștiind ce să facem sau încotro să ne uităm. Înțeleg că a supraviețuit unei întâmplări, poate unui J accident sau unui naufragiu, sau unei boli neașteptate. -B Oricum, nesăbuinta proprie (tata, nesăbuit!) e cea care '■§ l-a pus în primejdie și acum se simte caraghios și comic

g
rușinat de ce a făcut. În vis, întotdeauna eu am fost — răspunzător de salvarea lui providențială, dând alar-¹⁰¹ ma, chemând ambulanța, scoțând barca pneumatică sau ceva asemănător. Fapta mea stă între noi enormă, inabordabilă, ca iubirea însăși, dovadă, în fine, a adevăratului respect filial. Mă trezesc surâzând, cu inima plină de tandrețe. Pe vremuri aveam impresia că de la moarte îl salvez, dar în ultima vreme am început să cred că, de fapt,

dezastrul prelungit al vieții e cel pe care i-1
scurtez dintr-o lovitură. Acum poate o să am o altă
sarcină, similară, de înfăptuit. Fiindcă azi mi s-a
spus că a murit mama.

Până să ajung cu taxiul în sat, ultimul autobuz spre oraș a plecat deja, după cum șoferul, cu o bucurie melancolică, m-a anunțat că se va întâmpla. Am oprit pe strada principală întunecată, în fața unui magazin de fierărie, cu motorul torcând. Șoferul s-a răsucit în scaun, ridicându-și șapca pentru un scărpinat rapid, cu un singur deget, apoi s-a așezat la loc, să vadă ce intenționez să fac. Încă o dată m-a izbit felul în care se uită la tine oamenii ăștia, candoarea tâmpă, animalică a interesului lor. Ar trebui să-i dau un nume - mă tem că va fi Reck - căci o vreme va trebui să mai stau cu el. Lui îi face plăcere, mi-a spus, să mă ducă el însuși până în oraș. Am clătinat din cap: erau mai bine de cincizeci de kilometri și deja îi datoram bani. Dacă nu, a continuat el cu un zâmbet oribil, mîeros, mă putea găzdui mama lui - aparent, dna Reck ținea o cârciumă cu o cameră la etaj. Ideea nu mă atrăgea, dar pe stradă era întuneric și o tăcere sinistă, iar uneltele din vitrina magazinului aveau ceva grozav de deprimant și da, i-am spus stins, cu o mână dusă la frunte, du-mă la mama ta.

Dar aceasta nu era acasă, sau dormea, sau mai știu eu ce și m-a dus chiar el sus pe scara din spate, mergând pe vârfuri ca un păianjen mare și șovăielnic. Camera avea o ferestruică joasă, un scaun și un pat cu o adâncitură în mijloc, de unde parcă fusese ridicat de curând un cadavru. Mirosea a urină și a bere neagră. Reck s-a oprit zâmbindu-mi timid, chinuindu-și șapca în mâini. I-am urat ferm noapte bună și s-a retras reticent. Ultimul lucru pe care l-am văzut din el a fost mâna

care trăgea lent ușa în urma lui. Am măsurat camera o dată sau de două ori cu atenție, făcând podelele să scârțâie. Mă întreb dacă îmi frângeam mâinile. Ferestruica joasă și patul coșcovit îmi lăsau un sentiment abrupt al disproporției, parcă eram prea înalt și picioarele îmi erau prea mari. M-am așezat pe marginea patului. În geam întârzia o lumină stinsă. Dacă mă aplecam într-o parte, vedeam un coș de fum strâmb și silueta unor copaci. Mă simțeam asemenea eroului nefericit dintr-un roman rusesc, meditând trist în văgăuna de deasupra crâșmei din satul Linioară, în anul Punct, cu întreaga poveste dinaintea mea, așteptând să fie spusă.

Nu am dormit. Aștemuturile erau umede și parcă alunecoase, și nutream convingerea că nu eram primul care se zvârcolise în ele de la ultimul spălat. Am încercat să stau culcat, încordat ca un arc, în așa fel încât cât mai puțin din ființa mea să vină în contact cu ele. Orele erau marcate de un clopot de biserică îndepărtat, cu un sunet neobișnuit de plat. Se auzeau obișnuitele lătrături de câine și mugete de vite. Zgomotul propriilor | oftaturi agitate mă înfuria. Din când în când trecea câte o mașină sau un camion și un careu de forme geo- *1 metrice luminoase se prelingea rapid pe tavan, apoi în J jos, pe pereți, scurgându-se într-un colț. Îmi era o sete — turbată. Vise de trezie mă asaltau cu imagini grotești, ¹⁰³ desfrânate. O dată, când eram pe punctul de a adormi, am avut sentimentul brusc și teribil al căderii, care m-a trezit imediat, cu o tresărire. Deși încercam să mi-o scot din minte, reveneam iar și

iar cu gândul la Anna Behrens. Ce pățise de se încuiase în muzeul acela lugubru, în unica tovărășie a unui muribund? Dar poate nu pățise nimic, poate pur și simplu așa stăteau lucrurile. Poate zilele trecuseră una după alta, fără sunet, până se făcuse prea târziu și se trezise într-o dimineață înțepenită definitiv la mijlocul vieții. Mi-am

închipuit-o acolo, tristă și solitară, vrăjită în castelul ei fermecat, an după an, și - ah, în minte mi-au venit tot felul de idei năstrușnice, mi-e și rușine să vorbesc despre ele. Și, în timp ce meditam la toate acestea, un alt gând, la un alt nivel, mai tulbure, își torcea ghemul. Așadar, din îmbinarea încâlcită a ideilor despre aventuri cavalierești, izbăviri și recompense s-a născut planul meu. Vă asigur, înălțimea voastră, că nu e un vicleșug prin care încerc să mă exonerez: vreau doar să explic care au fost motivele, adică cele mai profunde, dacă un asemenea lucru este cu putință. Pe măsură ce orele treceau și stelele își ațâțau sclipirea în fereastră și apoi păleau iar încet, Anna Behrens s-a contopit în mintea mea cu celelalte femei pe care le aveam, într-un fel, în grijă:

Daphne, desigur, și chiar și mama, chiar și fata de la grajduri - dar în final, când s-au ivit zorii, chipul flamand din tabloul din camera care dădea spre grădină a fost cel care a rămas plutind pe deasupra patului, privindu-mă sceptic, întrebător și calm. M-am sculat și m-am îmbrăcat, apoi m-am așezat pe scaun lângă geam, urmărind lumina de cenușă a zilei coborând peste acoperișuri și infiltrându-se în copaci. Mintea îmi lucra febril, sângele îmi fierbea în vene. Acum știam ce am de făcut. Eram nerăbdător, dar, în același timp, aveam un sentiment de groază profundă. Jos s-a auzit mișcare. Voiam să ies afară, să fiu, să fac. Am dat să mă îndrept spre ieșire, dar m-am oprit și m-am întins o secundă pe pat, să mă calmez, și am adormit profund și teribil. Parcă m-ar fi doborât cineva cu o lovitură. Nu vă pot

descrie. Nu a durat mai mult de un minut sau două. M-am trezit tremurând. Parcă însăși inima lucru- iilor stătuse o clipă pe loc. Așadar, astfel a început ziua și tot astfel avea să continue, în oroare.

Doamna Reck era înaltă și slabă. Nu, era scundă și grasă. Nu mi-o amintesc prea bine. Nu vreau să mi-o amintesc prea bine. Pentru numele lui Dumnezeu, câte asemenea chipuri grotești trebuie să mai inventez? Am să o chem ca martor și o să o vedeți singuri. La început, am crezut că o doare ceva, dar numai o timiditate înfiorătoare îi legase limba, făcând-o să se îndoiaie de șale și să se crispeze. Mi-a servit cămași, șuncă și budincă în salonul din spatele barului (călăul mâncând un mic dejun copios). O liniște complicată umplea încăperea, mă auzeam înghițind. Pe pereți atârnavau umbre ca niște pânze de păianjen zdrențuite. Am văzut o pictură cu Iisus expunându-și inima din care picura sânge, făcută în nuanțe groase de stacojiu și crem, și o fotografie a nu știu cărui papă, binecuvântând mulțimea de la un balcon al Vaticanului. Întristarea mi-a coborât în piept ca o arsură la stomac. A apărut Reck, în cămașă și bretele, și a întrebat sfios dacă totul e bine. Minunat, i-am răspuns cu curaj, minunat! S-a ridicat în picioare și m-a privit zâmbind tandru, cu un fel de mulțumire mândră. Parcă eram ceva ce lăsase să se propage peste noapte. Ah, bietele existențe simple, atât de multe, peste care mi-am lăsat dâra de bale. Nu po-
menise nici măcar o dată despre banii pe care i-i datoram - chiar și la telefon, se scuzase pentru că nu stătuse să mă aștepte. M-am ridicat și m-am strecurat pe lângă el, pe prag. Ies puțin, am spus, să iau o gură de aer. Îmi simțeam surâsul oribil, ca pe ceva lipicios care mi se scursese pe față. A dat din cap și o scânteie de tristețe i-a trecut peste

frunte, coborându-i pe botul de oaie. Știai că o s-o șterg, nu-i așa? De ce nu m-ai oprit? Eu nu-i înțeleg pe oamenii ăștia. Am mai spus-o și altă dată. Nu-i înțeleg.

Soarele strălucea printr-o negură tot mai subțire. Era încă imposibil de devreme. Mă fâțâiam în sus pe o parte a străzii principale și-n jos pe partea cealaltă, cu spasme de nerăbdare. În jur era puțină lume. De unde-o fi venit ideea că oamenii de la țară se trezesc, devreme? A trecut o dubită, trăgând o remorcă în care era un porc. În capătul străzii era un podeț peste un pârau cafeniu, puțin adânc. M-am așezat pe parapet și o vreme m-am uitat la apă. Trebuia să mă bărbieresc. M-am gândit să mă întorc la Reck și să împrumut de la el un brici, dar nici chiar eu nu eram destul de mârșav pentru o asemenea josnicie. Ziua începuse deja să se încălzească. Stând acolo, la soare, și urmărind apa cum șerpuiește bolborosind pe sub mine, m-a luat amețeala. Nu a trecut mult și un individ înalt și foarte bă-

> • » >

trân s-a apropiat și a început să îmi vorbească apăsător. Avea sandale și un impermeabil jerpelit, aruncat ca d mantaua unui infanterist irlandez pe un umăr, și ducea z în mână un toiag gros de frasin. Părul îi era lung, m barba încurcată. Nu știu de ce, dar m-am trezit ima- z

Ș ginându-mi capul lui, purtat pe sus, pe o tavă. Vorbea — calm, cu o voce răsunătoare, puternică. Nu am înțeles ¹⁰⁶ nici un cuvânt din ce spunea — părea să își fi pierdut capacitatea de a articula — dar găseam ceva ciudat de impresionant în felul în

care stătea acolo, sprijinit în frasin, cu un genunchi îndoit, cu ochii ațintiți asupra mea, rostindu-și mărturia. Îi urmăream gura mișcându-se în desişul bărbii și dădeam din cap încet, cu seriozitate. Nebunii nu mă sperie și nici nu mă stânjenesc. Ba chiar găsesc că aiurelile lor mă calmează. Cred că asta pentru că totul, de la explozia unei nove până la așezarea prafului într-o încăpere nelocuită, pentru ei are o importanță uriașă și egală, fiind, prin urmare, fără valoare. A terminat, dar a continuat să mă privească în tăcere câteva clipe. Apoi a dat din cap grav și, cu o ultimă privire încărcată de sens, s-a întors și s-a îndepărtat, traversând podețul cu pași mari.

Milord, știu că am spus că aveam un plan, dar era un plan doar în sensul cel mai larg al cuvântului. N-am fost niciodată prea bun la detalii. În miez de noapte, când oul clocise și lucrul acesta își fluturase pentru prima oară aripile umede și casante, îmi spuseseam că, după ce se vor ivi zorii și viața reală va reîncepe, am să râd de o asemenea idee revoltătoare. Și am râs, chiar dacă mai gânditor, și cred, cred cu adevărat că, dacă n-aș fi fost împotmolit în văgăuna aia, fără altceva la îndemână decât propriile gânduri negre, nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat. M-aș fi dus la Charlie French și aș fi împrumutat de la el niște bani, m-aș fi întors pe insulă și mi-aș fi plătit datoria la *señor* Aguirre, după care mi-aș fi luat nevasta și copilul și aș

J

fi venit acasă, la Coolgrange, să mă împac cu mama și să mă așez la locul meu, să devin un mic proprietar de pământ, ca tata, să trăiesc și să fiu

fericit. Ah...

I

Ce spuneam? Da, planul. Milord, nu sunt un geniu. — Ziarele, care încă de la început au fost extaziate - la ¹⁰⁷ urma urmelor, eram în plin sezon și le oferisem material pentru serii de articole formidabile - m-au descris ca pe un gangster îndrăzneț și o fiară blondă, meticuloasă, rece ca gheața și cu voință de fier. Dar jur, a fost totul o întâmplare, ca orice altceva în viață. Cred că la început m-a amuzat ideea, pe care mi-am relatat-o ca pe un fel de poveste în timp ce stăteam acolo, prințul neadormit, în casa de turtă dulce a Mamei Reck, în timp ce stelele inocente se înghesuiau tăcute la fereastră. Dimineată m-am sculat și am dus-o să o văd la

geam și deja începuse să se întărească, să se așeze. Straniu, parcă era opera altcuiva, pe care o promisem spre cântărire și testare. Procesul acesta de distanțare pare să fi fost o condiție preliminară esențială pentru acțiune. Poate așa se explică ciudata senzație care m-a năpădit pe podețul de deasupra apei gâlgâitoare. Este greu de descris. Mă simțeam total diferit de mine însumi. Adică îl cunoșteam bine pe bărbatul acesta masiv, ușor supraponderal, cu părul blond, în costumul mototolit, stând aici agitat și nefacând nimic, dar în același timp era ca și cum eu - eu cel adevărat, care gândește și simte - rămăsesem înlănțuit într-un trup care nu era al meu. Dar nu, nu e nici așa, nu tocmai. Căci persoana dinăuntru îmi era la fel de străină, ba chiar cu mult mai străină decât ființa concretă, familiară. Nu e clar, știu. Spun că cel dinăuntru îmi era străin, dar despre care „eu“

vorbesc? Nu, nu e deloc J clar. Dar senzația nu era nouă. Întotdeauna m-am
z simțit... cum se spune... bifurcat, asta e. În ziua
aceea “ însă, senzația era mai puternică, mai
pronunțată de-ș cât de obicei. Bunter stătea ca pe
ace, murind să iasă _ZL la lumină. Fusese închis
atâta vreme, bolborosind, ¹⁰⁸ mormăind și înjurând
acolo, înăuntru, și știam că, odată evadat, va vorbi
fără să poată fi oprit. Mă simțeam ametit. Greața
cenușie îmi strângea matele. Mă întreb dacă
instanța înțelege în ce stare de nervi eram, nu doar
în ziua aceea, ci în întreaga perioadă? Soția și
copilul meu erau ținuti ostatici de niște personaje
diabolice, eu eram practic falit, nenorocita de
rentă trimestrială de pe urma moștenirii mizere
lăsate de tata mai avea încă două luni până să
sosească și iată-mă, după o noapte de groază, cu
ochii roșii, nebărbierit, rătăcit în mijlocul pustiului
și luând în calcul acțiuni

disperate. Cum să nu mă ia amețeala, cum să nu mi se întoarcă mațele pe dos?

În cele din urmă, am simțit satul din spatele meu trezindu-se leneș la viață și am pornit înapoi pe strada mare, cu ochii în patru, pentru cazul în care m-aș fi întâlnit cu sâcâitorul Reck sau, și mai rău, cu mama lui Reck. Dimineața era însorită și calmă, încărcată de rouă și puțin buimacă, parcă îmbătată de propria ei noutate. Pe trotuare erau petice de umezeală. Avea să fie o zi spectaculoasă. Da, spectaculoasă.

Până n-am dat de el, nu am știut că eram în căutarea magazinului de fierărie unde Reck oprise taxiul în seara trecută. Brațul mi s-a întins și a deschis usa, un clopoțel a sunat, picioarele m-au purtat înăuntru.

Întuneric, miros de parafină și ulei de in, pâlcuri de obiecte atârinate deasupra capului. Un bărbat scund, îndesat, în vârstă și cu chelie mătura pe jos. Purta papuci de casă și un halat de lucru de culoarea scorțișoarei, cum nu mai văzusem din copilărie. Mi-a zâmbit dând din cap și a lăsat mătura deoparte. Dar nu a scos un cuvânt - eticheta profesională, nu mă îndoiesc - până nu și-a ocupat poziția în spatele tejghelei, sprijiniindu-se pe brațe, cu capul într-o parte. Niște ochelari cu rame de sârmă, mi-am spus, ar completa efectul. Mi-a plăcut din prima secundă. Bună ziua, domnule, mi-a spus cu un glas vesel, parcă frecându-și mâinile. Deja mă simțeam mai bine. Era politicos exact atât cât trebuie, fără slugărnicie inutilă sau vreo urmă de curiozitate excesivă. Am cumpărat un ghem de sfoară și un sul

de hârtie maro, de împachetat. De asemenea, un colac de frânghie - strâns, îmi amintesc, într-un cilindru compact, foarte asemănător cu lațul călăului - tare și netedă, de cânepă, nu chestia aia modernă, de plastic.

Nu știam prea bine ce intenționez să fac cu aceste obiecte. Frânghia, de pildă, era un adevărat răsfăț. Nu-mi păsa. Trecuseră ani - decenii! - de când nu mai trăisem o plăcere atât de pură, de lacomă. Prăvăliașul a așezat cumpărăturile cu drag pe tejghea, înaintea mea, uguind în șoptă, zâmbind și țuguindu-și aprobator buzele. Era vremea de joacă. În lumea aceasta inventată, puteam avea orice îmi doream. Un fierăstrău de cepuri, de exemplu, cu coada din lemn de tran-dafir. Un set de vătraie de alamă, cu mânerul în formă de maimuță ghemuită. Găleata aceea de email alb, cu o umbră delicată, albăstruie ca pielea, pe o parte. Ah, orice! O bucată de otel inoxidabil turnat și lustruit, ca femurul unui animal veloce, cu un manșon de cauciuc negru, catifelat, și un cap cu gheară albăstrită. Eu unul sunt complet neîndemânatic, cred că nici un cui n-aș fi în stare să bat drept, dar mărturisesc că am nutrit întotdeauna dorința tainică de a avea un asemenea cio-

>

110

can. Alte hohote de râs în sală, desigur, alte bancuri porcoase printre șmecherii de la galerie. Dar insist, milord și domnilor meseriași din juriu, insist să mă credeți că dorința era nevinovată, o poftă, o suferință a copilului sărac din mine - nu Bunter, nu el, ci adevărata, pierduta stafie a copilăriei mele - de a poseda această jucărie minunată. Pentru prima dată, nașul-zână a șovăit. Mai avem și alte modele, s-a încumetat el, nu chiar atât - o șoptă grăbită, abia respirată - nu chiar atât de scumpe, domnule. Dar nu, nu, nu-i puteam rezista. Trebuia să fie al meu. Acela. Da, acela de

colo, cu eticheta pe el. Proba A, cu alte cuvinte.

Am ieșit împiedicat din magazin, cu pachetul sub braț, cu ochii împăienjeniți și surâzând, fericit ca un școlar amețit de băutură. Vânzătorul a venit până la

usă, să mă conducă. îmi strânsese mâna într-un fel ciudat, criptic. Poate era mason și mă încerca, să vadă dacă nu eram și eu un membru al confreriei? Dar nu, prefer să cred că era doar un om cumsecade, amabil și bine intenționat. Nu sunt mulți, în această depozitie.

De-acum mi se părea că știu bine satul. Ba chiar aveam sentimentul că mai fusesem aici și că mai fă-

» cusem toate astea o dată, umblasem la întâmplare dimineața devreme, stătusem pe podeț, intrasem în magazin și cumpărasem marfă. Nu am nici o explicație: așa mi s-a părut. Parcă visasem un vis profetic pe care apoi îl uitasem, iar aceasta era împlinirea profeției. E la fel de adevărat însă că sentimentul acesta al * inevitabilului a contaminat tot ceea ce am făcut în ziua aceea - inevitabil neînsemnând scuzaibil, în vocabularul meu. Nu, deloc, prin venele mele curge un amestec tare de sânge catolic și calvin.

Brusc mi-am dat seama, cu o fericită lipsă de legătură cu orice altceva, că era solstitiul de vară.

E o țară minunată, un om cu un accent civilizat poate să facă aproape orice. Am crezut că mă îndrept spre stația de autobuz, să văd dacă aveam o mașină spre oraș, dar în loc de asta - din nou inevitabil - m-am trezit în fața unui garaj dărăpănat din centrul satului. Un băietan într-o salopetă murdară, cu câteva numere

prea mare pentru el, manipula niște anvelope şuierând afon pe la colțul gurii. O firmă de tablă ruginită, bătută în cuie deasupra capului lui, anunța: „La Mel-moth asini de închiriat“. Băiatul s-a întrerupt și m-a privit fără interes. Nu mai şuiera, dar rămăsese cu buzele țuguiate. Mașină? am zis arătând spre firmă, de închiriat, da? Am învârtit de un volan invizibil. N-a spus nimic, ci doar s-a încruntat profund nedumerit, ca

și cum i-aș fi cerut ceva complet ieșit din comun. Apoi o femeie voinică și cu pieptul mare 9-a ivit din birou, adresându-i-se aspru. Purta o bluză stacojie, pantaloni negri, strâmți, și sandale cu toc. Părul, negru ca pana corbului, îi era strâns în vârful capului ca un cozonac, cu zuluși creți la tâmpile. Îmi amintea de cineva, dar nu știam de cine. M-a condus în birou, cu o tresărire am zărit, într-un pâlc de vederi prinse în pioane pe peretele din spatele mesei ei, priveliștea insulei și a portului și chiar a barului unde îl cunoscusem pe Randolph, americanul. Era derutant, ca o presimțire, sau ca un avertisment, poate. Femeia m-a măsurat din cap până-n picioare, cu un fel de bănuială mocnită. Cu o nouă tresărire, mi-am dat seama de cine îmi amintea: de mama copilului plângăcios din apartamentul lui *señar* Aguirre.

Mașina era un Humber, un model mare, greu și înalt, nu destul de vechi ca să poată fi numit clasic, doar îngrozitor de demodat. Părea construită pentru o epocă mai simplă și mai inocentă, una populată de o specie de copii mari. Tapițeria emana un miros vag fecal. Am traversat satul lent, în viteza a treia, cocoțat la înălțime față de drum, parcă purtat într-un palan- chin. Motorul scotea un zgomot ca de urale înăbușite. Plătisem un avans de cinci lire si

semnasem un docu-

*

ment cu numele de Smyth (y-ul mi se păruse o tușă criminal de isteată). Femeia nici nu ceruse să vadă permisul de conducere. Cum spuneam, o țară minunată. Îmi simțeam inima extraordinar de ușoară.

f

>

Apropo de excursii. Azi am fost la înmormântarea mamei. Trei polițiști în civil m-au dus într-o mașină închisă, am fost foarte impresionat. Am gonit prin oraș cu sirena vuind, era iar ca atunci când mă arestaseră, dar pe dos. O dimineată încântătoare, însorită și clară, cu fum palid în aer și câteva frunze deja căzute pe trotuare. Am trăit un amestec straniu de sentimente: o rană, desigur, ceva durere, dar și extaz și o jale care nu era lipsită de dulceață. Nu jeleam doar pentru mama, sau poate chiar deloc pentru ea, ci pentru lucruri în general. Poate era obișnuita melancolie de septembrie, nerecunoscută datorită circumstanțelor. Am mers cu mașina pe malul râului, sub un cer pe care se îngrămădeau, până sus, mormane de nori flamanzi luminoși, apoi am luat-o spre sud, prin suburbiile înfrunzite. Marea m-a luat, așa cum o face întotdeauna, prin surprindere, un lighean de metal albastru, mișcător, de pe suprafața căruia se ridicau fulgi de lumină. Toți trei detectivii erau fumători înrăiți, trăgeau tare, parcă era sarcină de serviciu. Unul mi-a oferit o țigară. Nu se numără printre viciile mele, am

spus, iar ei au J răs politicos. Păreau jenați și se tot uitau plictisiți pe geam, ca și cum ar fi fost obligați să meargă la plimbare cu o rubedenie celebră și cu reputație proastă și I se temeau să nu-i vadă vreun cunoscut. Am ieșit din — oraș, unde, peste câmpuri, era încă ceață și gardurile ¹¹³ vii musteau de apă. În mormântarea s-a făcut pe locul familiei, din vechiul cimitir din Coolgrange. Nu mi s-a îngăduit să cobor din mașină sau măcar să deschid un geam. În sinea mea m-am bucurat, căci nu mă vedeam pășind așa, pe neașteptate, în lume. Șoferul a tras cât a putut mai aproape de mormânt, unde am stat într-o zăpușeală înecată în fum de țigară și am urmărit dramoleta scurtă și răsuflată care se desfășura dincolo de geamul aburit, printre pietrele de mormânt strâmbe. Venise foarte puțină lume: vreo două mătuși și un bătrân care lucrase cu ani în urmă pentru tata, la grajduri. Fata aceea, Joanne, era acolo, bineînțeles, cu ochii injectați și biata ei față roșie și umflată de plâns, îmbrăcată într-un pulover umflat și o fustă șuie. Charlie French stătea puțin retras, cu mâinile încleștate într-o poziție stânjenită. Frumos din partea lui că a venit, și un act de curaj. Nici el, nici fata nu s-au uitat în direcția mea, chiar dacă trebuie să fi simțit presiunea privirii mele umede. Sicriul mi s-a părut surprinzător de mic, l-au coborât în groapă și a mai rămas loc pe lângă el. Biata mama. Nu-mi vine să cred că s-a dus, adică lucrul ăsta nu mi-a intrat încă în cap. Mă simt

ca și cum ar fi fost doar împachetată și pusă bine undeva, ca să facă loc pentru ceva mai important. Desigur, ironia situației nu-mi scăpa: dacă aș mai fi așteptat câteva luni, n-ar mai fi fost nevoie să... dar nu, destul. Or să citească testamentul așa cum se cuvine, adică în lipsa mea. Ultima dată când am văzut-o, m-am certat cu ea. A fost în ziua când am plecat la Whitewater. Nu m-a vizitat la închisoare. N-o condamn. Nici măcar copilul nu i l-am adus niciodată, să-l vadă. Nu era atât de dură pe cât am crezut-o. I-oi fi distrus și ei viața? Toate femeile astea moarte.

După ce s-a terminat ceremonia, Charlie a trecut pe lângă mașină cu capul în pământ. A părut să șovăie, dar s-a răzgândit și și-a continuat drumul. Cred că mi-ar fi vorbit, dacă n-ar fi fost prezenți detectivii, mătușile ca pe ghimpi în urma lui și, of, oribilitatea întregii situații.

AȘADAR, IES DIN SAT în automobilul Humber Hawk, cu un rânjet prostesc pe față. Aveam senzația, fără vreun motiv, că scap de toate problemele, mi le și imaginam pierzându-se în spațiu și timp la fel ca și satul însuși, o amestecătură pestriță de lucruri care se fă- >a ceau din ce în ce mai mici. Dacă m-aș fi oprit o clipă să | mă gândesc, aș fi înțeles, evident, că ceea ce lăsam în .Ș urmă nu erau necazurile mele încâlcite, după cum îmi Ș plăcea să îmi închipui, ci dimpotrivă, o adunătură de g probe, limpezi și inconfundabile ca un smoc de păr îm- — pâslit de sânge. Fugisem de la Mama Reck fără să plă- ¹¹⁵ tesc pentru găzduire, cumpărasem unelte de spărgător de la magazinul din sat și acum mai că nu furasem o mașină - toate astea, la nici opt kilometri distanță de ceea ce avea să fie în curând cunoscut drept locul faptei. Instanța va trebui să admită că nu simt tocmai semnele unei premeditări atente. (De ce oare tot ce spun are sonoritatea unui preambul fățarnic la o cerere de

reducere a pedepsei?) Realitatea este că nu mă
gândeam la nimic, nu ceea ce ar putea fi numit cu
adevărat gândire. Mă mulțumeam să navighez prin
soare și

umbră, pe drumurile astea bălțate de țară, cu o mână pe volan și cu cotul afară pe geam, cu aromele spațiului deschis în nări și vântul fluturându-mi prin păr. Totul avea să fie bine, totul avea să se rezolve. Nu știu de ce eram atât de entuziasmat, poate era o formă de delir. Oricum, mi-am spus, nu făceam decât să intru într-un joc nebunesc, pe care îl puteam întrerupe oricând.

Între timp însă, iată conacul Whitewater, înălțându-se pe deasupra copacilor.

La poartă era parcat un autocar gol. Ușa dinspre șofer era deschisă, iar șoferul stătea lungit pe scară, înșorindu-se. M-a urmărit cu privirea când am trecut pe lângă el, pe alee. I-am făcut cu mâna. Purta ochelari cu lentile colorate. Nu mi-a zâmbit. Avea să mă tină minte.

Ulterior, poliția nu a înțeles cum de am manifestat atât de puțină circumspecție,

sosind sfidător cu mașina aceea inconfundabilă, în miezul zilei. Dar, vedeți, eu eram convins că totul avea să se soluționeze exclusiv între mine și Behrens, poate cu Anna ca mediator. Nici, nu mi-a trecut prin cap că va urma ceva atât de vulgar precum o anchetă polițienească, titluri în ziare și tot restul. O simplă tranzacție între doi oameni civilizați, asta intenționam. Aveam să fiu politicoș și ferm, atâta tot. Nu mă gândeam la amenințări și cereri de răscumpărare, sigur că nu. Când, mai târziu, am citit ce au scris reporterii - „Vânătoarea de oameni din Midsummer“, așa i-au spus - nici nu m-am recunoscut în descrierea pe care mi-au făcut-o ca personaj dur, fără scrupule. Fără scrupule, eu! Nu, în timp ce trăgeam în față la Whitewater, nu la poliție mă gândeam, ci la șoferul Flynn, cu ochișorii lui porcini și labele lui cârnoase, de boxer. Da, Flynn era un om de ocolit.

Pe la jumătatea aleii era

Doamne, toate amănuntele astea plicticoase.

Pe la jumătatea drumului, aleea se bifurca. O săgeată de lemn pe care scria CASĂ cu vopsea albă arăta spre dreapta, în timp ce, spre stânga, un indicator spunea EXCLUSIV PRIVAT. Am oprit mașina, închipuiți-vă cum arătam, un chip mare și tulbure dincolo de parbriz, privind mai întâi într-o parte, apoi în alta. E ca o ilustrație la un material de avertizare: păcătosul șovăie la răspântie. Am pornit mai departe lu- ând-o la stânga și inima mea a făcut un salt înfricoșat. Iată-1, ticălosul, păsăind drumul cel drept.

Am ocolit aripa din dreapta a casei, am parcat pe iarbă și am traversat peluza spre camera dinspre grădină. Ușa de sticlă era deschisă. Aer adânc în piept. încă nu era nici amiază. Undeva departe, pe câmp, lucra un tractor care scotea un bâzâit adormitor, parcă glasul verii însăși, îl aud și acum, cântecul acela îndepărtat, subțire, dinaintea căderii în păcat. Lăsasem frânghia și ciocanul în mașină, aducând cu mine sfoara și sulul de hârtie de împachetat. Brusc, m-a izbit absurditatea întregii întâmplări. Am început să râd și, râzând, am intrat în casă. Tabloul se intitulează, după cum cred că de-acum știe toată lumea, *Portret de femeie cu mânuși*. Măsoară optzeci și doi de centimetri pe șaizeci și cinci. După detaliile interne - în special hainele și podoabele femeii - a fost datat între 1655 și 1660. Rochia neagră și gulerul alb și lat, împreună cu manșetele, sunt luminate doar de o broșă și de ornamentația de aur de pe mânuși.

Chipul are ceva răsăritean (citez din broșura de la Whitewater House). Pictura le-a fost atribuită pe rând lui Rembrandt si Frans Hals, chiar si lui Vermeer.

Cel mai sigur este însă să o considerăm opera unui maestru anonim.

Nimic din toate acestea nu înseamnă nimic.

Am stat dinaintea altor tablouri, poate mult mai valoroase, fără să mă miște așa cum mă mișcă acesta. Am o reproducere pe perete, deasupra mesei de aici - trimisă, surprinzător, chiar de Anna Behrens - și, când mă uit la ea, simt cum mi se strânge inima. E, în felul în care mă privește femeia asta, în insistența belicoasă și mută a ochilor ei, ceva ce nu pot nici să evit, nici să împlânzesc. Mă zvârcolesc în încleștarea privirii ei. îmi pretinde un efort uriaș, o concentrare a cercetării și atenției de care nu cred că sunt capabil. Parcă îmi cere să o las să trăiască.

Ea. Nu există nici o ea, desigur. Doar o organizare de forme și culori. Și totuși, încerc să îi inventez o viață. Are, as zice, vreo treizeci și cinci sau treizeci și șase de ani, deși cei care nu se gândesc prea bine vorbesc despre ea ca despre o fetișcană. Locuiește împreună cu tatăl ei, neguțătorul (tutun, mirodenii și, pe ascuns, sclavi). Ea ține casa după moartea mamei. Nu a fost legată de mama ei. Tatăl o iubește ca pe ochii din cap, unicul său copil. Este, după cum spune, comoara lui. Ea face meniurile - tata are stomacul delicat - inspectează bucătăria și chiar veghează asupra pivniței cu vinuri. Ține un inventar al rufariei din casă într-un carnețel legat de cingătoare cu un lanț de aur, folosind un cod propriu, căci nu a învățat să scrie și să citească. Este strictă cu servitorii și nu le îngăduie

familiarisme. Casa nu e suficientă pentru a-i absorbi energia, de aceea se ocupă și de activități caritabile: merge să-i vadă pe cei bolnavi și este în comitetul azilului pentru săraci. E iute, uneori lipsită de răbdare și printre săracii de la

azil se aud murmure împotriva ei, mai ales din partea femeilor mai bătrâne. Uneori, mai ales primăvara și la începutul iernii, se simte copleșită. Observați-i paloarea umedă a pielii: e pradă unor boli necunoscute. Se bagă în pat și zace zile întregi fără o vorbă, abia respirând, în timp ce afară, în lumina argintie a nordului, lumea își vede de treburile sale. Încearcă să se roage, dar Dumnezeu e departe. Tatăl vine să o vadă seara, mergând pe vârfuri. Aceste perioade de prostrație îl înspăimântă, își amintește de moartea soției, tăcerea ei teribilă din ultimele săptămâni de viață. Dacă își pierde și fiica... Dar ea se dă jos din pat prin puterea voinței și, cât de curând, servitorii îi simt iar pe piele ascuțișul limbii, iar el nu-și mai încapă în piele de ușurare, care iese la iveală în hohote mici de râs, alintături poznașe, un fel de năstrușnicie stângace. Ea îl măsoară strâmbându-se, după care se întoarce la treburi. Nu pricepe ideea asta care i-a intrat în cap: vrea ca un pictor să-i facă portretul. Sunt bătrân, atâta tot îi spune, uită-te la mine, sunt un om bătrân! Și râde rușinat și îi ocolește privirea. Portretul meu? zice ea. Al meu? Nu simt subiect potrivit pentru un pictor. El ridică din umeri, la care ea e mai întâi uimită și mai apoi amar amuzată: ar fi putut măcar să o contrazică. El pare să priceapă ce e în mintea ei și încearcă să repare lucrurile, dar se încurcă și, văzându-l tulburat și necăjit, trăgându-se de manșete, își dă seama cu un junghi dureros că așa este, a îmbătrânit. Tatăl ei, un bătrân. Gândul are o nuanță de comedie neagră, pe care nu știe de unde să o ia. Ai mâini

frumoase, îi spune el începând să se enerveze, supărat și pe ea, și pe el însuși, mâinile mamei... o să-i spunem pictorului să le scoată în evidență. Și așa, ca să-i facă pe plac, dar și pentru că, în secret, e curioasă,

Într-o dimineată se duce la atelier. Ce o izbește mai în- tâi e mizeria. Murdărie și dâre de vopsea pretutindeni, oase ciugulite de pui pe o farfurie mânjită, o oală de noapte pe jos, într-un colț. Pictorul arată la fel ca atelierul, cu halatul ca o rochie și cu unghiile alea. Are un nas de băutor, borcănat și ciupit. Femeii i se pare că mirosul general e urât, până îi adulmecă respirația. Descoperă că trăiește un sentiment de ușurare: se aștepta la cineva tânăr, desfrânat și primejdios, nu la o sugativă bătrână și burdihănoasă. Apoi însă, el își ațintește scurt privirea umedă asupra ei, cu un fel de intensitate impersonală, iar ea se înfioară, ca prinsă într-o explozie neașteptată de lumină. Nimeni nu s-a uitat așa la ea până acum. Deci asta înseamnă să te cunoască cineva! E aproape indecent. Mai întâi o așază lângă fereastră, dar nu se potrivește, nu cade lumina cum trebuie, spune el. O mută de colo-colo, apucând-o de brațe și obligând-o să meargă cu spatele de la un loc la altul. Ea are sentimentul că ar trebui să se indigneze, dar reacțiile obișnuite nu funcționează aici. E mai scund de-

I

cât ea cu un cap. Face câteva schițe, mâzgălind ici și colo notițe despre culori, apoi îi spune să revină mâine la aceeași oră. Și îmbracă o rochie mai închisă la culoare, continuă el. Auzi! Se pregătește să-i spună ce părere are despre el, dar el s-a întors și s-a apucat deja de altceva. Camerista, așezată lângă ușă, își mușcă buzele și chicotește. Lasă să treacă ziua următoare și încă una, ca să-l învețe minte. Când, în sfârșit, revine, el nu menționează

întâlnirea ratată, ci doar se uită la rochia ei neagră - mătase pură, cu guler lat de dantelă spaniolă - și dă din cap nepăsător, iar ea e atât de vexată, încât se surprinde pe sine, șocată de ea însăși. O pune în picioare, în fața canapelei. Dă-ți jos mănușile, îi

spune, mi s-a spus să scot mâinile în evidență. Îi aude nota de zeflema amuzată din glas. Refuză (auzi, mâinile ei!). El insistă. Încep o ciorovăială scurtă și înțepată, schimbând politețuri înghețate dintr-o parte în alta. În cele din urmă, ea consimte să-și dea jos o mănușă, după care încearcă să ascundă iute mâna dezgolită. El oftează, ridică din umeri, dar se silește să-și rețină un zâmbet, ceea ce ea observă. Ploaia se scurge pe geamuri, zdrențe de fum plutesc peste acoperișuri. Cerul are o gaură imensă, argintie. La început stă acolo fără liniște, apoi parcă trece mut printr-un obstacol și asupra ei se coboară o liniște visătoare. La fel e în fiecare zi, mai întâi agitația, apoi dezlegarea, apoi tăcerea și un fel de moliciune, ca și cum ar pluti, îndepăr-tându-se, ieșind din ea însăși. El mormăie încet în timp ce lucrează. E coleric, înjură și plescăie din limbă, emițând suspine și gemete. Sunt perioade lungi, febrile, când lucrează aproape de pânză, iar ea nu-i vede decât picioarele bondoace și ghetetele vechi, diforme. Până și picioarele îi par ocupate. Îi vine să râdă când îl vede scoțând capul pe lângă șevalet și uitându-se pătrunzător la ea, cu nasul ca un cartof fremătând. Nu vrea să o lase să vadă ce face, nu îi îngăduie nici măcar o ochire. Apoi, într-o zi, percepe un fel de prăbușire finală, iară zgomot, la capătul încăperii unde se află el, care face un pas înapoi cu o expresie de dezgust obosit, flutură din mână condescendent către pânză și se întoarce într-o parte să își curețe pensula. Ea se apropie și privește. Timp de o clipă, nu vede nimic, atât e de dominată de simpla

senzație că se oprește așa și se răsucesce: e ca și cum... ca și cum, într-un fel sau altul, și-ar fi părăsit propriul trup. Trece un moment prelungit. Broșa, spune ea, este excepțional redată. Sunetul vocii sale o sperie, vorbește un străin, iar ea dă înapoi. El râde, iară răutate, ci cu veselie sinceră și, după cum i se pare ei, cu o stranie compasiune. Este recunoașterea a... nu știe a ce. Privește îndelung. S-a așteptat să fie ca o privire în oglindă, însă aici are de-a face cu o persoană pe care nu o recunoaște, dar pe care o știe. Cuvintele i se nasc nechemate în minte: acum știu cum să mor. Își pune mânușa și îi face semn cameristei. Pictorul spune ceva în urma ei, ceva despre tatăl ei și despre bani, desigur, dar nu îl ascultă. E calmă. E fericită. Se simte amortită, goală pe dinăuntru, o cochilie umblătoare. Coboară scările, traversează holul și iese, pășind în lumea oamenilor obisnuiți.

Nu vă lăsați păcăliți: nimic din toate acestea nu înseamnă nimic.

Așezasem sfoara și hârtia de împachetat cu grijă pe podea și acum am făcut un pas înainte, cu brațele des- Ș făcute. Usa din spatele meu s-a deschis și în cameră a z intrat o femeie masivă, cu fustă de tweed și jachetă de " lână. S-a oprit când m-a văzut acolo, cu brațele arun- Ș cate larg către tablou și uitându-mă disperat la ea _2_ peste umăr, în timp ce încercam să maschez, cu un pi-¹²² cior, hârtia și ghemul de sfoară de pe jos. Avea părul grizonant-albăstrui și ochelarii îi stăteau agățați cu un șnur la gât. S-a încruntat. Trebuie să rămâneți cu grupul, mi-a spus ea tare, pe un ton nemulțumit, zău așa, nu știu de câte ori trebuie să vă spun. Am

făcut un pas înapoi. Vreo zece persoane tipător îmbrăcate se înghesuiau în prag, în spatele ei, lungindu-și gâturile să mă vadă. Scuzați-mă, m-am auzit spunând umil, m-am rătăcit. Și-a dat părul pe spate cu o mișcare iritată a capului și s-a îndreptat cu pași mari spre centrul camerei, unde a început de îndată să vorbească tare și melodios despre mese Carlin și ceasuri Berthoud și, câteva săptămâni mai târziu, chestionată de poliție după ce i s-a arătat fotografia mea, a negat că m-ar mai fi văzut vreodată în viață. Cei pe care îi avea în grijă au intrat târșâindu-și picioarele și împingându-se pe ascuns, într-o încercare de a rămâne în afara razei ei vizuale. Au ocupat poziții, cu mâinile împreunate dinainte ca la biserică, uitându-se în jur cu expresii de respect gol. Un membru vârstnic al grupului, cu păr cărunt și cămașă hawaiiană, mi-a zâmbit și mi-a făcut cu ochiul. Recunosc că eram zguduit. Aveam un nod în stomac și palmele mi se umeziseră. Toată exaltarea pe care o simțisem pe drum, venind înapoi, se evaporase, lăsând în urmă presimțirea despuiată a răului. M-a izbit, pentru prima dată cu adevărat, enormitatea faptei pe care mă angajasem să o comit. Mă simțeam ca un copil pe care jocul îl mânase departe, în adâncul pădurii, iar >» acum se făcuse noapte și printre copaci se mișcau și- ¥ luate de umbră. Ghida și-a terminat enumerarea como- rilor din cameră - tabloul, tabloul meu căpătase două '■§ propoziții și o atribuire eronată - și a ieșit cu brațul ri- g dicat țeapăn deasupra capului, continuând să vorbeas- — că, în fruntea turmei care o urma. După plecarea lor am ¹²³ așteptat, cu ochii fixați

asupra mânerului rotund al ușii, ca femeia să se întoarcă și să mă scoată repezit din cameră, apucându-mă de ceafă. Undeva, înăuntrul meu, un glas gemea încet, speriat, îngrozit. Este un lucru pe care lumea nu pare să îl ia în considerare - și am mai remarcat asta și altă dată -, timiditatea mea, vreau să spun, ușurința cu care mă sperii. Dar nu s-a întors și i-am auzit pe toți tropăind în sus pe scări. M-am apucat de treabă, febril. Mă văd, ca pe personajul negativ din- tr-un film vechi, tot numai ticuri și rânjete și sprâncene

încruntate. Am dat tabloul jos de pe perete, nu fără dificultate, și l-am întins pe podea - ferindu-mă de privirea fixă a ochilor negri - și am început să rup bucăți din hârtia de ambalaj. N-aș fi crezut că hârtia poate face atâta zgomot, foșnind, fâșâind și scrâșnind, trebuie să fi sunat ca un animal jupuit de viu acolo. Și fără rezultat, mâinile îmi tremurau și nu reușeam să fac nimic cu ele, iar fâșiile de hârtie se tot rulau și nu aveam nimic cu care să tai sfoara și în orice caz tabloul, cu rama lui groasă și grea, era mult prea mare pentru a fi împachetat. Mă târâm de colo-colo în genunchi, vorbind singur și scâncind ușor de disperare. Totul mergea prost. Renunță, mi-am spus, ah, te rog, te rog, renunță acum, cât încă mai ai timp! Dar o altă parte a mea strângea din dinți, spunând: ba nu, lașule, scoală-te, ridică-te în picioare, hai. Și așa, m-am ridicat cu greu, văitându-mă și smiorcăindu-mă, am apucat tabloul în brațe și m-am îndreptat orbește cu el, nas în nas, în direcția ușii de sticlă. Ochii aceia se uitau drept în ai mei, aproape că am roșit. Și atunci... cum să exprim asta... atunci am simțit cumva, dincolo de privirea aceea neclintită, o altă prezență, care mă urmărea. M-am oprit, am lăsat tabloul și am văzut-o, stând în cadrul ușii deschise, la fel cum stătuse și cu o zi înainte, cu ochii mari, cu o mână ridicată. Asta, îmi amintesc că mi-am spus, asta e ultima picătură. Eram indignat. Cum îndrăznește lumea să-mi înalțe atâtea obstacole în cale. Nu era drept, pur și simplu nu era drept! Bine, i-am spus, poftim, ia asta, și i-am pus tabloul în brațe, am întors-o și am împins-o în fața mea, pe peluză. Nu a

rostit o vorbă sau, dacă a rostit, eu nu am ascultat-o. Mergea cu dificultate pe iarbă, pictura era prea grea pentru ea și abia dacă vedea înaintea, pe lângă margini. De câte ori se împiedica, o înghionteam între omoplați. Eram foarte supărat. Am ajuns la mașina. Portbagajul ca o hrubă mirosea puternic a pește. În el era amestecul obișnuit de unelte misterioase, un cric, chei și altele asemenea - nu am aplecare către gândirea mecanică și nici îndemânare, v-am mai spus? - și un pulover vechi și împutit, pe care abia dacă l-am remarcat în momentele acelea, azvârlit într-un colț cu înșelătoare neglijență de personajul ascuns care aranjează toate astea. Am scos sculele și le-am aruncat în spatele mău, pe iarbă, apoi am luat tabloul din brațele slujnicei și l-am așezat cu fața în jos pe mocheta veche de pâslă. Era prima oară când vedeam spatele pânzei și, brusc, am fost izbit de vechimea ei. Acum trei sute de ani, fusese întinsă, dimensionată și lăsată sprijinită de un perete dat cu var, să se usuce. Am închis ochii o clipă și am văzut imediat un atelier pe o străduță îngustă din Amsterdam sau Antwerp, cu soarele fumuriu în geamuri, cu negustorii i ambulanți trecând pe sub ele, cu clopotele catedralei bătând. Slujnica mă privea. Avea niște ochi extraordinari, violeți, parcă transparenți, când mă uitam în ei găveam senzația că îi văd interiorul capului. De ce n-a — fugit? Dincolo de ea, îngrămădite la o fereastră mare ¹²⁵ de sus, erau vreo douăsprezece capete care se holbau la noi. Distingeam ochelarii ghidei și cămașa înfiorătoare a americanului. Cred că am scos un răcnet de mânie, leul bătrân care

rage la bici și la scaun, căci fata a tresărit și a dat un pas înapoi. Am prins-o de încheietură cu o gheară de oțel și, smucind de portiera mașinii, aproape că am aruncat-o pe bancheta din spate. Ah, de ce n-a fugit!? Când am urcat la volan, bâjbâind și mârâind, am simțit un iz, un miros nu prea puternic, dar ascuțit, metalic, ca de monede de cupru tocite. O vedeam

în oglindă, chircită în spatele meu ca într-un acvariu adânc, încadrată de portieră și de speteaza banchetei, cu coatele în afară, cu degetele rășchirate și fața împinsă înainte, asemenea eroinei încolțite dintr-o melodramă. Dinăuntru meu s-a ridicat un val uriaș de iritare, care m-a înecat. Iritare, da, acesta era sentimentul cel mai puternic - acesta, plus o senzație cumplită de jenă. Umilința mă sufoca. Nu fusesem în viața mea atât de expus. Lumea se uita la mine - ea de pe bancheta din spate, turiștii care se înghionteau sus, la fereastră, dar parcă și mulți alții, spectatori-fantomă, care trebuie să fi fost, bănuiesc, presimțirea hoardelor care aveau să se înghesuie în jurul meu, fascinate și îngrozite. Am pornit motorul. Cutia de viteze a scrâșnit. Starea de agitație mă făcea să mă grăbesc, după care trebuia să mă întorc și să repet până și acțiunile cele mai simple. După ce am ieșit de pe iarbă și am intrat pe dale, am ridicat ambreiajul prea repede, iar mașina a zăcșnit înainte într-o serie de salturi zgâlțâite, cu ca-⁰⁰ pota motorului suind și coborând ca prova unui vas în ș furtună și cu amortizoarele gemând. De-acum, cred _ZL că privitorii de la fereastră erau în criză. O boabă de¹²⁶ sudoare mi s-a prelins pe obraz. Slujnica

zgreptăna la mânerul portierei, am urlat la ea și s-a oprit imediat, privindu-mă cu ochi mari, ca un copil muștrat. În fața porții, șoferul autocarului continua să stea la soare. Când l-a văzut, a încercat să deschidă geamul, dar în van, mecanismul trebuie să fi fost stricat. A bătut cu pumnii în sticlă. Am tras de volan și mașina a intrat legănându-se pe drumul asfaltat, cu cauciucurile scârțâind. De-acum, țipam unul la altul, ca doi soți care se ceartă. S-a abătut cu pumnii asupra umărului meu, mi-a trecut o mână prin față și a încercat să-mi scoată

ochii cu ghearele. Degetul ei mare mi-a intrat în nas, am crezut că o să-mi sfâșie nara. Automobilul mergea în zigzag, dintr-o margine în alta a drumului. Am călcat frâna cu ambele picioare și am intrat într-o curbă lentă, derapând, în gardul viu. A căzut la loc pe banchetă. M-am întors către ea. Aveam ciocanul în mână. M-am uitat la el, surprins. Tăcerea creștea în jurul nostru ca o apă. Nu, a spus ea. Stătea chircită ca mai înainte, cu brațele îndoite și spatele lipit în colț. Nu am reușit să spun nimic, eram copleșit parcă de mirare. Nu simțisem niciodată prezența atât de imediată a cuiva și cu atâta forță brută. O vedeam acum, o vedeam cu adevărat, pentru prima oară, părul șoricuș și pielea urâtă, învinețită în jurul ochilor. Era banală și totuși, într-un fel, nu știu... într-un fel radioasă. Și-a dres glasul și s-a ridicat în scaun, îndepărtându-și o șuviță de păr care i se prinsese în colțul gurii.

Trebuie să-mi dai drumul, mi-a spus, altfel o să ai mari necazuri.

Nu-i ușor să mânuiești un ciocan într-un automobil. *rs*

Când am lovit-o prima dată, m-am așteptat să simt izbitura ascuțită și curată a oțelului în os, dar a fost mai degrabă ca și cum aș fi lovit un boț de lut sau de plastilină întărită. Vorba „fontanela” mi-a răsărit în minte. Crezusem că o pocnitură zdravănă are să fie de-ajuns, dar, după cum se va constata la autopsie, fata avea un craniu neobișnuit de tare - vedeți că până și aici a avut ghinion. Prima lovitură a nimerit-o imediat sub linia de implantație a părului, deasupra ochiului stâng. N-a curs prea

mult sânge, doar o adâncitură lucioasă, de un roșu
întunecat, cu păr încleiat înăuntru. S-a cutremurat
din cap până-n picioare, dar a rămas așezată drept,
clătinându-se doar ușor, privind-mă cu oehi care
nu

mai focalizau bine. Poate atunci m-aş fi oprit, dacă nu s-ar fi aruncat asupra mea peste spătarul scaunului, dând din mâini şi urlând. M-a lăsat cu gura căscată. Cum era posibil să mi se întâmple aşa ceva tocmai mie, era o nedreptate imensă... Lacrimi amare de auto-compătimire mi s-au înghesuit în ochi. Am împins-o de pe mine şi am lovit cu ciocanul într-un gest larg, cu dosul mâinii. Forţa izbiturii a lipit-o de portieră, capul i s-a ciocnit de geam şi un fir subţire de sânge i s-a scurs din nară, traversându-i obrazul. Şi pe geam era sânge, stropi fini, împrorşcaţi în evantai. A închis ochii şi şi-a întors faţa de la mine, emiţând un sunet jos, gutural, din fundul gâtului. A ridicat o mână la cap exact când loveam din nou şi, când ciocanul i-a atins tâmpla, degetele s-au interpus şi am auzit unul din ele trosnind şi am tresărit, cât pe ce să-mi cer scuze. Ah! a făcut ea şi brusc, ca şi cum totul pe dinăuntru ei s-ar fi prăbuşit, s-a prelinş de pe banchetă pe podea.

Era din nou linişte, clară şi surprinzătoare. Am coborât din maşină şi am rămas un moment în picioare, respirând adânc. Eram ameţit. Parcă ceva se întâmplase cu soarele, oriunde mă uitam era un semiîntuneric subacvatic. Mi se păruse că mersesem doar puţin şi mă aşteptam să zăresc porţile de la Whitewater, autocarul şi pe şofer venind în fugă spre mine, dar, spre mirarea mea, drumul era pustiu în ambele direcţii şi habar nu aveam unde mă aflu. Pe o parte, un deal se înălţa abrupt, iar pe cealaltă vedeam peste vârfurile brazilor până la câmpiile vâlurite din depărtare. Totul părea cu desăvârşire

improbabil. Era ca un decor de teatru pictat în grabă, mai ales zarea aceea mișcată, neclară, și șoseaua care se îndepărta șerpuiind inocent. Am descoperit că strângeam în continuare ciocanul în mână. Cu o mișcare amplă a brațului, l-am aruncat departe și l-am urmărit zburând, rostogolindu-se lent într-un arc prelung, entuziasmant, departe, departe, peste vârfurile albastre ale brazilor. Apoi, deodată, m-am îndoit de sale și am vomat resturile cleioase ale
micului dejun pe care îl îngurgitasem cu veacuri în urmă, într-o altă viață.

M-am târât înapoi în mașină, cu ochii întorși de la obiectul mototolit, vârat în spatele scaunului. Lumina din parbriz era o lucire orbitoare, făcută țândări, o clipă am crezut că s-a spart geamul, până am dus mâna la față și am descoperit că plângeam. Un lucru pe care l-am găsit încurajator. Lacrimile păreau a fi nu doar prevestitoarele remușcării, ci și semnul unui imbold mai comun, mai simplu, un afect pentru care nu exista nume, dar care era posibil să fie ultima legătură, singura destul de rezistentă, cu lumea lucrurilor obiș- >«
nuite. Căci totul se schimbase, unde eram acum nu f mai fusesem niciodată. Tremuram și totul în jurul meu i tremura și obiectele aveau ceva umed, lipicios, ca și '■§ cum eu și toate celelalte - mașină, șosea, copaci, pajiș- g tile acelea îndepărtate - ca și cum, cu toții, am fi ieșit la — aer zbătându-ne, cu numai o clipă înainte, muți și mi-
129 rati, născându-ne. Am răsucit cheia în contact facân- du-mi curaj, convins că, în loc să pornească motorul, avea să se petreacă altceva, că o să fie un

zgomot uriaș, sfâșietor, sau un fulger de lumină, sau că din podeaua mașinii o să înceapă să iasă ceva vâscos, acoperindu-mi picioarele. Am pornit în viteză a doua, mergând pe mijlocul drumului. Mirosuri, mirosuri. Sângele are un miros cald și gros. Aș fi vrut să deschid geamul, dar nu îndrăzneam, îmi era teamă de ce ar putea intra înăuntru - lumina de afară părea umedă și densă ca

albușul de ou, mi-am închipuit-o pătrunzându-mi în gură, în nări.

Am condus fără să mă opresc. Whitewater e la numai cincizeci și cinci de kilometri de oraș, dar mie mi s-a părut că au trecut ore întregi până să ajung la marginea lui. Despre călătorie îmi amintesc prea puține. Adică nu-mi amintesc să fi schimbat vitezele, să fi accelerat sau să fi încetinit, să fi apăsât pe pedale și tot restul. Mă văd mișcându-mă, într-adevăr, ca într-o bulă de cleștar, zburând fără sunet printr-un peisaj străin, însoțit, sclipitor. Cred că am mers foarte repede, fiindcă rețin senzația de presiune din urechi, un vâjâit surd și grăbit. Trebuie să fi mers în cerc pe drumurile înguste de țară. Apoi am zărit case și cartiere, fabrici lăbărțate și supermarketuri mari

cât hangarele pentru avioane. Mă zgâiam prin parbriz, într-o stare de uimire visătoare. Parcă eram un vizitator sosit din cu totul altă parte a lumii, abia venindu-mi să cred cât de bine semănau toate cu ce aveam acasă, dar și cât de diferite erau. Nu știam încotro mă îndrept.

Adică nu mă îndreptam spre nimic în mod special, doar mergeam. Era aproape odihnitor să plutești așa, răsucind volanul cu un singur deget, izolat de toate. Parcă toată viața urcasem cu greu o scară abruptă și dificilă, iar acum ajunsesem în vârf și făcusem un salt vesel în văzduh. Mă

simțeam atât de liber. La primul semafor roșu, mașina a încetinit lin, ca lăsându-se pe aer. Eram la intersecția a două șosele suburbane. La stânga era un delușor verde, cu un castan și un șir ordonat de case noi. Pe înălțimea

acoperită cu iarbă se jucau copii. Căinii zburdau. Soarele strălucea. Am avut întotdeauna o slăbiciune tainică pentru locurile pașnice precum acesta, domenii neremarcate, dar îndrăgite unde se

construiește, se face, se îngrijește. Mi-am lăsat capul pe tetieră și am surâs, urmărind tineretul la joacă. Semaforul s-a făcut verde, dar nu m-am mișcat. În realitate, nu eram acolo, ci altundeva, într-un colț înșorit al trecutului meu. Brusc, am auzit un ciocănit în geam, lângă ureche. Am sărit de-un cot. O femeie cu fața mare, lată, ca de cal - îmi amintea, sfinte Dumnezeule, de mama! - se uita cu ochii mijiți la mine și spunea ceva. Am coborât geamul. Avea o voce puternică, sau în orice caz mie îmi suna foarte tare. Nu reușeam să o înțeleg, vorbea despre un accident și mă întreba dacă sunt teafăr. Pe urmă și-a împins mutra înainte și s-a uitat strâmb peste umărul meu; a căscat gura și a gemut. Vai, a spus, biata fată! Am întors capul. Acum, toată bancheta din spate era acoperită cu sânge, mult prea mult ca să fi fost vărsat de o singură persoană. Timp de o secundă dementă, în care o scânteie măiastră de nă- >e dejde s-a aprins și a murit, m-am întrebat dacă nu cumva chiar avusese loc un accident pe care, cine știe cum, nu-l observasem sau de care uitasem, dacă vreun ■ vehicul supraîncărcat intrase în noi din spate, azvârlind

cadavre și tot sângele ăsta prin lunetă. Nu eram în — stare să vorbesc. O crezusem moartă și uite-o, îngenun- ¹³¹ cheată între scaune și bâjbâind după geamul de lângă ea, îi auzeam degetele scârțâind

pe sticlă. Părul îi atârna în fâșii însângerate, fața îi era o mască de lut cu dungi arămii și purpurii. Femeia de-afară îmi bodogănea în ureche ceva despre telefoane, ambulanțe și poliție - poliție! M-am întors către ea cu o privire teribil de severă. Doamnă, am spus aspru (ulterior, avea să îmi descrie vocea drept „cultivată” și „autoritară”), vă rog să vă vedeți de treburile dumneavoastră! A făcut un pas înapoi, cu o privire șocată. Mărturisesc că eram eu

Însumi impresionat, nu crezusem că sunt capabil să adopt un ton atât de poruncitor. Am ridicat geamul, am băgat în viteză și am pornit ca din pușcă, observând, prea târziu, că semaforul se făcuse roșu. Un camion de marfă, care venea din stânga, a frânat violent, scoțând un scârțâit indignat. Am trecut mai departe. Dar nu mersesem mai mult de o stradă sau două, când în urma mea s-a ivit o ambulanță, cu sirena țiuind și luminile albastre sclipind intermitent. Eram stupefiat. Cum de ajunseseră atât de prompt? În realitate, era o alta dintre coincidențele acelea înfiorătoare, care abundă în acest caz. Ambulanța, după cum aveam să aflu mai târziu, nu venea în căutarea mea, ci se întorcea - da - de la locul unui accident cu - îmi cer scuze, dar, da - cu o femeie muribundă în spate.

JOHN BANVILLE

Am mers înainte, gonind ie-purește cu capul aplecat, cu nasul aproape atingând marginea volanului. Nu cred că m-aș fi putut opri, blocat în starea de frică în care eram. Ambulanța a ajuns paralel cu mine, clătinându-se primejdios și mugind ca un animal mare, 132 înnebunit. Asistentul de pe locul pasagerului, un tânăr voinic în cămașă, cu o față roșie și per-ciuni subțiri, s-a uitat la geamul mânjit de sânge cu interes moderat, profesional. S-a consultat scurt cu șoferul, apoi mi-a semnalizat cu gesturi complicate, dând din cap și mimând, să îi urmez. Credeau că vin de la același accident, transportând la spital o altă victimă. Au luat-o înainte. Am pornit în urma lor, cu mintea tulbure de spaimă și confuzie. Nu vedeam nimic în afară de obiectul acela mare, roșu și stângaci, care gonia

împroșcând cu praf și legănându-se obez pe arcuri. Apoi a frânat abrupt și a cotit, intrând pe o poartă largă, și un braț s-a ițit pe geamul lateral, îndemnându-mă să îl urmez. Vederea brațului aceleuia a fost cea

>

care a rupt
vraja. Cu un
gogâlt dement
de râs, mi-am
urmat drumul,
trecând pe
lângă poarta
spitalului, căl-
când pedala de
acceleerație
până la podea,
iar zgomotul
șirenei s-a stins
în urma mea ca
un vaier speriat
și m-am văzut
liber.

M-am uitat în oglindă. Fata stătea prăbușită pe banchetă, cu capul căzut și mâinile odihnindu-i-se cu palmele în sus pe pulpe.

Pe neașteptate, în stânga mea a apărut marea, mult în jos, albastră, neclintită. Am coborât o pantă abruptă, după care am luat-o pe un drum drept de beton, paralel cu o cale ferată. Un hotel alb cu roz, cu creneluri și drapele fluturând, s-a înălțat pe partea dreaptă, enorm și gol. Drumul s-a sfârșit neregulat, într-un desiş mlăștinos de tufe și mărăcini și aici m-am oprit, în mijlocul unei tăceri vaste și finale. O auzeam în spatele meu, respirând. Când m-am întors, și-a ridicat capul înspăimântător de sibilă și m-a privit. „Ajută-mă, mi-a șoptit. Ajută-mă.” Un balon de sânge i-a ieșit pe gură și s-a spart. „Tommy!” a zis, sau ceva asemănător, și apoi: „Iubesc.” Ce am simțit? Remușcare, durere, o teribilă... nu, nu, nu, nu am de gând să mint. Nu-mi aduc aminte să fi simțit nimic în afara senzației că ceva era

> > străin, că mă aflu într-un loc
pe care nu îl recunoșteam. Am coborât din mașină
ametit și a trebuit să mă

sprijin de portieră un moment, cu ochii Btrânși.
Haina îmi era pătată de sânge, am scos-o
scuturându-mă și am aruncat-o în tufe sfrijite -
nu a mai fost găsită, nu pricep de ce. Mi-am
amintit de puloverul din portbagaj și l-am
îmbrăcat. Mirosea a pește, a sudoare și a vaselină.
Am Bcos frânghia de călău și am aruncat-o și pe
ea. Apoi am apucat tabloul și am pornit cu el
înspre locul unde erau un gard de sârmă ghimpată
lăsat și un șanț cu un șuvoi de apă pe fund, unde l-
am azvârlit. Nu știu ce-a fost în mintea mea. Poate
era un gest de renunțare sau ceva asemănător.
Renunțare! Cum îndrăznesc să folosesc asemenea
cuvinte. Femeia cu mânuși mi-a adresat o ultimă
privire fixă, disprețuitoare. Nu se așteptase la mai
mult din partea mea. Am revenit la mașină,
încercând să nu mă uit la ea, la geamurile mânjite.
Ceva cădea peste mine: o ploaie delicată și tăcută.
Am ridicat privirea spre soarele strălucitor și am
văzut un nor chiar deasupra capului, doar o tușă
cenușie pe albastrul de vară. Mi-am spus: nu sunt
uman. Pe urmă m-am întors și am plecat.

||

TOATĂ VIAȚA MEA DE ADULT am avut un vis recurent (da, da, iarăși vise!), pe care îl visez o dată sau de două ori pe an și care mă tulbură timp de mai multe zile. Ca de obicei, nu e un vis în sensul obișnuit al cuvântului, căci în el nu se întâmplă mare lucru « și nimic nu e explicit. E mai mult o senzație de disconfort, nedefinită, dar profundă și crescândă, care se amplifică spre sfârșit, până la o stare de adevărată panică. '•§ Se pare că demult, cândva, am comis o crimă. Nu, cu-1 vântul e prea tare. Am făcut ceva și nu e niciodată — clar ce. Poate am dat peste ceva, e posibil să fi fost un cadavru, pe care l-am acoperit și aproape l-am uitat. Acum, la ani de zile după aceea, apar probe și sunt luat la întrebări. Deocamdată nu există nimic care să arate că aș fi fost direct implicat și nici o bănuială cât de mică nu se îndreaptă împotriva mea. Sunt doar un nume pe o listă. Îmi vorbesc calm, amabil, cu un respect flegmatic, puțin plictisiți. Cel tânăr se foiește. Le răspund la întrebări politicos, cu o ușoară ironie,

zâmbind, ridicând dintr-o sprânceană. Este, îmi spun mândru, rolul vieții mele, o capodoperă de dezasamblare.

Cu toate acestea, observ că cel vârstnic mă măsoară cu interes tot mai profund, mijindu-și tot mai mult ochii pătrunzători. Pesemne am spus ceva. Ce am spus? Încep să roșesc, nu mă pot controla. O încheștare teribilă pune stăpânire pe mine. Mă bâlbâi, ceea ce s-ar vrea a fi un răs relaxat se transformă în șoaptă înecată. În cele din urmă, mă sfârșesc ca o jucărie cu cheie, și rămân cu gura căscată la ei, gâfâind. Chiar și cel mai tânăr, sergentul, e acum interesat. Se lasă o tăcere îngrozitoare, care se întinde, se întinde, până când, în sfârșit, eu, cel care doarme, tresar și mă trezesc brusc, prostrat și ud de sudoare. Ce este cu deosebire înfricoșător în toate astea nu e perspectiva de a fi târât prin tribunale și aruncat în închisoare pentru o crimă pe care nici măcar nu sunt sigur că

am comis-o, ci simplul și teribilul fapt de a fi fost descoperit. Asta mă face să transpir, asta îmi umple gura de cenușă și inima de rușine.

Și acum, mergând grăbit pe drumul de beton, cu calea ferată alături și marea dincolo de ea, aveam același sentiment al dezonoarei.

Ce prost fusesem. Ce de probleme mă așteptau în zilele, săptămânile, anii care urmau. Dar aveam și o senzație de ușurare, de plutire, ca și cum aș fi aruncat de pe umeri o povară incomodă, încă de când ajunsesem la ceea ce se numește vârata rațiunii, făcusem mereu una și gândisem alta, pentru că greutatea lucrurilor mi se păruse întotdeauna mult mai mare decât a gândurilor. Ceea ce spuneam nu era niciodată exact ce simțeam, ce simțeam nu era nicio- dată ce părea că ar fi trebuit să simt, chiar dacă simță-

mintele le simțeam a fi reale, corecte, inevitabile. Acum marcasem un punct în contul celui dinăuntru meu, obezul spurcat la gură, care râdea cu hohote și care îmi spusese mereu că viața mea e o minciună. Și ieșise în sfârșit la iveală, dând buzna, el era, căpcăunul, cel care pășea greu în lumina aceasta galbenă ca lămâia, cu pielea de animal în care era îmbrăcat plină de sânge și cu mine azvârlit fără putere pe umăr. Totul era pierdut, trecutul, Coolgrange, Daphne, toată viața mea anterioară, pierdută, abandonată, golită de esență, de semnificație. Să faci ce e mai rău, lucrul cel mai rău cu putință, iată calea spre libertate. Nu voi mai avea niciodată nevoie să mă prefac a fi ceva ce nu sunt. Gândul acesta îmi făcea capul să mi se învâртеască și stomacul să mi se strângă.

Căzusem pradă unei puzderii de griji mărunte. Puloverul ăsta mirosea urât și-mi era strâmt. În genunchiul stâng al pantalonilor aveam o mică gaură. Lumea o să vadă că nu m-am bărbierit astăzi. Și trebuia, pur și simplu tânjeam să mă spăl pe mâini, să mă afund >a până la coate în apă fiartă cu săpun, să mă bălăcesc, să ¥ mă înmoi, să mă curăț, să mă frec - să fiu curat. Vizavi de hotelul părăsit era o îngrămădire de clădiri cenușii *-| care fuseseră pe vremuri o gară. Pe peron creșteau | buruieni și toate geamurile cabinei de semnale erau — sparte. Un indicator de email cu puncte de vărsat, cu o ¹³⁹ mână pictată cu drag, arăta spre o construcție pătrată de ciment, așezată la o distanță discretă, spre capătul peronului. Lângă ușa toaletei pentru domni înflorea o tufă purpurie de *buddleia*. Am intrat la

doamne - la urma urmelor, nu mai existau reguli. Aici, aerul era rece și umed. Mirosea a var nestins, iar pe pereți creștea ceva verde și alunecos. Instalațiile fuseseră de

mult smulse, până și ușile cabinelor dispăruseră. Dar, din felul în care arăta podeaua, se vedea că locul era încă utilizat frecvent. Într-un colț era o grămăjoară de

obiecte - prezervative folosite, cred, tampoane de vată decolorate, chiar și fragmente de îmbrăcăminte - de la care mi-am întors repede ochii. O singură baterie, la capătul unei țevi de cupru înverzit, se mai ițea din peretele pe care fuseseră lavoarele. Când am răsucit robinetul, s-au auzit un mormăit și un zăngănit îndepărtat, urmate imediat de o scurgere ruginită. M-am spălat cum am putut pe mâini și m-am șters pe poalele cămășii. Și tocmai terminasem și mă pregăteam să plec, când am descoperit un strop de sânge între degete. Nu știu de unde provenea. Poate fusese pe pulover, sau chiar în părul meu. Sângele se îngroșase deja, întunecat și lipicios. Nimic, nici petele din mașină, urmele de pe geamuri, nici țipetele sau chiar mirosurile morții ei, nimic nu mă afectase ca această picătură de lipici maroniu. Mi-am băgat mâinile iar sub apă, cu vaiete de disperare, am frecat, am frecat, dar n-am reușit să scap de el. Sângele s-a dus, dar a rămas ceva, toată ziua aceea lungă l-am simțit acolo, prins în furca de "came moale dintre degete, o pată umedă, caldă, tainică, g *Mă tem să mă gândesc la ce am făcut.*

— O vreme, am stat pe o bancă ruptă de pe peron,

la ¹⁴⁰ soare. Cât era de albastră marea, cât de vesel fluturau stegulețele, plescăind pe crenelurile hotelului. Totul era calm, mai puțin briza care cânta prin firele de telegraf și de ceva, undeva, care făcea scârț-poc, scârț-poc. Am zâmbit. Parcă eram iar copil, visând aici, în acest decor de jucărie. Simțeam mirosul mării și al algelor de pe plajă și mirosul ca de pisică al nisipului. Venea un tren, da, se auzea pufăind, iar șinele zbâmbăiau și trepidau în așteptare. Nu se vedea nici un suflet, nici un om matur nicăieri, în afară, departe de tot, pe plajă, de câțiva turiști prăbușiți pe prosoape, la soare. Mă întreb de ce era atât de părăsit locul acela? Poate nu era, poate erau mulțimi de iubitori ai mării pretutindeni și nu i-am observat eu, cu înclinația mea înveterată către fundaturi. Am închis ochii și ceva s-a ridicat lent din adânc, o amintire, o imagine, care s-a scufundat la loc fără să iasă la suprafață. Am încercat să o prind înainte Bă dispară, dar nu am rămas decât cu o vedenie: o ușă, cred, deschizându-se către o încăpere întunecoasă și un misterios sentiment al așteptării, sentimentul că trebuia să apară ceva sau cineva. Atunci a trecut trenul, un tunet lent, rostogolit, care mi-a făcut diafragma să tremure. Pasagerii stăteau proptiți în picioare la ferestre ca niște manechine; m-au privit fără expresie în timp ce erau purtați încet mai departe. M-am gândit că ar fi trebuit să îmi întorc fața: acum toți erau potențiali martori. Dar mi s-a părut că nu mai contează. Probabil în câ- .a teva ceasuri aveam Bă fiu la închisoare. M-am uitat în 5 jur, inspirând adânc, luând guri mari din lumea pe care urma să

o pierd în curând. O gașcă de puștani, 'f vreo trei sau patru, își făcuse apariția în curtea hote- f lului. Au traversat alene peluza netunsă și s-au oprit — să arunce cu pietre în pancarta pe care scria DE VÂNZARE. M-am ridicat cu un suspin ca de plumb și, părăsind gara, am pornit din nou pe drum.

Am luat un autobuz până în oraș. Era cu un singur etaj și circula rar, pe o rută îndepărtată. Toți călătorii păreau să se cunoască între ei. La fiecare stație, când cobora cineva, era însoțit de tachinerii și zeflemele prietenoase. Un bătrânel cu șapcă și cu o cârjă era gazda autodeclarată a acestui mic club de excursioniști. Stătea în față, pe scaunul din spatele șoferului,

cu piciorul țeapăn întins pe culoar, și îl întâmpina pe fiecare nou-venit cu o tresărire de surpriză prefăcută și un bocănit din cârjă. Ah! Aveți grijă! Uite-1 că vine! spunea, strâmbându-se la noi, ceilalți, peste umăr, ca și cum ne-ar fi avertizat de sosirea unui personaj înfricoșător, când ceea ce apărea pe trepte era, în realitate, un tânăr cu fată de viezure și un abonament unsuros , ,

ițindu-i-se din pumnul strâns ca o limbă decolorată. Fetele stârneau galanterii, care le făceau să se încrunte, în timp ce gospodinelor plecate la oraș după cumpărături le făcea cu ochiul, amintind glumeț de membrul ăla țeapăn al lui. Când și când îmi arunca o privire piezișă, fugară, întrebătoare, ca un actor bătrân care a văzut un creditor în primul rând. Și parcă, intr-adevăr, întreaga scenă avea ceva ușor teatral, așa mi s-a părut. Restul pasagerilor afixau nonșalanța

conștientă a publicului din seara premierei. Aveau și ei ro- d luri de jucat. Dincolo de vorbărie, de bancuri și de z familiaritatea relaxată, păreau îngrijorați, ochii le erau “ plini de incertitudine și osteneală, ca și cum ar fi în- g vățat textul pe dinafară, dar încă nu erau siguri de _Z_ intrări. I-am studiat cu un interes adânc. Mi se părea ¹⁴² că am descoperit ceva semnificativ, deși ce anume și ce semnifica nu eram sigur. Și eu, ce eram eu printre ei? Un mașinist, poate, care stătea în culise, invidiindu-i pe actori.

După ce am ajuns în oraș, nu m-am putut hotărî unde să cobor, toate locurile îmi păreau la fel. Trebuie Bă fac câteva precizări legate de aspectele practice ale situației mele. Ar fi trebuit să tremur de frică. în buzunar aveam cinci lire si ceva monede, cele mai multe străine, arătam și miroseam ca un vagabond și nu aveam un loc spre care să mă îndrept. Nu aveam nici măcar o carte de credit, cu care să mă cazez într-un hotel, la cacealma. Și cu toate astea, nu mă puteam îngrijora, nu reușeam să mă arăt preocupat. Parcă pluteam, fermecat, într-o detașare visătoare, ca după o doză mare de anestezic local. Poate asta înseamnă să fii în stare de șoc? Nu: cred că era doar certitudinea că nu va trece mult si o mână mă va înșfăca de umăr si o

f

f

»

voce va emite un avertisment sonor. Trebuie să fi avut deja numele meu, să fi pus în circulație o descriere, bărbați cu ochi de cremene și sacouri umflate băteau deja străzile, în căutarea mea.

Faptul că nimic din toate astea nu se întâmplase mă uimește chiar și astăzi. Cei doi Behrens trebuie să fi înțeles imediat cine putea să ia acel tablou anume, și totuși nu spusese nimic. Și cum rămânea cu probele pe care le înșirasem pe drum, în urma mea? Cum rămânea cu oamenii care mă văzuseră, familia Reck, *señorita* de la garaj, bărbatul de la >a magazinul de fierărie, femeia aceea care semăna cu mama și care dăduse peste mine în timp ce stăteam cu mințile duse, la semafor? Înălțimea voastră, nu in- '■§ tenționez să îi încurajez pe potențialii răufăcători, dar 1 trebuie să spun că e mai ușor să scapi nepedepsit, cel — puțin o vreme, decât se crede în general. Zile vitale - ¹⁴³ ce ușor ne asumăm limbajul de specialitate - zile vitale aveau să treacă până când au început să priceapă ce căutau. Dacă nu aș fi continuat să fiu la fel de imprudent ca la început, dacă m-aș fi oprit și mi-aș fi reevaluat poziția, dacă m-aș fi gândit atent, poate nici nu aș fi fost aici acum, ci într-un loc cu climă însorită, oblojin- du-mi vinovăția sub cerul liber. Dar nu m-am oprit și nu m-am gândit. Am coborât din autobuz și am pornit imediat în direcția spre care se întâmplase să fiu cu fața, dat fiind că eram convins că soarta mă aștepta

pretutindeni, în brațele deschise ale legii. Capturarea! Am primit cuvântul acesta în suflet. Mă liniștea. El reprezenta făgăduiala odihnei. Am pornit prin mulțime, bălăbănindu-mă ca beat, surprins că lumea nu se dădea îngrozită la o parte din fața mea. De jur-îm- prejurul meu era un infern grăbit și zgomotos. O gașcă de indivizi goi până la brâu scobeau o groapă în asfalt, cu ciocane pneumatice. Traficul mârâia și răgea, razele soarelui străpungeau ca niște cuțite parbrizele și capotele pulsânde ale mașinilor. Aerul era o pâclă albăstrie, otrăvitoare și fierbinte. Mă dezobisnuisem de orașe.

> > »

Dar știam că, în timp ce mă zvârcoleam aici, avansam, simultan, fără obstacole prin timp, era ca un înot fără efort. Timpul, mi-am spus posomorât, timpul mă va salva. Uite Sfânta Treime, cheiul. Fox's, unde tata venea în pelerinajul anual, cu mare ceremonie, să își cumpere trabucurile de Crăciun. Lumea mea, în care eram un proscris. Simțeam o compasiune profundă și rece față de mine însumi, ca pentru o biată făptură pierdută, rătăcitoare. Soarele strălucea nemilos, un ochi rotund înfipt în smogul care acoperea străzile. Am cumpărat o ciocolată și am devorat-o din mers. Am cumpărat și un ziar de după-amiază, dar nu am găsit nimic în el. I-am dat drumul pe jos și am plecat împleticindu-mă mai departe. Un copilandru l-a ridicat - Hei, domnu'! - și a fugit cu el după mine. I-am mulțumit, iar el a

surâs și era cât pe ce să izbucnesc în lacrimi. Am rămas acolo, înțepenit, privind cu ochi umezi în jur, o masă de came descumpănită. Oamenii se înghesuiau să treacă pe lângă mine, numai fețe și coate. A fost punctul cel mai de jos, cred, momentul acela de neajutorare și panică surdă. Am decis să mă predau. Cum de nu mă gândisem la asta până acum?

Perspectiva era minunat de seducătoare. M-am închipuit luat pe sus cu blândețe și purtat printr-o serie de încăperi răcoroase și albe, până într-un loc al calmului și tăcerii, al abandonului fastuos.

În cele din urmă, însă, am ajuns la cârciuma lui Wally.

Era închisă. Nu înțelegeam. La început, m-am gândit cu disperare că trebuie să aibă vreo legătură cu mine, că aflaseră că fusesem acolo și induseseră localul. Am împins în ușă de mai multe ori și am încercat să văd ceva prin geamurile groase, dar înăuntru era complet întuneric. Am făcut un pas înapoi. Alături era un *boutique* mititel în care două fete, fragile și albe ca două flori, stăteau nemișcate, uitându-se în gol, ca și cum ar fi fost ele însele niște exponate. Când le-am vorbit, si-au întors fără interes către mine ochii încercuți cu funingine. Sfântă oră, a zis una, iar cealaltă a chicotit leșinat. M-am retras

târșâiți și zgomotul broaștelor descuiate. Ce vrei, a — zis Wally supărat, clipind în lumina aspră, care cădea ¹⁴⁵ pieziș dinspre stradă. Purta un halat de mătase purpurie și papuci fără nici o formă. M-a măsurat din cap până-n picioare cu dezgust, observând barba țepoasă și puloverul mizerabil. I-am spus că mi s-a stricat mașina și că trebuie să dau un telefon. A furnăit sardonice și a spus „Un telefon!” ca și cum ar fi fost cea mai mare aiureală pe care o auzise de mult timp încoace. A ridicat din umeri. Oricum, era aproape ora deschiderii. L-am urmat înăuntru. Gambele îi erau dolofane, albe și

zâmbind afectat și m-am întors la bar, unde am reînceput să bat în ușă, cu forțe proaspete. După o vreme, dinăuntru s-au auzit pași

unele asemănătoare, de curând. A aprins un lampadar cu abajur roz, din spatele barului. Telefonul e acolo, mi-a zis el fluturând din mână și ținându-și buzele batjocoritor. Am întrebat dacă pot să primesc mai întâi un gin. A pufnit, scepticul din el satisfăcut, și și-a îngăduit un zâmbet mic și subțire. Te-ai turtit, hai? a zis. Timp de o clipă, n-am înțeles despre ce vorbește. A, mașina, am spus, nu, nu, doar... s-a oprit. Și am reflectat: iată și prima întrebare la care am răspuns, și încă fără să mint. S-a răsucit să îmi prepare băutura, ca un preot în veșmântul purpuriu, apoi mi-a așezat-o dinainte și s-a rezemat de marginea taburetului, cu brațele grase încrucișate. Știa că am făcut ceva, i-o citeam în privirea în același timp curioasă și sfidătoare, dar nu se putea hotărî să mă întrebe de-a dreptul. I-am zâmbit și am băut, storcând și un strop de plăcere din dilema lui. Era o idee bună, am spus, siesta, nu-i așa? A ridicat o sprânceană. Am arătat cu degetul spre halatul lui. Un pui de somn, am continuat, în mijlocul zilei: bună idee. Nu i s-a părut amuzant. De undeva, din ungherele umbroase din spatele meu, a apărut un tânăr cu părul ciuflit, îmbrăcat doar într-o pereche de chiloți căzuți. Mi-a aruncat o privire plictisită și l-a întrebat pe Wally daeă a sosit ziarul. Poftim, ia-1 pe al meu, i-am zis, ia-1. Probabil îl răsucisem în mâini, pentru că era rulat strâns, ca un baston. L-a desfăcut și a citit titlurile, mișcând din buze. Atentatorii dracului, a spus el, nebunii dracului. Wally îl fixa cu o privire crâncenă. A azvârlit ziarul deoparte și s-a îndepărtat, scărpinându-și o fesă. Am ridicat

paharul, așteptând încă o porție. Să știi că băutura încă mai costă, a zis Wally. Primim și bani. I-am dat ultima hârtie de cinci lire. O lamă subțire de lumină pătrunsese printr-o spărtură de oblon și stătea lângă mine, înfiptă oblic în podea. Am urmărit spatele dolofan al lui Wally în timp ce îmi umplea paharul. M-am întrebat dacă aș putea să îi povestesc ce am făcut. Părea perfect posibil. La urma urmelor, mi-am spus, nimic nu-l șochează pe Wally, nimic. Eram gata să mă conving că așa este. Mi l-am imaginat privindu-mă cu o strâmbătură a buzelor și o sprânceană ridicată, încercând să nu rânjească în timp ce îmi depănam oribila poveste. Gândul mărturisirii m-a exaltat puțin, era atât de superb de iresponsabil. Făcea ca totul să pară nu mai mult decât o mică orgie, o farsă ratată. Am râs funest în pahar. Arăți ca dracu', mi-a spus Wally satisfăcut. I-am mai cerut un gin, dublu de data asta.

Și, clar, în minte mi-a răsunat iar vocea ei: Nu.

Băiatul cu păr buclat s-a întors, acum îmbrăcat în jeansi strâmți și o cămașă verde, lucioasă, pe corp. Îl >« chema Sonny. Wally l-a lăsat stăpân la bar și s-a în- J dreptat legănându-se spre apartament, cu halatul fâl- 1 fiind în urma lui. Sonny a turnat o porție generoasă de *crème de menthe* într-un pahar cu fundul gros, pe care g l-a umplut cu cuburi de gheața, apoi s-a cocoțat pe un taburet, unduindu-și fesele înguste, și m-a examinat ¹⁴⁷ fără prea mult entuziasm. Ești nou, a zis el, făcând propoziția să sune ca o acuzație. Nu, nu sunt nou, i-am întors-o, tu ești. Și am zâmbit afectat, mulțumit de mine. A făcut o față cu ochi

mari. Vai, atunci vă rog să mă scuzați, a spus. Wally s-a întors, îmbrăcat, coafat și trăsning a pomadă. Am mai cerut unul dublu. Fața începea să mă strângă, o simțeam ca pe o mască de nămol. Ajunsesem la faza de amețală în care totul devenea o altă versiune a realității. Nu părea a fi beție, ci o formă de iluminare, aproape ca o trezire. A intrat

un grup de actori, îmbrâncindu-se și râzând ascutit. S-au uitat la înfățișarea mea, pe urmă unul la altul, amuzați din cale-afară. Muncă grea, a spus unul și Sonny a chicotit. Asta o să fac, m-am gândit, o să conving pe unul să mă ia acasă și să mă ascundă, pe Lady Macbeth de colo, cu rimelul și unghiile sângerii, sau pe tipul cu cămașă de arlechin - de ce nu? Da, asta ar trebui să fac, ar trebui să-mi duc traiul de acum înainte printre actori, să exerseze printre ei, să le studiez meșteșugul, gestul măreț și nuanța fină. Poate, cu timpul, voi învăța să-mi joc suficient de bine rolul, cu destulă convingere, pentru a-mi ocupa locul printre ceilalți, cei naturali, oamenii aceia din autobuz și restul ca ei.

Abia când a intrat Charlie French mi-am dat seama că pe el îl așteptasem. Dragul de Charlie. Inima mi s-a umplut de tandrețe, mi-a venit să îl îmbrățișez. Era în costumul cu dungulițe și ducea în mână o servietă ponosită, cu aspect important. Deși mă văzuse cu trei zile în urmă, a încercat la început să nu mă cunoască. Sau poate chiar nu m-a recunoscut, în starea aceea dezordonată, sălbătică. Mi-a spus că avusese impresia că mă duceam la Coolgrange. I-am răspuns că fusem și m-a întrebat ce face mama. I-am povestit despre atacul cerebral. Am îngroșat puțin tușele, cred, și e posibil să fi vărsat chiar și o lacrimă sau două. Dădea din cap, privind pe lângă urechea mea

stângă și zăngănindu-și mărunțișul în buzunarul de la pantaloni. A urmat o pauză, în timpul căreia mi-am tras nasul și am oftat. Și așa, a reluat el pe un ton vioi, pleci iar la drum, nu? Am ridicat din umeri. Dar i B-a stricat mașina, nu-i așa? a zis Wally, expirând un mic chicotit neplăcut. Charlie a adoptat o expresie de compasiune încruntată. Serios? a făcut el încet, cu o visătoare lipsă de emfază. Gașca de actori din spatele nostru a izbucnit pe neașteptate într-un hohot ascuțit, atât de pătrunzător, că a scos un clinchet din pahare, dar el parcă nici nu i-a auzit, nici nu a clipit măcar. Exersase o poză pentru locuri și ocazii ca acestea, cu ajutorul căreia reușea, în același timp, să fie și să nu fie aici. Stătea foarte drept, cu pantofii negri, solizi, așezați bine pe podea, unul lângă altul, și cu servieta sprijinită de picior, cu un pumn pe tejghea - ah, parcă-1 văd! - și cealaltă mână, în care ținea paharul de whiskey, suspendată la jumătatea drumului spre gură, ca și cum ar fi nimerit aici din greșeală și era mult prea domn ca să o șteargă înainte de a trage o dușcă și a schimba câteva amabilități cu neliniștirii obișnuiți ai locului. Era capabil să își păstreze același aer, ca pe picior de plecare, pe parcursul unei seri întregi de pahare băute. A, da, Charlie era mai bun actor decât totii ceilalți la un loc. .«

Cu cât beam mai mult, cu atât mai drag îmi deve- J nea, mai ales că plătea ginurile cu aceeași viteză cu | care le consumam eu. Dar nu era numai asta. Mi-a fost-îmi este-drag cu adevărat, cred că deja am mai 1 spus asta. Am precizat că el mi-a găsit slujba la in- — stitut? Păstraserăm legătura în

anii în care fusesem la ¹⁴⁹ colegiu - sau cel puțin el păstrase legătura cu mine. îi plăcea să se considere prietenul vechi și înțelept al familiei, care veghea cu ochi de unchi asupra unicului și strălucitului fiu. Mă scotea în oraș. Beam ceai la Hibernian, mai trăgeam câte un chef la Curragh și luam cina la Jammet's în fiecare an, de ziua mea. Nu ieșeau niciodată cum trebuie, ocaziile astea, prea puteau a masinațiune. întotdeauna îmi era teamă că o să

* > » mă vadă cineva cu el și, în timp ce eu mă chinuiam încruntat, el cădea într-o stare de melancolie agitată. .

Când ne pregăteam să ne despărțim, se revărsa deodată o cascadă de conversație animată care nu era ,

altceva decât o ușurare prost mascată, după care ne răsuceam amândoi pe călcâie și ne făceam nevăzuți, vi- novați. Dar nu se lăsa descurajat, iar în ziua de după întoarcerea mea din America, împreună cu Daphne, m-a scos să bem ceva la Shelboume și m-a întrebat dacă, așa cum formulase el, n-aș fi fost dispus să le dau băieților de la institut o mână de ajutor. Nu îmi revenisem încă de pe urma traversării oceanului în vreme de iarnă, cu ceva ce era nu mult mai mult decât un vapor de marfa, iar el era atât de modest și folosea eufemisme atât de elaborate, încât mi-a luat ceva timp ca să-mi dau seama că îmi oferea o slujbă. Munca, m-a asigurat, avea să fie pe măsura pregătirii mele - nu cine știe ce muncă și, pentru unul ca mine, își imagina, mai mult un fel de joacă - salariul era decent, perspectivele nelimitate. Am priceput imediat, desigur, din z maniera lui

imploratoare, umilă, că totul se făcea la în-^m demnul mamei. Ei, m-a întrebat el, arătându-si dinții ș mari și galbeni într-un zâmbet crispat, ce părere ai? _2_ La început, ideea m-a agasat, apoi m-a amuzat. Mi-am¹⁵⁰ spus: de ce nu?

Dacă instanța nu se supără, voi trece mai repede peste această perioadă a vieții mele. E Bte un moment care reprezintă și acum, în mintea mea, o sursă de disconfort, nici eu nu știu exact de ce. Am sentimentul că, acceptând slujba aceea, am comis un gest ridicol. Era nedemnă de mine, bineînțeles, de talentul meu, dar aceasta nu este în întregime sursa umilinței. Poate a fost momentul din viața mea când... dar ce tot spun, momentele nu există, am declarat asta deja. Nu există decât deriva perpetuă, înceată și dementă a lucrurilor.

Dacă mai aveam vreo îndoială în sensul acesta, institutul mi-a spulberat-o definitiv. Funcționa într-o clădire mare, de piatră cenușie, din secolul trecut, care îmi amintea întotdeauna, cu flancurile ei abrupte, cu contraforții, cu înfloriturile și coșurile ei de fum înnegrite, de un transoceanic străvechi și grandios. Nimeni nu știa exact ce se aștepta de la noi. Făceam cercetări statistice și produceam rapoarte groase, împănate cu grafice, diagrame și anexe complexe, pe care guvernul le primea cu formule grave de mulțumire și de care uita imediat și complet. Directorul era un tip masiv și agitat, care trăgea fioros dintr-o pipă enormă, neagră, care avea un tic la un ochi și smocuri de păr ieșindu-i din urechi. Umbla tot timpul prin clădire în salturi mari, veșnic în drum către un alt loc. Toate întrebările și solicitările le întâmpina cu un râs răgușit, condamnat. Încearcă tu asta cu ministrul! exclama peste « umăr, îndepărtându-se cu pași uriași, lăsând în urmă vălătuci groși de fum și scânteii. În mod inevitabil, în rândurile personalului angajat, numărul de scrântiți 'i era măricel. Descoperind că nu au sarcini fixe, oamenii 1 se apucau pe furiș de

proiecte proprii. Aveam un eco- —
nomist, o persoană înaltă și scheletică,
un om cu fața ¹⁵¹ verzuie și părul în
dezordine, care elabora un sistem
infailibil pentru a paria la cursele de
cai. Într-o zi, s-a oferit să mi-l
destăinuie și mie, strângându-mă de
încheietura mâinii cu o gheară
tremurătoare și șoptin- du-mi cu
disperare la ureche, dar după aceea s-
a întâmplat ceva, nu știu ce, a devenit
bănuitor și, în cele din urmă, nici nu
mi-a mai vorbit, evitându-mă complet
pe coridoare. Lucru neplăcut, pentru că
făcea parte dintr-o trupă selectă de
savanți, cu care trebuia să tratez
pentru a avea acces la computer.
Acesta se

afla în centrul tuturor activităților noastre. Timpul de lucru pe computer era raționalizat cu strictețe, iar o oră petrecută în fața lui fără întreruperi era un privilegiu rar. Funcționa toată ziua și toată noaptea, sforă-înd și păcănind în sala sa spațioasă de la subsol. Noaptea era în grija unui trio misterios și sinistru, un criminal de război, cred, și doi băieți ciudați, unul cu o mutră stâlcită. Am petrecut acolo trei ani. Nu eram dramatic nefericit. Dar mă simțeam, cum am mai spus, puțin ridicol, puțin jenat. Și nu i-am iertat-o niciodată cu adevărat lui Charlie French.

Se făcuse târziu când am plecat de la bar. Noaptea era de sticlă. Eram foarte beat. Charlie m-a ajutat să mă țin pe picioare. Îl preocupa soarta servietei, pe care o ținea strâns sub braț. La fiecare câțiva metri, trebuia să mă opresc și să-i spun ce bun era. Nu, ziceam, ridicând impozant o mână, nu, vreau s-o spun, ești un om bun, Charles, un om bun. Am plâns abundent, desigur, și am vomat sec de câteva ori. Totul era un fel de extaz glorios, îndurerat, amețitor. Mi-am amintit că Charlie locuia împreună cu mama lui și am plâns și pentru asta. Dar ce mai face, am zbierat mârșit, spune-mi, Charlie, ce mai face femeia aceea sfântă? Nu a vrut să-mi răspundă, s-a prefăcut că nu mă aude,

dar l-am presat și, în cele din urmă, a clătinat din cap sâcâit și mi-a spus: E moartă! Am încercat să îl îmbrățișez, dar s-a îndepărtat de mine. Am ajuns în dreptul unei gropi de pe stradă, înconjurată cu un cordon de plastic alb cu roșu. Banda tremura foșnind în vânt. Aici a explodat mașina-capcană de ieri, a spus Charlie. Ieri! Am râs fără să mă pot opri, am îngenuncheat pe stradă, la marginea gropii, râzând, cu fața în palme. Ieri, ultima zi de viață a vechii lumi. Stai, a zis Charlie, să caut un taxi. A plecat și eu am rămas acolo, în genunchi, legănându-mă în față și-n spate și murmurând încet, ca și cum aș fi ținut în brațe un copil. Eram obosit. Fusese o zi lungă. Străbătusem un drum lung.

M-AM TREZIT ÎN LUMINA făcută cioburi, CU un urlet stingându-mi-se în urechi. Pat mare și coșcovit, pereți cafenii, miros de umezeală. Mi-a trecut prin cap că aș putea fi la Coolgrange, în dormitorul părinților. O secundă am stat întins, fără să mă mișc, cu ochii la luminile lichide ce alunecau pe tavan. Apoi mi-am amintit și, închizând ochii, mi-am ascuns capul în brațe, întunericul zuruia. M-am dat jos din pat și m-am târât până la geam, unde am rămas uimit de inocența albastră a mării și a cerului. Depart, în golf, bărci cu pânze albe se aplecau în vânt. Sub geam era un mic chei de piatră și, dincolo de el, se arcuia drumul de coasta. Un pescăruș enorm a apărut și s-a aruncat spre fereastră cu aripi fâlfâitoare, țipând ascutit. Probabil te-au luat drept mami, a rostit Charlie din spatele meu. Stătea în prag. Purta un șorț de bucătărie cu pete de grăsime și în mână ținea o tigaie. Pescărușii, a continuat el, ea le dădea de mâncare. În spatele lui, o lumină albă, impenetrabilă. Era lumea în care va trebui să trăiesc de acum încolo, în lumina

aceasta tăioasă, de care nu puteai fugi. M-am privit și am constatat că sunt gol-pușcă.

Stăteam în bucătăria mare, lângă o fereastră mare și friurdară, urmărindu-1 pe Charlie cum pregătește micul dejun într-un nor de fum de grăsime. La lumina zilei nu arăta prea bine, avea fața scofâlcită și cenușie, cu cruste de săpun de bărbierit uscat pe falcă și pungi vineții dedesubtul ochilor de culoarea flegmei. Pe lângă șorț, purta o jachetă de lână direct peste maioul cu găurele, jegos, și pantaloni de flanel lăbărțați. Aștepta până plecam eu, a continuat el, și arunca mâncarea pe geam. A clătinat din cap, râzând. O femeie îngrozitoare, a spus, îngrozitoare. A adus o farfurie cu felii de slănină prăjită, friganele și un ou nefăcut, pe care mi-a pus-o dinainte. Poftim, mi-a spus, singurul leac pentru durerea de cap. Am ridicat repede ochii spre el. Durerea de cap? îmi dădusem cumva drumul la gură în seara dinainte, îi făcusem vreo mărturisire înecată în alcool? Dar nu, Charlie nu era în stare de asemenea glume. S-a întors lângă aragaz și și-a aprins | o țigară, manevrând cu greu chibriturile. i

Uite, Charlie, cred că e mai bine să-ți spun, am în- trat într-o oarece încurcătură. I

La început, mi s-a părut că nu m-a auzit. S-a reia- — xat și peste el s-a lăsat un fel de visare fără expresie, ¹⁵⁵ cu gura deschisă și lăsată puțin într-o parte, cu sprâncenele ușor ridicate. Pe urmă am înțeles că afișa o ati-

tudine [»] plină de tact. Bine, dacă [!] nu voia să afle, mie [»] îmi convenea. Dar vreau să se consemneze, m'lud, că i-aș fi spus, dacă ar fi fost dispus să mă asculte.

Așa însă, am lăsat să treacă un moment de tăcere, după care l-am întrebat dacă putea să-mi împrumute un aparat de ras și poate o cămașă și o cravată. Desigur, mi-a răspuns, desigur, dar fără să mă privească în ochi. În fapt, nu se uitase deloc în ochii mei de când mă sculasem, ci

se învărtise pe lângă mine cu privirea întoarsă, facându-și de lucru cu ceainicul și cu tigaia, parcă temându-se că, dacă se întrerupe, o să se întâmple un lucru înfiorător, pe care n-o să știe cum să îl rezolve. Cred că bănuia ceva. Nu era prost (sau nu unul prea mare). Dar cred că mai era, pur și simplu, faptul că nu știa cum să se adapteze la prezența mea. Se afera, mutând obiectele din loc, punând obiecte în sertare și dulapuri și apoi scoțându-le iar, mormăind distrat de unul singur. Nu venea multă lume la el acasă. O parte din respectul lăcrimos pe care îl simțisem pentru el cu o seară înainte mi-a revenit. Era aproape matern, cu șorțul de bucătărie și papucii vechi, de pâslă. El avea să mă îngrijească. Am băut dintr-o înghițitură ceaiul și m-am uitat fără plăcere la prăjeala neatinsă care se sleia în farfurie. Afară s-a auzit un claxon și Charlie, cu o exclamație, si-a smuls sortul și a ieșit în viteză din bucătărie. L-am auzit bolborosind ceva despre casă, într-un timp surprinzător de scurt, a reapărut în costum, cu servieta sub braț și etalând o pălărioară hoată, care îi dădea un aer de agent de pariuri hărțuit. Unde stai, m-a întrebat el, încruntându-se către un punct de deasupra umărului meu stâng, la Coolgrange, sau?... N-am spus nimic, doar m-am uitat la el rugător, iar el a spus: Aha, și a dat încet din cap și tot încet s-a retras. Deși, dintr-odată, nu voiam să plece - singur, aveam să rămân singur! - și m-am repezit în urma lui și l-am obligat să se întoarcă și să-mi arate cum funcționează aragazul și unde găsesc o cheie și ce să spun dacă vine lăptarul.

Frenezia mea îl nedumerea, se vedea clar, dar îl și alarma puțin. L-am urmat până în hol și încă îi mai vorbeam când a ieșit cu spatele pe ușă, dând din cap către mine îngrijorat, cu un zâmbet fix, ca și cum aș fi fost... ha! era să spun un criminal periculos. Am urcat în fugă la etaj, am intrat în dormitor și l-am urmărit ieșind pe alea de dedesubt, o siluetă micșorată, ca de clown, cu pălăria și costumul lălău. La bordură aștepta un automobil mare și negru, pufăind discret din țeava dublă de eșapament o ceață albăstruie. Șoferul, un tip îndesat, în costum negru și fără gât, a sărit sprinten și i-a deschis portiera din spate. Charlie a ridicat ochii spre fereastra la care stăteam, iar șoferul l-a imitat. M-am văzut așa cum mă vedeau ei, un chip neclar plutind dincolo de geam, cu ochii ur-duroși, nebărbierit, imaginea însăși a fugarului. Mașina s-a îndepărtat lin, a luat-o pe drumul care ocolea golful, a dat un colț și a dispărut. Nu m-am mișcat. Voiam să rămân așa, cu fruntea lipită de geam și ziua de vară întinzându-se acolo, în fața mea. Ce pitoresc arăta totul, marea cu creste albe, casele albe și roz, ca- >a pul de pământ neclar în depărtare, pitoresc și mulțu- mit, ca o mică lume de jucărie desfășurată în vitrina -B unui magazin. Am închis ochii și, din nou, frântura '•ș aceea de amintire a ieșit plutind din străfunduri - ușa, | camera întunecată și sentimentul a ceva iminent - dar

de data aceasta parcă nu trecutul meu mi-l aminteam. ¹⁵⁷ Tăcerea se umfla ca o tumoră la spatele meu.

Grăbit, am înșfăcat farfuria cu oul prăjit și

slănina înnegrită din bucătărie și, urcând câte trei trepte odată, m-am întors și am deschis fereastra și am escaladat-o, ieșind pe balconășul îngust, de fier foițat, din fața ei. Bătea un vânt puternic și cald, m-a luat prin surprindere și, o clipă, mi-a tăiat răsuflarea. Am luat bucățile de hrană una câte una și le-am aruncat în aer, și m-am uitat la pescărușii care plonjau după dumi- cații grași, țipând aspru, cu mirare și lăcomie. De după

capul peninsulei, a apărut lunecând pe tăcute în raza vederii o navă albă, tremurând în lumina cețoasă. Când s-a terminat mâncarea, am azvârlit și farfuria, nu știu de ce, am aruncat-o ca pe un disc dincolo de șosea și de zidul de pe malul golfului. A pătruns ușor în apă, aproape fără stropi. Aveam fâșii de grăsime călâie între degete și gălbenuș de ou sub unghii. Am escaladat iar geamul, intrând în cameră, și mi-am șters mâinile pe cearșafuri, cu inima bătându-mi tare de emoție și scârbă. Nu știam nici ce fac, nici ce urmează să fac. Devenisem un străin, imprevizibil și periculos.

Am explorat casa. Nu mai fusesem niciodată aici. Era o clădire mare, dărăpănată, plină de umbre, cu draperii întunecate, cu mobilier mare, cafeniu, cu porțiuni chele în covoare. Nu era chiar murdară, dar avea un aer stătut, de lucruri

lăsate prea mult timp în același loc, iar atmosfera avea ceva cenușiu și surd, ca și cum o esență vitală s-ar fi consumat de mult. Mirosea a igrasie, a ceai fiert și a ziare și, pretutindeni, a ceva trezit, dulceag, ceva ce m-am gândit că trebuie să fie dâra lăsată în urmă de mami French. Presupun că o să stârnesc râsete dacă spun că sunt un tip pretențios, dar asta este adevărul. Deja dinainte de a începe să scotocesc prin lucrurile lui Charlie eram neliniștit și mă temeam de ce s-ar putea să găsesc. Secretele lui mărunte și triste nu erau mai urâte decât ale

mele sau ale oricui altcuiva și, cu toate astea, ori de câte ori întorceam câte o piatră și le vedeam ieșind furișate la lumină, mă cutremuram și mi se făcea rușine, pentru el și pentru mine însumi. Dar am strâns din dinți și am perseverat, iar până la urmă am fost răsplătit. În dormitorul lui era un birou cu capac, pe care l-am deschis abia după zece minute de muncă încordată cu un cuțit de bucătărie, așezat pe vine și transpirând bobite de alcool pur. Înăuntru am găsit câteva bancnote și un portofel de plastic, cu cărți de credit. Erau și scrisori - de la mama, închipuiți-vă, scrise cu treizeci, patruzeci de ani în urmă. Nu le-am citit, nu știu de ce, ci le-am așezat cu respect la loc, împreună cu cărțile de credit și chiar cu banii, și am încuiat din nou biroul. În timp ce ieșeam, am schimbat un mic zâmbet jenat cu imaginea mea reflectată în oglinda de la dulap. Neamțul ăla, cum îl cheamă, avusese dreptate: banii sunt fericirea abstractă.

Baia era pe palierul de la etajul întâi, un fel de magazie de lemn, cu o stropitoare cu gaz și o cadă gigantică, pe labe de leu. Aplecat deasupra ligheanului, mi-am răzuit barba țepoasă de două zile cu aparatul lui Charlie, plin de săpun uscat. Mă gândisem să o las să crească, să mă deghizez, dar deja pierdusem destul .a din mine însumi, nu doream să-mi dispară și fața, f Oglinda de bărbierit avea o suprafață argintie, concavă, în care trăsăturile mele mărite - maxilarul lat și *1 ciupit, o nară neagră cu peri, un singur glob ocular, I rostogolindu-se - dansau și se unduiau alarmant, ca — obiectele apărute brusc în geamul unei

batisfere. După ¹⁵⁹ ce am terminat, am intrat în cadă și m-am întins cu ochii închiși, în vreme ce apa cădea peste mine din stropitoare. Era bine, în același timp alinare și muștrare opărită, dacă nu s-ar fi terminat gazul, așa fi putut sta acolo toată ziua, pierdut pentru mine și pentru tot restul în întunericul mugind tombal. Când am deschis ochii, pe dinaintea lor îmi treceau vâjâind și pocnind steluțe minuscule. Am intrat lipăind și șiroind de apă în camera lui Charlie și am petrecut un timp îndelungat hotărându-mă cu ce să mă îmbrac. În cele din urmă,

am ales o cămașă de mătase bleumarin și o lavalieră înflorată, cam de papițoi, la ea. Șosete negre - tot de mătase, Charlie nu se zgârcește - și o pereche de pantaloni negri, fără dungă, dar cu croială frumoasă, într-un stil suficient de vechi pentru ca să fi revenit în modă. Pentru moment, trebuia să mă descurc fără chi-loți: până și un ucigaș fugar trebuie să aibă principii, iar ale mele mă împiedicau să mă înfrupt din sertarele cu lenjerie ale altora. Hainele mele - ce ciudat arătau, azvârlite pe podeaua dormitorului, parcă așteptând să li se traseze conturul cu cretă - le-am strâns balot și, cu fața întoarsă, le-am dus la bucătărie și le-am îndesat într-un sac de plastic pentru gunoi. Pe urmă am spălat și am șters vasele de la micul dejun și stăteam în mijlocul bucătăriei cu un prosop murdar în mână, când imaginea chipului ei însângerat mi s-a ivit pe neașteptate în față, ca dintr-o tarabă la bâlci, și a trebuit să mă dășez, cu respirația tăiată, tremurând. Căci tot uitam, z vedeți, uitam totul, pe perioade îndelungate.

Presu- " pun că mintea mea avea nevoie de un răgaz, ca să facă ș față. Obosit, m-am uitat în jur, prin bucătăria mare și umedă. M-am întrebat dacă Charlie o să observe lipsa ¹⁶⁰ unei farfurii. De ce o aruncasem în mare, de ce făcusem una ca asta? încă nu era nici amiază. Timpul își căsca fălcile întunecate în nasul meu. Am intrat într-una din camerele din față - perdele străvezii, masă mare, o bufniță împăiată, sub sticlă - și am stat la fereastra care dădea spre mare. Tot albastrul acela mă intimidă. M-am plimbat de colo-colo, m-am oprit, am rămas să ascult, cu sufletul la gură. Ce mă așteptam să aud? Nu se auzea nimic, doar zgomotul îndepărtat al altor vieți, un ticăit și un păcănit mărunț, ca al urmi mntnr rari> sp rănpatf* Mi-am amintit. HA TILA

asemănătoare din copilărie, zile stranii, goale, când mă preumblam ușor prin casa tăcută și îmi păream mie însumi un fel de fantomă, abia prezentă, o amintire, umbra versiunii ceva mai concrete a unui eu care trăia, ah, trăia o viață minunată, altundeva.

Trebuie să încetez. M-am săturat de mine, de toate astea.

Timpul. Zilele.

Continuă, continuă.

Dezgustul, ăsta e un subiect la care mă pricep. Dați-mi voie să vă spun unul sau două lucruri despre dezgust. Iată-mă aici, gol pe sub uniforma de pușcăriaș, hălci de came albă, înfășurată și îndesată ca un pachet cu fripturi prost ambalate. Mă ridic și merg pe picioarele din spate, un animal

încins, care împrăştie mătreaţă ca pe o zăpadă invizibilă, pretutindeni unde ajunge. Pe mine trăiesc paraziţi care îmi sorb sudoa- ş rea, îşi înfig trompele în porii mei şi se hrănesc din ce zeamă găsesc acolo. Apoi pielea crăpată, despicătu- '■ş rile, crevasele. Părul: gândiţi-vă numai la păr. Şi asta g e doar la suprafaţă. Imaginaţi-vă ce se petrece pe di- — , ,

1 fi

năuntru, pompa purpurie care trepidează pleoscăind, plămânii care fâlfâie şi, în adâncul întunecat, fabrica de clei în activitate neîntreruptă. Un hoit ambulant, lucind de muci, încă nu destul de copt pentru viermi. Ah, ar trebui...

Calm, Frederick, calm.

Astăzi a venit să mă vadă soţia mea. Nu e nimic ne-

obişnuit, pentru că vine în fiecare săptămână. Pentru că sunt un deţinut în aşteptarea sentinţei, am dreptul la vizite nerestricţionate, dar ei nu i-am spus şi, dacă ştie, nici ea nu a spus nimic. Amândoi preferăm aşa. Chiar şi când nu e marcată de nici un eveniment, ora de vizită de joia e un ritual bizar, ca să nu-1 numesc deconcertant. El se desfăşoară într-o încăpere mare, pătrată, înaltă, cu geamuri mici imediat sub acoperiş. Un paravan de placaj şi sticlă, o improvizaţie urâtă, ne separă de cei dragi, cu care conversăm cum putem mai bine prin intermediul unui grilaj de plastic dezinfectat. Această stare de carantină virtuală reprezintă o regulă recent impusă. E menită să împiedice pătrunderea drogurilor, ni se spune, dar eu cred că e, de fapt, menită să împiedice ieşirea acelor viruşi

interesanți pe care am început recent să îi incubăm aici. Camera are ceva de acvariu, cu peretele acela de sticlă verzuie și cu lumina care vine de undeva, de deasupra, cu vocile care ajung la noi prin dantela de plastic ca prin bule de aer, în apă. Noi, deținuții, stăm cu umerii lăsați, spri- J
jinindu-ne acru pe brațele îndoite, șterși, umflați, cu | priviri rătăcite, ca niște crustacee fără casă ghemuite “ pe fundul rezervorului. Vizitatorii noștri există într-un § alt element, par mai clar conturați decât noi, prezenți — cu mai mare intensitate în lumea lor. Uneori le sur- ¹⁶² prindem o privire, amestec de compasiune și curiozitate, dar și de vagă scârbă, care ne pătrunde până în adâncul sufletului. Nu se poate să nu simtă puterea dorințelor noastre, nu se poate să nu o audă, aproape ca pe un cântec de sirenă, o notă înaltă, ascuțită ca un ac, de disperare, făcând să zumzăie sticla care ne separă de ei. Grija pe care o manifestă față de suferința noastră nu ne mângâie, ci mai degrabă ne întristează. Este cel mai vulnerabil moment al săptămânii, când vrem să avem calm, bună-cuviință, glasuri reținute. Ne temem permanent că soția sau prietena cuiva, acolo, afară, ar putea să facă o scenă, să sară de pe scaun și să țipe, să bată cu pumnii în paravan, să plângă. Când așa ceva se și întâmplă, e îngrozitor, cu adevărat îngrozitor, și după aceea cel căruia i s-a întâmplat e obiectul compasiunii noastre și al respectului, ca și cum ar fi pierdut pe cineva drag.

Nu mă tem că Daphne ar putea face o scenă. Ea își păstrează foarte bine cumpătul de fiecare dată. Astăzi, de exemplu, când mi-a povestit despre

copil, a vorbit încet, cu ochii întorși de la mine în felul acela al ei, puțin distrat. Recunosc că am fost supărat pe ea și nu am putut-o ascunde. Ar fi trebuit să-mi spună că îi face analize, nu să-mi anunțe diagnosticul așa, din senin. Mi-a aruncat o privire întrebătoare, aplecându-și capul pe o parte și aproape zâmbind. Te surprinde? m-a întrebat. Mi-am întors nervos fața, fără să îi răspund. Sigur că nu mă surprindea. Am știut că ceva e în neregulă cu el, am știut dintotdeauna - și i-am spus-o | cu mult înainte ca ea să fie dispusă să recunoască. De la început a fost felul în care se mișca, prudent, bâțâin- '■§ du-se pe piciorușele alea uscățive, parcă străduindu-se l să nu scape un obiect mare, peste puterile lui, care îi — fusese trântit în brațe, uitându-se în sus la noi mirat și ¹⁶³ rugător, ca o făptură ce privește dintr-o gaură Băpată în pământ. Unde l-ai dus, am întrebat-o, la ce spital și ce ți-au spus, exact? Ea a ridicat din umeri. Au fost foarte drăguți, mi-a spus, foarte atenți. Doctorul a vorbit o mulțime cu ea. E o boală foarte rară, sindromul lui nu-știu-cine, am și uitat numele, un tâmpit de elvețian sau suedez... ce mai contează. N-o să poată niciodată să vorbească normal. Probabil n-o să poată să facă nimic normal. Are ceva la creier, îi lipsește ceva, o bucățică esențială. Mi-a explicat tot, repetând ce-i

spusese doctorul, dar nu o ascultam decât pe jumătate. Mă copleșise un fel de oboseală, un fel de letargie. Van îl cheamă, v-am mai spus? Van. Are șapte ani. Când o să ies de-aici, o să aibă... cât... peste treizeci? Doamne, Dumnezeu, aproape cât am eu acum. Un copil mare, așa or să-i spună sătenii, nu fără afecțiune, la Coolgrange. Un copil mare.

Nu, n-am să plâng. Dacă încep acum, nu mă mai opresc.

După-amiază, am spart iar biroul lui Charlie, am luat niște bani și m-am aventurat până la chioșcul de ziare de pe chei. Ce fior ciudat, fierbinte, de anticipare am simțit intrând în magazin, stomacul îmi fierbea și parcă înaintam încet, printr-un mediu vâcos, care opunea rezistență. Cred că o parte a mea spera - nu, se aștepta - să fiu cumva salvat, ca totul să se întoarcă înapoi ca prin minune, ca într-o poveste, ca vrăjitoarea cea rea să dispară, ca vraja să se destrame, ca slujnica să se trezească din somnul ei fermecat. Și, când am luat ziarele, a părut o clipă că, într-adevăr, minunea se petrecuse, fiindcă la început nu am găsit în ele nimic în afară de alte articole despre atentat și urmările lui. Am cumpărat trei ziare de dimineață și o ediție de după-amiază, remarcând (sau doar mi se pare acum?) privirea pe care mi-a aruncat-o fata cu coșuri de la teighea. Apoi m-am întors grăbit acasă, cu inima gonindu-mi în galop,

parcă strângeam sub braț cine știe ce fotografii erotice. Ajuns iar înăuntru, am lăsat ziarele pe masa din bucătărie și am dat fuga la baie, unde am reușit să urinez pe propriul meu picior, atât eram de agitat. După căutări prelungite, febrile, am găsit o sticlă de gin plină pe sfert și am tras o dușcă bună, ținând-o de gât. Am încercat să-mi mai găsesc ceva de făcut, dar nu avea sens și, cu picioare ca de plumb, m-am întors în bucătărie, m-am așezat greoi la masă și am întins ziarele în fata mea. Iată-le, câteva paragrafe într-unul din cele de dimineață, înghesuite sub poza unui supraviețuitor al atentatului, bandajat, stând într-un pat de spital. În ediția de după-amiază articolul era ceva mai amplu, cu o fotografie a băieților pe care îi văzusem jucându-se în curtea hotelului. Ei o descoperiseră. Era și o fotografie a ei, privind solemn pe un fundal neclar, trebuie să fi fost decupată dintr-un portret de grup de la o nuntă sau o petrecere, purta o rochie lungă și urâtă, cu un guler complicat, și ținea strâns în mână ceva, poate niște flori. O chema Josephine Beli. În interior mai erau și altele, o fotografie oficială a lui Behrens și o imagine de la Whitewater House, plus un articol despre colecția Behrens, împănat cu greșeli de ortografie și date eronate. Un reporter fusese trimis la capătul celălalt al țării, să discute cu dna Brigid Beli, mama. Era văduvă. Aveam o fotografie a ei, stângace în fața casei, o femeie mare, cu fața roșie, cu șorț de bucătărie și o jachetă veche de lână, mijindu-și ochii spre aparatul de fotografiat cu un fel de disperare greoaie. Josie a ei, spunea ea, fusese o fată bună, o fată cuminte,

ce motiv avea cineva să o omoare. Și brusc am revenit acolo, am văzut-o prăbușită în mizeria propriului sânge, uitându-se la mine, cu bășicuțe rozalii de sânge spărgându-i-se pe buze. „Mami“, asta spusese, ăsta era cuvântul, nu „Tommy“, acum îmi dau seama. „Mami“, și apoi „iubesc“.

CRED CĂ TIMPUL PETRECUT acasă la Charlie French a fost cea mai stranie perioadă din viața mea, chiar mai stranie și mai deconcertantă decât primele zile aici. M-am simțit, în mohoreala cafenie a încăperilor acelora, cu toată lumina marină sclipind afară, ca și cum aș fi fost cumva suspendat în aer, într-un recipient sigilat, izolat de toate. Timpul era secționat în două: timpul ceasului, care înainta cu încetineală gigantică, și goana febrilă din capul meu, ca și cum arcul principal s-ar fi rupt și roțițele s-ar fi învârtit toate nebunește, scăpate de sub control. Am bătut bucătăria în sus și în jos, ca o santinelă, parcă ore întregi, cu umerii căzuți și mâinile vârate în buzunare, făcând disperat planuri, fără să-mi dau seama că distanța dintre punctele de întoarcere se micșora constant, până când, în final, mă trezeam blocat cu un fior, aruncând priviri înnebunate și mirate în jur, ca un animal căzut într-o plasă. Am stat în dormitorul mare de la etaj, lângă fereastră, cu spatele lipit de perete, pândind strada, perioade uneori atât de lungi, încât uitam

și ce aștept, în golfulețul acesta, circulația era redusă și curând am început să îi recunosc pe obișnuții locului, fata cu păr portocaliu care stătea într-un apartament în casa de alături, individul uns cu toate alifiile, cu valiza de mostre a unui comis-voiajor, cele câteva băbății care își plimbau mopșii sau mergeau cu pași târșâiți până la magazin la aceeași oră, în fiecare zi. Oricum, nu aveam cum să îi confund cu ceilalți, cu durii, când or să vină după mine. Probabil nici n-o să-i văd venind. Or să înconjoare casa și să dărâme ușa, și așa o să afli. Dar stăteam acolo, pândind, pândind, mai degrabă ca un îndrăgostit îndurerat decât ca un fugar.

Totul se schimbase, totul. Mă înstrăinasem de mine însumi și de tot ceea ce crezusem odată că sunt. Viata mea de până acum avusese densitatea imponderabilă a unui vis. Când mă gândeam la trecutul meu, parcă mă gândeam la ce fusese altcineva, un om pe care nu-l cunoscusem personal, dar a cărui poveste o știam pe dinafară. Totul mi se părea a nu fi decât o ficțiune viu | colorată. Dar nici prezentul nu era mai consistent. Mă J simțeam amețit, volatil, așezat pieziș față de tot ce era în jurul meu. Pământul de sub picioarele mele era | întins ca o trambulină, trebuia să stau neclintit de _____

teama trepidațiilor neașteptate, a salturilor și răstur- ¹⁶⁷ nărilor periculoase. Totul în jurul meu era acest aer albastru și gol.

Nu mă puteam gândi direct la ceea ce făcusem. Ar fi fost ca și când m-aș fi uitat mult timp drept într-o lumină orbitoare. Era ceva prea mare, prea strălucitor pentru a fi contemplat. Era

incomprehensibil. Nici acum, când spun că „eu am făcut-o“, nu știu sigur ce înseamnă. A, nu mă înțelegeți greșit. Nu am câtuși de puțin intenția să dau înapoi, mormăind, tușind și dând cu piciorul în frunzele uscate, ca să îmi acopăr urmele.

Am ucis-o, recunosc deschis. Și știu că, dacă m-aș întoarce astăzi în timp, aș face-o iar, nu pentru că așa vreau, ci pentru că nu aș avea de ales. Ar fi la fel ca atunci, păianjenul, lumina lunii printre copaci și toate, toate celelalte. După cum nu pot să spun că nu am vrut să o omor - numai că nu-mi e clar când am început să vreau. Eram agitat, îmi pierdusem răbdarea, mă enervasem, ea m-a atacat, am ridicat mâna la ea, ridicarea mâinii a devenit lovitură, care a devenit preludiul la a doua lovitură - apogeul, ca să zic așa, sau poate ar trebui să spun perigeul - și așa mai departe, în tot procesul, nu există un moment despre care să pot spune: iată, asta e clipa în care am decis s-oucid. Ce să decid? Nu cred că a fost o chestiune de decizie, nu cred că a fost nici măcar o chestiune de gândire. Monstrul obez dinăuntru meu a prins ocazia și a sărit, spumegând și dând din mâini. Avea niște socoteli de încheiat cu lumea și ea, în clipa aceea, reprezenta suficient de bine lumea. Nu l-am putut opri. Sau aș fi putut. El e eu; la urma urmelor, iar eu sunt el. Dar nu, lucrurile ajunseseră mult prea departe ca să le mai pot opri. Poate asta este esența crimei mele, a culpabilității mele, că am lăsat ca totul să ajungă în această fază, că nu am fost destul de vigilent, că nu am dezamorsat, că l-am lăsat pe Bunter să-și facă de cap, îngăduindu-i, fatalmente, să creadă că e liber, că ușa de la cușcă s-a deschis, că nimic nu e interzis, că totul e posibil.

După prima mea apariție în instanță, ziarele au scris că nu am arătat nici o părere de rău când s-a citit actul de acuzare. (Ce s-au

așteptat, să plâng, să-mi smulg hainele de pe mine?) Dar, în felul lor nătâng, nu erau departe de adevăr. Părerea de rău presupune speranța iertării, iar eu știam că, pentru ce făcusem, nu exista iertare. Aș fi putut mima regretul, tristețea sau vinovăția, dar la ce bun? Chiar dacă as fi simțit așa ceva, în adâncul cel mai adânc al inimii, aș fi putut schimba ceva? Crima era înfăptuită și nu putea fi anulată cu hohote de plâns sau cu regrete. Înfăptuită, da, încheiată, așa cum nimic în viața mea de până atunci nu mai fusese înfăptuit și încheiat - dar pentru ea nu exista un final, asta am înțeles imediat. Eram, mi-am spus, responsabil, cu toată greutatea pe care o presupunea acest cuvânt. Omorându-o pe Josie Beli, distrusesem o parte a lumii. Loviturile acelea de ciocan spulberaseră un complex de amintiri, de senzații și posibilități - pe scurt, o viață - de neînlocuit, dar care, într-un fel sau altul, trebuiau înlocuite. Pentru infracțiunea de crimă aveam să fiu prins și băgat la închisoare, asta știam cu calmul și certitudinea pe care >« numai irelevanța le poate inspira, după care se va și spune că mi-am plătit datoria, cu convingerea că, J zidindu-mă de viu, se va ajunge la un echilibru. Și așa l este, conform legilor plății și răzbunării; doar că un I astfel de echilibru nu poate fi decât un lucru negativ, — în cel mai bun caz. Nu, nu. Ce se cerea era nu moartea ¹⁶⁹ mea simbolică - recunoșteam acest lucru, chiar dacă nu înțelegeam ce înseamnă - ci readucerea ei la

viață. Nimic mai puțin de atât nu era suficient.

În seara aceea, când s-a întors acasă, Charlie a băgat prudent capul pe ușă, ca și cum s-ar fi temut ca deasupra să nu fie pusă în echilibru o găleată cu apă. I-am rânjit, clătinându-mă. Terminasem ginul și trecusem, fără entuziasm, la whiskey. Nu eram tocmai beat, ci într-o stare de euforie amortită, parcă m-aș fi întors

dintr-o vizită prelungită și încântător de dureroasă la dentist. Pe sub noua zbâmâială, stătea la pândă și mahmureala veche, în așteptare. Pielea îmi era fierbinte și uscată și ochii îmi erau ca pârjoliți. Noroc! am strigat cu un hohot prostesc și cuburile din pahar au scos un clinchet. Charlie îmi cerceta ținuta cu priviri scurte, piezișe. Sper că nu te superi, am zis. Nu credeam că purtăm aceeași măsură. A, a zis el, da, m-am mai micșorat la bătrânețe. Si a râs funebru. Vedeam

> » >

bine că sperase să nu mă mai găsească acolo la întoarcerea acasă. L-am urmat în hol, unde și-a scos pălărioara de agent de pariuri și a pus-o, împreună cu servieta, pe suportul din lemn de stejar. A intrat în sufragerie și și-a turnat un pahar moderat de whiskey, adăugând câteva picături de apă minerală răsuflată, dintr-o sticlă de plastic. A luat o gură și a stat puțin, parcă se împotmolise, cu o mână în buzunar, uitându-se încruntat la picioare. Prezența mea îi încurca ritualurile de seară. A pus bine sticla de whiskey fără să-mi mai ofere o porție. Ne-am întors încet în bucătărie, unde Charles s-a împodobit cu șorțul și a scociorât prin dulapuri și pe rafturi întunecate, în căutarea ingredientelor pentru tocană. În timp ce lucra, vorbea distrat peste umăr, cu o țigară atârnată în colțul gurii strâmbe și un ochi închis strâns, ca sa

nu-i între fumul, îmi povestea despre o tranzacție pe care o încheiase sau despre un tablou pe care îl cumpăraseră, sau ceva asemănător. Cred că nu vorbea decât pentru că perspectiva tăcerii îl speria. Oricum, nu-l ascultam cu adevărat. L-am urmărit vărsând cu gâlgăituri în cratiță mai bine de o jumătate dintr-o sticlă de Pommerol de cincizeci de lire. Doi centimetri de scrum de țigară au luat aceeași cale, a încercat zadarnic să-l pescuiască de-acolo cu o lingură, țâțâind enervat. Îți poți imagina, mi-a spus, ce înseamnă pentru mine să mă despart de tablouri! Am dat din cap solemn. În realitate, mi-l imaginam pe Charlie în galeria lui mizeră, făcând plecăciuni, târșâindu-și picioarele și frângându-și mâinile în fața vreunei țeape îmbrăcate în haină de blană, care trăsnea a pudră și a transpirație, căreia îi dăduse bărbatul bani să-și cumpere ceva frumos de ziua ei. Eram brusc deprimat și brusc obosit.

A servit tocana, vărsând o parte din ea pe jos. Nu se pricepea să mânuiască obiectele, acestea păreau să îl trădeze, să se clatine și să se încline, lăsând totul să se prelingă. Am dus farfuriile în sufragerie și ne-am așezat la masă, sub căutătura virulentă, sticloasă, a bufniței împăiate. Am băut restul sticlei de Pommerol și Charles a mai scos una. Continua să îmi evite în mod elaborat privirea, zâmbind împrejur la podea, la mobilier, la vătraiele din grătarul cămi- J nului, ca și cum locurile comune i s-ar fi prezentat deodată cu un farmec nou și neașteptat. Soarele care 'i cobora mă lumina din plin prin fereastra înaltă din gspate. Tocana avea gust de blană arsă. Am împins

far- — furia deoparte și m-am întors să mă uit la golf. Unul ¹⁷¹ din ochiurile de geam avea un defect care Bclipea. Ceva mi-a amintit de California, lumina, bărcuțele, marea aurită de seară. Eram atât de obosit, atât de obosit, încât aș fi putut să renunț la tot acolo, pe loc, m-aș fi putut pierde în amurgul de vară ca o briză, necunoscut, fără planuri, liber. Charlie a strivit un muc de țigară mozelit pe marginea farfuriei. Ai văzut chestia aia despre Binkie Behrens în ziare? m-a întrebat. Mi-am umplut din nou paharul cu vin. Nu, am spus, despre ce e vorba, Charles?

Una peste alta, ce m-aș fi făcut în toată afacerea aceasta fără alinarea băuturii și fără efectul ei amor-țitor? Mi se pare că am trecut peste zilele acelea într-o serie de salturi tremurate de la o scurtă stare de echilibru amețit la alta, ca un fugar alergând pe dale de piatră alunecoase, dispuse în zigzag. Până și culorile, albastru de gin și roșu ca vinul, nu sunt oare emblematice pentru cazul meu, culorile mărturiei mele în fața Curții? Acum, că m-am trezit pentru totdeauna, mă uit în urmă nu doar la acea perioadă, ci la întreaga mea viață, ca la un șir de petreceri cu amețeală, dar fără prea multă fericire, din care știam că va trebui să mă opresc la un moment dat, cu o durere de cap grozavă. A venit, ah, da, a venit timpul mării mahmureli.

Restul serii, din câte îmi amintesc, a fost o succesiune de șocuri distincte, înăbușite, ca atunci când cazi pe o scară, în vis. Atunci am aflat că tata avusese o amantă. La început am fost uimit, apoi indignat. Eu fusesem alibiul, camuflajul lui! În timp ce eu stăteam cu orele pe bancheta din spate a mașinii lângă clubul de iahting din Dun Laoghaire duminica după-amiaza, el i-o trăgea țigăreii. Penelope, așa o chema... Penelope, pentru numele iui Dumnezeu! Unde s-au cunoscut, am vrut să știu, aveau un cuibusor de nebunii tainic unde o ținea, o căsuță ca o bijuterie, cu trandafiri la intrare și oglinzi pe tavanul dormitorului? Charlie a ridicat din umeri. A, mi-a spus, de obicei veneau aici. În prima clipă, n-am reușit să asimilez informația. Aici? am țipat.

Aici? Și?... A ridicat iar din umeri, cu un fel de zâmbet. Aparent, pe mami French n-o deranja. Când și când, chiar îi invita pe porumbei să ia ceaiul cu ea. Făcea schimb cu Penelope de modele pentru tricotat. Vezi tu, ea știa..., a început Charlie, dar pe urmă s-a oprit și o pată de culoare i-a apărut pe pielea încrețită a fiecărui obraz, iar el și-a trecut repede un deget pe sub gulerul cămășii. Am așteptat. Știa că țin la mamaia Dolly, a spus el în cele din urmă. De-acum, mă luase cu ametele. Înainte să apuc să spun ceva, a continuat, relatându-mi cum și Binkie umblase după mama, cum îi invita pe amândoi la Whitewater și îl îndopa pe tata cu băutură, ca să nu-i observe ochii alunecoși și mâinile neastâmpărate. Și pe urmă, mama venea și îi povestea totul lui Charlie și se distrau împreună. Acum a oftat, clătinând din cap. Bietul Binkie, a zis el. Stăteam uluit, pierdut în mirare și încercând să țin paharul cu vin drept. Mă simțeam ca un copil care aude pentru prima oară de isprăvile zeilor, mi se îngrămădeau în mintea buimăcită, aceste figuri uriașe, arhaice, prihănite, cu comploturile lor, cu rivalitățile și iubirile lor imposibile. Charlie era perfect împăcat cu toate, pe jumă- .a tate melancolic, pe jumătate amuzat. Vorbea, în majoritatea timpului, ca și cum n-aș fi fost acolo, ridi- .<! când din când în când privirea cu o surpriză blândă la l scârțâielile și fomăielile mele de mirare. Și tu, am J spus, cum rămâne cu tine și cu?... N-am fost în stare să —

*

1

• •

173

pun în cuvinte. Mi-a aruncat o otheadă, în același timp poznașă și vicleană.

Ia, mi-a spus, termină tu sticla.

Cred că mi-a spus ceva despre mama în seara aia, dar nu-mi amintesc ce. Îmi amintesc, în schimb, că am sunat-o ceva mai târziu, așezat cu picioarele încrucișate pe hol, pe întuneric, cu lacrimi în ochi și cu telefonul cuibărintu-mi-se în brațe, ca o broască. Părea la o distanță enormă, un glas miniatural bubuind subțire dintr-un vid vibrant. Freddie, mi-a spus, ești beat. M-a întrebat de ce nu m-am întors, măcar să-mi iau

geanta, dacă nu pentru altceva. Am vrut să-i spun: Mamă, cum m-aș putea întoarce acasă acum? Am tăcut un moment, apoi mi-a spus că a sunat-o Daphne, care voia să știe pe unde sunt și ce fac. Daphne! De zile întregi nu mă gândisem la ea. Prin ușa de la capătul culoarului, îl vedeam pe Charlie robotind prin bucătărie, zdrăngănind din oale și tigăi și prefacându-se că nu încearcă să audă ce vorbesc. Am oftat, iar oftatul s-a transformat într-un geamăt stins, subțire. Mamă, am spus, am intrat într-o încurcătură foarte urâtă. Pe fir s-a auzit un zgomot, sau poate era doar în capul meu, ca ropotul scos de multe aripi. Ce, a zis ea, nu te aud, ce? Am râs și două lacrimi mari mi s-au rostogolit de o parte și de alta a nasului. Nimic, am strigat, nimic, lasă! Apoi am întrebat-o: Ascultă, știi cine e Penelope... cine a fost... știi de ea? Eram eu însumi șocat. Ce-mi

venise să spun așa ceva, de ce voiam să o rănesc? A tăcut o clipă, pe urmă a râs. Vaca aia? a zis. Sigur că am știut de ea. Charlie venise până în prag și stătea acolo, cu o cârpă într-o mână și o farfurie în cealaltă, urmărindu-mă. Lumina îi bătea din spate, nu-i vedeam chipul. A mai urmat o pauză. Ești prea aspru cu tine însuși, Freddie, mi-a spus mama în cele din

urmă, cu glasul acela îndepărtat, reverberant, îți faci singur viața grea. Nu înțelegeam ce vrea să spună. Nu înțeleg nici acum. Am așteptat puțin, dar ea a tăcut, iar eu nu eram în stare să vorbesc. Erau ultimele cuvinte pe care aveam să le mai schimbăm vreodată. Am pus receptorul blând în furcă și m-am ridicat în picioare, nu fără dificultate. îmi amortise un genunchi. M-am îndreptat schiopătând spre bucătărie. Charlie stătea aplecat deasupra chiuvetei, spălând vasele, cu o țigară atârându-i de buză, cu mânecile suflecate și vesta desfăcută la catarama din spate. Cerul, în fereastra din fața lui, era o nuanță palidă de indigo, m-am gândit că n-am văzut în viața mea ceva atât de frumos.

Charlie, am spus clătinându-mă, am nevoie de niște bani împrumut.

De când mă știu am plâns ușor, dar acum, orice gest frumos mă făcea să bocesc ca o femeie. Și când, atunci, pe loc, s-a așezat și mi-a scris un cec - îl am și acum: scrisul răzleț și negru, o semnătură ilizibilă, o amprentă cu tocană într-un colț - am încercat să-i apuc mâna cu pete cafenii, cred că voiam să i-o sărut. A ținut un mic discurs, nu mi-l amintesc prea bine. Mama figura în el, la fel și Daphne. Cred că a fost menționat până și numele lui Penelope. Mă întreb dacă era beat. Figura lui îmi era când clară, când tulbure, dar aveam senzația că era mai puțin efectul vederii mele împăienjenite, cât o eschivă a lui. Ah, Charlie, ar fi trebuit să « dai ascultare acelui sâmbure de bănuială, ar fi trebuit să mă dai afară în seara aia, așa cum eram, cherchelit și lipsit de apărare.

§

Următorul lucru pe care mi-1 aduc aminte este că 1 stăteam în genunchi în baie, vărsând un torent de vin — feruginos, amestecat cu șuvițe fibroase de carne și ¹⁷⁵ bucăți de morcov. Imaginea lichidului care țâșnea din mine mă umplea de uimire, ca și cum nu ar fi fost vomă, ci ceva straniu și bogat, un șuvoi de minereu din mina adâncă a organelor mele interne. Mai am o senzație, a tuturor lucrurilor din jur clătinându-se, a întunericului lucitor și a obiectelor din el învârtindu-se pe lângă mine, parcă ne roteam încet, iar și iar, într-un carusel instabil, făcut din sticlă. Pe urmă, stăteam întins pe spate în patul mare, dezordonat de la etaj, tremurând și asudând. Un bec era aprins, iar fereastra era o

cutie de întuneric profund și lucitor. Am adormit și, după ceea ce mi s-a părut a fi doar o clipă, m-am trezit cu soarele bătându-mi în față. Casa în jurul meu era tăcută, dar cu un târâit continuu, care mai mult se simțea, decât se auzea. Cearșafurile erau o masă încâlcită și udă. Nu voiam să mă mișc, mă simțeam fragil ca un cristal. Până și părul mi-1 simțeam casant, un smoc de filamente minuscule, sculate, pârâind de energie statică. Îmi auzeam sângele curgându-mi prin vene, iute și greu ca mercurul. Fața îmi era umflată și fierbinte, ciudat de netedă la atingere: o față de păpușă. Când închideam ochii, o formă stacojie îmi pulsa, se stinge, apoi îmi pulsa din nou pe dinăuntru pleoapelor, ca imaginea repetată a unui obuz explodând în întuneric. Când înghițeam, târâitul din urechi își schimba tonalitatea. Am ațipit și am visat că plutesc la întâmplare în apa unui lac fierbinte. Când m-am trezit, era după-amiază. Lumina din fereastră, densă, calmă, neumbrită, era o lumină ce strălucea venind direct din trecut. Gura îmi era uscată și umflată, capul parcă-mi fusese umplut cu aer. Din copilărie nu mai cunoscusem această stare de nenorocire voluptuoasă. Nu era tocmai boală, ci mai degrabă un repaus. Am zăcut timp îndelungat, abia mișcându-mă, urmărind ziua cum se schimbă, ascultând micile zgomote ale lumii. Lumina tăioasă a soarelui s-a stins încet, cerul liliachiu s-a făcut mov și a răsărit o unică stea. Apoi, brusc, era târziu și stăteam într-o amețală somnoroasă în , ,

întunericul catifelat de vară și nu m-aș fi mirat dacă ar fi apărut mama, tânără și surâzătoare,

în foșnet de mătase, cu un deget la buze, să îmi ureze noapte bună înainte de a ieși în oraș. Dar nu a venit Maman, ci doar Charlie, a deschis ușa atent pe balamalele răgușite și s-a uitat cu ochii mijiți la mine, întinzându-și gâtul de broască țestoasă, dar am închis ochii, iar el s-a retras încet și a coborât scârțâind treptele. Și am văzut, cu ochii mintii, o altă ușă și un alt întuneric - fărăma aceea de amintire, nu a mea, și totuși - și am așteptat, abia răsuflând, să își facă apariția ceva sau cineva. Dar nu s-a ivit nimic.

Văd, în acest scurt acces de friguri, sfârșitul unei faze inițiale, distincte, a existenței mele de ucigaș. În dimineața celei de a doua zile, febra îmi scăzuse. Zăceam într-o încălceală de așternuturi lipicioase cu brațele întinse în lături, doar respirând. Mă simțeam ca și cum aș fi alergat disperat prin apă până la brâu și acum, în sfârșit, aș fi ajuns pe plajă, epuizat, tremurând din toate încheieturile și totuși aproape împăcat. Supraviețuisem. Mă întorsesem la mine însumi. În >» fața geamului, pescărușii țipau, căutând-o pe mami f French, se înălțau și cădeau cu aripi țepene, desfăcute larg, ca atârnați de corzi elastice. M-am ridicat poticnit '■§ și am traversat camera. Iată vântul și soarele, și ma- 1 rea sclipitoare de un albastru plin, periculos. Dede- __ subț, în micul port de piatră, iahturile săltau și se ¹⁷⁷ roteau, smucindu-se în parâme. M-am întors cu spatele. Era ceva în scena aceasta veselă, luminoasă, care parcă mă respingea. M-am

îmbrăcat cu halatul lui Charlie și am coborât în bucătărie. Tăcere pretutindeni. În lumina caldă, matinală, totul stătea neclintit, ca într-o vrajă. Nu suportam nici gândul la mâncare. Am găsit o sticlă desfăcută de apă Apollinaris în frigider și am băut-o toată. Era răsuflată și avea un gust ușor metalic. M-am așezat la masă și mi-am sprijinit fruntea în mâini. Îmi simțeam pielea grunjoasă, ca și

cum stratul de la suprafață s-ar fi fărâmițat într-un fel de pulbere. Vasele lui Charlie de la micul dejun rămăseseră pe masă, alături de scrumul de țigară împrăștiat și de o farfurioară cu mucuri strivite. Ziarele pe care le cumpărasem joi erau îndesate în coșul de gunoi. Azi era sâmbătă. Pierdusem... cât... aproape două zile, două zile de probe care se acumulau. Am căutat sacul de plastic în care îmi băgasem hainele, dar dispăruse. Charlie îl dusesese probabil afară, pentru gunoieri, trebuia să fie de-acum în vreo groapă de gunoi. Poate chiar în clipa asta vreun cerșetor căuta prin ea. M-a copleșit un spasm de groază. Am sărit în picioare și am început să mă plimb de colo-colo, cu mâinile încleștate una de alta, ca să nu-mi tremure. Trebuia să fac ceva, orice. Am fugit la etaj, trecând dintr-o cameră în alta ca un rege nebun, cu poalele halatului fluturând în urma mea. M-am bărbierit, fulgerându-mă cu privi- J rea în oglinda concavă, pe urmă am luat iar hainele lui z Charlie, i-am spart biroul și i-am luat banii și cărțile de ® credit, și am coborât treptele câte trei odată și am ie- Ș șit ca o furtună afară, în lume.

17R Si m-am oprit. Toate erau la locul lor, bărcile din port, șoseaua, casele albe de pe coastă, capul

îndepărtat al peninsulei, norii aceia mici de la orizont... și totuși... și totuși, erau altfel decât mă așteptasem, decât se așteptase ceva dinăuntru meu, un simț cuminte al unei presupuse ordini a lucrurilor. Apoi mi-am dat seama că, desigur, eu eram cel care nu se potrivea cu restul.

M-am dus la chioșc, cu aceeași gheară de teamă și emoție în piept pe care o simțisem și prima dată. Am apucat ziarele și cerneala mi s-a luat pe mâini, iar monedele mi-au alunecat din degete transpirate. Fata cu

coșuri mi-a aruncat încă o privire. Avea un fel de a se uita curios, difuz, părea să treacă peste mine și prin mine în același timp. Premenstruală, îmi dădeam seama din comportament, din aerul tensionat, iritabil. M-am întors cu spatele la ea și am cercetat în fugă ziarele. Istoria se scursese în sus, din ultimele coloane ale paginilor întâi, ca o pată, în timp ce articolele despre atentat se rarefiau acum, că răniții încetaseră să mai moară. Apărea o fotografie a automobilului, semănând cu un hipopotam rănit, cu un polițist stând țeapăn de pază alături și un detectiv în cizme de cauciuc arătând către ceva. Băieții care o găsiseră fuseseră interogați. Oare mă ținuseră minte, străinul palid care visa pe bancă, în gara părăsită? Mă ținuseră și îmi făcuseră portretul: un bărbat în vârstă, cu păr negru și barbă stufoasă. Femeia de la semafor era convinsă că nu împlinisem încă douăzeci și cinci de ani, că eram bine îmbrăcat, cu mustață și priviri pătrunzătoare. Mai erau turiștii de la Whitewater, care mă văzuseră fugind cu tabloul, și Reck și mama lui, bineînțeles, și băiatul idiot și femeia de la garajul de unde închiriasem mașina: din fiecare relatare a lor, reieșea o altă versiune a mea, mai fantastică, până m-am multiplicat într-o bandă de tâlhari mustăcioși și violenți, cu ochi arzători și scoțând sunete amenințătoare, ca un cor de briganzi dintr-o operă italiană. Aproape că am izbucnit în râs. Dar eram dezamăgit. Da, nu vă mint, eram dezamăgit. Voiam să fiu prins, nădăjduiam să-mi văd numele tipărit cu caractere monstruoase pe prima pagină a tuturor, ziarelor?

Cred că da. Cred că, în adâncul sufletului, îmi doream cu ardoare să fiu adus în fața unui juriu și să-mi dezvălui toate secretele mărunte și meschine. Da, să fiu prins, să fiu înconjurat pe neașteptate,

bătut, dezbrăcat și târât în fata mulțimii urlânde, aceasta era dorința mea cea mai profundă, cea mai arzătoare. Aud instanța cum își ține respirația, surprinsă și neîncrezătoare. Dar zău, în adâncul inimii nu tânjiți după același lucru, onorabili membri ai juriului? Să fiți urmăriți. Să simțiți mâna aceea grea pe umăr și să auziți glasul tunător al autorității spunându-vă că, în sfârșit, jocul s-a terminat. Pe scurt, să fiți demascați. Întrebați-vă. Eu mărturisesc (mărturisesc!) că zilele acelea, care s-au scurs așteptându-i să mă descopere, au fost cele mai incitante pe care le-am trăit vreodată sau pe care mai sper să le trăiesc. Îngrozitoare, da, dar și incitante. Lumea nu mi s-a părut niciodată atât de instabilă, nici locul meu în ea atât de senzational de precar. Aveam o conștiință crudă, lascivă a propriei ființe, un lucru mare, cald și umed, împachetat în haine străine. Puteam fi prins în orice moment, poate chiar acum mă urmăreau, murmurând în aparatele de recepție și făcând semne trăgătorilor de pe acoperiș. Mai întâi are să fie panica, apoi durerea. Și când totul se va încheia, orice rămășiță de demnitate și de prefăcătorie, ce eliberare va urma, ce ușurare! Nu, ce tot spun, nici o ușurare, ci opusul ei: greutate, gravitație, sentimentul că ești, în sfârșit, cu picioarele bine așezate pe pământ. Atunci am să fiu, în sfârșit, eu însumi, nu biata imitație pe care am interpretat-o o viață întreagă. Am să fiu real. Am să fiu, înainte de toate, uman.

Am luat autobuzul până în oraș și am coborât în dreptul unei străzi pe care locuisem

cu ani în urmă, când eram student, și am pornit pe jos, pe lângă gardul parcului în vântul cald pe sub copacii clocotitori, cu sufletul încărcat de nostalgie. Un bărbat cu șapcă și cu niște ochi teribili, mânjiți, stătea pe trotuar, agitând

un pumn prin aer și răcnind injurii obscene la mașinile care treceau. L-am invidiat. Mi-ar fi plăcut să stau și să răcnesc așa, să-mi revărs toată furia, durerea și indignarea. Am trecut mai departe. Un trio de fete ușor îmbrăcate a ieșit săltând dintr-o librărie, râzând, și o clipă am fost prins în mijlocul lor, cu măselele dezgolite într-un rânjet înspăimântător, o fiară printre grații. Dintr-un magazin nou și vesel am cumpărat un sacou și pantaloni, două cămăși, niște cravate, lenjerie și, cu o înfloritură sfidătoare, o pălărie frumoasă, nu tocmai neostentativă. Mi s-a părut că detectez o ușoară crispă când am scos cărțile de credit ale lui Charlie - Doamne, îl cunoșteau, își făcea cumpărăturile aici? - dar mi-am dat la maximum accentul și i-am imitat semnătura cu aplomb, iar toată lumea s-a relaxat. Nu fusesem cu adevărat alarmat. Realitatea este că mă simțeam ridicol de încântat și de fericit, ca un copil >« căruia i se fac toate poftele de ziua lui. (Ce are simplul | gest al cumpărării de obiecte, de-mi oferă o atât de mare și de simplă bucurie?) Parcă înotam pe stradă, '■& drept, ca un căluț-de-mare, luând aerul în piept. Cred | că încă mai aveam

febră. Oamenii printre care mă miș- —
cam îmi erau străini, vreau să spun mai
străini decât ¹⁸¹ de obicei. Aveam
sentimentul că nu mai fac parte din
specia lor, că s-a petrecut ceva de
când am întâlnit mai mulți la un loc, că
în mine a avut loc o adaptare, un
eveniment evoluționist minuscule,
uimitor de rapid și de însemnat.
Treceam prin mijlocul lor ca un mutant,
ca o toană a naturii. Erau dincolo de
mine, nu mă puteau atinge - oare mă
vedeau, măcar, sau ieșisem și din
spectrul lor vizual? Și totuși, cu câtă
aviditate îi observam eu pe ei, flămând
și uimit. Se precipitau în jurul meu
împiedicându-se, cu ochi opaci și
confuzi, ca

niște refugiați. Mă vedeam, cu capul și umerii ieșind în răstimpuri deasupra lor, deghizat, solitar, strângându-mi la piept uriașa taină. Eram visul lor nerecunoscut și nemărturisit, eram un Moosbrugger pentru ei. Am ajuns la râu și am întârziat pe pod, printre cerșetori, vânzători de fructe și colportori de giuvaieruri ieftine, admirând lumina tremurată de deasupra apei și savurând gustul sărat al aerului pe buze. Marea! Să fii acolo, departe, în larg, cu nenumărați stâneni dedesubtul tău, rătăcit în tot albastrul acela!

Am intrat - totul era atât de simplu - am intrat într-un bar și mi-am luat ceva de băut. Fiecare înghițitură era ca o așchie de metal, rece și catifelată. Locul era cavernos, foarte întunecat. Lumina dinspre stradă strălucea alb în ușa deschisă. Aș fi putut la fel de bine să fiu undeva în sud, într-unul din porturile mucegăite, obosite, pe care le cunoscusem cândva atât de bine. În spate, într-o porțiune luminată ca o scenă, câțiva tineri cu capetele rase și bocanci butucănoși jucau o partidă de biliard. Bilele sfărâiau și pocneau, băieții înjurau în barbă.

Era ca o scenă din Hogarth, un grup de chirurghi fără peruci, de pildă, concentrați deasupra mesei de disecție. Barmanul, cu brațele încrucișate și gura căscată, urmărea o cursă de cai la televizorul cocoțat sus, pe un raft, într-un colț de

deasupra lui. Un tânăr cu aspect tuberculos, într-un pardesiu scurtuț, a intrat și s-a așezat lângă mine, gâfâind și foindu-se. Îmi dădeam seama, după tensiunea pe care o emana, că își făcea curaj pentru ceva și, o clipă, m-am alarmat în mod plăcut. Era în stare de orice, de orice. Dar nu a făcut decât să vorbească. *Locuiesc aici de treizeci si trei de ani*, a spus el pe un ton de indignare amară, *și toată lumea se teme*. Barmanul i-a aruncat o privire de dispreț plictisit și s-a întors la televizorul lui. Cai albaștri galopau în tăcere pe iarba de un verde strălucitor. Până și eu mă tem, a continuat tânărul, acum jignit. A tresărit într-un spasm gigantic, strângându-și umerii, aplecându-și capul și azvârlind un braț în sus, parcă îl mușcase ceva de ceafa. După care s-a întors și a ieșit în goană, strângându-și pardesiul pe lângă el. L-am urmat, lăsându-mi paharul pe jumătate nebăut. Afară era un soare orbitor. L-am zărit în depărtare, stre-curându-se prin mulțime cu coatele lipite de corp, cu pași mici și iuți, agil ca un dansator. Nimic nu-l putea opri. În aglomerarea cea mai compactă de trupuri, găsea imediat o spărtură, se răsucea de la mijloc în sus și se arunca prin ea fără să își schimbe ritmul. Ce pereche am fi făcut, dacă s-ar fi gândit cineva să facă legătura între noi, el în haina strâmtă și ponosită, eu cu pălăria fercheșă și cu buchetul de sacoșe cu cumpără- >g_ turi scumpe. Abia reușeam să mă țin după el, și, după J un minut sau două, pufăiam transpirat. Trăiam un inexplicabil sentiment de extaz. O dată s-a oprit, cu *i privirea ațintită în vitrina unei farmacii. Am aștep- | tat, stând într-o stație de autobuz,

urmărindu-1 cu —

103

coada ochiului. Era atât de concentrat și părea să tremure atât de tare, că m-am temut să nu comită vreun act violent, să nu se întoarcă și să atace pe cineva, poate, sau să tragă un picior vitrinei și să tropăie printre camerele de luat vederi și produsele cosmetice. Dar nu făcea decât să aștepte să-i treacă un nou spasm. De data asta, când și-a azvârlit brațul în sus, piciorul i-a plecat în același timp, ca și cum cot și genunchi i-ar fi fost legate cu o sfoară invizibilă, iar în secunda următoare călcâiul i s-a izbit de asfalt cu o pocnitură răsunătoare. A aruncat o privire rapidă în

jur, să vadă dacă observase cineva, și s-a scuturat puțin, de parcă, în felul acesta, făcea spasmul dinainte să pară tot intenționat, apoi a zbughit-o din nou, ca un ogar. Voiam să-l prind din urmă, voiam să-i vorbesc. Nu știam ce o să-i spun. Nu aveam să-i ofer compasiunea mea, asta cu siguranță. Nu-mi era milă de el, nu vedeam în el nimic care să merite milă din partea mea. Nu, nu e adevărat, căci era jalnic, o ființă schilodită și dementă. Și totuși nu-mi părea rău pentru el, nu compătimirea mi-o stârnea. Simțeam, cum să spun, un fel de preocupare frățească, aveam sentimentul puternic, susținut, aproape vesel că simt una cu el. Mi se părea cel mai simplu lucru din lume să mă apropiu de el, să-i pun o mână pe umărul acela slab și să spun: tovarășul meu de suferință, prieten drag, *compagnon de misères!* Și astfel s-a făcut că, profund dezamăgit și întristat, la colțul următor, m-am oprit și m-am uitat în jur în mulțimea care se îmbulzea și mi-am dat seama că l-am pierdut. Dar aproape imediat am găsit un înlocuitor, o fată înaltă și grasă cu umerii lăți și fundul mare, cu picioare groase, tubulare, care se terminau cu niște lăbuțe mici, asemenea copitelor din față ale unui purcel, vârate în pantofi albi, cu tocuri înalte. Fusesse la coafor, părul îi era retezat într-o tunsoare modernă, băiețească, dar care la ea arăta grotesc. Ceafa ei țepoasă, cu cuta de grăsime încă iritată de uscător, parcă roșea în locul ei. Era atât de curajoasă și de tristă, clempănind în pantofii ei urâți, și aș fi urmărit-o toată ziua, dar după o vreme am pierdut-o și pe ea. Pe urmă m-am luat după un bărbat cu

un semn uriaș pe față, în formă de căpșună, apoi după o femeie minionă, care împingea un cățel minion într-un cărucior de păpuși, apoi după un tânăr care mergea hotărât, parcă ne văzând pe nimeni în jur, cu privirea fixă a vizionarului, vânturându-și brațele și mormăind singur. Pe o stradă pietonală aglomerată, am fost deodată înconjurat de o bandă de cerșetore, pe care mama le-ar fi botezat „ruje mari“, cu păr roșcat și pistrui, cu niște ochi extraordinari, verzi, ca de sticlă, care se împingeau în mine cu milogeli belicoase, agățându-mi-se de mânecă și văicărindu-se. Era ca atacul unui stol de păsări sălbatice mari și agasante. Când am încercat să le ușui, una dintre ele mi-a dărâmat pălăria din cap, în timp ce alta îmi smulgea abil din mână sacoșa în care aveam sacoul cel nou. Au luat-o la fugă, îmbrâncindu-se și râzând ascuțit, săltând din călcâiele aspre și roșii. Am râs și eu, adunându-mi pălăria de pe jos și ignorând privirile trecătorilor, care păreau să găsească veselia mea nelalocul ei. Nu mă deranja pierderea sacoului - ba chiar, pierderea lui rezona într-un fel ciudat de potrivit cu >a aceea a predecesorului său aruncat la gunoi - dar 5 mi-ar fi plăcut să aflu unde se duc fetele. Mi-am închi- .ș puit o magazie făcută din zdrențe și bucăți de tablă "I galvanizată, pe un maidan prăfos, cu un câine flămând g și plozi mucoși, cu o cotoroanță beată ghemuită în fața — unui ceaun aburind. Sau poate era undeva un Fagin^{IV 185} care le aștepta, ascuns în penumbra

IV **Personaj din romanul lui Charles Dickena, *Oliver Tunat*, șeful unei bande de copii, pe care îi învață să**

unei case dărăpănate în care lumina de vară pipăia
cu degetele obloanele și firișoarele de praf pluteau
pe sub tavanele înalte, unde gheara pisicii zgâria
tăcerea lambriurilor, zgâria, se oprea, zgâria iar.
Așa am mers o vreme mulțumit, croind în
închipuire alte vieți, până am văzut un uriaș cu
fața ca de zer și picioare de cauciuc, pășind în

fața mea pe două bețe, și am pornit pe urmele lui într-o urmărire pofticioasă.

Ce făceam, de ce mă țineam după oamenii aceștia, ce iluminare căutam? Nu știam, dar nici nu-mi păsa. Eram intrigat și fericit, ca un copil căruia i s-a îngăduit să intre într-un joc pentru oameni mari. Am continuat în felul ăsta ore în sir, traversând în cruciș și-n curmeziș străzi și piațete cu o obstinație tulbure, ca și cum aș fi trasat pe fața orașului un indiciu gigantic și complicat, descifrabil de la înălțime. M-am trezit în locuri care nici nu stiusesem că există, alei strâmbe și spații mari și goale, neașteptate, fundături pe sub poduri de cale ferată unde mașini parcate se lăfăiau cocându-se în soarele după-amiezii, cu capotele colorate ca niște jucării lucitoare. Am

mâncat un ham- burger într-o cafenea cu pereți de sticlă, cu scaune de plastic turnat și scrumiere de aluminiu, unde oamenii stăteau singuri și își înfulecau mâncarea ca niște copii abandonați de părinți. Lumina zilei murea încet, lăsând pe cer un apus mânjit, vărgat în

roșu și auriu; mergând prin el era ca și cum ai fi mers pe sub suprafața unui fluviu lat, în flăcări. Ieșise lumea la plimbare, fete cu pantaloni strâmți și pantofi cu tocuri înalte, bărbați tineri și musculoși, cu tunsori amenin- țătoare. În amurgul fierbinte, încetoșat, străzile păreau mai largi, aplatizate cumva, iar mașinile se prelingeau, suple ca focile în lucirea de sodiu. Când m-am întors acasă la Charlie, târziu, mă dureau picioarele, eram transpirat și cu hainele în dezordine, cu pălăria strâmbă, dar copleșit de un misterios sen-

timent de împlinire. Și, în noaptea aceea, l-am visat pe tata. Era o versiune miniaturală a lui însuși, un copil zbârcit cu mustață, îmbrăcat în costum de marinar, cu fețișoara încruntată spălată bine și cu părul pieptănat frumos cu cărare, ducând de mână o matroană masivă, înaltă, cu ochi negri, îmbrăcată într-un strai lung, grecesc, și purtând o coroană de mirt, care mă fixa cu un surâs obscen, iertător.

AM TRĂIT UN ȘOC. Astăzi a venit să mă vadă avocatul, cu o veste uluitoare. De regulă, într-un fel lugubru, îmi fac plăcere micile noastre discuții. Ne așezăm la o masă pătrată, într-o încăpere mică și neaerisită, fără ferestre. Pereții sunt vopsiți în gri-fîșet. Lumina tubului de neon de deasupra noastră se cerne peste noi ca o ceață fină. Tubul scoate un bâ- zâit subțire, continuu. La început, Maolseachlainn e plin de energie, scotocește prin servietă, foșnește hârtiile, mormăie. E ca un urs mare și preocupat. Se străduiește să găsească lucruri noi pe care să le dezbată cu mine, aspecte proaspete ale cazului, chichițe juridice obscure pe care le-ar putea invoca, ce șanse avem să obținem un judecător blând și altele asemenea. Vorbește prea repede, împiedicându-se de cuvinte ca de niște pietre. Încetul cu încetul, atmosfera de aici îl pătrunde precum umezeala și atunci tace. Își scoate ochelarii și stă, clipind la mine. Are un fel de a-și strânge rădăcina nasului între două degete

și degetul mare care mi-1 face foarte drag. Îmi e milă de el. Cred că tine sincer la mine. Asta îl nedumerește și, presupun, îl și tulbură. I se pare că mă dezamăgește când rămâne așa, fără energie, dar, într-adevăr, nu mai e nimic de Bpus. Știm amândoi că o să primesc condamnarea pe viață. Nu înțelege cum de îmi accept atât de liniștit soarta. Îi spun că m-am convertit la budism. Zâmbește prudent, nesigur că e o glumă. Îl amuz cu povești despre viața din închisoare, pe care le anim cu imitații - guvernatorul îmi iese foarte convingător. Când râde Maolseachlainn, nu se aude nici un sunet, doar umerii sălțați încet și un zâmbet larg, strălucitor.

Apropo, ce formulare stranie: condamnare pe viață. Cuvintele semnifică atât de rar ceea ce semnifică.

>

Azi am văzut imediat că era agitat. Se tot trăgea de gulerul cămășii și își dregea vocea, își scotea ochelarii de presbit și îi pune la loc. Iar în ochi avea o expresie neconturată. Mormăia și tușea, bombănind ceva despre ideea de justiție, despre discreția tribunalelor și alte asemenea aiureli, abia dacă îl ascultam. Era atât | de funebru și de stingherit, foindu-și fundul mare pe 1 scaunul închisorii și uitându-se oriunde altundeva de- Ț| cât la mine, că abia mă abțineam să nu râd. Dar am | ciulit urechile când a început să murmure ceva despre — posibilitatea de a-mi recunoaște vina-și asta după cât ¹⁸⁹ timp și efort consumase la început, încercând să mă convingă că ar trebui să pledez nevinovat. Acum, când l-am luat la întrebări, cam din scurt, recunosc, a cotit-o

imediat, cu o expresie alarmată. Mă întreb ce pune la cale. Ar fi trebuit să insist și să fi scos totul de la el. Ca metodă de diversiune, s-a cufundat în servietă și a scos o copie după testamentul mamei. Încă nu auzisem care era conținutul și eram, inutil să o mai spun, profund interesat. Am observat că Maolseachlainn nu găsea nici acest subiect mai confortabil decât cel dinainte. Tușind mult și încruntându-se, mi-a citit tot felul de clauze privind cadouri, promisiuni și mici moșteniri, întârziind să ajungă la miezul problemei. Nici acum nu-mi vine să cred. Cățeaua bătrână i-a lăsat Coolgrange grăjdăritei, cum o cheamă, Joanne. Sunt ceva bani pentru Daphne, pentru școala lui Van, dar pentru mine nimic. Presupun că nu ar trebui să fiu surprins, dar sunt. Nu am fost un fiu bun, dar am fost singurul pe care îl avea. Maolseachlainn mă urmărea cu compasiune. Îmi pare rău, mi-a spus. Am zâmbit dând din umeri, deși nu mi-a fost ușor. Aș fi vrut să plece. A, am spus, e de înțeles, la urma urmelor, că și-a făcut un alt testament. Nu a comentat. A urmat o tăcere ciudată. Apoi, aproape cu blândețe, mi-a întins documentul și m-am uitat la dată. Era vechi de șapte, aproape opt ani. Mă dezmostenise demult, chiar înainte să mă întorc și să o fac de rușine, pe ea și numele familiei.

3 Mi-am amintit, cu o limpezime surprinzătoare, felul în care mă privise în ziua aceea, în bucătăria de la Cool- " grange, și i-am auzit iar cârâitul gălgâit al râsului. Ei, și mă bucur că și-a savurat gluma. E bună. Constat o _Z_ neașteptată lipsă a amărăciunii din suflet. Zâmbesc, ¹⁹⁰ deși probabil arată mai mult a rictus. Aceasta e contri-

buția ei la lungul șir de lecții pe care le am de învățat. Maolseachlainn s-a ridicat, adoptând atitudinea cea mai optimistă, ca întotdeauna, încercând să își mascheze ușurarea pe care i-o aducea apropierea plecării. L-am privit intrând cu greu în paltonul bleumarin și înnodându-și fularul roșu de lână la gât. Uneori, imediat după ce sosește, din hainele lui ies adieri mărunte și așchii din aerul de afară, le adulmec cu plăcere furișă, ca pe cele mai prețioase parfumuri. Cum e acolo, afară? l-am întrebat acum. S-a întrerupt și m-a privit oarecum îngrijorat. Cred că a crezut că îi cer tabloul general, ca și cum aș fi uitat cum arată lumea. Ziua, am spus, vremea. Fruntea i s-a netezit. A ridicat din umeri. Aha, a spus, întunecat, întunecat și atât, știi și tu. Și am văzut-o instantaneu, cu un junghi ascuțit, după-amiaza de noiembrie târziu, luciul mat al străzilor ude și copiii întorcându-se alene de la școală, ciorile avântându-se și rotindu-se pe fundalul norilor zdren-țuiți și strălucirea ștearsă a cerului îndepărtat, dincolo de crengile goale, înnegrite. Acestea erau momentele pe care le iubisem cel mai mult, clipele desconsiderate ale vremii, când marea afacere care este lumea merge liniștită de la sine, ca și cum n-ar fi nimeni care să observe, sau să-i pese. Mă văd acolo, afară, copil, haimana pe strada udă, dând cu piciorul într-o piatră și visând uriașul vis al viitorului. îmi amintesc o cărare

care tăia prin pădurea de stejar la vreo doi kilometri >a distanță de casă și care știam că, în cele din urmă, tre-

buie să ajungă la Coolgrange. Cât de verzi umbrele și B de adâncă poteca, ce neliniștită părea tăcerea pe acolo. *i De fiecare dată când treceam prin dreptul ei, venind I de la intersecție, îmi spuneam: data viitoare, data vii- — toare. Dar întotdeauna când venea data viitoare, eram ¹⁹¹ grăbit sau se însera, sau pur și simplu nu eram dispus să pătrund pe un teritoriu nou și rămâneam la vechiul traseu, pe drumul mare. Până la urmă s-a făcut că nu am luat-o niciodată pe cărarea secretă iar acum e, desigur, prea târziu.

Am făcut tot felul de calcule în minte - mă ajută să nu mă gândesc la altele - și constat cu surprindere că nu am petrecut mai mult de zece zile în total acasă la Charlie, începând cu ziua cea mai lungă a anului,

sau mai degrabă cu noaptea cea mai scurtă, și până în ultima, memorabilă, zi a lui iunie. Atâta fac, zece, nu? Treizeci de zile-n septembrie, aprilie, iunie... da, zece. Sau nouă? Nouă nopți, asta cu siguranță. Dar unde se termină ziua și începe noaptea, sau viceversa? Și de ce noaptea mi se pare o entitate mai ușor cuantificabilă decât ziua? Nu m-am priceput niciodată la astfel de lucruri. Cu cât mai simple cifrele, cu atât mă amețesc mai tare. În fine. Zece zile sau pe-acolo, mai mult sau mai puțin, atâta a durat șederea mea la Charlie French, ale cărei ospitalitate și bunătate nu am avut intenția să le trădez. Mi s-a părut că a fost mai mult de-atât. Parcă au trecut săptămâni. N-am fost nefericit acolo. Adică n-am fost mai nefericit decât as fi fost oriunde altundeva. Nefericit! Ce

JOHN BANVILLE

192

cuvânt! Pe măsură ce treceau zilele, aveam tot mai puțină stare. Nervii îmi erau întinși la maximum și în stomac aveam un ghem permanent, dureros. Eram victima unor atacuri bruște și violente de nerăbdare. Cum de nu veneau după mine, ce făceau? Mai mult decât orice, mă enerva tăcerea celor doi Behrens, eram convins că jucau un joc crud cu mine. Dar, dincolo de toată această agitație, era senzația aceea continuă, care refuza să dispară, surdă și plată. Mă simțeam dezamăgit. Mă simțeam înșelat. Mă așteptasem, din partea enormităților de care mă făcusem vinovat, ca măcar să îmi schimbe viața, să pună lucrurile în mișcare, oricât de oribil, să declanșeze un lanț neîntrerupt de evenimente care să-mi oprească inima în loc, de alarme și spaime apărute din

senin, de evadări pe ultima sută de metri. Mă trezeam în fiecare dimineață cu o tresărire dureroasă, ca și cum mi-ar fi picurat pe frunte un strop de suferință distilată. Casa mare, cu mirosurile și pânzele ei de păianjen, era opresivă. Beam mult, bineînțeles, dar nu suficient ca să-mi pierd mințile. Încercam să găsesc uitarea și, Dumnezeu mi-e martor, turnam în mine până îmi amorțeau buzele și genunchii refuzau să se mai îndoaie, dar degeaba, nu reușeam să fug de mine însumi. Așteptam cu concentrarea înfrigurată a unui îndrăgostit serile, când îmi puneam pălăria și hainele cele noi - noua mea mască! - și pășeam în vârful picioarelor, un doctor Jekyll tremurând, înăuntrul căruia se zbătea rânjind celălalt, făptura groazei, tânjind după alte experiențe. Aveam senzația că, până acum, nu privisem niciodată lumea obișnuită din jurul meu, oamenii, locurile, lucrurile. Ce inocent părea totul, inocent și damnat. Cum să descriu emoțiile încâlcite care

» »

se zbuciumau înăuntrul meu în timp ce bântuiam străzile orașului, lăsându-mi sufletul monstruos să se umple cu priveliștile și sunetele banalului? Sentimentul de putere, de exemplu, cum să-l comunic? El se născuse nu din ceea ce făcusem, ci din faptul că o făcusem și nu știa nimeni. Secretul, secretul însuși era cel care mă ridică mai presus de cei cu priviri opace, printre care mă mișcăm în timp ce ziua lungă murea și felinarele se aprindeau și mașinile se îndreptau alunecând ¹⁹³ spre casă, lăsând o pâclă albăstrie să plutească precum fumul armelor de foc în aerul tot

mai întunecat. Si mai era emoția constantă, fierbinte, ca o febră a sângelui, care era pe jumătate teama de a nu fi demascată și pe jumătate dorința disperată de a fi. Undeva, știam, în saloane și birouri sărăcicioase și pline de fum, oameni fără chip puneau cu migală cap la cap toate probele împotriva mea. Mă gândeam la ei noaptea, în timp ce zăceam în patul mare și noduros al mamei lui Charlie. Era straniu să fii obiectul atâtor atenții meticuloase,

straniu și nu în totalitate neplăcut. Vi se pare pervers? Dar de-acum mă găseam în altă țară, unde vechile reguli nu se mai aplicau.

Îmi era greu să dorm, desigur. Presupun că nu voiam să dorm, de frica a ceea ce as putea întâlni în vise, în cel mai bun caz, reușeam să prind un ceas sau două în perioada întunecată dinaintea zorilor și mă trezeam epuizat, cu un junghi în piept și cu ochii opăriți. Și Charlie avea insomnii, îi auzeam pașii scârțâind la toate orele pe scară, auzeam zăngănitul ceainicului în bucătărie, clipocitul spasmodic, chinuit, în timp ce-și golea vezica bătrână în baie. Ne vedeam puțin. Casa era suficient de mare ca să locuim amândoi simultan în ea și totuși să ni se pară că suntem singuri. După acea primă seară de beție, mă evita. Părea să nu aibă prieteni. Telefonul nu suna niciodată, nu venea nimeni în vizită. De aceea, am fost surprins și îngrozitor de speriat când m-am întors într-o seară mai devreme din hoinăreala prin oraș și am găsit trei mașini mari și negre parcate pe stradă și un paznic în uniformă zăbovind în compania a doi țipi încordați, în hanorace, lângă zidul portului. M-am forțat să trec pe lângă ei, un cetățean cinstit, ieșit în plimbarea de seară, chiar dacă inima îmi bubuia și palmele îmi erau umede, apoi m-am strecurat prin spate și am intrat pe la grajduri. Pe la jumătatea grădinii ca o junglă m-am împiedicat și am căzut, zgâriindu-mi mâna stângă într-o tufă de trandafiri sălbaticiți. M-am ghemuit în iarba înaltă,

ascultând. Mirosul de pământ, mirosul de frunze, senzația sângelui gros pe mâna rănită. Lumina gălbuie din fereastra bucătăriei prefăcea amurgul din jurul meu într-un albastru delicat. Înăuntru era o femeie străină, cu șorț alb, care făcea ceva lângă aragaz. Când am deschis ușa din spate, s-a răsucit iute și a scos un mic țipăt. Sfinte Dumnezeule, a zis, cine ești? Era o persoană în vârstă, cu o perucă roșcată, cu o proteză care nu i se potrivea și un aer împrăștiat. O chema, după cum vom afla curând, Madge. Sunt toți sus, a spus concediindu-mă și s-a întors la oalele ei aburinde.

Erau cinci, sau șase, dacă-1 pun la socoteală și pe Charlie, dar la început mi s-a părut că sunt cel puțin de două ori pe atâția. Stăteau în salonul mare și sumbru de la etaj, așezați pe lângă ferestre cu pahare în mâini, aplecându-se și dând din cap unul la altul ca niște berze speriate și trăncănind parcă de asta le depindea viața. În spatele lor sclipeau luminile portului și, pe cerul îndepărtat, lespedea uriașă a unui nor albastru-ar-dezie cobora ca un capac peste ultimele dăre mocnite ale focului din apus. La apariția mea, trăncăneala a încetat. Numai una dintre ei era femeie, înaltă, subțire, cu păr roșu ca de vulpe și o față extraordinară, albă și f lipsită de expresie. Charlie, care stătea cu spatele la mine, m-a văzut mai întâi în privirile lor pivotante. S-a întors cu un zâmbet îndurerat. A, a spus el, iată-te. I

Părul ca niște aripi îi lucea ca un coif lustruit. Purta la- — valieră. Măi să fie, m-am auzit rostind pe un ton de ¹⁹⁵ beligerantă veselă, măi să fie, ai fi putut să mă anunți! îmi tremurau mâinile. A urmat

un moment de tăcere incertă, apoi vorbăria a reînceput brusc. Femeia a continuat să mă observe. Culorile ei pale, părul viu și gâtul lung și zvelt îi dădeau un aer permanent surprins, ca și cum cândva, în trecut, i s-ar fi spus un secret teribil, pe care nu-l asimilase nici acum. Scuzându-se în șoaptă, Charlie îmi vârâse o mână bătrână și tremurătoare pe sub braț și mă trăgea, blând dar cu fermitate, înapoi, afară din încăpere. Teama pe care o

detectasem ceva mai devreme se transformase în iritare. îmi venea să-i trag una și să-i îndoii coiful ăla pretorian de păr. Spune-i lui Madge, îmi șoptea, spune-i lui Madge să-ți dea ceva de mâncare și cobor și eu imediat. Era atât de îngrijorat, că am crezut că are să plângă. A rămas în capul scărilor și m-a urmărit coborând, ca și cum s-ar fi temut că am să mă furișez îna- poi dacă își ia ochii de pe mine, și abia când am ajuns cu bine jos și m-am îndreptat spre bucătărie s-a întors în salon, la musafiri.

Bucătăria era plină de aburi și Madge, cu peruca într-o parte, părea și mai înfierbântată și mai hărțuită decât înainte. Locul ăsta, a zis ea dezgustată, zău așa! Era, după cum foarte pitoresc formula ea însăși, femeia de ocazie a domnului French, care venea când avea dineuri și altele asemenea. Devenea interesant. Ce să-ți spun, dineuri! Am ajutat-o deschizând sticlele de vin și m-am așezat la masă cu una pentru mine. Băusem jumătate când s-a auzit o bătaie puternică la intrare, care a făcut inima să-mi sară iar din loc. Am ieșit pe hol, dar Charlie deja cobora tropăind scara. A deschis usa și am zărit cele două hanorace

de-afară protejând⁹ un bărbat voinic și o femeie înaltă și suplă, în timp ce pătrundeau călcând regește în holul de la intrare. A, Max, a spus Charlie și a făcut un pas înainte, cu amabilitate stângace. Pe femeie a ignorat-o. Max i-a întins

mâna scurt, apoi și-a tras-o înapoi și și-a trecut-o rapid peste fruntea îngustă, belicoasă. Fir-ar să fie, departe mai stai, a spus el, am crezut că nu mai ajungem. S-au îndreptat către scară, cu Charlie și Max în frunte și femeia în urma lor. Purta o rochie de seară

>

albastră, urâtă, și un șirag triplu de perle. Și-a aruncat privirea spre capătul holului și a întâlnit-o pe a mea, susținând-o până am întors ochii. Madge ieșise din bucătărie și se ițea pe după umărul meu. A venit și luminăția sa, mi-a șoptit, cu tot cu doamna.

Am așteptat puțin după ce au urcat și, când Madge s-a întors la oalele ei, i-am urmat și m-am strecurat din nou în salon. Charlie, Max și dna Max stăteau la o fereastră admirând priveliștea, în timp ce restul dădeau din cap și cotcodăceau, străduindu-se să nu se holbeze prea tare în direcția lor. Am apucat un braț de sticle de pe polița căminului și m-am băgat printre ei, umplându-le paharele. Bărbații aveau un aer scrobit, cuminte, puțin neliniștit, ca niște elevi mari, în costume albastre, la prima ieșire cu maturii, cu excepția unui individ în vârstă, cu nasul ca o portocală roșie și pete pe vestă, care stătea deoparte, singur și deprimat, cu ochii împăienjeniți. Ceilalți s-au uitat prudent, drept prin mine, dar el s-a înveselit imediat, gata de taclale. Oricum, ce părere ai, m-a întrebat el tare, J câștigăm, ce zici? Am luat-o drept o întrebare retorică. Câștigăm, am spus apăsător și i-am făcut generos cu 'I ochiul. El însă a ridicat din sprâncene și s-a tras un pas înapoi, uitându-se circumspect la mine, cu ochii mijiți. —

Doamne, Dumnezeuule, a spus, nu prea știu cum. Am ¹⁹⁷ ridicat din umeri și am trecut mai departe, fără reacție. Charlie mă depistase și zâmbea încremenit, alarmat. Am băut vodcă, mi-a spus dna Max rece când i-am oferit gin. Atenția mea era concentrată asupra soțului ei. Avea un aer crud, ros, ca și cum ar fi fost expus timp îndelungat unei forme de lumină și de climă mult mai aspre decât cunoscuseră vreodată ceilalți aflați în încăpere. Și mișcările, ținuta, modul lent, deliberat în care își întorcea privirea sau își ridica mâna la frunte, toate purtau o pecete unică, erau îngreunate

de un fel de conștiință de sine teatrală. Vocea îi era lentă și guturală și avea un fel de a vorbi agresiv care era impresionant și, într-un mod neobișnuit, seducător. Era vocea unui om care înaintează inexorabil printr-o junglă de mici obstacole. Mi l-am imaginat strivind nepăsător în picioare tot felul de lucruri, flori sau melci, sau poate picioarele inamicilor. Ei, Charlie, spunea el, tot cu asta te ocupi, cumperi ieftin și vinzi scump? Charlie a roșit și s-a uitat la mine. Așa, a spus dna Max, fă-ne pe toți să ne simțim prost. Vorbise tare, cu un fel de emfază plată, fără să-1 privească. Parcă trimitea boltit comentarii peste umărul lui, spre un aliat sardonice care asculta de acolo. Nici el nu a privit-o, ar fi putut la fel de bine să fie o voce fără trup cea care vorbise. A râs răgușit. Mi-ai

făcut rost de afacerea aia olandeză? a întrebat el. Charlie, zâmbind stânjenit, a clătinat mut din cap. Pleoapa stângă a început să i se zbată, ca și cum, pe neașteptate, sub ea ar fi prins viață o molie. Am întins sticla de whiskey, dar a pus iute mâna peste pahar. Iar

Max m-a izgonit cu un gest. Femeia cu părul ca de vulpe venise până în spatele meu. Mâna, mi-a spus ea, te-ai tăiat. O clipă, am rămas toți încremeniți, Max și doamna lui, Charlie și Vulpița și cu mine, contemplând zgârietura cu broboane care îmi traversa încheieturile degetelor. Da, am spus, m-am împiedicat de o tufă de trandafiri. Am râs. Jumătatea de sticlă de vin mi se urcase drept la cap. Charlie se muta pe furiș de pe un picior pe altul, temându-se, presupun, că sunt pe cale să fac ceva revoltător. Pentru prima oară, m-a izbit cât de

frică îi era de mine. Bietul Charlie. Un iaht luminat aluneca tăcut, traversând portul ca de cerneală. Ce peisaj încântător, a spus posomorât Max.

În sufragerie, bufnița împăiată privea de sub clopotul de sticlă la musafiri, cu o expresie de mirare și un pic de dezamăgire. De-acum, Patch... vreau să zic Madge era cuprinsă de panică. Am ajutat-o să care farfuriile și platourile, pe care le-am trântit pe masă cu gesturi extravagante, înflorite, de chelner. Recunosc, mă distram de minune. Eram ametit, debordam de o veselie dementă, ca un copil într-un joc cu măști. Mă mișcăm ca vrăjit, nici nu știu cum s-a făcut, dar o vreme, un ceas sau două, cât am făcut pe omul la toate al lui Charlie, m-am simțit eliberat de mine însumi și de spaimele care mă urmăreau fără milă, de zile întregi. Mi-am inventat chiar și o poveste, pe parcurs, adică am... cum să mă exprim... am adoptat o manieră care nu era a mea, dar care părea, până și pentru mine, cu nimic mai puțin autentică sau mai plauzibilă, măcar, decât felul meu de a fi adevărat. (Felul meu de a fi adevărat!) Am devenit Frederick cel Indispensabil, 5 valetul faimos al dlui French, fără de care bătrânul burlac scorțos și avut nu ar fi putut supraviețui. Mă '■ș salvase din niște circumstanțe neprielnice când eram | tânăr - serveam la bar, să zicem, într-o cârciumă mi- — zeră din partea săracă a orașului - și acum îi eram de- ¹⁹⁹ votat și loial până la ferocitate. Îl și terorizam, desigur, și puteam fi înfricoșător când avea oaspeți. (Gelozie? Cunoștințele făceau uneori speculații, dar nu, decise- seră, Charlie nu avea astfel de înclinații: o

mai țineți minte pe femeia aceea voinică de la țară, iubirea pierdută a vieții lui?) Eram mai mult ca un tată cu fiul lui, doar că nu exista fiu atât de credincios și nici tată atât de iertător cum era el cu micile mele nebunii. Uneori era greu de spus cine era stăpânul și cine slujitorul. Astă-seară, de pildă, după felul întâi, m-am

așezat laolaltă cu invitații și mi-am turnat un pahar de vin, ca și cum ar fi fost cel mai normal lucru din lume. S-a lăsat tăcerea și Charlie s-a încruntat, rulând o bucată de pâine pe fața de masă, prefacându-se că se gândește la altceva, iar Max s-a uitat mohorât pe fereastră, la luminile din port, în timp ce, în jurul lui, acoliții se foiau schimbând priviri neliniștite, până când, în sfârșit, mi-am luat paharul, m-am ridicat și am spus: Ei, cred că noi, doamnele, ar trebui să ne retragem, și practic m-am năpustit afară pe ușă. Ajuns în hol, bineînțeles, m-am rezemat de perete și am izbucnit în râs. Dar mâinile îmi tremurau. Tracul, presupun. Ce actor pierduse omenirea în mine!

Acum ce e de făcut?

Am urcat în salonașul de la etaj. Nu, m-am dus la bucătărie. Madge: perucă, dinți falși, șorț alb, le-am văzut pe toate. Ies iar. Pe hol am găsit-o pe Vulpiță. Pornise la plimbare din sufragerie. Sub scară era un loc întunecos, acolo ne-am întâlnit. Îi vedeam chipul în penumbră, cu ochii care mă urmăreau, solemni și temători. De ce ești tristă? am întrebat-o și, o clipă, nu a știut unde să-și pună mâinile, apoi și le-a dus la spate și și-a îndoit un genunchi, legănând puțin din umeri și șolduri, ca o școlăriță făcând pe cocheta. Cine zice că sunt tristă? a întrebat ea. Nu sunt tristă. Și am crezut

că o să înceapă să plângă. Le văzuse oare în mine, teroarea și rușinea, le văzuse oare de la bun început? Căci mă căutase special, asta știam. Am întins mâna prin spatele ei și am deschis o ușă, și am pășit deodată pe dușumele goale, într-o încăpere pustie. Simțeam un miros, uscat și iute, ca de ceapă, care era mirosul unei anumite camere din podul de la Coolgrange. Un paralelogram de lumină lunatică stătea rezemat de

perete, ca o oglindă frântă. Și eu țin încă în mâini blestematele de farfurii. Le așez pe jos, la picioarele noastre și, în timp ce eram aplecat, ea m-a atins pe umăr și mi-a spus ceva ce n-am auzit. A râs încet, parcă surprinsă, ca și cum sunetul propriei voci ar fi fost neașteptat. Nimic, a spus, nimic. Îmi tremura în brațe. Era toată numai dinți, răsuflări, degete încleștate. Mi-a strâns capul între mâini ca și cum ar fi vrut să mi-1 fărâme. Își aruncase din picioare pantofii, care clănțăniseră acolo unde căzuseră. A ridicat un picior în spate și l-a apăsat în ușa, tare. Pulpele îi erau reci. Plângea și lacrimile îi cădeau pe mâinile mele. Am mușcat-o de gât. Eram ca... nu știu. Eram ca doi soli care se întâlnesc pe întuneric pentru a schimba vești îngrozitoare. O, Doamne, a spus ea, o, Doamne. Și-a lăsat fruntea pe umărul meu. Mâinile fiecăruia erau mânjite de celălalt. Camera a revenit, lumina lunii, mirosul de ceapă. Fără nici un gând, decât: chipul ei alb, părul ei. Iartă-mă, am spus. Nu știu de ce am râs. Oricum, nu era un râs adevărat.

Ce pașnice sunt zilele acum, când anul se sfârșește. Stând în pustiul acestei încăperi cenușii, îmi închipui uneori că sunt complet singur, că în jurul meu, pe kilometri întregi, nu mai e nimeni. E ca atunci când te afli în cala unui vapor mare și gri. Aerul e greu și stătut, îmi apasă în urechi, pe ochi, la baza craniului. În sfârșit, s-a stabilit data procesului. Știu că asta ar trebui să mă ajute să mă concentrez, să-mi dea un scop și așa mai departe, să mă agite sau să mă sperie, dar nu e așa. Ceva

mi s-a întâmplat cu simțul timpului, acum gândesc în eoni. Zilele, săptămânile acestei dramolete juridice banale nu vor lăsa mai multe urme decât o înțepătură de ac. Am devenit deținut pe viață.

Astăzi, Maolseachlainn a deschis iarăși subiectul recunoașterii vinovăției. L-am lăsat să bată câmpii o vreme, până m-am săturat și i-am spus că mă lipsesc de serviciile lui dacă nu-mi spune de-a dreptul ce îl frământă. Era o manevră prefăcută, căci îmi dădusem seama, desigur, de data trecută, că făcea aluzie la o posibilă înțelegere - pricep, din conversațiile pe care le-am purtat aici, că puține sentințe nu sunt rezultatul unei înțelegeri anterioare între avocați. Eram curios să aflu ce putea să vrea instanța de la mine. Acum, urmărindu-1 pe bietul Mac frământându-se transpirat, mi s-a părut că înțeleg: Charlie, bineînțeles, încercau să mai salveze ceva din reputația lui Charlie (cum am putut să-mi imaginez că dădeau doi bani pe Charlie sau pe reputația lui?). Eram dispus să fac orice îmi stătea în putere pentru el, asta se înțelegea de la sine, deși mi se părea cam târziu. Bine, Mac, am spus, ridi- d când o mână, mă recunosc vinovat... și pe urmă? Mi-a | aruncat una din privirile lui peste ochelari. Pe urmă, ^m totul o să se termine așa cum a început, nu? a zis el. § Fusesse, după cum am priceput după câteva secunde, o _2_ încercare de a se arăta spiritual. Ce voia să spună era ²⁰² că procesul va începe, eu voi respinge acuzațiile în forma în care mi se aduceau, mă voi recunoaște vino- vat de omor prin imprudență sau ceva asemănător, judecătorul va da sentința, redusă puțin în

schimbul cooperării, și uite-așa vom ajunge la final, audierea se va încheia și totul se va termina. Nu-mi putea garanta nimic, mi-a spus, dar avea datoria față de client să încerce să obțină cea mai bună hotărâre posibilă în limitele legii. E fermecător când se înfoaie așa în pene. Și care e rostul, l-am întrebat, unde e șmecheria? A ridicat din umeri. Șmecheria e că n-or să mai fîie audiați

martorii. Atâta tot. Am tăcut amândoi o clipă. Și o să meargă, am întrebat, o să-l salveze? S-a încruntat nedumerit și am înțeles imediat că mă înșelasem, că nu vorbeam despre Charlie și despre reputația lui. Am râs. V-am mai spus, uneori am impresia că sunt de o inocență fără leac.

Maolseachlainn a aruncat o privire peste umăr - chiar a aruncat-o, pe cuvânt - și s-a aplecat conspirativ peste masă. Nu interesează pe nimeni soarta lui Charlie French, a zis, nu soarta lui ne interesează aici.

Milord, nu-mi place chestia asta, nu-mi place deloc. Am să mă recunosc vinovat, desigur - nu m-am recunoscut de la bun început? - dar nu-mi place că nu voi fi lăsat să depun mărturie, asta nu-mi place. Nu e corect. Chiar și un câine ca mine trebuie lăsat să spună ce are de spus. M-am văzut mereu în boxa martorilor, cu privirea ațintită drept înainte, calm și îmbrăcat lejer, >« cum or să spună ziarele. Și apoi vocea autoritară, reia- f tând versiunea mea, cu cuvintele mele. Acum urmează să mi se interzică momentul dramatic, ultimul, cu siguranță, pe care am să-l mai cunosc în viața aceasta. Nu, nu e corect.

Ca să fiu sincer, abia dacă-mi mai amintesc seara aceea la Charlie French acasă. Vreau să spun că îmi amintesc seara, dar nu și oamenii, nu cu claritate. Văd mult mai limpede luminile îndepărtate de pe apă, ultima tușă a apusului și lespedea întunecată a norului decât chipurile bărbaților-băieți plini de energie. Nici măcar Max Molyneaux nu e, în amintirea mea, mult mai mult decât un costum scump și un fel de brutalitate spilcuită. Ce-mi pasă mie de el și de clica lui, pen-

tru numele lui Dumnezeu? N-au decât să-și
păstreze reputația, mie nu-mi pasă câtuși de puțin,
n-am nici un

interes să stârnesc un scandal. Ocazia a trecut prin fata ochilor mei într-o ceață sticloasă, ca atâtea altele în cursul acelor zece zile. Nici măcar biata Vulpiță nu e pentru mine, în starea de agitație în care eram, mai concretă decât o piesă de recuzită dintr-un vis erotic. Nu, stați, retrag. Oricât de nerușinat ar hohoti alții, trebuie să declar că mi-o amintesc limpede, cu tandrețe și compasiune. Este, și probabil va rămâne, ultima femeie cu care am făcut dragoste. Dragoste? Oare pot să-i spun așa? Cum altfel să-i spun. A avut încredere în mine. A simțit mirosul sângelui și oroarea și nu s-a tras înapoi, ci s-a deschis ca o floare și m-a lăsat să mă odihnesc înăuntrul ei o clipă, cu inima tremurând, în timp ce schimbam secretele fără cuvinte. Da, pe ea mi-o amintesc. Mă prăbușeam și ea m-a prins, Gretchen^V a mea.

în realitate, o chema Marian. Nu că ar avea vreo importanță.

91 JOHN BANVILLE Au rămas toți până târziu, cu excepția dnei Max, care a plecat imediat ce s-a terminat cina. Am urmărit-o dusă pe sus, așezată foarte drept în spatele uneia din limuzinele negre, o Nefertiti pustiiță. Max și amicii lui s-au întors la etaj și s-au distrat până în zori. Eu mi-am petrecut noaptea în bucătărie, jucând cărți cu

V Diminutiv al numelui Margareta, iubita lui Faust (n. tr.).

Madge. Unde era Marian? Nu știu, mie mi s-a rupt filmul, ca de obicei. Oricum, clipa noastră împreună trecuse, dacă ne-am fi întâlnit acum n-ar fi fost decât stânjeneală. Și totuși, cred că m-am dus să o caut, fiindcă îmi amintesc că am umblat pe sus, prin dormitoare, și am căzut de mai multe ori pe întuneric. Îmi mai amintesc că am stat la o fereastră larg deschisă, foarte sus, ascultând acordurile muzicii de afară, din aer, și clopote și trâmbițe misterioase care păreau să se miște, să se îndepărteze, ca o cavalcadă asurzitoare care dispare în noapte. PreBupun că se auzea dinspre vreo Bală de dans sau vreun club de noapte din port. Dar mă gândesc la el ca la sunetul dumnezeului și al suitei sale, în timp ce mă abandonau.

A DOUA zi s-A SCHIMBAT vremea. Pe la mijlocul dimineții, când ne-am trezit, eu și mahmureala mea, soarele strălucea la fel de vesel și de nemilos cum strălucise toată săptămâna, iar casele de pe coastă tremurau în ceața albăstruie, ca și cum, acolo, cerul s-ar fi spart într-o geometrie aeriană. Am stat în fața ferestrei în chiloți, scărpinându-mă și căscând. M-a izbit gândul că aproape mă obișnuisem cu felul acesta ciudat de viață. Parcă mă adaptam la o boală, după prima fază de spaime și friguri. Bătea un clopot de biserică. Duminică. Lumea ieșise deja la plimbare, cu câini și cu copii. Peste drum, lângă zidul portului, un tip în trenchi stătea cu mâinile împreunate la spate, uitându-se la mare. Jos se auzeau voci. Madge era în bucătărie, spăla vasele de cu o seară înainte. Mi-a aruncat o privire specială. Purtam halatul de casă al lui Charlie. Cum se face, mă întreb, că nu am auzit-o atunci, nota aceea nouă, speculativă din glasul ei, care ar fi trebuit să mă alerteze? În dimineața asta avea un ajutor, pe nepoata ei, o fetiță cu înfățișare

nătăngă, în vârstă de vreo doisprezece ani, cu... cu ce, ce contează ce avea, cum era? Toți acești martori minori, dintre care nici unul nu va mai fi acum chemat vreodată la bară. M-am așezat la masă să-mi beau ceaiul și le-am urmărind făcându-și treaba. Copila, o vedeam că îi e fiică de mine. Bau-bau. A ieșit, știi, a spus Madge cu brațele scufundate în apa cu săpun, domnul French, ieșea chiar când intram eu. Tonul îi era inexplicabil acuzator, ca și cum Charlie ar fi fugit de acasă din cauza mea. Dar acesta era adevărul.

După-amiază, la orizont a crescut un nor uriaș, cenușiu și granulat, ca o depunere de mâl, iar marea a început să se frământa, un albastru negricios stropit cu alb. Am urmărit o perdea unduitoare de ploaie avansând încet dinspre est. Tipul de lângă zidul portului și-a încheiat trendul la nasturi. Plimbăreții de duminică dimineață dispăruseră de mult, dar el, el era tot acolo.

Aveam o senzație dudată acum, că, în sfârșit, ve- nise momentul. Mă așteptasem la groază, panică, su- dori reci, tremurat, dar nu simțeam nimic din toate 'i acestea. În schimb, pe mine a pus stăpânire o euforie | cu priviri înnebunate. Mă plimbam prin casă precum — căpitanul beat al unei nave aruncate de colo-colo de ²⁰⁷ furtună. Îmi veneau tot felul de idei smintite. O să baricadez ușile și ferestrele. O să le iau pe Madge și pe nepoata ei ostatice și o să le dau în schimbul unui elicopter care să mă poarte spre libertate. O Bă aștept până vine Charlie acasă și o să-l folosesc ca pe un scut uman, împingându-l în fața mea cu

cuțitul la gât - chiar m-am dus jos, în bucătărie, să caut lama cea mai potrivită în acest scop. Madge terminase de spălat vasele și stătea la masă, cu ceainicul și un tabloid de duminică. M-a urmărit temătoare cât am scotodt prin

sertarul cu tacâmuri. M-a întrebat dacă vreau să mănânc de prânz sau îl aștept pe dl French. Am râs dezlănțuit. Prânzul! A râs și nepoata, un cârâit subțire ca de papagal, cu buza de sus dezvelindu-i un centimetru de gingie albicioasă, lucitoare. Când m-am uitat la ea, a închis brusc gura, ca un oblon care se trânteste. Jacintha, i-a spus Madge aspru, du-te acasă. Stai pe loc! m-am răstit. S-au chircit amândouă, iar bărbia Jacinthei a început să tremure și ochii i s-au umplut de lacrimi. Am abandonat căutarea cuțitului și m-am repezit iar pe scări în sus. Tipul în trenzi dispăruse. Am oftat din rărunchi, ușurat, ca și cum în tot acest răstimp mi-aș fi ținut respirația, și m-am rezemat moale de rama ferestrei. Ploaia se revărsa, stropii mari dansau pe stradă și făceau suprafața apei din golf să clocotească. Am auzit usa de la intrare deschizându-se și închizându-se cu zgomot, iar Madge și fata au apărut dedesubt, rupând-o la fugă în susul străzii, cu hainele deasupra capetelor. Am râs văzându-le plecând, copila sărind peste băltoace și Madge lipăind în urma ei. Apoi am descoperit mașina, parcată ceva mai sus pe stradă, pe partea opusă, cu două siluete șterse, masive, nemișcate pe seaunele din față, cu fețele neclare în spatele parbrizului și roind de apă.

M-am așezat pe un scaun în salon, privind drept înainte, cu mâinile strângând brațele scaunului și picioarele lipite, pe podea. Nu știu cât am stat așa în spațiul acela cenușiu, licărind. Am senzația că au trecut mai multe ore, dar nu se poate să fie adevărat. După noaptea trecută, rămăsese un miros de țigară

și de băutură trezită. Ploaia scotea un zgomot liniștitor. Am căzut într-un fel de transă, un somn în stare de trezie. M-am văzut, copil, trecând un deal împădurit din apropiere de Coolgrange. Era prin martie, cred, una din zilele acelea exuberante, cu cerul albastru ca porțelanul olandez și nori rostogoliți, ca de scrum. Pe deasupra mea, copacii se zbateau gemând în vânt. Dintr-odată, s-a auzit un zgomot puternic și grăbit, aerul s-a întunecat și ceva ca aripa unei păsări uriașe s-a abătut asupra mea, izbind și lovind la întâmplare. Era o creangă care se rupsese. Nu mă lovise, dar nu m-am putut clinti din loc, ci am rămas ca trăsnit, cu gura căscată, tremurând. Forța și iuțeala întâmplării mă lăsaseră fără grai. Nu teamă simțeam, ci un șoc profund la gândul că prezența mea nu contase aproape deloc. Parcă nu fusesem decât o fisură în văzduh. Pământ, creangă, vânt, cer, lume, toate acestea erau coordonate precise și necesare ale evenimentului. Numai eu eram nelalocul meu, numai eu nu aveam nici un rol de jucat. Și nici unuia dintre elemente nu-i păsa. >« Dacă aș fi fost ucis, aș fi căzut acolo, cu fața în jos printre frunzele moarte, iar ziua ar fi continuat ca până J atunci, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Căci ceea '•§ ce s-ar fi întâmplat ar fi fost nimic, sau, oricum, nimic | ieșit din comun. S-ar fi făcut adaptări. Ar fi fost lucruri — nevoite să se extragă de sub mine. Poate o furnică ră-²⁰⁹ tacită mi-ar fi explorat încăperea însângerată a urechii. Dar lumina ar fi fost

aceeași si vântul ar fi bătut

cum bătuse și până atunci, iar săgeata timpului n-
ar fi șovăit nici o clipă în zbor. Eram stupefiat.
Momentul acela nu l-am uitat niciodată. Și acum, o
altă creangă era pe cale să se rupă, auzeam același
zgomot grăbit deasupra capului și simțeam
coborându-se aceeași aripă întunecată.

A sunat telefonul, cu zgomot de Bticlă spartă.
Pe fir se auzea un bâzâitde fond. Cineva părea să îl
caute pe

Charlie. Nu, am strigat, nu e aici! și am trântit receptorul. Aproape imediat a început să târâie iar. Stai, stai, nu închide, a spus vocea, sunt eu, Charlie. Am râs, bineînțeles. Sunt la colț, mi-a spus el, la colțul străzii, încă mai râdeam. Apoi s-a așternut tăcerea. A venit poliția, Freddie, a continuat el, vor să discute cu tine, a apărut o neînțelegere. Am închis ochii. Mi-am dat seama că o parte a mea sperase, împotriva oricărei logici, incapabilă să creadă că jocul se încheiase. Bâzâitul de pe fir părea să fie însuși sunetul neliniștii și rușinii lui Charlie. Charlie, am spus, Charlie, Charlie, de ce te ascunzi într-o cabină telefonică, ce ai crezut că o să-ți fac? Am închis înainte să aibă timp să îmi răspundă.

Îmi era foame. Am coborât la bucătărie și mi-am făcut o omletă enormă, cu care am devorat o jumătate de pâine și am băut o jumătate de litru de lapte. Stăteam cocoșat deasupra mesei, cu coatele rezemate de o parte și de cealaltă a farfuriei, cu capul aplecat, băgând în mine mâncarea cu o indiferență animalică. Lumina de ploaie făcea ca încăperea să pară a fi în amurg. L-am auzit pe Charlie imediat ce a intrat în casă - nu s-a descurcat niciodată prea bine cu ocolitul mobilierului în viață. A băgat capul pe ușa bucătăriei și a încercat un surâs, fără prea mult succes. I-am făcut semn spre scaunul din fața mea, pe care s-a așezat precaut. Trecusem la resturile de cartofi fierți, reci, din seara precedentă. Eram hămesit, oricât aș fi mâncat nu mi-ar fi ajuns. Charles, am spus, arăți groaznic. Așa era. Era cenușiu și chircit, cu găuri livide sub

ochi. Gulerul cămășii îi era încheiat, dar nu purta cravată. Și-a trecut o mână peste falcă și am auzit țepii hârșind. Se trezise devreme, mi-a spus, îl sculaseră din somn și îl rugaseră să meargă la sediu. Timp de o clipă, nu am înțeles, am crezut că vorbește despre sediul firmei. Stătea cu ochii ațintiți în farfuria mea, la cartofii mozoliți. Ceva se întâmplase cu liniștea din jurul nostru. Mi-am dat seama că ploaia se opriase. Pentru numele lui Dumnezeu, Freddie, a spus el blând, ce-ai făcut? Părea mai degrabă uluit, decât șocat. Am scos încă o sticlă de lapte din fundul frigiderului, pe jumătate plină. Mai ții minte, Charlie, am zis, cum mă duceai să-mi faci cinste la Jammet's și la Paradiso? A ridicat din umeri. Nu-mi era clar dacă mă ascultă. Laptele se stricase. L-am băut și-așa. Îmi făceau plăcere, să știi, ocaziile alea, am spus, chiar dacă n-o arătam întotdeauna. M-am încruntat. Ceva era în neregulă aici, ceva stricat, ca laptele. Neadevărul îmi face întotdeauna vocea să sune curios de șters, un behăit plat din fundul gâtului. Și ce rost avea să învii acum o minciună veche și neimportantă? Voiam să mă păstrez în formă, mă încălzeam pentru marele turneu care mă aș- f tepta? Nu, e prea greu. Încercam să mă scuz, în gene- ral, și cum aș fi putut face asta fără să mint? Arăta atât '■§ de îmbătrânit, prăbușit acolo cu capul spânzurat pe l gâtul ațos, cu un colț al gurii căzut mult și ochii apoși — fixați undeva, înainte. Ah, Charlie, fir-ar a dracului de ²¹¹ treabă, am spus. Îmi pare rău.

Mă întreb dacă a fost doar o coincidență faptul că polițistul a acționat chiar în momentul acela,

sau trăsesse cu urechea la ușă? în filme, am observat, tipul cu pistolul așteaptă întotdeauna pe coridor, cu spatele lipit de perete, cu albul ochilor lucind, până când cei dinăuntru termină ce au de spus. Iar acesta era, după cum bănuiam, un pasionat al cinematografului. Avea o față ca de topor, cu păr negru, lăptos, și purta un fel de tunică militară, căptușită. Pistolul-mitralieră pe care îl

ținea în mână, un model câm și pătrătos, cu țeava nu mai lungă de doi centimetri, semăna uimitor cu o jucărie. Dintre noi trei, el părea cel mai surprins. Nu am putut să nu admir lovitura abilă cu care deschisese ușa din spate. Aceasta se legăna acum în balamale, cu zăvorul rupt atârănând ca o limbă de câine. Charlie s-a ridicat. Totul e bine, domnule ofițer, a spus el. Polițistul a avansat până în prag. Mă străpungea cu privirea. Ești arestat, nenorocitul, mi-a zis. În spatele lui, în curte, soarele a ieșit deodată din nori și totul a stră-lucit, sclipind umed.

Pe ușa din față au intrat alți polițiști, păreau să fie mulți, deși, în realitate, nu erau decât patru. Unul dintre ei era tipul pe care îl văzusem stând lângă zidul portului în dimineața aceea, i-am recunoscut trendul. Toți aveau arme, de forme și dimensiuni diferite. Eram impresionat. S-au aliniat pe lângă perete, privind-mă cu un fel de curiozitate țepoasă. Ușa către hol rămăsese deschisă. Charlie a făcut o mișcare în direcția ei și unul dintre polițiști a spus sec: Stai. Era liniște, mai puțin ciripitul stins, metalic, al aparatelor de radio ale poliției de afară. Parcă așteptam intrarea unui suveran. Persoana care a intrat în cele din urmă a constituit o surpriză. Era un bărbat suplu în vârstă de vreo treizeci de ani, cu față de copil, cu păr ca nisipul și ochi albaștri, transparenți. I-am observat de îndată mâinile și picioarele mici, aproape gingașe. S-a apropiat de

mine într-un fel pieziș, privind în podea cu un zâmbet mic și ciudat. îl chema Haslet, mi-a spus, inspectorul Haslet (salut, Gerry, sper că nu te superi că pomenesc de mâinile tale gingașe - e adevărat, să știi, așa sunt). Aerul neobișnuit al purtării lui - iată, privirea oblică - se datora, mi-am dat seama,

timidității. Un polițist timid! Nu mă așteptasem la așa ceva. S-a uitat împrejur. A urmat un moment de stinghereală. Nimeni nu părea să știe ce ar trebui făcut în continuare. Și-a aruncat din nou ochii plecați în direcția mea. Ei, a spus el fără să se adreseze nimănui, suntem aranjați? Și totul a intrat deodată într-un ritm sacadat. Cel cu pistolul-mitralieră - să-i spunem sergentul Hogg - a făcut un pas înainte și, punând arma pe masă, mi-a prins abil o pereche de cătușe la încheieturi (apropo, nu sunt atât de inconfortabile pe cât ar părea; ba chiar faptul de a fi legat avea ceva care parcă mă alina, ca și cum ar fi fost o stare mai naturală decât aceea de libertate neîngrădită). Charlie s-a încruntat. Chiar e nevoie, domnule inspector? a întrebat el. Era o replică atât de veche și atât de desăvârșit rostită, cu măsura exactă de morgă solemnă, încât, timp de o clipă, am crezut că ar putea stârni un ropot de aplauze. «

M-am uitat la el cu admirație reînnoită. Lepădase aerul de infirm de cu un minut sau două înainte și arăta J impresionant, în costumul negru, cu aripile argintii și ale părului. Până și obrajii nerași și gulerul fără era- 1 vată contribuiau la a-i crea aerul unui om de stat, seu- — lat din somn pentru a rezolva o criză gravă în afacerile ²¹³ nației.

Credeți-mă, sunt sincer când spun că îi admir capacitatea de a trece de la un personaj la altul. Încrederea totală în mască, aceasta mi se pare a fi acum adevărata pecete a umanității rafinate. Eu am spus asta, sau altcineva? Nu are importanță. I-am prins privirea ca să-i arăt admirația mea și ca să-i cer... ah, ca să-i cer într-un fel iertare, presupun. Ulterior, m-am temut că privirea mea s-ar fi putut să i se pară mai mult batjocoritoare decât umilă, căci cred că am afișat un rânjet pe tot parcursul groteștii comedii!din

bucătărie. Ținea gura strânsă și un nerv i se zbătea pe maxilar - avea tot dreptul să fie furios - dar în ochii lui nu am văzut decât un fel de tristețe visătoare. Apoi Hogg m-a împuns în spate și am fost scos rapid pe hol și pe urmă afară, în lumina orbitoare a după-amiezii.

S-au creat câteva momente de confuzie în timp ce polițiștii se fâțâiau încoace și-ncolo pe trotuar, lungin- du-și gâturile bondoace și aruncând priviri mijite prin port. La ce se așteptau, la o operațiune de salvare? Am observat că toți erau încălțări cu pantofi de sport, cu excepția lui Haslet, băiatul cuminte de la țară, cu pantofii lui solizi, de piele maro. Unul din propriii oameni s-a ciocnit de el. Arestatul cu prea mulți polițiști rămâne fără cătușe, am spus vesel. Nu a răs nimeni, iar Haslet s-a prefăcut a nu fi auzit. Mie mi

se păruse grozav de spiritual, bineînțeles. Eram în starea aceea de bună dispoziție apucată, pe care nu o pot explica. Parcă nu mergeam, ci săltăm, plin până la refuz de o energie de tigru. Totul strălucea în aerul marin spălat. Lumina soarelui avea o pâlpâire halucinantă și parcă vedeam, cumva, în însuși procesul nașterii ei, prinzând din zbor fotonii. Am traversat strada. Mașina pe care o văzusem de la fereastra de sus era tot acolo, cu parbrizul presărat cu stropi de ploaie. Cele două siluete așezate pe scaunele din față ne-au urmărit cu curiozitate prudentă în timp ce treceam pe lângă ele. Am izbucnit în râs: nu erau polițiști, ci un bărbat masiv și doamna lui masivă, ieșiri la o

plimbare duminicală cu mașina. Femeia, care molfăia o bomboană, s-a holbat la cătușe și mi-am ridicat mâinile către ea, într-un salut amical. Hogg m-a înghiontit iar între omoplați și am fost cât pe ce să mă împiedic. Vedeam că dă să am de furcă mult cu el.

Aveau două mașini, banale și fără însemne, una albastră și una neagră. A început comedia portierelor deschise, asemenea aripilor de cărăbuș. Am fost urcat în a doua mașină, cu sergentul Hogg într-o parte și o brută uriașă, cu față de copil și păr roșu, în cealaltă. Haslet s-a aplecat peste portieră. I-ai citit drepturile? a întrebat el calm. S-a lăsat liniștea. Cei doi detectivi din față au încremenit, parcă s-ar fi temut să se miște, ca să nu-i apuce râsul. Hogg se uita posomorât drept înainte, cu buzele strânse ață. Haslet a oftat, îndepărându-se. Șoferul a pornit atent motorul. Ai dreptul să nu declari nimic, bla, bla, bla, a spus Hogg cu venin, fără să se uite la mine. Mulțumesc, domnule sergent, i-am răspuns. Mi s-a părut încă o replică sclipitoare. Ne-am smuls de la bordură cu un scrâșnet, lăsând în aer, în urma noastră, un nor de fum de cauciuc. M-am întrebat dacă Charlie ne urmărea de la geam. Nu m-am uitat înapoi.

Mă întrerup pentru a menționa că a murit Helmut Behrens. Inima. Vai de mine și de mine, totul se transformă într-o *Carte a marților*.

Cât de bine îmi amintesc călătoria aceea. Nu mai mersesem în viața mea atât de repede cu o mașină. Aproape zburam, întreșându-ne prin traficul leneș de duminică, vâjâind pe benzile de viteză, luând curbele pe două roți. Era foarte cald, cu toate geamurile închise, și plutea o duhoare grea și dulceagă, animalică. Atmosfera se zbârlea. Eram captivat, copleșit de groază și de un fel de

veselie copilărească, gonind așa, cu toți oamenii
acea voinici, asudați și tăcuți, care stăteau pe
scaune, privind drept în față, cu brațele

încrucișate, strângându-și la piept încântarea și furia acumulată. Îi simțeam respirând. Viteza îi liniștea: viteza era violentă. Soarele ne bătea în ochi, o vâlvătaie mare și densă. Știam că, la cea mai mică provocare, or să sară la mine, să mă rupă în bătaie, nu așteptau decât o ocazie. Dar până și gândul acesta mă întărea. Niciodată în viață nu mai fusesem atât de deplin în centrul atenției ca acum. De-acum aveam să fiu păzit, îngrijit, hrănit și ascultat, ca un prunc mare și primejdios. Se terminase cu fuga, cu ascunsul și așteptarea, se terminase cu deciziile. M-am culcușit între paznicii mei, savurând rosătura fierbinte a metalului pe încheieturi. Dar, în tot timpul acesta, o altă parte a minții mele înregistra o altă versiune a lucrurilor - meditănd, de exemplu, la tot ceea ce pierdeam. M-

am uitat la străzi, la clădiri, la oameni, ca pentru ultima oară. Eu, care sunt, în adâncul sufletului, un om de la țară - da, da, e adevărat - care nu a cunoscut si căruia nu i-a plăcut niciodată cu adevărat orașul, nici măcar când locuise aici, ajunsesem acum să îl iubesc.

Iubire? Nu e un cuvânt pe care să-l folosesc prea des. Poate altceva am vrut să spun. Pierderea, da, pierderea iminentă a... a ce, nu știu. Era să spun „a comunității omenești”, ceva solemn și măreț de genul ăsta, dar când am făcut eu parte din această adunătură? Oricum, în timp ce călătoream, o scorbură adâncă a inimii mele se umplea de suferința renunțării și a despărțirii. Îmi amintesc mai ales un loc, în apropiere de râu, unde am fost opriți un minut de un semafor defect. Era o stradă cu case mici, vârâte printre clădiri cenușii și

fără personalitate, depozite și altele asemenea. Un bătrân ședea pe pervazul ferestrei, un copil mic se juca în rigolă cu un cățel jegos. Frânghii cu rufe colorate, proaspăt spălate, se întindeau ca niște drapele dintr-o parte în alta a unei alei. Totul era nemișcat. Semaforul rămânea roșu. Și apoi, ca și cum undeva, cineva ar fi tras de o pârghie, întreaga scenă mică și zgomotoasă a început să prindă viață încet, timid. Mai întâi, un tren verde a traversat un podeț de metal roșu. Pe urmă, două uși de la două case s-au deschis simultan și două fete îmbrăcate de duminică au pășit în lumina soarelui. Copilul a cârâit, cățelul a lătrat ascuțit. Un avion a trecut pe deasupra capului și, o clipă mai târziu, umbra lui a șters strada. Bătrânul a sărit de pe pervaz cu o sprinteneală uimitoare. A urmat o pauză, ca de dragul efectului, și apoi, cu un muget înfricoșător de sirenă, au apărut alunecând în raza vederii, peste acoperișuri, puntea albă și coșul de fum negru al unui vapor enorm și măreț. Totul era atât de pitoresc, atât de inocent și de sincer, ca ilustrația de pe coperta unei cărți de >_ geografie pentru copii, încât mi-a venit să râd tare, J deși, dacă aș fi făcut-o, cred că ce ar fi ieșit ar fi sunat mai mult ca un suspin. Atunci, șoferul a scos o înjurătură și a pornit pe roșu, iar eu am întors repede capul 1 și am văzut întregul peisaj dispărând într-un vârtej, — cu fete îmbrăcate colorat, cu vapor, cu copil și câine, cu ²¹⁷ bătrân, cu podeț roșu, într-un vârtej înghițit de trecut.

Sediul poliției era un soi de palat imitând stilul renascentist, cu o fațadă înaltă de piatră gri, cu

numeroase ferestre si cu o arcadă care dădea într-o curți- cică întunecată, unde cu siguranță că pe vremuri se înălțase o spânzurătoare. Am fost extras brutal din mașină și condus pe uși joase și coridoare cu lumină slabă. Locul avea un aer letargic de duminică du- pă-amiază și mirosea a internat. Recunosc că mă așteptasem ca întreaga clădire să fie în picioare la

sosirea mea, ca funcționari, secretare și polițiști în pantaloni cu bretele să se înghesuie pe culoare ca să mă vadă, dar nu era mai nimeni și puținele persoane care se zăreau abia dacă îmi aruncau câte o privire, drept care n-am putut să nu mă simt puțin ofensat. Ne-am oprit într-o cameră neplăcută, complet goală, și a trebuit să așteptăm câteva minute până să sosească și inspectorul Haslet. Două ferestre înalte, extrem de murdare, cu ochiurile de jos ranforsate cu sârmă, dădeau către curte. Se vedeau un birou zgâriat și câteva scaune de lemn. Nu s-a așezat nimeni. Toți ne foiam pe picioare și ne uitam în tavan. Cineva și-a dres glasul. A intrat un gardian în vârstă, doar în cămașă. Era chel și avea un zâmbet dulce, aproape copilăresc. Am observat că purta o pereche de bocanci groși, legați strâns și lustruiri oglindă. Erau o priveliște reconfortantă, bocancii aceia. În zilele care au urmat, mi-am judecat paznicii după încălțăminte. Simțeam că pot avea încredere în pantofii cu talpă groasă și în bocanci, dar pantofii de sport erau periculoși.

Mașina inspectorului Haslet a tras în curte. Din nou, am stat să îi așteptăm intrarea. A sosit la fel ca mai înainte, cu același zâmbet pe jumătate ascuțit. Am rămas cu privirea ațintită în fața biroului, în timp ce el îmi citea capetele de acuzare. Era o mică ceremonie ciudat de oficială. Mi-amintit de ziua în care mă căsătorisem și a trebuit să îmi reprim un surâs. Gardianul bătrân și chel bătea actul de acuzare la o mașină de scris străveche, înaltă și neagră, parcă ar fi interpretat chinuit o melodie la pian, cu vârful limbii scos

printr-un colț al gurii. Când inspectorul Haslet m-a întrebat dacă am ceva de spus, am clătinat din cap. N-aș fi știut de unde să încep. Și ritualul s-a încheiat. A urmat un fel de relaxare generală și restul detectivilor, cu excepția lui Hogg, au ieșit în șir. Parcă se terminase slujba la biserică. Hogg a scos țigările și i-a întins pachetul căscat lui Haslet și gardianului de la mașina de scris și chiar, după o scurtă ezitare, și mie. Am simțit că nu puteam să refuz. Am încercat să nu tușesc. Spuneți-mi, m-am adresat lui Haslet, cum m-ați găsit? A ridicat din umeri. Avea aerul unui elev care a luat o notă jenant de mare la examene. Fata de la chioșcul de ziare, mi-a spus. Nu citeai decât un singur articol, în fiecare zi. A, am spus, da, desigur. Dar explicația nu mi s-a părut câtuși de puțin convingătoare. îl proteja pe Binkie Behrens, sau poate chiar pe Anna? (Nu. Ei au tăcut până la final.) Am fumat un timp, într-o atmosferă plăcută. Două raze de lumină stăteau rezemate în ferestre. Undeva pâraia un radio. Deodată, eram profund plictisit.

Ascultă, a zis Hogg, spune-ne și nouă, de ce-ai >a făcut-o? |

M-am uitat atent la el, luat prin surprindere, pierdut. Era singura întrebare pe care nu mi-o pusesem nici o clipă, nu cu asemenea forță simplă, inevitabilă. 1 Știi ceva, domnule sergent, e o întrebare foarte bine-
venită. Expresia de pe fața lui nu s-a schimbat, el în- ²¹⁹ suși a părut să nu se clikească, și totuși bretonul lung s-a ridicat și a căzut la loc și, o clipă, am crezut că am suferit un atac, că pe dinăuntru

meu ceva, ficatul sau un rinichi, s-a rupt de la sine. Mai mult decât orice altceva simțeam uluirea... uluirea și o satisfacție cu-

rioasă, perversă. Am căzut în genunchi, într-o pâclă fierbinte. Nu reușeam să respir. Gardianul bătrân s-a ridicat de la mașina de scris și a venit să mă ridice în

picioare - a spus oare „Hopa sus!” sau mi s-a părut? - și m-a dus împiedicat pe o ușă, pe un culoar și rii-a

îmbrâncit într-o toaletă strâmtă și zgomotoasă. Am îngenuncheat deasupra vasului și am dat afară bucăți de ou, spumă cu grăsime și o ață de lapte acru. Durerea dinăuntru meu era extraordinară, nu-mi venea să cred, eu, care ar fi trebuit să cunosc bine toate astea. Când n-am mai avut ce voma, m-am întins pe jos, strângându-mi genunchii cu mâinile la piept. A, da, mi-am spus, așa mai merge, seamănă mai bine cu ce m-am așteptat să capăt, zvârcolitul pe jos într-un closet mizer, cu mațele în flăcări. Gardianul a bătut la ușă și a vrut să știe dacă am terminat. M-a ajutat să mă pun pe picioare și m-a dus încet înapoi, pe același culoar. Întotdeauna e la fel, a zis el pe un ton de conversație veselă, ies din tine chestii pe care habar n-ai că le-ai mâncat vreodată.

JOHN BANVILLE
220 Hogg stătea la o fereastră, cu mâinile în buzunare, privind în curte. Mi-a aruncat o privire peste umăr. Te simți mai bine? m-a întrebat el. Inspectorul Haslet stătea pe un scaun în fața biroului, cu un aer gânditor, încruntat, bătând darabana cu degetele pe un teanc dezordonat de hârtii. Mi-a arătat un scaun de alături. M-am așezat atent. Când s-a întors cu fata

către mine, genunchii aproape ni s-au atins. Studia

un colț îndepărtat al tavanului. Bun, a zis, vrei să vorbești cu mine? O, sigur că voiam, voiam să vorbesc la nesfârșit, să mă confesez, să-i dezvălui toate bietele mele secrete. Dar ce i-aș fi putut spune? Ce secrete? Gardianul chel stătea iar la mașina de scris, cu degetele boante pregătite deasupra clapelor, cu ochii ațintiți asupra buzelor mele, într-o așteptare atentă. Și Hogg aștepta, în picioare la geam, zăngănindu-și mărunțișul în buzunarul pantalonilor. Nu mi-ar fi păsat ce le spun lor, pentru mine nu însemnau nimic.

Dar cu inspectorul era altă poveste. Îmi amintea de cineva pe care-l cunoscusem poate la școală, unul dintre eroii aceia modești și tăcuți care sunt buni nu doar la sport, ci și la matematică, dar care resping laudele, cu atât mai timizi din cauza succesului și a popularității. Nu aveam inima să îi mărturisesc că nu era nimic de mărturisit, că nu existase un plan demn de această denumire, că acționasem aproape de la bun început fără să mă gândesc. De aceea, am inventat o istorie cusută cu ață albă, despre cum intenționasem să fac furtul să pară opera unor teroriști și o mulțime de alte lucruri, pe care mi-e și rușine să le repet aici. Și pe urmă fata, am spus, femeia - timp de o clipă nu mi-am putut aminti cum o chema! - și pe urmă Josie, am spus, a stricat totul încercând să mă împiedice să iau tabloul, atacându-mă, amenințând să... să... Am rămas fără cuvinte, privindu-l neajutorat și frângân- « du-mi mâinile. Voiam atât de mult să mă creadă. În f clipa aceea, convingerea lui îmi părea aproape la fel de -i dezirabilă ca iertarea. S-a așternut tăcerea. El conți- 'i nua să măsoare colțul acela de tavan. Poate nici nu mă l ascultase. Dă-o dracului

de treabă, a zis Hogg fără — patimă și gardianul de la birou și-a dres glasul. Apoi²²¹ Haslet s-a ridicat în picioare, strâmbându-se puțin și flexând un genunchi, a ieșit lent din cameră și a închis ușa încet în urma lui. L-am auzit îndepărtându-se pe culoar cu același pas calm. S-au auzit voci stinse, a lui și ale altora. Hogg se uita peste umăr la mine, dezgustat. Mare păcălici mai ești, mi-a spus. M-am gândit să îi răspund, dar am decis că e mai bine să fiu prudent. Timpul trecea. Într-o cameră alăturată, cineva a râs. În curte a pornit o motocicletă. Am studiat un afiș de pe perete, care se ocupa de pericolul rabiei. Am

zâmbit. Montgomery, zis Câinele Turbat, capturat în sfârșit.

Inspectorul Haslet s-a întors apoi și, ținând ușa deschisă, a poftit înăuntru un bărbat masiv, transpirat și cu fața roșie, îmbrăcat într-o cămașă cu dungi, și încă unul, un tip mai tânăr, cu aer primejdios, unul din rasa lui Hogg. S-au strâns în jurul meu privindu-mă, aplecându-se concentrați înaintea, respirând greu, cu palmele așezate pe birou. Mi-am spus din nou povestea, încercând să-mi amintesc detaliile, ca să nu mă contrazic. De data asta a sunat și mai improbabil. Când am terminat, a urmat altă tăcere. Începeam să mă obișnuiesc cu pauzele astea interogative și, după părerea mea, profund sceptice. Individul cu fața roșie, o persoană cu mare autoritate, după cum am presupus, părea să fie într-o stare de furie pe care numai cu greu și-o stăpânea. Numele lui va fi... Barker. M-a țintit cu privirea timp de câteva clipe lungi. Haide, Freddie, mi-a spus el, de ce-ai omorât-o? I-am întors căutătura, îmi plăcea tonul lui de familiaritate disprețuitoare - auzi, „Freddie“! - dar am decis să trec peste el. Recunoșteam în el pe cineva din aceeași categorie cu mine, oamenii masivi, cu răbdare puțină și răsuflare grea ai lumii acesteia. Și oricum, începusem să mă plictisesc. Am omorât-o pentru că mi-a fost la îndemână, ce altceva pot să spun? Ne-a luat pe toți pe neașteptate, pe mine în aceeași măsură ca și pe ei. Cel mai tânăr, Hickey... nu, Kickham, a scos un fel de hohot. Avea o voce subțire, ascuțită, aproape melodioasă, care

contrastă neobișnuit cu privirea și purtarea amenințătoare. Cum îl cheamă, a spus el, e poponar, nu-i așa? M-am uitat la el derutat. Poftim? am zis. French, a spus el iritat, e pe dos, nu? Am râs, nu m-am putut abține. Nu știu dacă era mai mult comica sau mai mult revoltătoare ideea că Charlie ar fi putut intra la Wally, făcându-și de cap și ciupindu-i băieții de fund. (Se vedește că făptura lui Wally, Sonriy cel în nuanțe de smarald, împrăștiase minciuni scabroase pe tema preferințelor sexuale ale bietului Charlie. în ce lume rea trăim, zău așa.) A, nu, am spus, nu, din când în când se culcă cu câte o femeie. Numai nervozitatea și surpriza mă făcuseră să spun așa ceva, nu încercasem să fac o glumă. Nu a râs nimeni. Au continuat să se uite toți la mine, în timp ce tăcerea se strângea tot mai tare, ca un capac pe care îl înșurubezi, și apoi, ca la un semnal, s-au răsucit pe călcâie și au ieșit în sir indian din cameră și ușa s-a trântit în urma lor și m-au lăsat singur cu gardianul în vârstă, care mi-a zâmbit dulce, ridicând din umeri. I-am spus că-mi vine să vărs iar și a dispărut și mi-a adus o cană cu ceai dulce-lipicios și o bucată de pâine. Oare de ce ceaiul, doar vederea lui mă | face întotdeauna să mă simt nefericit, ca părăsit și fără căpătâi? Și cât de rățacit și singuratic părea totul, ca- '■§ mera aceasta stătută, zgomotele vagi ale restului lumii l văzându-si de treabă, lumina zilei în curte, aceeași lu- —

*

II□

mină groasă, constantă, care strălucește peste ani, din copilăria noastră cea mai îndepărtată. Toată euforia pe care o simțisem mai devreme se topise

acum.

Haslet s-a întors, de data aceasta singur, și s-a așezat în fața biroului, lângă mine, ca mai înainte. Își scosese sacoul și cravata și își suflecuse mânecile. Părul îi *era* era ciufulit. Avea un aer mai tineresc ca niciodată. Adusese și el o cană cu ceai, o cană care părea enormă în mâna aceea albă și mică. L-am văzut în închipuire, copil în vreo turbărie din întinderile plate din mijlocul țării, făcând grămezi din bucățile de turbă împreună cu tata: clipocitul apei în șanțurile tăiate, mirosul de fum și slănină prăjită și depărtările fără relief de culoarea blănii de iepure, și apoi cerul enorm, vertical, pe care stăteau, unul peste altul, baloturile irizate ale norilor.

Acum, mi-a spus el, hai s-o luăm de la capăt.

Am continuat așa ore întregi. Eram aproape fericit, stând acolo cu el, istorisindu-i povestea vieții mele în timp ce razele de soare din ferestre se lungeau și ziua se stingea. Avea o răbdare nesfârșită. Părea să nu existe nimic, nici un detaliu, oricât de minuscul și de enigmatic, care să nu-l intereseze. Nu, nu e tocmai adevărat. Părea să nu-l intereseze nimic. Întâmpina totul, fiecare șuviță și fiecare nod de povestire cu același aer de toleranță pasivă și cu același zâmbet ușor, distrat. I-am spus că îi cunosc pe Anna Behrens și pe tatăl ei, i-am vorbit despre minele de diamante, despre firmele lui și despre inestimabila colecție de artă. Îl ur- J măream atent, încercând să-mi dau seama câte din z toate acestea erau noutăți pentru el, dar fără rezultat,

^{ffi} nu lăsa să se vadă nimic. Și totuși, trebuie să fi

discutat și cu ei, trebuie să le fi luat declarații și așa mai departe. _2_ Nu se poate ca ei să nu-i fi vorbit despre mine, nu se ²²⁴ poate să continue să mă protejeze. Și-a frecat obrazul și și-a pironit iar privirea în colțul tavanului. Un autodidact, nu-i așa, Behrens ăsta? A, domnule inspector, nu suntem toți așa? Acum mi-a adresat o privire ciudată și s-a ridicat în picioare. Am observat din nou scurta grimasă de durere. Îl supăra genunchiul. Juca fotbal. După-amiezile de duminică, strigătele înăbușite în aerul cenușiu, bufniturile seci ale pielii pe piele. Și acum, am întrebat, ce se întâmplă cu mine? Încă nu voiam să mă părăsescă. Ce o să fac când se va lăsa întunericul? Mi-a spus să-i dau gardianului numele avocatului meu, ca să fie anunțat că sunt aici. Am dat din cap. Bineînțeles că nu aveam un avocat, dar simțeam că nu pot să i-o spun - totul era atât de relaxat și de amical, nu voiam să creez momente de stinghereală. Oricum, eram hotărât să mă apăr singur și deja mă vedeam ținând discursuri strălucite și pătimase din boxă. Mai trebuie să fac ceva, am spus încrețindu-mi fruntea serios în sus, către el, mai trebuie să-i relatez cuiva? (Ah, ce cuminte eram, ce îndatoritor, ce fior cald de amabilitate simțeam, înclinându-mă în fata autorității acestui băiat cumsecade!) Mi-a aruncat iar privirea aceea ciudată, citeam în ea iritare și nerăbdare, dar și o ironie amuzată și chiar o notă de complicitate. Ce poți să faci, mi-a replicat el, e să povestești totul așa cum a fost, fără brizbrizuri și invenții. Cum adică, am zis, cum adică? Eram complet dezamăgit. Bob Cherry se acrise deodată,

aproape transformându-se în dl « Quelch. Știi foarte bine cum adică, mi-a spus el. Pe | urmă a plecat și s-a întors Hogg, iar el și gardianul în vârstă - ah, dă-i un nume, pentru Dumnezeu! - el și '•§ Cunningham, bătrânul Cunningham, sergentul de ser- I viciu, m-au dus jos la celule. —

Mai am cătușele?

22:

»
Nu știu de ce se spune că m-au „dus jos“ (deși știu, bineînțeles), pentru că nu am făcut decât să mergem puțin pe un culoar, am trecut pe lângă toaletă și printr-o poartă de fier. Mărturisesc că am simțit un junghi de teamă, dar care a fost repede înlocuit de surpriză: era exact așa cum mă așteptasem! Uite cu adevărat gratiile, uite cu adevărat găleata și o platformă de lemn cu o saltea în dungi și plină de ghemotoace și mâzgălituri pe pereții scrijeliți. Uite-1 până și pe pușcăriașul bătrân și bărbos, stând cu încheieturile

albite în ușa celulei și privindu-mă chiorâș, cu batjocură fioroasă, fără cuvinte. Mi s-au dat o bucată de săpun, un prosop minuscul și trei bucăți de hârtie igienică lucioasă. În schimb, mi-am predat cureaua și șireturile de la pantofi. Am înțeles imediat importanța acestui ritual. Ghemuit acolo, cu limbile pantofilor atârând, ținându-mi cu o mână betelia pantalonilor și strângând în cealaltă, la vedere, auxiliarele fundamentale ale celor mai intime funcții trupești, nu mai eram pe de-a-ntregul o ființă umană. Mă grăbesc să adaug că mi s-a părut în întregime adecvat, era un fel de așezare în drepturi, definirea oficială și exterioară a ceea ce fusese, în cazul meu, real încă de la început. Atinsesem apoteoza. Până și bătrânul Cunningham, până și sergentul Hogg păreau să o recunoască, fiindcă mă tratau acum cu bruschete, cu un fel de respect belicos și distant, ca și cum nu mi-ar fi fost gardieni, ci îngrijitori. Parcă eram un leu bătrân și bolnav, fără dinți. Hogg și-a vârât mâinile în buzunare și a plecat fluierând. M-am așezat pe marginea patului. Timpul trecea. Era foarte liniște. Bătrânul din celula alăturată m-a întrebat cum mă cheamă. Nu i-am răspuns. Bine, atunci du-te-n mătă, mi-a spus. A venit amurgul. Întotdeauna mi-a plăcut ceasul acesta al zilei, când lumina blândă, ca de muselină, se strecoară de jos în sus, parcă ieșind din pământul însuși, și totul pare să devină gânditor și să își întoarcă fața de la tine. Aproape se întunecase când a revenit sergentul Hogg, care mi-a întins o foaie de hârtie subțire și răpănoasă. Mâncase cartofi prăjiți, îl simțeam după respirație.

M-am uitat mirat la foaia scrisă cu greșeli. E mărturisirea ta, a spus Hogg. Ce zici, semnezi? Ocnașul de-ală-turi a chicotit sinistru. Ce tot spui? am întrebat. Astea nu-s cuvintele mele. A ridicat din umeri și a râgâit în pumn. Cum vrei, a zis, oricum, tot închisoare pe viață o să ieși. Și a plecat iar. M-am așezat și am examinat straniul document. Ah, Cunningham^{VI}, cel cu nume atât de potrivit! În spatele măștii de moșneguț chel lucrase un artist diabolic, genul de artist cum eu nu voi putea fi niciodată, direct și totuși subtil, un maestru al stilului eliptic, al artei care ascunde arta. M-am minunat de felul în care răstumase totul în favoarea lui, greșelile de ortografie, gramatica stângace, chiar și erorile atroce de tipar. Ce smerenie, ce politețe plecată, ce suprimare fără scrupule a sinelui, de dragul textului! Luase povestea mea, cu toate - cum se exprimase Haslet? - cu toate brizbrizurile și invențiile, și o tun-sese până la esența goală. Era o relatare a crimei pe care abia dacă mi-o recunoșteam, dar pe care, cu toate acestea, o credeam. Făcuse din mine un ucigaș. Aș fi semnat-o atunci, pe loc, dar nu aveam nimic de scris. M-am căutat prin haine după ceva ascuțit, un ac sau ceva cu care să mă înțep, ca să-mi pun iscălitura cu sânge. Dar ce importanță mai avea, nu era nevoie de confirmarea mea. Plin de respect, am împăturit hârtia -X. în patru și am pus-o sub saltea, în marginea unde urma ²²⁷ să-mi așez capul. Apoi m-am dezbrăcat și m-am întins gol pe întuneric, cu brațele încrucișate la piept, ca un cavaler de marmură pe un

VI *Cunning* = viclean (lb. engleză) (n. tr.).

mormânt, și am închis ochii. Nu mai eram eu. Nu pot să explic, dar ăsta este adevărul. Nu mai eram eu.

Prima noapte în captivitate a fost turbulentă. Am dormit cu întreruperi, nu era un somn adevărat, ci o zvârcolire și o alunecare pe suprafața unei mări întunecate. Simțeam adâncul dedesubtul meu, adâncul negru, fără margini. Ceasul dinaintea zorilor a fost, ca de obicei, cel mai rău. M-am masturbat repetat - îmi cer iertare pentru detaliile sordide - nu de plăcere, ci ca să îmi epuizez energia. Ce gașcă pestriță de manechine am invocat, ca să mă însoțească în aceste frecuşuri triste. Daphne era printre ele, desigur, și Anna Behrens, amuzată și vag șocată de lucrurile pe care o puneam să le facă, și biata Vulpiță, care a plâns iar în brațele mele, în timp ce, tăcut și furișat în activitatea mea de răufăcător, o împingeam iar și iar în ușa aceea, în încăperea goală, luminată de lună a închipuirii mele. Dar mai erau și altele, la care nu m-as fi as- teptat: nepoata lui Madge, de pildă - v-o mai amintiți pe nepoata lui Madge? - și fata grasă cu ceafa roșie, pe care o urmărisem pe străzile orașului - pe ea v-o mai amintiți? - și chiar, Doamne, iartă-mă, mama și grăjdărița. Și la sfârșit, după ce au venit și au plecat toate, când am rămas golit pe patul închisorii, s-a ridicat din mine iar, precum spectrul unei sarcini oneroase și ineluctabile, imaginea pragului misterios, întunecat, de ușă și prezența invizibilă din el, tânjind să apară, să fie. Să trăiască.

LUNI DIMINEAȚĂ. Ah, luna dimineată. Lumina de cenușă, zgomotul, sentimentul grabei fără sens, dar obligatorii. Cred că va fi o luni dimineată când mi se vor deschide porțile iadului. Am fost trezit devreme de un polițist, care mi-a adus încă o cană de ceai și o bucată de pâine. Ațipisem, parcă ținut strâns în brațe de un animal mare și cald, cu miros rânced. Am știut imediat unde mă aflu, locul era inconfundabil. Polițistul era tânăr, un băietan uriaș cu căpșor mic, când am deschis prima dată ochii și l-am văzut, mi s-a părut că se coboară spre mine aproape din tavan. Mi-a spus ceva incomprehensibil și a plecat. M-am așezat pe marginea patului, cu capul în mâini. Aveam un gust infect în gură, o durere în spatele ochilor și o senzație de vălurare în zona diafragmei. M-am întrebat dacă greața aceasta avea să-mi rămână pentru tot restul vieții. Soarele palid cădea pieziș printre gratiile celulei. Îmi era frig. Mi-am pus o pătură pe umeri și m-am așezat pe găleată, cu genunchii tremurând. Nu m-aș fi mirat dacă afară, pe culoar, s-ar fi strâns o gloată ca să râdă de mine. Mă tot

gândeam: da, asta e, așa va fi de-acum încolo. Era aproape o satisfacție, una înfiorătoare.

Sergentul Cunningham a venit să mă ridice pentru prima dintre inchizițiile zilei. Mă spălasem cum putusem la chiuveta murdară din colt. L-am întrebat dacă

poate să-mi împrumute un aparat de ras. A răs, clătinând din cap la auzul ideii, al absurdității ei. În ochii lui, eram într-adevăr un păcălici. I-am admirat buna dispoziție: stătuse aici toată noaptea, tura lui abia acum se încheia. L-am urmat târșâindu-mi picioarele, ținându-mi pantalonii, ca să nu-mi cadă. Camera de zi se umpluse de un balamuc îmbufnat. Mașinile de scris țacăneau și

radiourile pe unde scurte se răsteau în izbucniri nazale, oamenii intrau și ieșeau pe uși vorbind peste umăr, sau stăteau cocoșați la birouri și strigau în telefoane. S-a așternut liniștea când am intrat... bine, poate nu tocmai liniștea, ci o modulație descendentă a zgomotului. Știrea se răspândise, evident. Nu se holbau la mine, presupun că ar fi fost lipsit de profesionalism, dar mă cântăreau. M-am văzut în ochii lor, o făptură mare și confuză, ca un urs dansator, tropăind mărunț la călcăiele cu blacheuri de metal ale prietenoșilor bocanci ai lui Cunningham. Acesta a deschis o ușă și mi-a făcut semn să intru într-o cameră pătrată și gri, unde erau o masă cu tăblie de plastic și două scaune. Ei, mi-a spus, noi ne mai vedem, și mi-a făcut cu ochiul, și-a retras capul și a închis ușa. M-am așezat grijuliu, punând mâinile cu palmele în jos, pe masă, în fața mea.

Timpul trecea. M-am mirat cât de calm pot să stau, doar așteptând. Parcă nici n-aș fi fost în întregime acolo, parcă mă detașasem cumva de ființa mea fizică. Încăperea era ca interiorul unui craniu. Zumzetul camerei de zi ar fi putut la fel de bine să vină de pe altă planetă.

Barker și Kickham au sosit primii. Astăzi, Barker purta un costum albastru, croit din bucăți late, ca și cum n-ar fi fost făcut pentru a fi purtat, ci pentru a conține o colecție de obiecte, cutii, de exemplu. Era roșu la față și deja transpirat. Kickham avea aceeași geacă de piele și aceeași cămașă neagră pe care le purtase ieri - nu mi s-a părut a fi omul care să-și schimbe prea des hainele. Au vrut să știe de ce nu semnasem confesiunea. Uitasem de ea și o lăsasem sub saltea, dar am spus, nu știu de ce, că am rupt-o în bucăți. A urmat încă una din tăcerile acelea scurte, stentoriene, în timp ce ei mă priveau de la înălțime, încleștându-și pumnii și răsuflând greu pe nări. Aerul se unduia de violența reținută. Apoi au ieșit tropăind și m-au lăsat iar singur. Următorii care au intrat au fost un tip mai în vârstă, îmbrăcat într-un costum de postav ca de cavalerist, cu o pălărioară fercheșă, și unul mai tânăr, musculos, cu ochii apropiați, care arăta ca și cum ar fi | fost fiul nemulțumit al bătrânului. S-au oprit în ușă și m-au studiat cu atenție un moment îndelungat, parcă mă măsurau pentru ceva. Pe urmă, detectivul Postav j a înaintat și s-a așezat vizavi de mine, cu picioarele în- — crucișate, și și-a scos pălăria, dând la iveală un cap ²³¹ chel și plat, ceruit și cu niște pete ciudate, ca al unui bebeluș bolnav.

A scos o pipă și a aprins-o cu atenție gravă, apoi și-a reîncrucișat picioarele și s-a așezat mai confortabil, începând să-mi pună o serie de întrebări criptice care, mi-am dat seama după un timp, erau menite să scoată la iveală ce știam despre Charlie French și cunoștințele lui. I-am răspuns cât am putut mai circumspect, neștiind ce vor să afle - dar presupun că nici ei nu știau. Le-am zâmbit fără oprire, ca să le arăt cât de dornic eram să îi ajut, cât de maleabil. Cel

mai tânăr, care rămăsese lângă ușă, lua notițe. Sau cel puțin se prefăcea că ia notițe, deși aveam o senzație stranie că totul e prefăcătorie, ca să-mi distragă atenția sau să mă intimideze. Nu s-a întâmplat însă altceva decât că m-am plictisit din ce în ce mai tare - nu-i puteam lua în serios - și m-am încurcat și am început să mă contrazic. După o vreme, au părut să dezarmeze și ei și, în cele din urmă, au plecat. Pe urmă, prietenul meu, inspectorul Haslet, a intrat lin, cu zâmbetul lui timid și privirile lăsate. Doamne, Dumnezeule, am zis, cine-au fost ăștia? Brigada, mi-a spus. S-a așezat, s-a uitat în podea, a bătut darabana cu degetele în masă. Ascultați-mă, sunt îngrijorat, soția mea, am... Nu mă asculta, nu-l interesa. A deschis subiectul mărturisirii. De ce n-o

semnasem? Vorbea încet, parcă discutam despre vreme. Economisim o grămadă de efort, să știi, mi-a spus. M-am înfuriat deodată, nu știu ce m-a apucat, am bătut cu pumnul în masă, am sărit în picioare și am țipat la el că n-o să fac nimic, n-o Bă semnez nimic până nu capăt niște răspunsuri. Chiar așa am spus: „Până nu capăt niște răspunsuri!” Furia mi s-a evaporat, bineînțeles, imediat și m-am așezat la loc prostește, mușcându-mi încheietura unui deget. Atmosfera tulburată s-a potolit. Soția ta, mi-a spus blând Haslet, se suie în avion - și-a consultat ceasul - chiar acum. L-am privit cu ochi mari. Aha, am spus. Mi se luase o piatră de pe suflet, desigur, dar nu mă miram cu adevărat. Știusese de la bun început că *señor* cum-îl-cheamă era prea gentleman ca să nu o lase să plece.

Se făcuse amiază când a sosit Maolseachlainn, cu aerul mototolit al celui care abia s-a dat jos din pat.

Asa arată mereu, e încă una din trăsăturile care-1 fac simpatic. Primul lucru care m-a izbit a fost cât de asemănători suntem la carură, doi bărbați masivi și moi, lăți în spate, grei. În timp ce ne aplecam peste ea, masa gemea între noi, iar scaunele scoteau mici scârțâ- ituri alarmate sub dosurile noastre voluminoase. Mi-a plăcut din prima. A spus că probabil mă întrebam cine l-a angajat în numele meu. Am dat din cap viguros, deși un asemenea gând nici nu-mi trecuse prin minte. A devenit evaziv și a mormăit ceva despre mama și ceva lucrări pe care le făcuse pentru ea, într-o perioadă nespecificată din trecut. Avea să treacă mult până să descopăr, spre surprinderea mea cătuși de puțin plăcută, că, în realitate, Charlie French fusese cel care aranjase totul, care o sunase pe mama în seara aceea de duminică și îi dăduse vestea privind arestarea mea, care îi spusese Bă îl contacteze imediat pe bunul său prieten Maolseachlainn Mac Giolla Gunna, f celebrul avocat. Tot Charles era cel care plătise, și mai plătește încă, onorariul deloc neglijabil al lui Mac. El l trimite banii prin bancă și mama, sau acum probabil I grăjdărița, îi trimite mai departe, ca și cum ar veni de _____

la Coolgrange (scuze că ți-am ascuns toate astea, Mac, ²³³ dar așa a dorit Charlie). Ai dat un fel de declarație în care îți recunoșteai faptele, spunea Maolseachlainn, așa e? I-am povestit despre minunatul document al lui Cunningham. Cred că

m-am înfierbântat povestind, căci fruntea i s-a întunecat, iar el a închis ochii, parcă îndurerat, în spatele ochelarilor de prșsbit și a ridicat o mână să mă oprească. Nu semnezi nimic, mi-a spus, nimic... Ai înnebunit? Am lăsat capul în jos. Dar sunt vinovat, i-am răspuns, sunt într-adevăr vinovat. Asta s-a prefăcut că n-a auzit-o. Ascultă-mă bine, a

zis el, ascultă-mă. Nu semnezi nimic, nu spui nimic, nu faci nimic. Ai să te declari nevinovat. Am deschis gura să protestez, dar nu s-a lăsat întrerupt. O să te declari nevinovat, a continuat el, și, când o să consider că momentul e oportun, îți schimbi pledoaria și te recunoști vinovat de omor prin imprudență. Înțelegeți? Mă privea rece pe deasupra ochelarilor. (Asta se petrecea la început, înainte să ne împrietenim.) Am clătinat din cap. Nu mi se pare cinstit, am spus. A scos un fel de hohot de râs. Exact! a spus și nu a adăugat: frumos, tocmai tu spui asta. Am rămas tăcuți o clipă. Stomacul îmi scotea un piuit. Îmi era greață și foame în același timp. Apropo, am zis, ai vorbit cu mama, vine să mă vadă? S-a prefăcut că nu a auzit. A dat la o parte hârtiile, si-a scos ochelarii și și-a masat rădăcina nasului. Doream ceva? Era rândul meu să pufnesc disprețuitor. Adică dacă doream ceva ce le putea cere să îmi aducă, a precizat el, pe un ton de dezaprobare ofensată. Un aparat de ras, am zis, și ar putea să-mi dea cureaua înapoi, n-am de gând să mă spânzur. S-a ridicat să plece. Brusc, aș fi vrut să îl mai rețin. Mulțumesc, am spus cu atâta fervoare, că s-a oprit în loc și m-a atintit cu ochi de bufnită. Am omorât-o intenționat, să știi, i-am spus, nu am nici o explicație și nici o scuză. Nu a făcut decât Bă ofteze.

După-amiază am fost adus în instanță. M-au însoțit inspectorul Haslet și doi paznici în uniforme. Mâna pe care mi-o zgâriasem în tufa de trandafiri se infectase. O, Frederick, ești

suferind! Amintirea acestei prime apariții îmi este ciudat de încețoșată. Mă așteptasem ca sala de judecată să fie impozantă, ceva ca o biserică nu prea mare, cu strane de stejar, cu tavanul sculptat

și o atmosferă de pompă serioasă, și am fost dezamăgit când ea s-a dovedit a fi doar cu puțin mai mult decât un birou prăpădit, genul de loc unde funcționari incompetenți emit autorizații obscure. Când am fost introdus, s-a iscat un fel de vârtej de activitate nervoasă, pe care am luat-o drept pregătirea generală, dar care era, după cum am descoperit cu surprindere, audierea însăși. Nu cred că a durat mai mult de un minut sau două. Judecătorul, care purta un costum de haine obișnuit, era un bătrânel jovial, cu favoriți și cu nasul roșu. Trebuie să fi avut reputație de om de spirit, pentru că, atunci când m-a fixat cu veselie în ochi și mi-a spus: A, domnule Montgomery, toată lumea s-a tăvălit practic de râs. Am zâmbit politicos, ca să îi arăt că știu de glumă, chiar dacă nu o înțelegeam. Un paznic m-a îmboldit în spate, m-am ridicat, m-am așezat, m-am ridicat iar și cu asta s-a terminat. M-am uitat mi- >a rat în jur. Aveam sentimentul că-mi scăpase ceva. 5 Maolseachlainn cerea eliberarea pe cauțiune. Judecă- J torul

Fielding a clătinat încet din cap, parcă muștrând un copil prea îndrăzneț. A, nu, a spus el, nu cred, dom- I nule. Ceea ce a provocat un nou cutremur de amuza- — ment în sală. Eu unul mă bucuram că se distrau atât ²³⁵ de bine. Paznicul din spatele meu spunea ceva, dar nu mă puteam concentra, căci în piept aveam o senzație oribilă de gol și mi-am dat seama că eram pe punctul de a izbucni în plâns. Mă simțeam ca un copil sau ca un om foarte bătrân. Maolseachlainn mi-a pus mâna pe braț. M-am întors neajutorat. Hai să mergem, a zis paznicul, nu fără blândețe, și am pornit împiedicat după el. Totul în jur plutea. Haslet era în urma mea, începusem să îi recunosc pașii. Pe stradă 8e adunase o mică mulțime. De unde știau cine sunt, în ce sală

urma să fiu, la ce oră trebuia să ies? Când m-au zărit, s-a auzit un țipăt, un fel de vaier unduitor de teamă respectuoasă și repulsie, care mi-a făcut pielea de găină. Eram atât de confuz și de speriat, că n-am mai știut ce fac și le-am făcut cu mâna - le-am făcut cu

, »

mâna! Dumnezeu știe ce-a fost în capul meu. Bănuiesc că a fost un gest de împăcare, un semn animalic de supunere și retragere. Bineînțeles că nu a făcut decât să îi înfurie și mai tare. Și-au ridicat pumnii, au urlat. Unul sau doi păreau gata să se smulgă dintre ceilalți și să se repeadă la mine. O femeie m-a scuipat și m-a făcut ticălos și nenorocit. Am rămas acolo, dând din cap și din mână ca o jucărie cu arc, cu un rictus înspăimântat pe chip. Atunci am înțeles pentru prima dată că omorâsem pe unul dintre ai lor. Cât timp stătusem înăuntru plouase, dar acum soarele strălucea din nou. Îmi amintesc sclipirea orbitoare a pavajului ud și un nor dispărând hoțește pe după acoperișuri, un câine ocolind mulțimea furioasă cu o privire îngrijorată, întotdeauna micile întâmplări, vedeți, întotdeauna mărunțișurile. Apoi au aruncat pătura peste mine și am fost împins cu capul înainte într-o mașină de poliție și am pornit în goană, cu cauciucurile fâșâind. Ta-naa, ta-naa! în întunericul cald, lănos, am plâns după pofta inimii.

închisoarea. Locul acesta. L-am descris deja.

Primul meu vizitator a constituit o surpriză. Când mi-au spus că era o femeie, m-am așteptat Bă fie Daphne, direct de la aeroport, sau, dacă nu, atunci mama și, prima dată când am intrat la vorbitor, nu am recunoscut-o. Arăta mai tânără ca niciodată, cu puloverul *fără* nici o formă, cu fusta ecosez și pantofii solizi. Avea expresia neformată, pistriuată și palidă a unei școlărițe, toanta clasei, care plânge noaptea în dormitor și e înnebunită după cai. Doar părul extraordinar, ca focul, o arăta drept femeie. Jenny! am spus și ea a roșit. I-am luat mâinile în ale mele. Eram absurd de încântat la vederea ei. Nu știam că ea avea să fie, curând, cea care mă va uzurpa. De fapt Joanne, a bolborosit ea și și-a mușcat buza. Am râs stingherit. Joanne, am spus, desigur, iartă-mă, sunt cam amețit. Ne-am așezat. Zâmbeam fără să mă pot opri. Îmi simțeam inima ușoară, aproape săltăreată. Parcă eu eram vizitatorul, bătrânul prieten burlac al familiei, venit să o vadă pe biata rățușcă în prima zi de școală. Îmi adusesese valiza de la Coolgrange. Mi se părea stranie, familiară și totuși străină, ca și cum, de când o văzusem ultima dată, ar fi fost plecată într-o călătorie .a imensă, transfigurantă, pe altă planetă, în altă gala- | xie. Am întrebat de mama. Am avut suficient tact ca .5 să nu întreb de ce nu a venit. Spune-i că-mi pare rău, '•§ am zis. Suna ridicol, parcă mi-aș fi cerut scuze pentru 1 că

lipsisem de la o întâlnire, și privirile ni s-au întors — și am tăcut îndelung, stânjeniți. Deja am un diminiu-²³⁷ tiv aici, am spus, m-au botezat Monty, bineînțeles. A zâmbit și mi-a plăcut. Când zâmbește, mușcându-și buza în felul ăsta, arată mai mult ca oricând a copil. Nu pot să cred că e în stare să completeze. Cred că a fost la fel de Surprinsă ca și mine când s-a citit testamentul. îmi e greu să mi-o imaginez ca stăpână peste Coolgrange. Poate tocmai asta a fost intenția mamei: după ea, o mămăligă. Vai, o remarcă nedemnă de mine, de seriozitatea mea nou descoperită. Nu o urăsc pentru că m-a dezmoștenit. Cred că, în felul ei,

încerca să-mi dea o lecție, poate să văd lucrurile mai îndeaproape, să acord mai multă atenție oamenilor, cum e fata asta stângace cu pistruii ei, cu zâmbetul ei timid și cu sprâncenele ei aproape invizibile. Mă gândesc la ce mi-a spus Daphne nu mai departe de ieri, printre lacrimi, mi s-a înfipt în minte ca un ghimpe: „N-ai știut nimic despre noi, nimic!" Desigur, are dreptate. Vorbea despre America, despre ea și Anna Behrens și tot restul, dar e adevărat în general - n-am știut nimic. Dar mă străduiesc. Urmăresc atent, ascult și reflectez. Din când în când, mi se îngăduie să arunc o privire înăuntrul a ceea ce pare a fi o lume nouă, dar care îmi dau seama că a existat dintotdeauna, fără ca eu să o observ. În aceste explorări, Billy îmi e ghid prețios. Nu am pomenit de Billy până acum, așa-i? S-a atașat de mine încă de la început, cred că e puțin îndrăgostit de mine. Are nouăsprezece ani - mușchi, păr negru dat cu gel, mâini frumoase de ucigaș, ca ale mele. Procesele noastre sunt programate să înceapă în aceeași zi, iar el ia asta drept un semn bun. E acuzat de crimă și violuri multiple. Susține cu insistență că e inocent, dar nu-și poate reține un mic surâs vinovat. Cred că, în taină, e mândru de crimele lui. Și totuși, din el răzbate un fel de inocență, ca și cum înăuntru ar fi ceva, ceva minuscul și prețios pe care nu-l poate murdări nimic. Când mă gândesc la Billy, aproape că-mi vine să cred în existența sufletului. A intrat și a ieșit din detenție toată viața lui și t , , .

e un tezaur de folclor de închisoare. Îmi vorbește despre diferitele metode pentru a introduce droguri. De exemplu, înainte să se

instaleze paravanele de sticlă, soțiile și prietenele ascundeau în gură pungulițe de plastic cu heroină, care erau transmise în timpul

săruturilor prelungite, înghițite și mai târziu vomate în latrine. Ideea m-a fascinat și m-a afectat considera-

bil. Câtă dorință, câtă pasiune, câtă bunătate și îndrăzneală - când cunoscusem eu așa ceva?

»

Ce spuneam? Devin foarte confuz. Ni se întâmplă tuturor aici. E un fel de protecție, această uitucenie progresivă, această toropeală care ne îngăduie să adormim instantaneu oriunde, oricând, perioade scurte de amorțeală.

Joanne. A venit să mă vadă, mi-a adus valiza. M-am bucurat să o capăt. Conducerea închisorii îmi confiscase aproape tot ce era în ea, dar mai aveam câteva cămăși, un săpun - mirosul lui parfumat m-a izbit ca o lovitură - o pereche de pantofi, cărțile. Am strâns toate aceste obiecte, aceste icoane la piept și am jelit pentru trecutul meu mort.

Dar durerea, durerea de felul acesta este marele pericol aici, înăuntru. Ea te seacă de voință. Cei care îi cad pradă devin neajutorați, dominați de o letargie care îi lasă fără puteri. Sunt ca niște oameni care suferă după moartea cuiva drag, o suferință care nu se va sfârși niciodată. Am intuit pericolul acesta și m-am decis să îl evit. O să lucrez, o să învăț. Tema o aveam gata pregătită. Am rugat-o pe Daphne să-mi aducă niște cărți mari și groase despre pictura flamandă, nu doar despre istoria ei, ci și despre tehnici, despre secretele măestrilor. Am studiat relatări privind metodele de preparare a culorilor, privind comerțul de uleiuri și pigmenți sau cultivarea inului în Flan- dra. Am citit despre

viețile pictorilor și ale protectorilor lor. Am devenit un mic expert în istoria republicii olandeze în secolul al XVII-lea. Dar, în cele din urmă, nu mi-a folosit la nimic toată învățătura, toate informațiile acestea stocate și pietrificate, precum crusta de coral care acoperă o epavă scufundată. Cum ar putea simplele fapte să suporte comparația cu uimitoarea cunoaștere care m-a pârlolit în timp ce stăteam și priveam încremenit la tabloul culcat pe o latură în sântul unde îl aruncasem ultima dată? Cu-

» »

noasterea aceea, starea aceea de cunoaștere era ceva cu care n-aș fi putut trăi. Mă uit la reproducerea prinsă pe perete deasupra mea aici, dar, în ea, ceva e mort. Ceva e mort.

În același spirit de explorare febrilă, cercetam ore întregi ziarele din biblioteca închisorii. Am citit fiecare cuvințel dedicat cazului meu, le-am citit și recitit le-am mestecat până s-au făcut o pastă fără gust în mintea mea. Am aflat despre copilăria lui Josie Beli, despre perioada cât fusese la școală - jalnic de scurtă - despre prietenii și familia ei. Vecinii o vorbeau de d bine. Era o fată liniștită. Fusese pe punctul de a se z mărita o dată, dar se întâmplase ceva, logodnicul ple-^m case în Anglia și nu se mai întorsese. Mai întâi lucrase § în satul ei, ca vânzătoare. Apoi, înainte de a ajunge la _Z_ Whitewater, stătuse la Dublin o vreme, unde fusese ²⁴⁰ cameristă la hotelul Southern Star. Southern Star! Dumnezeu mare, aș fi putut să mă duc acolo cât stătusem la Charlie, aș fi putut lua o cameră, aș fi putut dormi într-un pat făcut odată

de ea! Am râs de mine însumi. Si ce-as fi aflat? N-ar fi fost mai mult din ea acolo, pentru mine, decât era în articolele din ziare, decât fusese în ziua aceea, când mă întorsesem și o văzusem prima dată, stând în pragul ușii deschise, cu albastrul și auriul verii în spate, decât fusese când se ghemuise în mașină și o loviseam iar și iar și sângele ei împrôșcase geamul. Acesta este lucrul cel mai rău,

cred, păcatul esențial, cel pentru care nu va exista iertare: că nu a fost niciodată destul de vie în închipuirea mea, că nu am facut-o să existe acolo destul, că nu am facut-o să trăiască. Da, această lipsă de imaginație este adevărata mea crimă, cea care le-a făcut posibile pe celelalte. Ce i-am spus polițistului e adevărat: am omorât-o pentru că mi-a fost la îndemână să o fac și mi-a fost la îndemână pentru că, pentru mine, ea nu era vie. De aceea, acum, sarcina mea e să o readuc la viață. Nu sunt sigur ce presupune asta, dar e un lucru care mă izbește cu forța unui imperativ inevitabil. Cum am să fac să devină realitate, acest act de zămislire? Trebuie să mi-o închipui de la început, din pruncie? Sunt derutat și mi-e puțin frică, dar ceva în mine se mișcă, simt o emoție stranie. Parcă mi-am asumat o greutate și o densitate nouă. Mă simt vesel dar și pe dos, minunat de serios. Sunt greu de posibilități. Tră- >a iese pentru doi. |

Am hotărât. N-am să mă las deturnat: îmi voi recu- '•§ noaste vinovăția pentru omor cu premeditare. Cred că 1 așa e bine. Daphne, când i-am spus, a izbucnit imediat — în lacrimi. Am rămas uimit, uimit si revoltat. Si cum ²⁴¹ rămâne cu mine,

a spus ea, cum rămâne cu copilul? I-am răspuns, cât am putut mai blând, că mi se părea că deja le distrusesem viețile și că era cel mai bine să mă țin departe de ei o perioadă cât mai lungă - poate chiar pentru totdeauna - ca să aibă o șansă să o ia de la capăt. Aparent, fusesem lipsit de tact. A continuat să plângă, așezată acolo, dincolo de panoul de sticlă, strângând în pumn o batistă de hârtie mozolită, cu umerii scuturându-i-se. Apoi a ieșit totul la suprafață, mânia și rușinea, n-am înțeles nici jumătate printre

suspine. S-a întors în timp ani de zile. Ce făcusem și ce nu făcusem. Cât de puține știam, ce puțin pricepeam. Am stat și m-am uitat la ea cu gura căscată. Nu eram în stare să rostesc un cuvânt. Cum fusese posibil să mă înșel atât de tare în privința ei, atâta timp? Cum putusem să nu văd că, dincolo de firea ei reținută, era atâta patimă, atâta durere? Mă gândeam la un bar pe lângă care trecusem seara târziu, într-una din hoinărelile mele prin oraș, în săptămâna dinainte de a fi prins. Era... nu știu... în Stoney Batter sau într-un loc asemănător, o cârciumă pentru clasa muncitoare, cu plasă de metal protectoare la geamuri și pete vechi de vomă la intrare. În timp ce treceam prin față, un bețiv a ieșit împiedicându-se și, timp de o clipă, înainte ca ușa să se închidă la loc, am putut să arunc o privire înăuntru. Am mers mai departe, fără să mă opresc, purtând scena în minte. Era ca un tablou de Jan Steen^{VII}: luzi mina afumată,

VII Jan Havickszoon Steen (c. 1626-1679) pictor flamand de gen, a cărui creație se caracterizează prin finețea studiului psihologic, simțul umorului și

înghesuia la băutorilor cu fețe roșii, bă- | trânii
sprijinind barul, cântăreața grasă arătându-și ⁰⁰
gura plină de dinți spârți. M-a cuprins un fel de
uimire și lentă, un fel de nedumerire și de durere,
gândindu-mă _2_ la cât de categoric eram exclus
din lumea aceea simplă, ²⁴² urâtă, gălăgioasă.
Parcă așa îmi petrecusem întreaga viață, trecând
prin fața ușilor deschise și zgomotoase, dar
mergând mai departe și pierzându-mă în întune-
ric... Și totuși, există și momente când mi se
îngăduie să cred că nu sunt definitiv pierdut. Mai
zilele trecute, de exemplu, pe drumul spre altă
audiere din faza de cercetare, am împărțit duba
poliției cu un bețiv bătrân, arestat cu o seară
înainte, din câte mi-a spus, pentru că își omorâse
prietenul. Nici nu mi-1 puteam imagina având un
prieten și cu atât mai puțin omorân- du-1. Mi-a
vorbit îndelung în timp ce mașina gonea, chiar
dacă mare parte din ce spunea erau doar bolbo-
roseli. Avea un ochi sângerieu și un buboi enorm la
gură, din care se scurgea o zeamă. M-am uitat prin
geamlâcul zăbreliat la străzile orașului, care
treceau în fugă pe lângă noi, străduindu-mă din
răspuț să îl ignor. Dar la un moment dat, am dat
un colț mai strâns și animalul bătrân s-a răsturnat
de pe bancheta lui peste mine și m-am trezit
ținându-1 în brațe. Duhoarea, desigur, era
insuportabilă, iar zdrențele în care era îmbrăcat
aveau ceva alunecos care m-a făcut să-mi încleștez
dinții, dar am continuat să-l tin nevrând să-l las să
cadă pe jos, ba chiar - în mod sigur inventez - l-am
strâns o clipă în brațe, într-un gest de... nu știu...

de compasiune, de camaraderie, de solidaritate, sau | ceva asemănător. Da, un explorator, asta sunt, un ex- plorator care zărește un continent nou de la prova corăbiei ce se scufundă. Și nu mă înțelegeți greșit, 1 nu-mi închipui nici o secundă că incidente ca acesta, — astfel de incursiuni în lumea nouă mă vor ajuta să îmi ²⁴³ ispășesc în vreun fel vina. Dar poate ele au o semnificație pentru viitor.

Să distrug acest ultim paragraf? Nu, ce importanță are, n-are decât să rămână.

Daphne mi-a adus unul din desenele lui Van. L-am prins în ținte pe perete, aici. E un portret al meu, susține ea. Un picior uriaș și schilod, degete ca niște câr- nați, un ochi de ciclop, de un calm straniu. Asemănarea e uimitoare, dacă mă gândesc mai bine. Mi-a mai adus și o veste surprinzătoare. Joanne a invitat-o, pe ea și

copilul, să locuiască la Coolgrange. Or să stea împreună în aceeași casă, nevasta mea și grăjdărița. (Ce bizar se combină lucrurile pentru a compune ceea ce trece drept final!) Nu sunt nemulțumit, iar asta mă miră. Cică voi locui și eu acolo, când ies din închisoare. Ah, mă și văd, cu cizme de cauciuc înalte și pălărie, strângând gunoiul din grajduri. Dar nu am comentat. Biata Daphne, dacă... a, da, dacă.

Maolseachlainn, la rândul lui, a fost oripilat când i-am comunicat decizia mea. Nu te teme, am spus, o să mă recunosc vinovat, dar nu doresc concesii. Nu înțelegea, iar eu nu am avut energia să îi explic. Așa vreau și cu asta, basta. Așa trebuie să procedez. Vasul lui Apollo a plecat spre Delos, cu prora încununată cu lauri, iar eu trebuie să îmi ispășesc pedeapsa. Apropo, Mac, am spus, îi datorez o farfurie lui Charlie French. N-a priceput gluma, dar a zâmbit. Știi, nu era moartă când am lăsat-o eu acolo. N-am fost destul de bărbat ca să o lichidez. E un lucru pe care pentru un câine l-aș fi făcut (e adevărat - nu se mai termină odată lucrurile pe care trebuie să le mărturisesc?). A dat din cap, străduindu-se să nu-și arate dezgustul, sau poate nu ascundea decât șocul. Oameni puternici, zice el, nu mor ușor. Apoi și-a strâns hârtiile și s-a întors să plece. Ne-am strâns mâinile. Ocazia părea să impună această mică formalitate.

A, apropo, complotul; era să uit. Charlie French a cumpărat ieftin tablourile mamei și i

le-a vândut scump lui Binkie Behrens, apoi le-a cumpărat ieftin de la Binkie și i le-a vândut mai departe lui Max Molyneaux. Sau cam așa ceva. Are vreo importanță? Întâmplări obscure, întâmplări obscure. Destul.

Timpul trece. Mănânc timp. Mă închipui ca pe un fel de căpcăun, înfulecând calm și metodic viitorul, ceea ce lumea din afară numește viitor. Trebuie să am grijă să nu cedez în fața disperării, a acelei abulii care a amenințat întotdeauna tot ce am încercat să fac. Mă uit de atâta timp în fundul prăpastiei, încât uneori mi se pare că prăpastia e cea care se uită în mine. Am și zile bune, și rele. Mă gândesc la monștrii alături de care m-a plasat crima pe care am comis-o, ucigașii, torționarii, micile bestii jegoase care stau pe margine și asistă, și mă întreb dacă n-ar fi mai bine să îi pun capăt, pur și simplu. Dar am o sarcină, un termen. Astăzi, în atelier, am simțit mirosul ei, stins, pătrunzător, metalic, inconfundabil. E mirosul soluției de lustruit metale - pesemne că, în ziua aceea, curățase argintăria. Am fost atât de fericit când l-am identificat! Totul părea posibil. Mi s-a părut chiar că, într-o zi, aveam să mă trezesc și să văd, venind din- | spre camera întunecată spre cadrul ușii aceleia care mi-a rămas acum pentru veșnicie în minte, o copilă, o fată, una pe care aveam s-o recunosc îndată, fără umbră de îndoială.

E primăvară. Se simte chiar și aici, înăuntru, foș- ²⁴⁵ netul grăbit al aerului. La fereastră am niște plante, îmi place să le văd hrănindu-se cu lumină. Procesul are loc luna viitoare. O să fie scurt. Ziarele vor fi dezamăgite. M-am gândit să încerc să public asta, mărturisirea mea. L-am rugat pe inspectorul Haslet să o adauge la dosar, împreună cu restul invențiilor oficiale. A venit să mă vadă astăzi, aici, în celulă. A luat foile, le-a cântărit în

mână. Avea să fie apărarea mea, i-am spus. Mi-a aruncat o privire scârbită. Ai pus aici și faptul că ești om de știință, m-a întrebat el, și că o cunoști pe Anna Behrens și că datorai bani, tot? Am zâmbit. E varianta mea, i-am răspuns, și rămân la ea. La asta a râs. Haide, Freddie, a zis, cât din ea e adevărat? Era prima dată când îmi spunea pe nume. Adevărat, domnule inspector? am spus. Totul. Nimic. Numai rușinea.

JOHN BANVILLE

MAREA

„Un studiu magistral asupra durerii, a amintirii și a dragostei.”

JOHN SWTHERLAND

„Un lucru care m-a frapat mereu a fost deosebirea dintre cuib și ou, mă refer la caracterul contingent al celui dintâi, indiferent cât de bine sau de frumos ar fi alcătuit, și la desăvârșirea celui din urmă, la deplinătatea lui originară. Înainte de a fi un început, un ou este un sfârșit absolut [•••]

Da, așa am considerat că va fi viața mea de adult un fel de lungă vară indiană, o stare de liniște, de calmă lipsă de curiozitate, în care nu a mai rămas nimic din abia suportabila perpetuă urgență crudă a copilăriei, cu toate lucrurile lămurite, cu toate misterele rezolvate, cu toate răspunsurile date și clipele curgând la vale, aproape neobservate, picătură după picătură aurie, spre aproape neobservatul sfârșit “

JULIAN BARNES

ARTHUR & GEORGE

„O faimoasă eroare judiciară și o aventură victoriană într-un... thriller de cea mai haltă calitate literară.”

The Observer

Julian Barnes demonstrează până la ce punct poate merge ficțiunea și până unde putem crede în ea: până acolo unde putem face diferența între a crede, a gândi și a ști.

O pereche de biografii față în față: un tânăr plin de visuri, Arthur Conan Doyle, atlet și erudit în devenire, și un adolescent lipsit de orice imaginație, miop și singuratic, George Edalji. Barnes reînvie istoria lor uitată într-un mod sofisticat de ironic, perfect conștient de limitele ficțiunii.

„Dincolo de rasismul, ipocrizia și prejudecățile victoriene, care nu sunt suficiente ca să creeze o operă, Julian Barnes oferă cititorului ocazia unică de a trăi în mintea unui scriitor depășit de personajele sale, «care aspiră la o altă existență, care vrea să fie cunoscut prin el însuși, și nu pentru că l-a inventat pe Sherlock Holmes».”

FRANÇOIS BUSNEL

JULIAN BARNES

PORCUL SPINOS

„O bijuterie de satiră politici plină de forță amuzantă și înfricoșătoare.”

ROBERT HARRIS

„Un roman incisiv și viguros, o nouă dovadă incontestabilă a puterii creatoare: Julian Barnes examinează cea mai dramatică prăbușire politică a secolului XX, aceea petrecută în Europa Răsăriteană”

The Times

„Rapoarte tocate la mașini Amprente distruse. Cadavre arse demult în crematoriu. Toți știau ce se petrecuse, toți știuseră și în momentele respective. Iar când încercau să închege o succesiune de învinuiri asupra celui care avusese toate pârgiile în mână părea că nimic nu se întâmplase. Sau dacă se întâmplase ceva, totul fusese aproape normal, și prin urmare aproape scuzabil. Conspirația nor- malității, chiar și la vremuri de demență.”

NEMIRA foJ

plăcerea lecturii I VJ

TITLUL CĂRȚII	AUTOR	PREȚ (TVA INCLUS)
COLECȚIA BABEL		
Tristeți de lămâie	Julian Barnes	17,50
Trois	Julian Barnes	18,90
Iubire etc.	Julian Barnes	18,90
Café au lait	Julian Barnes	19,90
Papagalul lui Flaubert	Julian Blames	18,90
Pedantul în bucătărie	Julian Barnes	14,90
Scrisori de la Londra	Julian Barnes	27,90
Anglia, Anglia	Julian Barnes	22,90
Porcul Spinos	Julian Barnes	18,90
Arthur & George	Julian Barnes	33,90
Călătorie la capătul nopții	Louis-Ferdinand Céline	34,50
Moarte pe credit	Louis-Ferdinand Céline	34,99
De la un castel la altul	Louis-Ferdinand Céline	29,90
Câinii Paradisului	Abel Posse	25,00
Despărțiri	Juan Carlos Onetti	14,90
Viață scurtă	Juan Carlos Onetti	23,90
Șantierul I-fantomă	Juan Carlos Onetti	18,90
O pisică, un bărbat și două	Jun'ichirō Tanizaki	14,90
Sarinagara	Philippe Forest	18,90
Teoria norilor	Stéphane Audeguy	19,90
Vânătorii de câini din Loyang	László Darvasi	15,00
Vibrator	Mari Akasaka	10,00
Zoo. Animale sau oameni, aceeași junglă	Rodrigo Rey Rosa	13,90
Șobolanul	Andrzej Żaniewski	18,90
John Infernul	Didier Decoin	24,90
Câmpul electric	Kerri Sakamoto	24,90
Marea	John Banville	17,90
Rătăcit în casa oglinzilor	John Barth	19,90
NEMIRA CLASIC		
Bilanț	W. Somerset Maugham	18,90
Sandra Belloni	George Meredith	34,90
Vrăjita. Cavalerul Des Touches	Barbey d'Aurevilly	22,90
Faunul de marmură	Nathaniel Hawthorne	29,90
Jonathan Wild	Henry Fielding	19,90
Micile ironii ale vieții	Thomas Hardy	22,90
Povestiri despre Bunul Dumnezeu	Rainer Maria Rilke	12,90
COLECȚIA NAUTILUS		
Dune	Frank Herbert	39,50
Canonicatul Dunei	Frank Herbert	35,00

Copiii Dunei	Frank Herbert	29,50
Ereticii Dunei	Frank Herbert	35,00
Împăratul-Zeu al Dunei	Frank Herbert	29,50
Mântuitorul Dunei	Frank Herbert	19,50
Efectul Lazăr	Frank Herbert, Bill	29,90
Factorul Înălțare	Frank Herbert, Bill	27,90
Incidentul Iisus	Frank Herbert, Bill	29,90
Copiii minții	Orson Scott Card	24,90
Jocul lui Ender	Orson Scott Card	19,50
Vorbitor în numele morților	Orson Scott Card	24,50
Xenocid	Orson Scott Card	34,50
Umbra lui Ender	Orson Scott Card	24,90
Umbra Hegemonului	Orson Scott Card	24,90
Umbra marionetelor	Orson Scott Card	23,90
Fluviul vieții	Philip José Farmer	14,90
Planul misterios	Philip José Farmer	29,90
Vasul miraculos	Philip José Farmer	18,90
Furnica electrică	Philip K. Dick	23,90
Visează androizii oi electrice?	Philip K. Dick	19,90
Omul din castelul înalt	Philip K. Dick	17,90
Timpul dezarticulat	Philip K. Dick	19,90
Ubik	Philip K. Dick	18,90
Cele trei stigmate ale lui Palmer	Philip K. Dick	19,90
Substanța M	Philip K. Dick	21,90
Contact	Carl Sagan	29,90
Inițiatul	K. Kurtz, D.T. Harris	22,90
Lordul Luminii	Roger Zelazny	22,90
Mâna stângă a întunericului	Ursula K. Le Guin	18,90
Lumea lui Rocannon	Ursula K. Le Guin	12,90
Ghidul autostopistului galactic	Douglas Adams	49,50
Timperfect	Gregory Benford	27,90
Vatican, ultimul conclav	Robert Silverberg	18,90
Răbdarea timpului	John Brunner	14,90
Zanzibar	John Brunner	34,90
Marte roșu	Kim Stanley Robinson	34,90
Marte verde	Kim Stanley Robinson	42,90
Marte albastru	Kim Stanley Robinson	44,90
Magicienii	Christopher Priest	24,90
Negurile, voi. 1	Marion Zimmer Bradley	36,90
Negurile, voi. 2	Marion Zimmer Bradley	36,90
Replay	Ken Grimwood	22,90
Omul demolat	Alfred Bester	17,90
Carantina	Greg Egan	19,90
Camuflaj	Joe Haldeman	22,90

COLECȚIA SUSPANS

Pasăre de pradă	Michael Ridpath	24,50
Eroare fatală	Michael Ridpath	24,50
Lovitură virtuală	Michael Ridpath	24,90
Stăpânul jocului	Michael Ridpath	24,90
Tranzacții sângeroase	Michael Ridpath	24,50

Mobilul Apocalipsa, 2 vol.
Carrie Christine Cimitirul
animalelor Misery Orașul
bântuit Shining Al cincilea as
Anonima de miercuri Bărbații
sunt niște porci Disparația
statuii din parc Grași și
proastă Necunoscuta din
congelator Ochii jupâniței
Răzbunarea sluțitor Să nu ne
uităm la ceas 320 de pisici
negre A înflorit liliacul
Cianură pentru un surăs, 2
voi. Coșmar întâlnire la
Elysée Letopisețul de argint
Logofătul de taină Poveste
imorală Telefonul din bikini
Vulturul dincolo de cornul
lunii Caralii Cifrul Ascultă și
mori Codul Bibliei Codul
Bibliei 2 Codul lui
Nostradamus Comedia
rataților Malavita Coșmar de
închiriat Crucifix Haiti Cu
frica tn săn Cu ochii In patru
Totul pe o carte Cazul Lauren
Szabo Misterul morții din
strada Jubilee Duffy sau cu
stăngu-n dreptu' Duffy sau
cum se taie cașcavalul Duffy
sau praf Tn ochi Duffy sau os
de ros Contesa Dracula
Indiciu fatal Legile crimei

Stephen King	33,9
Stephen King	89,5
Stephen King	13,6
Stephen King	34,5
Stephen King	35,0
Stephen King	19,6
Stephen King	59,5
Stephen King	27,2
Rodica Ojog-	24,5
Rodica Ojog-Brajoveanu	29,5
Rodica Ojog-Brajoveanu	19,9
Rodica Ojog-Brajoveanu	29,5
Rodica Ojog-Brajoveanu	19,9
Rodica Ojog-	22,9
Rodica Ojog-Bra;oveanu	19,9
Rodica Ojog-	22,9
Rodica Ojog-Brajoveanu	17,9

Rodica Ojog-Brajoveanu	~	20,0
Rodica Ojog-Brajoveanu	~	24,5
Rodica Ojog-Brajoveanu	~	39,5
Rodica Ojog-Brajoveanu	~	24,5
Rodica Ojog-Brajoveanu	~	29,5
Rodica Ojog-Brajoveanu	~	19,5
Rodica Ojog-Brajoveanu	~	14,7
Rodica Ojog-Brajoveanu	~	29,5
Rodica Ojog-Brajoveanu	~	29,5
Rodica Ojog-Brajoveanu	~	20,0
Ed McBain	~	19,9
Ed McBain	~	14,9
Ed McBain	~	22,9
Michael Drosnin	~	23,0
Michael Drosnin	~	24,9
Michael Rathford	~	13,9
Tonino Benacquista	~	12,9
Tonino Benacquista	~	19,9
Serge Brussolo	~	16,9
Serge Brussolo	~	16,9
Serge Brussolo	~	15,9
Ann Granger	~	19,5
Ann Granger	~	17,5
Ann Granger	~	19,5
Ann Granger	~	4,00
Ann Granger	~	14,5
Dan Kavanagh	~	15,0
Dan Kavanagh	~	15,0
Dan Kavanagh	~	15,0
Dan Kavanagh	~	16,9
Javier García Sánchez	~	25,0
Patricia Cornwell	~	24,9
John Sandford	~	24,9

Crima din umbră	John Sandford	24,90
Masca Lui Atreus	AJ. Hartley	19,90
Noaptele bestiei	Chelsea Quinn Yarbro	24,90
Hotel Transilvania	Chelsea Quinn Yarbro	24,90
Noapți cu ploii și stele	Maeve Binchy	19,90
Povestiri incredibile, *1	»»»»	39,50
Povestiri incredibile, *2		27,90
Striptease	Carl Hiaasen	29,90
Ultimul templier	Raymond Houry	27,90
Amurgul templierilor	Hanny Alders	33,90
Un glonț, un mort	Elmore Leonard	22,90
Hot Kid	Elmore Leonard	19,90
Viu sau mort	Peter James	24,90
Să mori frumos	Peter James	24,90
Numele meu a fost Iuda	C.K. Stead	18,90
Crimele lui Van Gogh	José Pablo Feinmann	19,90
Ultimul Jihad	Joel C. Rosenberg	24,90
Mănuitorii de bani	Arthur Hailey	33,90
Codex Siracuză	Jim Nisbet	24,90

NEMIRA DAMEN TANGO

Vanilie și ciocolată	Sveva Casati Modignani	27,90
Roșu-coral	Sveva Casati Modignani	29,90
Anti-Lolita	Emily Tanimura	14,90

COLECȚIA GOSSIP GIRL

Gossip Girl	Cecily von Ziegesar	17,90
Știți că mă iubiți	Cecily von Ziegesar	17,90
Vreau totul	Cecily von Ziegesar	17,90
Pentru că merit	Cecily von Ziegesar	18,90
Cum tmi place mie	Cecily von Ziegesar	16,90
Pe tine te vreau	Cecily von Ziegesar	17,90

NEMIRA JUNIOR

Școala de vrăjitorie	E. Rose Sabin	19,90
Puteri periculoase	E. Rose Sabin	18,90
Bestiile atacă	E. Rose Sabin	19,90
Bufnița	Cari Hiaasen	17,90
Autobiografia lui Moș Crăciun	Jeff Guinn	24,90

COLECȚIA BONTON

Bomba sexy	Laren Stover	16,90
Bucătăria lui Antonio Passarelli	Antonio Passarelli	24,90
Bunele maniere	Asfa-Wossen Asserate	30,00
Ce este cultura?	Jérôme Clément	10,00
Femeile și dragostea	Jérôme Clément	24,90
Ghid Gourmet	David D'Aprix	15,00
Ghidul ipohondrului	John Naish	18,90
Ghidul leneșului	Tom Hodgkinson	19,90
Poți să nu ai o familie perfectă	Libby Purves	15,00
Poți să nu crești un copil	Libby Purves	15,00
Poți să nu fii o mamă perfectă	Libby Purves	15,00

Viața ca o țeapă Butoiul lui Arhimede	Alan H. Cohen Sven Ortoli, Nicolas Witkowski 14,90	17,50
Singură și nu regret	Marjorie Hills	14,90
COLECȚIA TOTEM		
Prăbușirea Satanei	René Girard	22,90
Dezvrăjirea lumii	Marcel Gauchet	29,90
Dimineața magicienilor	Louis Pauwels, J. Bergier	38,50
Erotismul	Georges Bataille	25,00
Însem(i)nările magistrului din	Luca Pițu	30,00
Metanoia	Aimé Michel	24,90
Misterul catedralelor	Fulcanelli	25,00
Omul și sacrul	Roger Caillois	24,90
Tentația inocenței	Pascal Bruckner	30,00
Tratat despre banalitate	Nicolas Grimaldi	19,90
Adevăr și existență	Jean-Paul Sartre	14,90
American Vertigo	Bernard-Henri Lévy	34,90
BIBLIOTECA DE PSIHOLOGIE		
Revolta trupului	Alice Miller	12.90
Mușchiul mental	David Gamón, Allen D. Bragdon	39,90
BIBLIOTECA DE ISTORIE		
Arhivele Securității voi. 1	***	49,50
Arhivele Securității voi. 2	• **	45,00
Dosarul Ana Pauker, 2 voi	***	78,90
Jurnale din Rezistența		
anticomunistă. Vasile	' ***	24,90
Ortodoxie și putere politică în		
România contemporană	George Enache	39,50
Partidul, Securitatea și Cultele		34,90
Nicu Steinhardt în dosarele		
Securității. 1959-1989	***	27,50
Intelctuali români în arhivele		
comunismului	• **	49,90
Ion Flueraș (1882-1953) Social-		
democrație și sindicalism	Sorin Radu	15,00
DICȚIONARELE NEMIRA		
Dicționar cultural al Bibliei	Danielle Fouilloux etc.	34,90
Dicționar de științe ale limbii	Angela Bidu-Vrânceanu etc.	59,50
BIBLIOTECA DE POLITICA		
Animalul politic	Jeremy Paxman	39,99
Conștiința conservatoare	Ioan Stanomir	24,50
Din Țara Măgarilor. însemnări	Ștefan Zeletin	19,90
Politica pentru barbari	Daniel Barbu	19,99
Manifestul Partidului Comunist	Marx, Engels	19,90
Spectatorul angajat	Raymond Aron	39,90
Rățiunea națiunilor	Pierre Manent	16,90
Liberalism și democrație	Norberto Bobbio	14,90

COLECȚIA ALFA ȘI OMEGA

Axiologia teologiei fundamentale	Predt Petru Răzuș	15,00
Gâlceava dracului cu lumea	Răzvan Codrescu	15,00
Tâlcuiri la Epistola a doua către Epistola către Trt, Epistola către ale Sfântului Apostol Pavel	Sf. Ioan Gură de Aur	19,50
Tâlcuiri la Epistola întâi către Timotei a Sfântului Apostol Pavel	Sf. Ioan Gură de Aur	17,50

COLECȚIA UTIL

Cartoful. Tehnici de cultivare	Ștefan Victor	15,00
Căpșunul, zmeurul, murul,	Dorel Hoza	17,50
Citrice de apartament	Dorel Hoza	15,00

DIVERSE

Evreul din Linz	Kimberley Cornish	39,90
Memorii	Casanova	29,90
102 minute	Jim Dwyer, Kevin Flynn	49,90
Imperiul deschis	Mark Taplin	34,90
Ocultismul în politică	Gérard & Sophie de Sède	21,90
Texte esențiale	Marshall McLuhan	39,90
Codul Zambaccian	Adrian Năstase	15,00
De ce Biserica?	Luigi Giussani	16,35
Eul, puterea, operele	Luigi Giussani	19,00
Poftele	Dan-SiMu Boerescu	19,90
Povestea poveștilor	Ion Creangă, Mircea	10,00
Proza	Văsiile Voiculescu	49,90
Singur sub duș	Dan Chișu	24,90
Timișoara, mon amour	Tudor Eliad	25,00
Conservatorismul românesc	Laurențiu Vlad	25,00
Confesiuni	Sfântul Augustin	44,90
Mai jos de Figueras	Valentin Nicolau	9,90

Pentru comenzi vă așteptăm pe site-ul nostru:

www.nemira.ro

plăcerea lecturii

sau

B-dul Ion Mihalache nr. 125, sector 1, București

telefon: 224.10.08, 224.18.50, 224.14.28; fax: 224.16.00

cpp@nemira.ro

parte a Grupului Editorial NEMIRA

Rege pentru o zi, căpcăun pe	Shrek al Treilea	9
Cartea tânărului cititor	Shrek al Treilea	1
Prieteni și dușmani	Shrek al Treilea	1
Greu găsești un rege buni	Shrek al Treilea	1
Și regii greșesc	Shrek al Treilea	1
Povestea Fionei	Shrek al Treilea	1
Cartea filmului	Shrek al Treilea	2

8
8
8
8
8
0

Pentru comenzi vă așteptăm pe site-ul nostru:

www.nemi.ro

magia poveștii

sau

B-dul Ion Mihalache nr. 125, sector 1, București

telefon: 224.10.08, 224.18.50, 224.14.28; fax: 224.16.00

cpp@nemira.ro